

CAPVT XLVIII:

ab confundetur propter Camos, sicut domus Israel confusa est propter Bethel, cui tamen confidebant.

Quomodo dicitis, fortes sumus & uiri robusti ad preliandum? et tamen uastabitur Moab, Transcendetur in ciuitates eius, & electi Iuuenes eius descendunt mactandi, dicit Rex cuius nomen est Dominus Zebaoth. Prope est interitus Moab ut ueniat, & malum eius uelociter accurret nimis. Condolete, quæso, ei, omnes qui in circumitu eius habitatis, & nomen eius nostis & dicite. Qui fit ut contracta sit uirga fortis, & baculus gloriofus?

Descende de gloria tu filia quæ habitas in Dibon, & sede in arido. Quoniam qui uastat Moab ascendet ad te, & dissipabit munitiones tuas, In uis sta & prospice tu quæ habitas in Aroer, interroga fugientes qui euaserunt, & dic, Quid fit? Ah uastatus est Moab & perditus, ululate & clamate, annunciate in Arnon, quod Moab uastatus est. Plaga uenit super cæpestres terras, uidelicet, super Holon, Iahza, Mephaath, Dibon, Nebo, Bethdiblathaim, Kiriathaim, BethGamul, BethMeon, Kirioth, Bazra, & super omnes ciuitates in terra Moab, quæ longe & quæ prope sunt. Abscissum est cor

est cornu Moab, & brachium eius confractum,
dicit Dominus.

Inebriate eam (contra Dominum enim ere-
cta est) ut uomat & comprimat manus suas Mo-
ab, ut fiat opprobrium, quia Israel ante tibi fuit
opprobrium quasi inter fures reperisses eum, pro-
pter uerba ergo tua quæ aduersus eum locuta es,
captiua duceris.

Relinquitte ciuitates uos habitatores Moab,
& habitate in petris, facite ut columbæ nidifican-
tes in cauis foraminibus.

Iam dudum dictum est de superbia Moab,
quod superbus est ualde, elato animo, arrogans,
fastuosus, contemptor. Sed Dominus dicit, Ego
nouī iram eius, quod non hoc possit quod præ-
sumit ultra uires suas. Ideo super Moab eiulabo,
& super uniuersum Moab clamabo, & super ui-
ros Kirheres plangam. Plorabo super te Iaeser,
tu uitis in Sibma, palmites tui trans mare abierunt
& peruenerunt usq; ad mare Iaeser, Vastator in-
cidit in messem tuam & in uindemiam tuam. Abla-
ta est læticia & exultatio ex agris & ex terra Mo-
ab, Vinum non erit in torcularibus, non canet cal-
cator uuarum solitum celeuma, propter clamo-
rem in Hesbon usq; Eleale, qui resonat usq; Iahza

RRRrr iij a Zoar

CAPVT XLVIII.

a Zoar uacca trienne usq; Horonaim, quia & aquæ Nimrim exiccabuntur.

Et cessare faciam Moab, dicit Dominus, ne ultra sacrificent in Excelsis, & Dñs suis thus incensdant. Iecirco buccinat cor meum super Moab quasi tuba, & buccinat cor meum super uiros Kirheres quasi tuba, quia nimium fecerunt, ideo peribunt. Omne caput caluum erit, & omnes barbæ radentur, Omnium manus erunt laceratæ, et quisq; iaduet saccum, Super omnia tecta & plateas, ubiq; in Moab, erit planctus, Quoniam confregi Moab, ut uas inutile, dicit Dominus. Quam contrita est, quam ululant, quam turpiter demittunt caput, Moab opprobrium factus, terrori est alijs omnibus qui habitant in circumitu eius.

Quia hæc dicit Dominus. Ecce aduolat quasi aquila, & extendit alas suas super Moab. Capta est Kiriath, Munitæ ciuitates compræhensæ sunt. Et erit cor fortium Moab in die illa, sicut cor mulieris parturientis. Delebitur enim Moab, ut amplius non sit populus. Quoniam contra Dominum se erexit. Pauor & fouea & laqueus ueniunt tibi o habitator in Moab. Qui euaserint pauorẽ, incident in foueam, Et qui ascendent, ex fouea, laqueo capientur. Adducam enim super Moab annum uisitationis, dicit Dominus.

Qui

Qui ex bello fugerint confugient ad Hesbon. Sed ignis egreditur ex Hesbon & flamma ex Sihon, quæ consumeret loca in Moab & bellatores. Væ tibi Moab, perijt populus Camos, quia compræhensi sunt filij tui & filia tua ad captiuitatem. Sed tamen uertam captiuitatem Moab, in posterioribus diebus, dicit Dominus. Hactenus de plaga Moab.

De Moabitibus & Ammonitis et de Aegyptijs uastatis, ita scribit Iosephus lib. x. Antiquit. capit. xi. Quinto anno captiuitatis Hierosolymorum, qui est vigesimus tertius regni Nabuchodonosor, castrametatus est idem Nabuchodonosor in inferiorem partem Syriæ, eamq; detinens expugnauit, et Ammonitas et Moabitas. Cūq; subdidisset has Gentes, perrexit in Aegyptum, eamq; subuertit, & Regem quidem qui tunc ibi erat, occidit, aliumq; in ea constituens, denuo Iudæos captiuos perduxit in Babylonem. Et Hebræorum quidem genus eiusmodi termino trans Euphratem ire percepimus. Hactenus Iosephus.

Moabita uastati.

Moab & Ammon duo sunt filij Loth ex duabus filiabus, Gene. xix. Vnde qui in Arabia, sunt Moabita & Ammonita ueniunt, Loth erat nepos Abraham, lege Deutero. ij. Sed ipsi contra ius sanguinis maximo odio persecuti sunt Iudæos, ut legis in Libro Iudicum & primo Lib. Regum & secundo etc. & ualde lætati sunt de ruina Ierusalem, ut dicit Ezechiel, capi. xxv. & Amos. i. lege etiam historiam Num. xxi. & Num. xxxi. etc.

Moab Ammon.

CAPVT XLVIII:

NEBO, KIRIATHAIM, Hesbon, Mad

men etc, Hæc omnia nomina quæ hic legis, sunt urbes & oppida & loca Moabiticæ terræ. Et quod his uerbis, Omnis regio Moabitarum uastabitur, potuisset Prophe-
ta dicere breuiter, uoluit potius amplificatione explica-
re ut graphice depingeret Poetica descriptione, & quasi
 ob oculos poneret illam futuram Moabitarum calami-
 tatem, qua postea perijt, nunc hæc, nunc illa ciuitas, nunc
 hic, nunc alibi auditus est clamor miserorum etc, Vt et
 Esaia. xv. & xvi. uides, Quædam etiam loca ex his de-
 scripta sunt, Num. xxi. Camos uero Deus fictus siue
 Idolum erat Moabitarum, ut legis etiam, iij. Regū. xi. in
 historia Salomonis De Zoar, quam Segor legimus, par-
 uula ciuitate, legis Gene. xix.

Camos.

ET ERIS, scilicet, tu Moab, sicut myricæ
 etc.

*Alæ ad auo-
landum.*

DATE ALAS. Id est, optandum fuerit ei
 uidelicet Moab, ut habeat alas, ut uelocius auolet ne
 compræhendatur tam insperato & subitaneo malo, Sic
 & Psalmus. In Domino confido, quomodo dicitis ani-
 mæ meæ transmigra in montem sicut passer. Item, Quis
 det mihi pennas sicut columbæ & auolabo & requie-
 scam, Item, Si assumpsero pennas meas diluculo & ha-
 bitauiero in extremis maris.

*Tu Magistra
tus, Occide
quando Deus
iubet.*

MALEDICTVS. Id est, ira DEI uenit
 super Moabitas, & DEI opus faciunt qui eos occidunt,
 nihil sit prosperum illis qui eos occidere neglexerint. Si
 hoc scirent hostes, ita occidendo bonum opus et gratum
 DEO facerent, Nam Dei instrumenta sunt. Sed impij
 sunt, & ignorantes DE VM, quærunt sua in Moabitis,
 ideoq; & ipsi postea pereunt, quemadmodum de Assy-
 rio scribit

ro scriptum est, Esaia. x. Ipse autem non sic arbitrabitur,
etc, Deus punit malos per malos.

MOAB A IVVENTE SVA. Quanto *Moab super-*
melior & pinguior est, tanto acceptior preda erit hosti. *bis perit,*
Securus fuit Moab, nunquam eiectus ex sua terra, ut a
lij populi multi, de quibus legis Deut. ij. ut nostri Van-
dali, Gotthi, Franci, Galli etc, sed requieuit super feces
suas, ut Vinum non transfusum, id est, permansit in sua
terra, ideoq, ut Vinum non transfusum, seruauit suum
odorem & saporem, id est, suo more, suis legibus, sua pa-
ce uixit, & collegit sibi diuitias, delicatus est, ignorans
miserias, ideoq, superbus & arrogans est maxima præ-
sumens, ut Thrañones, ut inexperti bellatores, non tan-
tum contra homines, sed etiam contra Dominum DE-
VM. Nunc autem, inquit, transfundetur hoc Vinum et
abstrahetur a suis fecibus, a suis diuitijs, & sua quiete, in
miseram captiuitatem, sibi uidebit arrogantiam & iacta-
tam suam blasphemiam esse nihil.

Hodie quoq, nostri Moabitæ Diabolica superbia
ita arrogantes sunt, ut iactitent & præsumant sese Euan-
gelium CHRIsTi, quod est Dei potentia in salutem om-
ni credenti, ex Regno cœlorum pellere posse, et ita con-
culcare, ut potentia DEI nihil sit apud nos, id quod est,
Dominum nostrum Iesum CHRIsTum e dextera Patris
deturbare, sed tales Moabitæ pereunt, nihil moratur
CHRIsTus Diabolicam superbiam & Moabiticam arro-
gantium eorum, cui dictum est, Sede a dextris meis, do-
nec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
Dominare in medio inimicorum tuorum. Perierunt om-
nes qui hoc unquam tentarunt. Arrogantia eorum fuit
maior quam potentia eorum, Ridentur nunc & turpia
SSSS nomina

CAPVT XLVIII.

nomina habent in Ecclesia, sicut Pilatus in Credo, ut vulgore recte dicimus.

MITTAM EI EXTRACTORES.

Perstat in Metaphora de Vino, Hostes exhaurient Vinum ut inebriati, lagunculas etiam confringant, nihil illi integrum relinquentes.

MOAB confundetur propter Camos DEVM suum, Hoc efficit uana fiducia & fictus cultus DEI. In tempore necessitatis desperare facit, tantum abest ut prosit, De Bethel lege. iij. Regum. xij. &. xij. Contra quam Idololatriam & fictum DEI cultum posita omnes Prophetæ clamauerunt, sed frustra, donec periret Regnum Israel & abijceretur in Assyrios. Sic quo cultu etiam Moabitæ confusi sunt, Non est ibi Deus in necessitate.

TRANSCENDET VR. Impersonaliter, id est, hostes Moabitarum transcendent muros & irrumpent in ciuitates Moabiticæ, Et electi iuvenes eius, id est, robusta militia Moab, cadent in mortem.

CONDOLETE. Significat tantam futuram calamitatem, ut vicini populi commoueantur ad condolendum etc.

DESCENDE. Verba sunt Prophetæ. Sede in arido, id est, nihil retinebis ibi.

ABSCISSVM est cornu. Perijt Regnum, et potentia Moab.

INEBRIATE EAM. Quemadmodum & Threnorum. iij. dicitur, Repleuit me amaritudine, inebriauit me absinthio. Vt ebrj turpes gestus habent, & uomitu sunt alijs abominationi, Ita Moab turpis
ter cas

Ebrj.

Iter cadet, & ridebit Israel siue Iudei, qui antea in afflictione, per Assyrios & Chaldaeos illata, a Moab ridebantur, Quemadmodum & Esaías, capit. xxxiij. contra Assyrios loquitur dicens, Væ qui prædaris etc, Atq; his verbis hic Propheta exprimit peccatum Moabitarum, quo peccantes in populum DEI, id est, Hebræos, iram DEI contra se promeruerant. Hebræi quidem erant plaga digni, sed Moabitæ, sicut et alij, tantum odio persequabantur Hebræos.

*Peccatum
Moabitarum,
quo perierūt.*

IAM DV DV M DICTVM est, *Contemptus DEI.* uel ex Hebræo. Audiuimus etc, Imitatio est Esaïæ, ex eius capite. xvi. Videtur tunc uulgo iactata, per contemptum, superbia & iactantia stultorum Moabitarum, ut arrogantia diuitis et remulenti Nabal. Deus omnia peccata ferre potest, contemptum non fert; Psalmus. Increpasti superbos (contemptores uerbi tui) maledicti qui declinant a mandatis tuis, Ita & apud homines contemptus superbiorum & arrogantia & iactantia intolerabilis est. Stulticia tantum est & fatuitas. Qui uoluerit contemptum & perire, sit talis.

EGO NOVI IRAM EIVS. Id est, *Fatuitas arrogantium inuicem.* Stultus præsumit quod non potest efficere, Maior est arrogantia eius quam potentia. Hæc est fatuitas et uanitas contemptorum Dei & hominum. Quid effecerunt qui conati sunt opprimere Euangelium? Quis potuisset plus obesse causæ eorum, quam ipsi sibi obfuerūt? Ridiculi sunt stulti Thralones, qui tyrannide & contumeliosis in homines uerbis se magnificare quærunt, Deus superbis resistit, humilibus dat gratiam, DEVS ut non fert suos contemptores, ita etiam odio habet & perdit illos qui homines despiciunt & contemnunt.

SSSSs ij IN

CAPVT XLVIII.

IN IAESER ET SIBMA erant vineæ, ut hic uides. Sed, inquit, uites tuæ, id est, homines & possessores tuæ aliò sunt transferendæ.

CELEUMA, supra capit. xxv.

Zoar.

ZOAR vacca trienni uel trima, Vacca trium annorum est fortis, uegeta, fertilis, abundans lacte, Ita Zoar quæ olim paruula erat, & seruata precibus Loth ne periret, ut uides Gene. xix. nunc creuit, est fortis, diues, fertilis, plena diuitijs & hominibus, contemptrix DEI & omnium, oblita suæ maledictionis, quod olim damnata erat ad interitum cum Sodomis. In ueteri interprete nunc legimus, Vitulum conternantem (minor) in eadem sententia. Eadem uides, Esaia. xvi.

Horrendum
DEI iudici-
um.

COR MEVM BVCCINAT quasi tuba, id est, Ego Deus non solum percutiam Moabitam, sed etiam horribili terrore precedente premam eos, ut periti & desperati sint antequam gladius perueniat ad eos. Quis hic consistit ubi Deus exterre? Cadit e manu gladius ubi terrore animus concutitur, Psalmus Terribili & ei qui aufert spiritum principum, terribili apud omnes Reges terræ, Hebræ. x. Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis. Habes in historijs Bibliarum, ubi terret Deus aduersarios exercitus, & hoc terrore pereunt, habes & hoc in oratione Psalmorum. Moyses in Cantico, Conturbati sunt Principes Edom, Robustos Moab obtinuit tremor, lege reliqua.

CALVITIVM ET BARBA Ra-
sa erant illic signa luctus & despectus, ut uides etiam in
historia Legatorum siue seruorum Dauid, qui contem-
pti & irrisi

pti & irrisi ad David Regem remittuntur. Significat ergo hic Propheta, Moabitas omni honore & bonis spoliandos, ut & Esa. vij. de nouacula conducta dicitur

LACERATÆ ET VVLNE-

ratę manus pugnare non possunt.

INDVERE SACCVM, id est, tur- *Saccus.*
pem uestem, est etiam lugentium, Cilicium interpretans-
tur hic ut in Psalmis,

QVAM CONTRITA. De po-
pulo Moab loquitur, quasi de aliqua muliere, more scrip-
turae ut in. iij. capit. audisti. Sic supra. Inebriate eam etc
Quę alij interpretes commode uertunt in masculino,
propter Masculinum Moab et.

ECCE ADVOLAT, videlicet exer-
citus Chaldaeorum, & extendit alas ad obruendum &
opprimendum.

QVONIAM CONTRA DO-
minum se erexit. Vides quę fuerit arrogantia Moabita- *Rursus peccatum Moabi-
tarum quo pe-*
rum, uidelicet contemptus DEI Israel, quem contem-
pserunt in Iudæis. Christus dicit. Quod uni ex minimis
meis fecistis, Mihi fecistis, Et ad Paulum. Saul Saul, quid
me persequeris? Item, Qui uos contemnit, Me contem-
nit, & qui contemnit Me, contemnit eum qui Me misit.
Sic, utcumq; nos simus peccatores, castigandi ut filij cum
iudicio non cum furore, ut dictum est capit. superiore,
tamen Deus uindicabit tandem nos, & perdet aduersa-
rios nostros Turcas, Papistas, Hæreticos, Phanaticos
Spiritus, quorum arrogantia maior est quam ut DEVS
ferat, & non tandem insipientiam & uanitatem esse de-
claret. Interim Moab Papa cum suis tyrannis superbus
est ualde.

SSSSs iij. Pauor

CAPVT XLVIII:

Pauor.
Fouea.
Laqueus.

PAVOR etc, Hoc significat, quod nullis artibus, nullis uiribus nostris licet euadere iudicium DEI. Iudicium hic contra omnes contemptores eius descriptum est, ut maxime se uno expriment periculo, tamen in alia incidunt, secundum illud, Incidit in Scyllam qui uult uitare Charibdim, Pauor impiorum est terror conscientie, ut in Cain, Fouea est quod labuntur de scelere in scelus, Roma. i. Nam Diabolus tenet eos captiuos ad suam ipsius uoluntatem. ij. Timo. ij. Laqueus est desperatio. Ephe. iij. Qui cum dolere desierint, tradiderunt sese omni impuditiæ, ad perpetrandum omnem maliciam cum auaritiâ etc. Hic Camos nihil prodest, nihil tua opera, Monachatus etc, quæ excœcare amplius possunt, iuuare non possunt. Actum est de te, nisi per gratiam Dei libereris. Hæc sola est omnia in Christo IESU Domino nostro.

QUI EX BELLO. Nusquam erit illic hominibus tutus locus, etiam illic peribunt quod profugerint.

Liberatio
Moab.

SED TAMEN VERTAM CAPTiuitatem. Quando hoc factum sit, ignoramus. Videtur autem factum post reuersionem Iudæorum sub Regibus Persarum. Si quis hoc uoluerit intellectum de redemptione spiritali ad Christum, per me licebit, & ualde uerum est, quod postea per Euangelium redierunt ad Deum, & amplius Moabitæ non se erexerunt contra DEVM, sed humiliauerunt seipso sub potenti manu Dei, ut exaltarentur in die sanctissimæ uisitationis.

CAPVT

ONtra filios Ammon hæc dicit Dominus. An non filij sunt Israe-
li? an non habet ipse hæredem?
Cur ergo Malchom possidet ter-
ram Gad, & populus eius habitat
in eorum ciuitatibus? Ideo, ecce
dies ueniunt, dicit Dominus, quando audire faci-
am super Rabbath filiorum Ammon classicum,
& uastata erit acruus, & filiae eius succendentur
igne, Israel autem possidebit qui eum ante possede-
rant, dicit Dominus.

Vlula o Hesbon, quoniam uastata est Ai,
Clamate o filiae Rabba, induire saccos, plangite &
circumite super muros, Malchom enim in capti-
uitatem abducitur, cum sacerdotibus & principibus
suis, Quid gloriaris de vallibus tuis? Demer-
sæ sunt valles tuæ o filia desertrix, quæ confidis in
thesauris tuis, & dicis in corde tuo, Quis ueniet
contra me? Ecce, Ego inducam super te terrorem,
dicit Dominus Zebaoth, ab omnibus qui sunt in
circumitu tuo, ut extrudamini quisque uia sua, & ne-
mo sit qui fugientes colligat. Sed postea uertam
captiuitatem filiorum Ammon, dicit Dominus.

SSSS. iij. Contra

CAPVT XLXIX:
CONTRA EDM.

Hæc dicit Dominus Zebaoth. Nunquid non est ultra sapientia in Theman? aut consilium apud prudentes? Scilicet tam uana est sapientia eorum? Fugite, terga uertite, in profundo abscondite uos o habitatores Dedan, Quoniam induco perditionem super Esau, tempus uastationis eius, Vindemiatores uenient super te, qui nihil relinquent quod colligatur, Et fures nocturni uenient super te, qui plus satis perdenteos, Ego enim nudauim Esau, reuelauim recondita eius, ut non possit abscondi, Semen eius, fratres eius, et uicini eius uastati sunt, ut nullus eorum amplius sit. Quod tamen reliquum fuerit de pupillis tuis ego faciam uiuere, & uiduæ tuæ in Me Sperabunt.

Quia hæc dicit Dominus. Ecce qui non meruerunt bibere calicem bibent, & tu impune euaderes? Non euades impune, sed tu quoque bibes, Quia per Memetipsum iuraui dicit Dominus, quod Bazra erit ostentum, opprobrium, uastatio, maledictum, & omnes ciuitates sempiterna solitudo.

Audiui a Domino, legationem missam ad Gentes, congregamini & uenite contra eam, consurgite in prælium, Ecce despectum feci te inter Gentes

IEREMIAE: CCCCXXV.

Gentes, contemptibilem inter homines. Arrogantia tua & superbia cordis tui decepit te, per hoc quod habitas in cauernis petreis et tenes altos montes. Quid si exaltaueris nidum tuum quasi aquila: tamen inde te deturbabo, dicit Dominus.

Edom ita erit deserta, ut omnes prætergredientes mirentur, & sibilent super omnes plagas eius, quemadmodum Sodom & Gomorrha cum uicinis suis subuersa est, dicit Dominus ut nemo illic inhabitare aut manere possit, Quia ecce, Ascendit quasi leo a superbo Iordane contra munitas caulas, quia subito faciam eum accurrere illuc, Et quis nouit Iuuenem quem præparabo aduersus te? Quis enim Mihi est similis? quis præscribet Mihi? Quis est ille Pastor qui resisteret Mihi?

Audite ergo nunc consilium Domini quod iniit contra Edom, & cogitationes eius quas cogitat super Theman. Vere paruuli pastorum deiſcient eam, & uastabunt habitatores eius, ut contremiscat terra a strepitu ruinae eorum. Et audietur clamor eorum ad mare rubrum. Ecce ascendit quasi aquila, & extendet alas suas super Bazra, In die illo, erit cor fortium in Edom quasi cor mulieris parturientis.

T T T t t Contra

CAPVT XLIX.
CONTRA DAMASCVM.

Hemath & Arpad confusæ sunt & turbatæ,
Audiunt enim clamorem malum, Qui ad mare ha-
bitant ita exterriti sunt ut quiescere non possint.
Damascus turbata fugit, tremit in angustia & do-
lore, ut mulier parturiens. An non iam est deserta
urbs ante laudata & læticiæ plena? Ideoq; iuue-
nes eius cadent in plateis eius, & omnes uiri bella-
tores eius conticescent in die illa, dicit Dominus.
Zebaoth. Et succendam igne muros Damasci, ut
consumat Palatia Benhadad.

CONTRA KEDAR ET REGNA HA-
ZOR, QVÆ PERCVSSIT
NEBVCADNEZAR
REX BABYLO-
NIS.

Hæc dicit Dominus. Surgite & ascendite
ad Kedar, & uastate filios orientis. Caulas & gre-
ges eorum capient, Tentoria eorum, omnes res &
camelos auferent sibi, & circumquaq; horrende
clamabitur super eos.

Fugite, uelociter abite, abscondite uos in pro-
fundo uos habitatores Hazor, dicit Dominus.
Quia NebucadNezar Rex Babylonis cogitat ali-
quid

quid contra uos, et contra uos inijt consilium. Surgite & ascendite ad populum diuitem, qui habitat iecure, dicit Dominus. Non habent neq; ostia neq; uestes, et soli habitant. Cameli eorum diripiantur, & multitudo pecorum eorum præda erit. Et dispergam in omnem uentum qui in angulis habitant, Et ex omni parte adducam malum super eos, dicit Dominus, ut Hazor fiat habitatio draconū, & sempiterna solitudo, ita ut nemo illic inhabitet neq; homo ibi permaneat.

Hoc est uerbum Domini quod factum est ad Ieremiam Prophetam contra Elam, in principio Regni Zedekia Regis Iuda, dicens. Hæc dicit Dominus Zebaoth, Ecce Ego confringam arcū Elam, præcipuam eorum potentiam. Et adducam super eos quatuor uentos ex quatuor regionibus cœli, & in omnes illos uentos dispergam eos, ut non sit aliquis populus quo non perueniant eiectiones ex Elam. Et pauere faciam Elam coram inimicis suis, & coram eis qui quærunt animas ipsorum, Et adducam super eos malum in furente ira mea, dicit Dominus, Et mittam gladiū post eos, donec deleam eos. Thronum meum ponam in Elam, & perdam ibi Regem & principes, dicit Dominus. Sed tamen in posterioribus diebus uertam captiuitatem Elam, dicit Dominus.

CAPVT XLIX:

*Ammonitæ
nati.*

*Malchom.
Molech.*

Moses dedit tribui Gad dimidiam partem terræ filiorum Ammon, quam iure belli acceperat, ut dicitur Iosua. xiiij. Ex ista terra Ammonitæ, postea latrocinij & iniuria ad se rursus ciuitates rapuerunt & agros, ut hic ex uerbis Ieremiæ uidere licet. Nam sic ait, An non filij sunt Israeli? an non habet ipse hæredem uidelicet, cui debeat terra Israelitica? Cur igitur Malchom, qui est fictus Deus Ammonitarum, & quandoq; Molech uocatur, ut. iij. Regum. xi. etc. Interpretatur uero Malchom Rex eorum, Moloch regnans. Cur igitur, inquã, Malchom possidet terram Gad, id est, terram tribus Gad, a me DEO illi tribui datam, hoc est, Cur colitur & suum populum habet fictus DEVS in terra ueri DEI Israel?

Questio.

Sed hic merito quæritur, unde Moses potuerit tribui Gad dare dimidiam terram filiorum Ammon, quando Deut. ij. scribitur. Non dabo tibi de terra filiorum Ammon, quia filijs Loth dedi eam in possessionem. Respondeo, quod Dominus illic loquitur de terra quam dederat Ammonitis, ut uerba manifeste sonant, quem admodum Deus dedit omnibus gentibus suas terras, licet ignorantibus & ingratiss, ut Moses cecinit. Constituit, inquiens, terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel, ut & supra capit. xvi. diximus. Ammonitæ autem præterea tantum terrarum quantum prius Domino dante occupauerant, rapuerunt bellis & iniuria ad se ex terra Amorrhæorum, ut uidetur, trans torrentem Arnon (qui est terminus filiorum Ammon) ubi regnabat Sihon Rex Amorrhæorum. Terra itaq; Amorrhæorum siue pars ditionis Regis Sihon uel Seon, & adiuncta quædam loca trans torrentem Arnon, quæ rapinis Ammonitæ occupauerant, & non pertinebant ad terram

ad terram quam olim dederat illis Deus, uocantur in libro Iosua dimidia pars filiorum Ammon, ut ab illis occupata & possessa. Confer hæc ad Historias, quas scribit Moses & Iosua de illis terris a Iudæis occupatis, & ita esse, ut diximus, uidebis. Nam et postea rursus Ammonitas rapuisse ad se ex illis terris, hic in Ieremia legis, ut diximus. Id quod illic & alibi per gentes contra Israelitas fiebat, permittente Deo, propter Israelitarum peccata & Idololatriam etc. lege iudicum. xi.

ACERVVS. Significat illic omnia ita esse uastanda ut ruinæ passim faceant & tumulos efficiant. Filias autem, more scripturæ, intellige ciuitates & pagos, ut sæpe in Iosua uides.

Filiæ.

ISRAEL AVTEM POSSIDE

bit. Hoc putant factum tempore Machabæorum, secundum ea quæ legis. i. Machabæo. v. Si autem hoc non de solis Ammonitis intelligendum censes, lege Iosephum Antiquitatum lib. xiiij. capit. vi. de Ioppe, Azoto, Ascalone, de prouincia Accarone, & capit. viij. de Nabatheis & Palestina, & capit. xvi. de Syriæ ciuitatibus, & capit. xvij. de tota Samaria subiecta Iudæis, & capit. xvij. de Ichuræis, maxime uero. xxi. capit. de alijs. Sed libertatem rursus amittunt, per Pompeium, subacti Romanis. Ego hæc potius intelligo de tempore reuelati Euangelij, quando Ammonitis & alijs Arabibus Regnum Regis Iudæorum Christi, per Iudæos prædicatores, uenit, & ipsi in sortem populi Dei transierunt. Ephe. ij. secundum illud Zacha. viij. In diebus illis, apprehendent decem homines, ex omnibus linguis Gentium, fimbriam unius Iudæi, dicentes, Ibimus uobiscum. Audimus enim, quod Deus uobiscum est etc.

Israel erit Dominus etc.

TTTtt iij Hesbon.

CAPVT XLIX.

Hesbon.

HESBON. Etiam apud Ammonitas est ciuitas Hesbon non solum apud Moabitas ut hic uides, quemadmodum in Germania est Halla Sueuorum & Halla Saxonum, Grimma Principis Saxonie, & Grimma Principis Pomeranie etc, Ai & Rabbath, quam postea uocat Rabba sunt Ammonitarum ciuitates, De Ai lege Iosua. vii & viij. de alijs Iosua. xliij.

Liberatio Ammonitarum.

SED POSTEA VERTAM. Quando de hoc non habemus certam historiam, accipe ita, quemadmodum superiori capite de reuerfione Moabitarum diximus. Sic enim abiicit Deus omnes Gentes & Iudeos, ut tamen promittat se eos recepturum, sed per solum Christum, id quod diximus capite. xxxi. & alias.

Idumea perit

CONTRA EDM. Idumaei ab Edom dicti sunt, qui & Esau dicitur, & fuit frater Iacob, Hi Idumaei suos fratres Israelitas maximo odio persecuti sunt, cum tamen nihil de terra eorum acceperint filij Israel, Deut. ij. Contra quos in Psalmo dicitur, Memento Domine filiorum Edom in die Ierusalem, Qui dicunt Exinanite, exinanite, usque ad fundamentum in ea, lege etiam supra de Idumaeis capite. xxv.

Theman etc.

De Theman, Dedan Bazra ciuitatibus Idumee supra diximus, capite. xxv. In Theman uidetur fuisse alio quod studium Philosophicum uel astrologiae uel Theologiae, quando Themanitae sibi sapientiam arrogant, ut uidere licet Baruch. iij. Et primus amicorum, Hiob Themanites est, qui de Deo & religione, ut et socij eius, philosophatur ex patrum piorum doctrina, quae in illis generibus erat reliqua, Ad sapientiam Themanitarum hic alluditur, quasi dicat, Deus suo iudicio infatuabit qui sibi uidentur sapientes etc.

IN

IEREMIAE. CCCCXXVIII.

IN profundo. quemadmodum & Christus dicit, Tunc dicent montibus cadite super nos, & collibus operite nos.

EGO enim nudaui, quemadmodum quando meretrici auferuntur data ornamenta etc. Sic Esaias etiam capit. xlvij. de Babylone confusa dicit, Descende, sede in puluere uirgo filia Babylon, sede in terra, non est solum filia Chaldeorum, Quia ultra non uocaberis delicata & tenera. Tolle molam & mole farinam, denuda turpitudinem tuam, discooperi humerum, reuela crura trans flumina, Reuelabitur ignominia tua, & uidebitur opprobrium tuum, ultionem capiam & non resistet mihi homo etc.

Hac hodie canuntur Regno papistico, quod sapientia humana, falsa doctrina, fictis religionibus & maxima potentia hactenus se magnificauit, sed confunditur a luce Euangelica, nec prodest ei quicquid tentauerit contra Christum, sed perit absque spe, secundum illud Apoca. xvij. Exite e Babylone populus meus, & ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipietis, quoniam peruenierunt peccata eius usque ad coelum, & recordatus est Dominus iniquitatum eius, Reddite illi, sicut & ipsa reddidit uobis, & duplicate duplicia secundum opera eius etc.

QVOD TAMEN Reliquum fuerit, Id est, relictis post cladem & captiuitatem pupillis et uis duis in terra tua miserebor. Siquidem inuocabunt Me & in Me sperabunt, id quod illic fieri potuit, confuso DEO Malchom, ubi adhuc erant sanctae doctrinae reliquiae ex patribus, Progenies erant ex Iacob, Non enim Deus solum Iudaeorum Deus est, Roma. iij. etc. Nam

T T T t t iij. in tri-

CAPVT XLIX.

In tribulatione ad Deum suspiratur, quem extra tentationem non agnoscimus. Et Deus in scriptura, gloriatur se esse patrem pupillorum & defensorem uiduarum, Et CHR. Iustus de Euangelio dicit, Pauperes Euangelizantur. Maxime uero hoc intelligere debemus de reliquijs Idumæorum ad Christum conuertendis, ad quem non conuertuntur nisi peccatores et desperati, qui uocantur hic pupilli & uiduæ, De quibus ipse Christus ait, Non ueni uocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.

ECCE qui non meruerunt. Id est, Quibus,

Consolatio pro castigatis filijs. licet peccatoribus, tamen ignosci potuit ut filijs, uidelicet Israelitis, illi sustinebunt uirgam patris, & tu Edom qui seruus es, peccans & contemnens, euaderes? Per hæc uerba, diuina bonitas, magna consolatione nostri, separat et discernit inter fideles, si quando per infidelitatem aut infirmitatem labuntur, & inter infideles. Nam illi ueniam rogare possunt & certo accipere per CHR. Iustum, cuius uerbum habent, hi autem non possunt donec infideles manserint. De hac sententia diximus ex sacris literis supra, capit. xxv.

PER memetipsum iurau. Horrendum, quæ

Iurat Deus. admodum & illud Psalmo ex Num. xiiij. Quibus iurauit in ira mea, Si introibunt in requiem meam.

AUDIUIA DOMINO. Id est, dominus reuelauit mihi Prophetæ, quod iam iam miserit

Angeli siue legati percutientes. legationem ad Regem Chaldæorum, ut ueniat contra Idumæos, siue hoc per Angelos bonos siue per Angelos malos faciat Deus, non putat ipse referre. Ita legis & de angelo percutiente in Aegypto, Tamen malos angelos uocat Psalmus, dicens. Misit in eos iram indignationis. suæ

nis sue, indignationem & iram & tribulationem, immisiones per Angelos malos. Proprie uero hic nihil aliud significatur, quam quod Deus, sicut Pharaonem inducit contra pios in gloriam sui, ita alios sollicitat, urget & cogit in perniciem illorum quos suo iudicio perdere uult, ut hic Chaldeum urget, Sic et Esaia, xij. Ego mandauit sanctificatis meis, & uocaui fortes meos, (id est, Moedos & Persas contra Babylonem) in ira mea, exultantes in gloria mea etc. Imitatur hic Ieremias Abdiam Prophetam, lege Abdiam.

Ego despectum feci te inter Gentes, Memorabilis est hac sententia in his Dei uerbis, Quidam sunt in magna autoritate inter homines, etiam apud Principes. Item quædam ciuitates, regna, quidam Reges & Principes sunt in opinione magnæ potentie, formidabiles ad uersarijs, honorantur, metuuntur, amantur, nemo ne his scere quidem audet contra eos, nomen eorum est celebre in multis terris. Vnde hoc habent? A D E O, etiam si hoc ignorent & non agnoscant, quemadmodum in Psalmo dicitur. Suscitatus a terra inopem, & de stercore erigit pauperem, Ut collocet eum cum Principibus, cum Principibus populi sui. Ad Dauid dixit Deus. Feci tibi nomen grande, iuxta nomen Magnorum qui sunt in terra. Postea uero contempti redduntur & nihil reputantur, succumbunt alijs qui uidebantur imbecilliores, quæ admodum Darius & Cyrus magna fiducia & audacia contemnere audebant etiam illam maximam potentiam Babylonij Regis, inuadebant & superabant eum qui hactenus inuictus alios superauerat, Vnde fit hoc eis? A D E O, qui superbis & contemptoribus resistit, Quidam hodie presumunt sua autoritate & potentia opprimere Ecclesiam Christi ne predicetur Euangelium gloriæ magni

*Deus facit eos
temptos tyrannos
et regna
ut pereant.*

CAPVT XLXIX.

ria magni DEI, non ut religionem Papisticam defen-
dant quam non curant Epicurei, sed ut magni fiant, Sed
Quid nunc uo- Deus dicit in primo Regum, Qui Me glorificat, illum
lunt fieri ma- Ego glorificabo, qui autem contemnūt Me, erunt igno-
gni et maxi- biles. Et in Psalmo, cvij. dicitur. Cum effunderetur con-
mi contra E- temptus super Principes, & omnia in errore & deserta
uangelium ho- iacerent. Agnoscant ergo, qui euecti magnam authorita-
stis. tem habent, Agnoscant potentes Rectores orbis terra-
rum, unde hæc dona habeant, & timeant Deum, serui-
ant Ecclesiæ CHRİsti, promoueant Euangelium salutis
& defendant contra AntiChristianos tyrannos sua or-
dinata a DEO potestate, nisi uelint a Deo abijci in con-
temptum, Deus nullam potentiam ueretur, sed reddit
Tyrannis quod meruerunt, Psalmo. ij. Et nunc Reges
intelligite etc, id quod infra sic dicitur. Quis enim Mihi
est similis etc.

In cauernis petreis siue petrarum. Id est, in
hoc confidis, quasi tutus sis inter montes tuos & in ca-
uis rupibus quasi inaccessis.

EDOM ita erit deserta, de terra loquitur,
Et ne quis hic abhorreat a uoce foeminina, interpretes
hic pro Edom ponunt Idumæa.

Ascendit quasi Leo. De Babylonio exerci-
tu dicit. A superbo Iordane, id est, exundante, cuius a-
quæ solent superbire, intumescere, exundare. Inde, in-
quit, ueniet ille inundans exercitus, ut obruat Idumæo-
rum agros. Babylonius transceso Iordane uenit ad Idu-
mæos contra munitas caulas, id est, munitiones Idumæo-
rum, quos ut oues uorabit ille Leo, subuersis caulis etc

Et quis nouit Iuuenem quem armabo aduer-
sus te.

IEREMIAE: CCCCXXX:

Tus te o Idumæa. Hæc intelligunt quidam de Alexandro Magno, id quod certe uerum etiam est, is postea omnes illas terras sibi subiecit. Tamen nihil prohibet intelligere de Rege Babylonis, maxime qñ capit. xxv. dicitur Rex Sefach bibet post eos, & sequentia duo capita hoc idem habent, uidelicet post alios, de quibus hic dicitur, pasciturum & periturum imperium Babylonis. Vnde patet, non hæc, qui hic dicuntur, futura tempore Alexandri, sed potius ante uastatum imperium Chaldaeorum.

*Iuuenis a Deo
suscitatus.*

Sequitur. Quis enim Mihi est similis? etc, id est Nemo poterit Mihi obistere, quin ita faciam, Quis præscribet Mihi? Deus immittit bellum ut ipse uult, Dat uictoriam ut ipse uult, Punit aduersarios ut ipse uult, Exaudit & liberat inuocantes ut ipse uult, Non est præscribendum D E O, Vanissimi & stultissimi homines sunt, qui expostulant cum hominibus, Quare ita fecistis? Sic erat faciendum etc, ignorantes quod Deus ita fecit, Impij præterea sunt qui de accepta uictoria non agunt gratias D E O, sed calumniantur contra uictores, Non recte factum est, sic erat faciendum etc, O uanitas, o impietas, o ingratitudo, Deus, ait Dauid, docet manus meas ad prelium, Tu das uictoriam Regibus, tu redemisti Dauid seruum tuum a gladio mortifero.

*DEVS punit
aduersarios
& liberat a
sua Eccle
siam.*

Quis est ille Pastor. Nullius metuo potentiam, Nullus consistet coram Me. Pastores in scripturis sæpe significant Reges & Principes, pascetes bonos, & abigentes Lupos, id est, improbos, Rom. xij. Paruos los pastorum siue Gregis, dicit, subditos, ut duces exercitus, seruos & milites Principum.

Ad mare rubrum, id est, procul, Nam illac itur ad mare rubrum, unde illò uenerant olim filij Israel.

VVVVV ij Ascendit.

Ascendit. De exercitu hostili dicit, ut & capite superiore.

Damascus
perit.

CONTRA DAMASCVM, id est, Contra Syriam Damascenorum, ubi Damascus erat Metropolis, Esaia. vii. Hi saepe afflixerunt Israelitas, ut uidere licet in historia tertij & quarti Libri Regum.

Hemath & Arpad sunt ciuitates Syriae Damascenorum.

Palatia Benhadab. qui fuerat in Damasco Rex potens ualde. iij. Regum. xx. lege &. iij. Regum vi.

Contra Arabas.

Contra Kedar & Regna Hazor, Esaia capite. xxi. simpliciter dixit, Onus in Arabia. Et Ieremias supra capit. xxv. dixit. Cunctis Regibus Arabie, Kedar erat secundus filius Ismaelis, Gen. xxv. i. Paral. i. Vnde Ismaelita qui in Arabia erant, appellantur. Esaia. lx. Omnis pecus Kedar congregabitur tibi, Arietes Nabaioth ministrabunt tibi etc, Primogenitus Ismaelis erat Nabaioth, Ismaelita a matre Agar Agareni in scripturis dicuntur, qui postea falso nomine se a libera Sara Saracenos appellarunt. Hi quamuis filij Abrahæ essent, tamen oderunt & persecuti sunt fratres suos Israelitas, secundum Prophetiam de Ismaele. Hic erit ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum, & contra uniuersos fratres suos figet tabernacula.

REGNA autem Hazor, quæ sunt apud Ismaelitas in Arabia, nota sunt ex Iosue. xi. ubi tamen si unum Regnum Hazor scribatur, ut & est, tamen ibidem nominatis alijs Regnis, sic additur, Hazor antiquitus inter omnes

ter omnia Regna hæc principatum tenebat. Hinc facile uides Regna Hazor illa omnia uocari, quæ illic a Iosua deuicta scribuntur.

FILIOS ORIENTIS, id est, Agarenos ad orientem Iudæis habitantes.

SVRGITE, VIDELICET VOS Babylonij.

Necq; ostia neq; uectes. Securus est populus, Non ædificat ciuitates & domos & munitiones contra hostes, sed tantum in tabernaculis translatiuijs & pelliceis tectis habitans, pascendis pecoribus studet, Hinc & in Canticis fit mentio Tabernaculorum Kedar, & hic legis, Tabernacula eorum & greges eorum &c.

IN ANGVLS, ut supra ca. ix.

HABITACVLVM DRACONVM.

Vide de hac oratione supra cap. ix. His autem Arabibus Imaclitis non promittit reditum uel solutionem captiuitatis, ut alijs, uidelicet ut rursus constituent Regnum, Alioqui ex his & alijs Arabibus uenit postea mundo Mahometica insania.

CONTRA ELAM, id est, Persidem, quæ ita dicta est ab Elam filio Sem, Gen. x. Persas non les- Perse affli-
cti.
gimus aliquid peccasse in Iudæos, Neq; hæc de gentibus hic dicuntur, quasi propter hanc solam causam quod peccarunt in Iudæos abiectæ sint, sed etiam uel potius in consolationem Iudæorum priorum, Vt primum ex hoc cognoscant & uenerentur uoluntatem Dei, qui tam uelit eos pati & sustinere opprobrium captiuitatis, Et tamen sciant se non solos passuros, sed etiam omnes Gentes circumquaq; habitantes, se uero sciant patris uirga correptos Consolatio
Iudæorum.
VVVV ij quandoq;

CAP VT XLIX.

quandoq; liberandos & ut filios recipiendos. Deinde se non meliores esse Gentibus, si ita perrexerint contemnerent Dei uerbum & persequi sanctos prophetas siue prædicatores, sed potius se magis damnatum iri illis qui uerbum non habent aut populus DEI non dicuntur, Tertio, Deum non esse acceptorem personarum. Qui tamen, uel sic cognosci uult pater, quod grauius delinquentibus adhuc promittit salutem uel afflictis, Quarto, uoluntatem DEI esse, ut illis omnia Regna subiiciantur Regi Babylonis, ut Monarchæ, & premantur seruitute, quemadmodum sæpe concionatus est Ieremias, Hæc, inquam, & similia in his proposita sunt pijs Iudæis ad cognoscendum, Impij autem Iudæi & Gentes hæc casum & fortunam esse iudicant, Pios autem nunc uoco, qui uel afflicti ex impietate redeunt ad Dominum,

Diuisum As-
syriorum Re-
gnum.

Aduerte quod Assyriorum Regnum post Sardapalium diuisum est in tria. Siquidem apud Babylonios regnabat Belochus, Apud Mædos Arbaces, in Ninie aliquamdiu posteritas Regum Assyriæ permanfit. Sed hi tres Reges multum diuq; inter se pro Monarchia pugnant, ut nunc hi, nunc illi uictores euaderent, quandoq; Chaldaeorum & Assyriorum unum Regnum esset, quandoq; duo & diuersa, ut licet uidere in sacris literis uel in historia Ezechiae Regis Iuda, Cum uero Nabuchodonosor siue Nebucadnezar Rex Babylonis postea solus rerum potitur, non dubium quin Mædos & Persas, ut suos hostes & de occupando imperio suspectos, grauius afflixerit, occiderit, eiecerit, suosq; Chaldaeos illic prefecerit etc. Quod autem additur Sed tamen in posterioribus diebus uertam captiuitatem Elam, significat postea Persas rursum congregatos creuisse in Regnum, ut ante, donec cum Mædis uicerint Regem Babylonis, & Monarchiam transtulerint

Liberatio
Gentium.

IEREMIAE. CCCCXXXII.

transtulerint ad se, quemadmodum duo sequentia capita habent.

Atque ita ego intelligo omnia, quæ hic de Gentibus uastandis dicuntur, facta esse sub Nabuchodonosore, ita ut hic uastator post omnes uastatus sit per Mædos et Persas, De qua mea sententia supra admonui. Nam Ieremias non uidetur mihi respexisse suis uerbis in alias Monarchias, sed in solam primam, exceptis ijs quæ de reductione Iudæorum ex captiuitate sub Cyro, & de reuelando in terris æterno Regno Christi dicit. Alijs autem uidetur, hæc intelligenda esse de Alexandro Magno sub tertia Monarchia, qui Persas uicit, & grauiter afflixit, ablato illis imperio, Sed illi postea rursus in Regnum creuerunt, & potentes manserunt usque in hodiernum diem, non tamen secundum potentiam Monarchiæ quam prius habuerunt. Et Euangelium Christi uenit ad eos sicut ad alias Gentes.

ARCVM ELAM. Respicit in admirabilem sagittandi peritiã, quæ dicitur de Persis, ut etiam fugientes retro uulnerent insequentem. *Sagittarij Persæ.*

ET PAVERE FACIAM. De hac sententia prius dixi.

THR ONVM MEVM. Id est, Ego Dominus regnabo in Elam contra Elamitas, per uictorem exercitum. Hoc interim impij uictores non uident. Ideo & ipsi postea pereunt per alios uictores, iudicio Dei ut supra indicauimus.

VVVuu iij Caput

CAPVT L.

OC est uerbum quod locutus est Dominus per Ieremiam Prophetam contra Babylonem et terram Chaldaeorum, Annunciate inter Gentes ut audiat, Leuate uexillum, proclamate, ne caeletis, dicite. Capta est Babylon. Confusus est Bel, Contritus est Merodach, Cōfusa sunt omnia sculptilia eorum, & idola eorum contrita. Quoniam ascendit contra eam Gens ab Aquilone, quæ faciet terram eius solitudinem, ut non sit qui habitet in ea, & homines & pecora fugient ex ea.

In diebus illis & in tempore illo, ait Dominus, uenient filij Israel, ipsi & filij Iuda, euntes & flentes, & Dominum Deum suum quærent, Interrogabunt in Zion de uia, quo se uertent, Venite, adhæreamus Domino foedere sempiterno, quod nulla obliuione delebitur, Populus enim Meus est quasi Grex perditus, Pastores eorum seduxerunt eos, & errare fecerunt in montibus, ut transirent a montibus ad colles obliti ouilis sui. Quotquot inuenerunt eos comederunt eos, Et hostes eorum dixerunt. Non male facimus, Quoniam peccauerunt contra Dominum in habitatione Iusticiæ, & contra Dominum qui est Spes patrum ipsorum.

Fugite

Fugite ex Babylone, egredimini ex terra Chal
deorum, estote sicut Hirci ante gregem, Quia ecce
Ego suscitabo magnas Gentes multo numero ex
terra Aquilonis, & adducam contra Babylone[m],
quæ armabuntur aduersus eam, quæ & capient
eam, Sagittæ eius sunt ut uiri fortis bellatoris, quæ
nō frustrabuntur. Et terra Chaldeorum erit præ
da, ut omnes qui deprædantur eam repleantur, ait
Dominus, quia exultatis & gloriamini, quod hæc
reditatem meam spoliastis, exilientes ut lasciuui ui
tuli, & hinnientes ut feroces equi. Confusa est mas
ter uestra nimis, & opprobrium facta quæ genuit
uos, Ecce inter Gentes ipsa est minima, deserta, ari
da & uacua, Quia propter iram Domini non ha
bitabitur, sed redigetur tota in solitudinem, ut om
nes prætergredientes Babylone[m] mirentur & si
bilent propter uniuersas plagas eius.

Accingite uos o sagittarij contra Babylone[m]
circumquaq[ue], iaculamini in eam, non parcite sagit
tis, quia contra Dominum peccauit. Iubilate con
tra eam circumquaq[ue], Tradet manus suas, cecide
runt Fundamenta eius, confracti sunt muri eius.
Quia hæc est ultio Domini, Visciscimini contra
eam, facite ei quemadmodum uobis fecit, Eradica
te ex Babylone & seminatorem & messorum, ut
XXXxx quisq[ue]

quisque reuertatur ad populum suum a facie gladii Tyranni, & fugiat in terram suam.

Israel fuit ut grex dispersus, disturbatus a leonibus. Primum uorauit eos Rex Assyriorum, Deinde contriuit eos NebucadNezar Rex Babylonis, Ideo hæc dicit Dominus Zebaoth Deus Israel, Ecce Ego uisitabo Regem Babylonis & terram eius, sicut uisitaui Regem Assyriorum. Israel autem reducam domum ad habitationem suam, ut pascatur in Carmelo & Basan, & saturetur anima eius in montanis Ephraim & Gilead. In tempore illo et in diebus illis quaeretur iniquitas Israel, dicit Dominus sed nulla erit ibi, & peccatum Iuda, sed nullum ibi inuenietur, quia remittam ea illis quos reliquos fecero.

Contra terram exasperantium ascende, Contra habitatores Visitationis ascende. Vasta & execra posteros eorum, dicit Dominus, et fac omnia quaecumque precepi tibi. Clamor belli & calamitas magna est in terra, Quomodo confractus & contritus est malleus uniuersæ terræ? Quomodo uersa est Babylon in desertum inter omnes Gentes? Retia Ego posui tibi o Babylon, ideo capta es priusquam prauideres, Inuenta es & comprahensa, quia contra Dominum superbe locuta es. Domi-

IEREMIAE: CCCCXXXIII.

nus aperuit thesaurum suum, & protulit arma iræ suæ. Quia hæc effecit Deus Dominus Zebaoth in terra Chaldaeorum.

Vos a finibus, Venite contra eam, aperite granaria eius, conijcite eam ut sit acervus, et execrate eam ut ei nihil sit reliquum, Interficite omnes filios eius, deducite eos ad mactationem. Væ eis, uenit dies, tempus uisitationis eorum. Clamor auditur fugientium & eorum qui euaserunt ex terra Babylonis, ut annuncient in zion ultionem Domini Dei nostri, & ultionem Templi eius.

Vocate multos contra Babylonem, obsideate eam undique omnes uos Sagyttarij, ut nullus eualet. Reddite ei ut meruit, Sicut fecit facite ei. Quia superbe egit contra Dominum, contra Sanctum Israelis. Ideo cadent iuuenes eius in plateis eius in illo tempore, & omnes uiri bellatores eius peribunt, dicit Dominus, Ecce tu Superbe contra te ueniam, dicit Deus Dominus Zebaoth, quia dies tuus uenit tempus uisitationis tuæ, Ibi superbus cadet et ruet ita ut nullus eum erigat, Ciuitates eius succendam igne, qui deuorabit omnia in circumiis tuis.

Hæc dicit Dominus Zebaoth, Ecce filij Israel & filij Iuda uiolentiam sustinent & iniuriam,

XXXxx ij Omnes

CAPVT L:

Omnes qui eos captiuos abduxerunt retinent eos
nec dimittere uolunt. Sed redemptor eorum for-
tis est, Dominus Zebaoth est nomen eius, is iudic-
io defendet ita causam eorum, ut faciat terram pa-
uentem, & habitatores Babylonis tremementes.

Gladius ueniet super Chaldaeos, dicit Do-
minus, & super habitatores Babylonis, & super
Principes eius & super Sapientes eius. Gladius ue-
niet super diuinatores eius, ut appareat stulticia
eorum. Gladius ueniet super fortes eius, ut paueant.
Gladius ueniet super equos & currus eius, & su-
per uulgus eius qui est in medio eius, ut fiant sicut
mulieres, Gladius ueniet super thesauros eius, ut
expilentur. Siccitas ueniet super aquas eius, ut ex-
siccantur, Quia est terra idolorum, & gloriantur de
portentosis factis, Propterea horrende fere et uo-
lucres habitabunt in ea & pulli Struthionum, Nun-
quam habitabitur, nemo ibi permanebit unquam
in aeternum, quemadmodum Dominus subuertit
Sodoma & Gomorrham cum uicinis, dicit Do-
minus, ut nemo inhabitet nec quisquam ibi perma-
neat.

Ecce populus uenit ab Aquilone Multae
Gentes & multi Reges a latere terrae consurgent,
instructi arcu & clypeo, Horrendi sunt & crudes-
les, Cla-

IEREMIAE: CCCCXXXV.

les. Clamor eorum est quasi fremitus maris, Super equos sedent armati ut bellatores contra te o filia Babylon, Cum de eis audierit Rex Babylonis dissoluentur manus eius, Dolor & angustia parturientis ueniet ei, Ecce ascendit ut Leo a superbo Iordane contra munitas caulas, quia inde eum subito currere faciam, Et quis nouit Iuuenem quem Ego praeprabo contra eam? Quis enim est Mihi similis? Quis Mihi praescribet? Quis est pastor qui resistet Mihi?

Audi nunc consilium Domini contra Babylonem, et cogitationes quas cogitat contra inhabitatores terrae Chaldaeorum. Vere paruuli pastorum desicient eam, & uastabunt habitatores eius, ut contremiscat terra a clamore, & resonet inter Gentes, cum Babylon capta fuerit.

Tandem & ipse praeo Gentium Rex Babylonis iudicio Dei perit per Moedos & Persas, ut supra indicauimus, quemadmodum & Esa. xij. & alias praedicatur, & nota est historia ex Daniele & alijs scriptis Historijs, etiam Ethnicorum. Nam ita finem habet prima Monarchia Chaldaeorum siue Assyriorum, & incipit secunda Monarchia uidelicet Persarum. Hic Iudaei, post septuaginta captiuitatis annos reuertuntur Hierosolymam sub Cyro Rege Persarum, ut est in libro Esdrae, & postea accipiunt CHRISTUM totius mundi aeternam Benedictionem, ut multis dictum est, capit. xxxi.

Regnum Babylonis prima Monarchia perit.

XXXxx iij. Bel

CAPVT L.

*Bel.**Beel.**Baal.**Beelzebub.*

Bel siue Beel Deus fictus est Chaldaeorum, quem admodum & Merodach, ut hic uidetur Merodach inter Idola recenseri, & interpretatur Amara contritio, unde hic dicitur. Contritus est Merodach, Bel autem siue Beel, quod postea Samaritae ex Assyrijs in Samaria dixerunt Baal, immo & aliae uicinae Gentes in Syria et Arabia iam olim etiam ante Moysen, ut uidetur in Moysi libris, interpretatur, Maritus, Dominus, possessor, Vnde fiunt multa alia nomina et appellationes in scripturis, sunt enim multa Bel, Beel uel Baal, ut est illud in Euangelio Beelzebub, uir muscarum uel Dominus muscarum etc. iij. Regum. xx. Rex Babylonis dicitur Berodach, & Esaia. xxxix. Merodach, non dubium quin ab Idolo.

Gens ab Aquilone sunt Moedi & Persae, Ab ea enim parte caeli dicit Propheta exercitus Moedorum & Persarum sese infudisse in terram Babylonis, unde Babylonij antea se infuderant in terras Iudaeorum, supra capit. i. Ab Aquilone pandetur omne malum et.

Vt non sit qui habiter, Qui hoc intelligatur uide supra capite. ix.

*Reuersio post
lex. annos.*

In diebus illis. De reuersione Iudaeorum sub Cyro, haec dicuntur, Quod autem dicitur, Venient filij Israel & filij Iuda simul, satis declaratum est, ex ipsa historia & ex Regno Christi quod postea susceperunt, supra capite, xxxi, qui intelligatur.

*Adherebunt
uero DEI.*

Interrogabunt. Id est, de uia DEI rursum docebuntur in Templo Hierosolymorum, quemadmodum in lege Moysi mandatum est, ut in Ierusalem accipiant uerbum DEI a Sacerdotibus leuitici generis, & inde petatur incorruptum Exemplar scriptae Legis, ne quid in Synagogis ciuitatum aliud uel aliter doceatur.
Quod

Quod autem addit. Adhæreamus Domino, ut uxor marito suo, ne deficiamus rursus a uerbo DEI ut olim, & adhæreamus foedere sempiterno, nunc quidem coëptum est, sed in Christo completum, immo sine Christo ne incipit quidem hoc foedus DEI, uide quæ dixi supra cap. xxxi.

Populus meus. Id est, Iudæi, Pastores, id est mali Sacerdotes, Pseudoprophetae et impij Reges, quos habuerunt ante captiuitatem, seduxerunt eos a Deo, ut inciderent in fauces Luporum, id est, Babyloniorum, uides quod longe maiorem captiuitatem significet Propheta quam illam externam Babylonicam, tenebantur enim captiui sub doctrinis Dæmoniorum, ut nos sub Papistis, antequam captiui abducerentur in Babylonem. Illa enim captiuitas hanc effecit iudicio DEI, De qua spiritali captiuitate alias supra dixi, ex Esaia, In principio descendit populus meus in Aegyptum etc.

Ante seducti

ET Hostes eorum dixerunt. Id est, iudicauerunt se etiam obsequium præstare DEO, quod illos perderent qui populus DEI dicebantur, Et hoc malum, inquit, accidit Iudæis, quod peccauerunt contra Dominum in habitatione iusticiæ, qui est Spes patrum ipsorum. Quid est, quod non solum accusat peccatum Iudæorum quo ante captiuitatem peccauerant, sed etiam quod peccarunt in loco sancto, siue, ut dicit, in habitatione iusticiæ, id est, in Ierusalem a Deo electa, Deutero. xij. & templo illo siue etiam in tota terra illa uerbo DEI sanctificata, ubi Deus a populo illo, secundum uerbum suum, coli & adorari uoluit. Quid, inquam, hoc est, nisi quod grauius peccant qui ex uerbo norunt uoluntatem Dei, & contra faciunt uel contemptores fiunt, ut Lucae.

Ideo Deus fecit cor contra templum.

xij. Seruus sciens uoluntatem domini, et non faciens etc.

Contaminantes habitacula Euangelij. Videant hæc, qui loca, ubi prædicatur Euangelium, nituntur contaminare infana doctrina. Nam ad illa uel sola festinant Phanatici & Prophani spiritus, ut uiolent templum DEI, id est, mentes uerbo Spiritus sancti institutas i. Corinth. iij. Videant & hæc qui absq; pudore, nullam honestatem curantes, audent illic turpiter uiuere, ubi maiestate Euangelica prædicatur remissio peccatorum & uita æterna in Christo. Sunt enim scandalum Euangelio CHRISTI etc, quemadmodum Ieremias dicit capit. xi. Quid est, quod dilectus meus facit scelera multa, & hoc facit in domo mea? Et Esaias capite, xxvi. In terra Sanctorum iniqua gessit, quia non uidet gloriam Domini etc.

Fugite. Vos Iudæi, uidelicet ubi Deus dedit uobis libertatem per Cyrum. Sicut hirci, id est, ductores & præcesores gregis.

Sagittæ eius. De Persis Sagittarijs dicit, ut superiori capite dictum est.

Peccatum Babyloniorum quo pereunt.

Quia exultatis. Videlicet uos Babylonij, unde hic peccatum, ob quod perituri sunt Babylonij. Quia peccauerunt in populum Dei, & latantur de spolijs inde raptis. Sed male quæsitum male disperit, de male quæsitis, non gaudet tertius hæres. De qua sententia iam ante sæpe diximus.

Mater uestra, id est, Babylon, O sagittarij Id est, Persæ.

Tradet manus suas, ut uicta, Tyranni, uetus translator legit Columbæ, ut alias diximus.

VL TIO Domini est, non fortitudo Persarum,

IEREMIAE:

CCCCXXXVII.

farum. Ergo uos Persæ audenter inuadite Babylonios, quia Dominus tradidit eos in manus uestras. Videant hæc nostri Tyranni qui persequuntur Euangelium Christi, Cum inciderint in calamitates, quas certe non effugient, sciant ultionem Domini esse cui resistere non poterunt.

Vindicta
DEI.

SEminatorem & Messorem, Id est, non maneat ibi annona & uictus unde homines alantur & uiuant.

VT quisqz. De auxiliaribus copijs Babyloniorum dicat, & de aduenis in Babylone habitantibus, qui omnes deferent Babylonem in periculo, ut se eximant ab isto malo,

Israel fuit. Rursum dicit peccatum, ob quod perire debet Babylonius, sicut periit Rex Assur primus ut scribitur Esaia. xxxvij. Deinde per Nabuchodonosorem. Vides hic quod propter unum populum Iudeorum, perit totum imperium Assyriorum & prima illa Monarchia, præstantior omnibus alijs sequentibus Monarchijs, aureum enim caput fuit, ut dicitur in Daniele, Metuant sibi igitur hoc Dei iudicium nostri aduersarij, qui multo inferiores sunt Regno Assyriorum & Chaldaeorum. Sic etiam olim periit Aegyptus plagis DEI & mari rubro etc.

Rursum peccatum
Babylonis.

PRIMUM etc, ut legis. iij. Regum. xv. & xvij.

Deinde contriuit. Fregit eum, & nihil roboris ei reliquit vastando Iudæam, Ierusalem et Templum, occidendo homines & captiuando.

VT pascatur. Id est, Iudeis, in terra ipsorum.

YYYYY erunt

Carmelus.
Basan.

erunt rursum pascua, pecora, fruges & rerum omnium copia, cum pace & gaudio, Carmelus mons est in Phoenicia, ubi Tyrus & Sydon urbes sunt in termino terrae Iudæorum. De terra Basan & Gilead siue Galaad trans Iordanem fertili ad pascenda pecora, legis. Nu. xxxij. Montana Ephraim in Regno decem tribuum sunt citra Iordanem. His uerbis significat, quod uastato Regno Babylonis, rursum in suis terris bene habebunt, lege hæc tractata supra capit. xxxi.

*Remissio peccatorum Isra-
eli.*

*Imputatio
DEI.*

IN tempore illo. Remissio peccatorum pro mittitur. Israeli & placatus Deus post mala captiuitatis, quod non solum benefactor sit eis corporaliter, sed etiam spiritualiter, data æterna peccatorum remissione, id quod sine Christo fieri non potest, per quem uenit nobis iusticia sempiterna, ablato peccato, Danielis. ix. Nota quod non dicit, Non erit peccatum propter satisfactionem, propter opera nostra meritoria etc, sed, Non erit peccatum, quoniam propicius ero relictis Iudæis, supra capit. xxxi. De testamento nouo etc. Item Ieremias loquitur hic ut Paulus in Epistolis, quod Sancti siue credentes nunc nullum habent peccatum, non propter se, quia adhuc inueniunt in se peccatum, Roma. vii. sed propter remissionem peccatorum, qua remittit nobis peccatum Deus propter solum Christum, id est, non imputat ex gratia nobis peccatum, imputat uero nobis suam iusticiam, accepat nos pro iustis & filiis DEI, quod ex nobis natura non sumus, ut in Psalmo dictum est, Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Beatus uir cui non imputauit Dominus peccatum, Hac Dei imputatione sumus iusti coram Deo, non nostra dignitate aut iusticia, id quod Esaie. lx. de Ecclesia Christi.

IEREMIAE.**CCCCXXXVIII.**

Ita Christi dictum est, Populus tuus omnes iusti in perpetuum etc.

ASCENDE. o popule Persarum, Contra habitatores uisitationis, id est, contra Babylonios qui habitant in Babylone, quæ iudicio Dei uisitanda est.

EXECRA. Id est, fac eos. Anathema, ut Io suæ. vi. & .vij. etc. non relinque eis germen, ne rursus postea crescant, Non parcitum illic esse ne pueris quidē, testatur Psalmus, Beatus, inquit, qui tenebit, o Babel, et allidet paruulos tuos ad Petram.

MALLEVS. Id est, domitor & percussor *Malleus Bæo*
Babylonijs, qui paulo ante, alias terras & Iudæam con- *bylon.*
fringebat.

RETIA Ego posui, Non licet euadere quæ Deus constrinxit. Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis, Horrenda sententia Dei est. Ego indurabo cor Pharaonis etc, Non metuumt hoc Antichristiani persecutores, ideo pereunt in his DEI laqueis antequam prauiderere possint, Blasphemant, oderunt, persequuntur Euangelium Christi sedentis in dextera patris, audire nolunt, sed potius experiri uolunt opus Domini, id est, ultionem Dei nostri.

VOS a finibus, quasi dicas. **VOS** finitimi Moedi & Persæ, Execrate eam, ut supra.

Clamor auditur etc, De reuersione Iudæorum rursus dicit, quod reuersi sub Cyro, magnificabunt & laudabunt Deum de iudicio in Babylonem & de misericordia erga se.

Superbe egit. Perpetuo hic uides hostes
YYYyy ij populi

*Peccatum ad
uersariorum
contra Eccle-
siam quæ ha-
bet DEI uer-
bum & uerū
cultum.* Peccatum ad populi DEI perire propter blasphemiam & iniuriam,
qua oppresserunt populum qui habet uerbum DEI.
Sanctum Israelis, dicit Deum, qui sanctificat Israelem,
licet peccatorem.

Virga in ignē ECCE filij Israel. Rursum Deus loquitur
pro Iudeis, ut declaret solitudinem paternam erga eos,
etiam postquam corripuit. Tunc enim Pater diligit filiū
um, & uirgam, id est, Babylonium proijcit in ignem,
Redemptor, inquit, eorum fortis est, quem interim Ty-
ranni persecutores nostri contemnunt.

DIVINATOREs sunt Mathematici pre-
dictores & Prophetæ Babyloniorum, qui, ut Astrologi
Regum, solent tantum bona prædicere & uaticinari suis
Principibus per adulationem.

SVPER AQVAS. Alludit ad aquas mul-
tas, per Babylonem fluentes, ut in Psalmo dicitur. Su-
per flumina Babylonis etc. Et significat omnem abun-
dantiam illic Babylonij uertendam in penuriam.

*Terra Idola-
trie.* QVIA est terra Idolorum. Non est, ut ter-
ra Israel, quæ est terra DEI, Non colitur in Babylonis
Regno uerus Deus secundum DEI uerbum, quod ha-
buerant patres Babyloniorum, qui prius terram Senna-
ar, id est, Babylonicam terram post Diluuium inhabita-
uerunt. Et gloriabantur in portentosis factis, id est, ua-
nis miraculis quasi Deorum. Hæc fiducia nihil est in ten-
tatione, immo perditio est, ut hic Deus dicit & facit.

*Vastata po-
litia.*

PROPTEREA horrendæ feræ. Non
disputo hic cum Hebraistis de nominibus ferarum, id
quod non possum, nec mihi sumo, quod a principio di-
xi, nec prodest quicquam ad sententiam, Certe nulla
commoda

IEREMIAE: CCCCXXXIX.

commoda fera hic significatur, sed Latrones & Homi-
cidę etc. Non erit ibi amplius bona Politia & pax, sed
pētius horror & spelunca latronum, ut & Esaia. xiiij. &
xxxiiij. De hac Phraſi diximus ſupra, capit. ix.

ECCE aſcendit ut Leo. Expono hæc uer-
ba ut ſuperiori capite, ſed de Moedis et Perſis contra Ba-
bylonem. Alij hic ruruſum de Alexandro Magno con-
tra Babylonem exponunt, qui de uicto Dario Rege
Perſarum, occupauit deinde Babylonem, Suſam etc.

CAPVT LI.

EC dicit Dominus. Ecce Ego
excitabo uentum uehementem con-
tra Babylonem & contra inhabi-
tatores eius, qui cor ſuum leuaue-
runt contra Me. Et mittam in Ba-
bylonem uentilatores, qui uentila-
bunt eam, & terram eius expurgabunt. Hi undiq;
circum eam erunt in die afflictionis eius. Sagittarij
enim eius non ſagittabunt, & armati eius non re-
ſiſtent, Nolite itaq; parcere iuuenibus eius, Execra-
te omnem militiam eius, ut interfecti iaceant in ter-
ra Chaldaeorum, & uulnerati in plateis eius. Iſrael
enim & Iuda non derelinquentur uiduę a DEO
ſuo Domino exercituum. Terra enim illorum
grauiter peccauit in Sanctum Iſraelis. Fugite ex
Babylone, ut ſaluet unusquiſq; animam ſuam, ne

YYYy iij intereatis

CAPVT LI:

intereatis in eius iniquitatibus, Quia hoc est tempus ultionis Domini, qui est retributor & retribuet ei.

Calix aureus Babylonis qui hactenus inebriauit omnes terras, iam est in manu Domini. Omnes Gentes biberunt ex uino eius, inde infatuae sunt, Quam cito cecidit Babylō & contrita est. Ululate super eam, accipite medicamen ad uulnera eius, si forte sanetur, Curamus Babylonem, sed non sanatur, Relinquitte ergo eam, & reuertamur, unusquisque in terram suam, Plaga enim eius peruenit usque ad coelum, & eleuata est usque ad nubes, Dominus manifestauit Iusticiam nostram, Venite, narremus in zion opera Domini Dei nostri.

Nunc scilicet polite sagittas, præparate scuta, Dominus excitauit spiritum Regum Macedorum, Cogitat enim contra Babylonem, ut perdat eam, Quia hæc est ultio Domini, ultio Templi eius, Nunc scilicet exaltate uexilla super muros Babylonis, augete custodias, constituite custodes, Quia Dominus cogitat ut faciat quod locutus est contra habitatores Babylonis. Quæ habitas ad aquas multas, locuples ingentibus thesauris, finis tuus uenit, & finis auaritiæ tuæ. Dominus Zebaoth iurauit per animam suam, Replebo te hominibus quasi locustis, qui canent tibi celeuma.

Qui

QVI sua fortitudine fecit terram, & sua sapientia parauit orbem, & struxit coelum prudenti ordinatione.

Ipse crepitu tonitru sui dat copiam aquarum sub coelo. Eleuat nubes ab extremitate terrae.

Facit fulgura simul cum pluuia, et educit uentum ex occultis locis suis.

Omnes homines fatui sunt: a sua scientia, & confunditur omnis faber aurarius a conflatu suo. Quia eorum idola sunt mendacium, & non est uisita in eis.

Sunt mera uanitas & opera errorum, peribunt cum uisitabuntur.

At non est talis Ille qui est thesaurus Iacob, sed est qui omnia creat, & Israel est sceptrum hereditatis eius, Dominus Zebaoth est nomen eius.

TVES Malleus Meus, & Mea arma. Per te Gentes contriui, & uastaui Regna, iam equos tuos & equites conteram, tuos currus et aurigas conteram, tuos uiros & mulieres conteram, tuos senes & iuuenes conteram, tuos adolescentes & uirgines conteram, tuos pastores & greges conteram, tuos rusticos & iuga conteram, tuos principes & magistratus conteram. Quia retribuam Babyioni & omnibus habitatoribus Chaldaeorum omnem malum.

YYYyy iij liciam

CAPVT LI.

liciam quam exercuerunt contra Zion, coram oculis uestris dicit Dominus.

Ecce Ego sum contra te Mons pestifer, qui corrumpis omnes terras, ait Dominus. Ego extendam super te manum meam, & deuoluam te a petris, & faciam te montem combustum, ut neq; lapis aliquis angularis neq; lapis fundamentalis ex te accipiat, sed eris æterna solitudo, dicit Dominus.

Leuate vexilla in terris, canite tubis inter Gentes, sanctificate Gentes contra eam, Vocate contra eam Regna Ararat, Meni, & Ascenas, constituite duces aduersus eam, adducite equos ut horridas locustas. Sanctificate Gentes contra eam, uidelicet Reges Moedorum cum omnibus eorum principibus & Magistratibus & totam terram potestatis eorum, ut terra tremat & expauescat, Quia cogitationes Domini aduersus Babylonem perficientur, ut faciat Babylonem solitudinem, in qua nemo inhabitet.

Fortes Babylonis non audebunt prodire in prælium, sed manebunt in Munitione, Desijt fortitudo eorum, effeminati facti sunt. Habitationes eorum incensæ sunt, & repagula eorū confracta, Passim sibi mutuo occurrunt, passim nuncij sibi mutuo occurrunt, ut nuncient Regi Babylonis, quod

quod Ciuitas eius capta est usque ad terminum, & uada præoccupata sunt, & stagna quoque exusta, et uiri bellatores expauescunt.

Quia hæc dicit Dominus Zebaoth Deus Israel, filia Babel est ut area super quam tritatur, Messis eius cito ueniet. Nebucadnezar Rex Babylonis comedit me & uastauit, fecit me uas uacuum, deuorauit me, uelut Draco, Repleuit uenter meum delicijs meis, Eiecit me, Nunc autem inuenitur contra Babylonem iniuria mihi illata, & caro mea, dicit habitatrix zion, & sanguis meus super inhabitatores Chaldaæ, dicit Ierusalem.

Ideo hæc dicit Dominus, Ecce Ego defendam causam tuam, & uindicabo pro te. Exiccabo mare eius, & arefaciam fontem eius. Et Babel erit aceruus lapidum, habitatio Draconum, portentum, sibilus, ut nemo illic inhabitet, Rugient simul ut leones, et uociferabuntur ut catuli leonum. Ego ponam eos in æstum ipsorum cum potu suo, & inebriabo eos ut exhalarentur et dormiant somnum æternū unde nunquam euigilent dicit Dominus, Deducam eos ut agnos ad macerationem, ut arietes cum hircis.

Qui fit, ut Sefach ita capta sit, & uicta illa in toto mundo magnificata? Quomodo facta est Babel ostentū inter Gentes. Mare ascendit super
ZZZzz Babylo

Babylonem, & ipsa est obruta multitudīne fluitum illius, Ciuitates eius factæ sunt desertum, arida et uacua terra, terra ubi nemo habitet aut ambulet. Ego enim uisitauī Bel in Babylone, et eripui ex faucibus eius quæ uorauerat, Non current amplius ad eum Gentes, quia & muri Babylonis conciderunt.

Egredimini ex ea popule meus, quisq; saluet animam suam a furente ira Domini, ut non exasperet cor uestrum et deficiat a clamore qui audietur in terra. Clamor enim erit in anno, et post hūc in anno altero etiam clamor propter iniuriam in terra, quia princeps erit contra principem.

Propterea ecce dies ueniunt, quando Ego uisitabo idola Babylonis, & confundetur tota terra eius, & iacebunt in ea interfecti eius. Coeli & terra & quicquid in eis est iubilabunt super Babel, quod eis uastatores uenerunt ab Aquilone, dicit Dominus. Sicut Babylon prostrauit in Israel interfectos, sic prosternentur interfecti Babylonis in tota terra.

Itē ergo qui gladium euasistis, nolite stare, Recordamini Domini in terra longinqua, Ierusalem sit uobis cordi. Nos confundebamur audito opprobrio, & confusio operiebat faciem nostrā, quando

quando alieni ueniebant super Sanctuarium domus Domini. Propterea ecce dies ueniunt, dicit Dominus, quando Ego uisitabo idola eius, & in tota terra ingemiscunt uulnerati. Si ascenderet Babylon in coelum, & firmaret in excelsis potentiam suam, tamen uastatores uenient a Me contra eam, dicit Dominus.

Auditur clamor in Babylone, & calamitas magna in terra Chaldaeorum. Quia Dominus uastat Babylonem, Perdit eam tanto strepitu & tumultu, ut fluctus eius sonent quasi aquarum multarum. Quia uastator uenit contra Babylonem, fortes eius capiuntur, arcus eius confringuntur, Quia Deus ultionum Dominus retribuit ei. Ego inebriabo eius Principes, sapientes, magistratus, duces & bellatores, ut dormiant æternum somnum, unde nunquam euigilent, dicit Dominus, cuius nomen est Dominus Zebaoth.

Hæc dicit Dominus Zebaoth, Muri magnæ Babylonis suffodientur, & sublimes portæ eius igne succendentur, ut fiat labor Gentium inanis, & comburatur quod populi tanto labore ædificauerunt.

Hoc est uerbum quod Ieremias Propheta mandauit Seraia filio Neria filij Mahsea, abeunti cum Zedekia Rege Iuda Babylonem, quarto anno

CAPVT LI.

Regni eius. Seraia erat Princeps pacificus. Et Ieremias scripsit omne malum quod uenturum erat super Babylonem in librum, uidelicet, omnia hæc uerba quæ contra Babylonem scripta sunt. Et Ieremias dixit ad Seraia. Cum ueneris Babylonem, uide ut legas omnia hæc uerba, & dic, Domine tu locutus es aduersus locum hunc, ut eradices hic omnia, ut nō remaneat hic neq; homo neq; pecus, sed sit æterna solitudo. Et cum perlegeris librum, annecte ei lapidem et proijce in Euphratem, et dic. Ita submergetur Babylon, et non emerget ex perditione quam Ego inducam super eam, sed interibit. Hucusq; uerba sunt Ieremiæ.

*Peccatum
persecutionis
et blasphemie
contra Eccle-
siam.*

*Nequitia An-
tiChristiano-
rum contra
Euangelium
CHRISTI.*

Pergit Ieremias prophetare contra Babylonios etc. Vide perpetuo quam saepe admoneat Spiritus sanctus & uerbum quod locutum est per Prophetas, id est, filius DEI, de peccato Babyloniorum, propter quod inciderunt in tantas calamitates iudicante DEO. Qui, inquit, leuauerunt cor suum contra Me, Gloriatī sunt & horrendis blasphemijs contempserunt Deum Israel, qui dederat uerbum suum populo suo, ut qui non posset defendere suum populum & magnificauerunt suos Deos & cultus, ut qui darent ipsis cultoribus tam insignes uictorias. Sicut nostri persecutores confidunt in suis diuitijs & potentia, & quasi sancti sint suis Papisticis abominacionibus & ridicula religione, in peccatis suis perditī, blasphemant, oderunt, persequuntur Euangelium Christi, & occidunt pios & sanctos homines. Hæc est dilectio &

ctio & charitas eorum, de qua multa loquuntur, & clamant bona opera, bona opera, qui interim pessime apud se uiuunt, ita ut non possint inuocare & adorare Patrem in Spiritu & ueritate, immo ne intelligunt quidem quid istae uoces significant, Veri adoratores adorabunt Patrem, in Spiritu & ueritate, Multi ex eis iam facti sunt Saducæi & Epicuræi apud semetipsos et apud suos bonos socios Epicuræos, Omnes autem sunt Hypocritæ et nequam ut Esaias dicit, Simulant sese religionem defendere, & hoc nomine persequuntur ueram Christi religionem, sed aliud sub hoc nomine quærunt. Vt enim Euangelium gloriæ Dei contemnunt, oderunt, damnant, blasphemant, ita & AntiChristianam Papæ abominatorem illam mundo pulcherrimam non multum morantur aut curant, Impugnant et persequuntur agnitam ueritatem, quibus obtrusa & in aures & in oculos obiecta est, nunc ferè triginta annis tanta lux Euangelij Christi, de quo Pater clamat e cœlis, Hunc audite, Et per Moysen minatur, Qui Prophetam illum non audierit, Ego ultor existam, dicit Dominus. Et CHR Iesus ipse dicit, Ite in mundum uniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ, Qui uos audit Me audit, qui uos suscipit Me suscipit, Qui uos spernit, Me spernit, & qui spernit Me, spernit eum qui Me misit, Si Me persecuti sunt & uos persequentur mendaces & Homicidæ, ut est Diabolus pater ipsorum. Quærunt sub nomine suæ religionis, suis mendacijs & Homicidijs, ut diuites, potentes, sublimes magnis nominibus, fama super æthera noti fiant. Sed DEVS effundet super eos iudicium Babyloniorum quod hic legis, & maius iudicium, propterea quod non Babylonij sed Christiani uolunt uideri, Ponunt laqueos innocentibus, ut in Psalmo dicitur, & dicunt, quis uidebit eos?

bit eos? Ne Deus quidem uidet. Sed certe Deus uidet in corda eorum, ut hic dicit. Cor suum leuauerunt contra Me.

Virga in ignē

Verum Deus Pater ubi uirga percusserit, satis pro ipsius misericordia, filios suos, proijcet hanc blasphemiam et stultissime superbam uirgam in ignem, sibi erunt magni & maximi, ut perditī Babylonij. Sustinete interrim uirgam patris uos filij DEI. Pater noster nō sustinebit inultam hanc tam insignem hostium suorum blasphemiam. Videtis iudicia Dei antea facta. Idem Deus Pater noster, qui est Pater orphanorum & Iudex Viduarum, nondum est mortuus, Non euadent. Oremus uero Patrem Domini nostri Iesu Christi pro illis aduersarijs, qui insipienter & ignoranter blasphemant & persequuntur Euangelium salutis, qualis erat Paulus, qui dicit, Blasphemus fui & persecutus sum Ecclesiam CHRISTI, sed ignorans feci in incredulitate, ideo misericordiam concessit mihi, ad exemplum ijs qui credituri sunt etc. De qua re plura dicemus in tractatu blasphemiae Spiritus.

Noluerunt audire uocem Domini, ideo perierunt.

Quin & Iudaei castigati sunt propter idem peccatum, quo perditī sunt Babylonij, uidelicet, ut in Mose dicit Deus, & saepe repetitur in Ieremia & in omnibus fere Prophetis, quod noluerunt audire uocem Domini, sed pro uerbo & cultu DEI, susceperunt doctrinas & mandata hominum, id est, ut Paulus dicit, Spiritus erroris & doctrinas Daemoniorum, ut nostri Papistae susceperunt, & pios homines & sanctos Prophetas uerbum Domini retinentes & docentes persecuti sunt et occiderunt, donec etiam crucifigerent filium Dei, ideo iudicio suo castigauit Deus Iudaeos qui postea poenitentiam egerunt, impenitentes autem Iudaeos perdidit sicut Babylonis.

IEREMIAE. CCCCXLIII.

Bylonios. Metuamus igitur hoc DEI iudicium, & poenitentiam agentes reuertamur ad Dominum nostrum Iesum CHRISTUM, qui est Spes Israel. Non est aliud nomen sub coelo datum hominibus in quo nos oporteat saluos fieri. Ipsi sit gloria in æternum, qui sedens in dextera Patris confringet in die iræ suæ Reges, Iudicabit in nationibus etc, Psalmo. Cx.

SAGITTARII. Id est, Bellatores Babylo-
niorum nō resistent aut resistere poterunt. Quia nocte,
dum non speratur, interfectus est Balthazar Rex Baby-
lonis, ut dicit Daniel.

EXECRATE. ut supra dictum est, Caue ^{Malicia pro Militia.}
insigne erratum, quod hic corrupte uulgo legunt Malis-
tiam pro Militiam, sicut & Esaia. xl. Completa est Milis-
tia eius, Hic militia significat exercitus, in Esaia signifi-
cat laborem militandi etc.

ISRAEL ENIM. Non derelinquet De- ^{Curat Deus}
us illam Ecclesiam uiduam, Sicut Christus nobis dicit, ^{etiam pro per-}
Non relinquam uos orphanos, Vado quidem, sed rursum ^{ditis filijs.}
sum uenio ad uos. Sed Assyriorum imperium, propter
iniuriam Iudæis illatam, peribit etc, Egregia promissio,
quod Deus sollicitus est, etiam pro filijs perditis, Sanctū
Israelis Deum dicit ut supra.

CALIX AUREVS. Calicem uocat, ut
xxv. capite furorem Babylonici Regni & calamitatem ^{Calix aureus}
per illum furorem oppressorum, deinde etiam temulen- ^{meretricis Ba-}
tiam & ebrietatem ei tribuit, quia superatae Gentes po- ^{bylonis &}
stea in gloria Babylo-
niorum superbierunt. Aureum au- ^{Roma.}
tem dicit, propter Regnum siue imperium, quod etiam
cedibus & gloria stabiliebatur & dilatabatur.

ZZZZz jiiij. Aduerte

Aduerte, quod in Apocalypsi Iohannis capit. xiiij. xvij. xviij. etiam multa est imitatio uerborum quæ Prophetæ contra Babylonem loquuntur, sed de Roma dicit Iohannes & de AntiChristiano Romanorum Regno, quod olim occidit sanctos Christi martyres sola Tyrannide, nunc per Papam & damnatos Papistas etiam falsa doctrina & multis nominibus blasphemiarum. Dicit enim non de perdita Babylone, de qua hic agitur, sed de regnante Roma, quæ tum, cum Ioannes scribebat, Imperium tenebat super Reges terræ, ut uides Apocalip. xvij. Babylonis autem nomine uti uoluit, ut quasi ob oculos poneret Christianis iudicium Dei contra quartam Monarchiam, maxime contra Romanam Tyrannidem, quæ nunc sustinet Ecclesia Christi, ut scirent idem iudicium illi futurum quod factum est primæ Monarchiæ, populum DEI persequentem etc.

Plaga a Deo

Addit itaq; hic, In manu Domini est, ut sciamus ista iudicia accidisse alijs Gentibus, non tam potentia Babyloniorum, quam Dei consilio, uoluntate & potentia etc.

ACCIPITE. Irridet, et declarat eam insanabilem, Quis enim auxiliari poterit ei quem Deus contemnit, Dialoogo Poetice ferè hoc declarat, Ululate etc. respondetur, Curamus etc, Itaq; dicitur, Relinquite eam desperantes de sanitate eius, quæ non potest sanari, id est, defendi, ne intereat.

*Hostes confusi,
Pœnitentes
liberati.*

DOMINVS manifestauit iusticiam nostram, Id est, iam uidetur palam quod Babylonij nobis iniuriam fecerint, nō solum nos uastando, sed etiam blasphemando Deum & doctrinam nostram. In persona Iudeorum

IEREMIAE,

CCCCXLV.

dæorum afflictorum & pœnitentiam agentium hæc dicuntur, qui uidebunt perditionem Babylonis, Et hoc agnoscere est iusticia nostra, Declarauit, inquit, tandem Deus, non quidem nos non esse peccatores, sed nos habere uerum Deum, figmenta autem esse Deos & cultus Babylonis. Nunc testatur Deus toti mundo, quod nos sumus populus DEI. Liberati itaq; per Cyrum non hic maneamus, sed in Zion gratias agamus Deo, pro opere & beneficio misericordiæ suæ.

NUNC scilicet. Ironia & Sarcasmos est contra Babylonios, Præparate nunc uos in bellum, Dominus minus mittit uobis Mœdos etc.

FINIS AVARITIÆ TVÆ. Stulta sapientia hominum, iudicat auaritia ædificari mundum, sed hac destruitur & perit, sicut in Babylonijs uidere licet, Non potestis, ait Christus, Deo seruire & Mammonæ, Paulus. Auaritia est Idolorum cultus.

PER ANIMAM SVAM. Id est, per vitam suam, hoc est, per seipsum, Non enim habet Deus maiorem se, per quem iuret, ut supra capit. xliiij.

HOMINIBVS Videlicet, hostibus. Celeuma, supra capite. xxv.

QVI SVA FORTITVDINE. Canticum gratiarum actionis interim Propheta canit DEO contra superbiam & auaritiam mundi, quæ est summa stulticia. dicens, Nos habemus Deum, qui omnia facit in cœlo & in terra, qui liberat populum suum a malis, et est nobis thesaurus, & incomparabiles diuitiæ. Vos sapientes estis stulti, quia habetis Mammona Deum qui in die angustiae uos deferet, atq; adeo perdet, Christus dicit.

Canticum Ieremiae contra Superbiam et auaritiam.

Aaaaaa Quid

CAPVT LI

Quid prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, animæ uero suæ detrimentum patiatur? Perierunt Babylonij, domitores orbis terrarum, quibus omnia quæ rapuerant nunquam erant satis, sed auaritiæ studebant donec interirent. Nunc apud nobiles & vulgus omnes auaritiā sequuntur, vsuris & quæstu perdunt mundum, Admonemus nomine DEI, rogamus eos, ne sic pergant, sed frustra, Canamus ergo hoc Canticum eis, qui retinent frumenta, ut miseri uel fame moriantur uel duplicem eis dent pecuniā, gratias agamus Deo qui est Thesaurus noster & Rex noster, per quem in diebus famis saturabimur, Rideant illi interim nostrum Thesaurum Deum, ueniet eis hora, ut Babylonij, quando uicissim Deus noster riserit eos. Aurea itaq; in hoc cantico sententia est, qua Spiritus sanctus secernit sapientiam mundi, cum fingitur iusticia humana coram DEO, & uanus DEI cultus, quem Deus suo uerbo non præscripsit, cum somniant homines sibi thesaurum magnum esse illud Diaboli stercus Auaritiā, secernit, inquam, a populo Dei, a uerbo Dei et fide siue fiducia in DEVM, qui est thesaurus fidelium, Illa apud Gentes sunt, id est, infideles, quemadmodum Christus dicit. Hæc omnia Gentes inquirunt, hæc apud Israel populum Dei. In tempore necessitatis apparet primum stulticia sapientiæ humanæ, & quid prosit ficta religio, tantum abest ut tunc protegant, quemadmodum insultat impijs Moses in Cantico. Vbi nunc sunt Dij eorum in quibus habebant fiduciam? Surgant et opulentur uobis, & in necessitate uos protegant.

*Malleus DEI
Babyloniam
uicissim conte-
ritur.*

TV BABYLONES MALLEVS
Meus & Mea arma, quibus Ego Deus hæcenus usus
sum ad:

IEREMIAE: CCCCXLVI.

sum ad conterendum & puniendum Gentes & ad castigandum populum meum Israel, sed nunc Malleum, qui omnia contriuit, conteram etc. Montem etiam uocat Babylonem, id est, magnum Regnum & forte imperium, Pestiferum autem, quia, inquit, corrumpis omnes terras, tua peste, id est, Idolatria & uastatione, Extendant etc, id est, eris inutilis mons, Regnum amplius non eris.

SANCTIFICATE. Id est colligite, separate in hunc bellum contra Babylonem, supra capi. i. Leuate uos hostes Babyloniorum, uocate, colligite, exercitum & auxilia.

ARARAT est Armenia, in cuius montibus requieuit Arca Noe, Gene. viij. Meni, ubi pugnat Iephthe, Iud. xi. Ciuitas Arabum erat, qua itur Philadelphia, quae urbs est Arabiae. Ascenas autem fuit nepos Iaphet Gen. x. unde Iosephus Antiquitatum lib. i. & xi. uenire dicit Ascenezeos qui nunc Rhegini a Graecis uocantur. Sunt autem Rhegini in finibus Italiae ad mare contra Siciliam. Significat uero ex his locis congregandos siue etiam conducendos milites aduersus Babylonem.

Ararat.
Meni.
Ascenas.

FORTES BABYLONIS. Deus abstulit eis animum & pauidos fecit, quia perire debent, hoc fatentur periti duces, se posse aliquo modo praesentire uictoriam, quando alacri animo sunt milites. Hoc facit interim Deus, Contra accidit trepidantibus & pauentibus etc.

Irruat super
eos formida
et pavor etc.
in Cantica
Mosis.

FILIA BABEL siue Babylon etc, iam demetetur ipsa.

COMEDIT ME. Hac in Persona Iudae

Aaaaaa ij orum

CAPVT LI.

Occulta sus-
piria Eccle-
siae contra ho-
stes DEI.

orum se dicere postea testatur cū addit, dicit habitatrix etc, Per hæc describit occulta suspiria, ad Deum, contra Babylonem, in afflictione, prolata, quæ certe audit Deus, Nam Roma. viij. Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, quemadmodum hic dicit, Ecce Ego defendam causam tuam etc, Inde factum est, ut totum imperium illud periret propter tyrannidem Iudæis illatam. Timeat hodie sibi Papisticum Regnum, quod tot suspiria & lachrymas & preces Christianorum contra se sua tyrannide prouocat. Accusatum est, damnatum est, peribit. Superbia eorum Domine qui te oderunt ascendit semper, Exurge. Domine iudica causam tuam etc.

Exiccabo om-
nia ibi, etiam
mare.

EXICCABO MARE EIVS. Vel ex hoc intellige qui accipiat in Prophetis Sempiterna solitudo uastatorum Regnorum. Nam his Hyperbolis, omnia quæ illic gloriosa & potentia & bona erant, peritura significantur, ut non sit Regnum, Politia, Religio etc.

Ardor avari-
tiae & gloriae
perdit tyrannos.

EGOPONAM EOS. In æstu & siti ipsorum dabo eis potum ipsorum, In calore fortiter bibitur, Itaque his uerbis significat Dominus, quod uult incendere Babylonios ardore auaritiæ & gloriae (sicut est & illud, Indurabo cor Pharaonis) ut fortiter bibant, id est, res alienas & homines sibi subdant, ut inebriati, id est, cum saturi & securissimi sunt, Dormiant, id est, pereant cum Regno.

Sefach.

QVI sit &c. Vel hoc loco uides Sefach Babylonem esse, ut dixi, ca. xxv.

MARE, id est, exercitus hostium.

Egredimini

EGREDIMINI. Sic admonet Iudæos, ut

ubi audierint appropinquantem exercitum, non sint conclusi in Babylone, aut saltem in Babylone cauti, & sperent liberationem a DEO promissam. Quemadmodum & Christus de Hierosolymis perituris dicit, Cum uideritis ab exercitu circumdari Ierusalem, tunc qui in Iudæa sunt fugiant ad montes &c. Sic & in Apocalypsi admonemur egredi ex impietate Romana.

Admoniti.

CLAMOR enim erit in anno. Id est, uno & altero anno præcedente audietur fama de prælio, & multa apud Babylonios, per iniuriam & uiolentiam, & mutuam inter se rapinam & homicidia, fient, ut etiam Principes inter se illic conflitent uel sint discordes, quemadmodum fit, quando Regnum aliquod perire debet. Tunc primum seipsum incipit iudicio DEI destruere, Concordia enim parue res crescunt, discordia magnæ dissolubuntur, quemadmodum legis horrendas seditiones fuisse Hierosolymis ante nouissimam uastationem, ut scribit Iosephus.

Spiritus ueritatis discordiarum & se ditionis.

Coeli & terra. Et angeli & homines gaudent et gratias agent Deo, quod uindicare blasphemiam & homicidia Babyloniorum, Turcarum, Papistarum. Hoc interim desideratur, & suspirant homines prelli, postulantes a Deo iudicium, quando tyranni & blasphemi gloriosi sibi uidentur & magnifici se putant, sed hoc Dei iudicium declarabit omnia. Sunt itaque damnati Tyranni et heretici, id est, uerbi Dei peruersores, damnati, inquam, suspirijs & precibus hominum, antequam iudicium Dei uideatur & sentitur. Hæc uerba imitatur Iohannes in Apoc. ca. xix. & ita nunc fit & fiet amplius. Nam filius per-

Gaudetur perditis impijs persecutorib.

Aaaaaa iij ditionis

CAPVT LI:

ditionis perit spiritu oris Christi, id est, Euangelio sancto reuelato &c.

ITE ERGO. Admonitio Spiritus ad Iudæos. Qui estis Iudæorum reliquæ, post tantam cladem uel his mirabilibus Dei admoniti, agnoscite patrem Deum, & cupite reuerti Ierusalem, Nos Iudæi confundebamur quando uastabatur Ierusalem &c.

Quis confis-
set?

SI ASCENDERET. Id est, Si etiam potentissima fuerit, tamē nihil erit, me perdente eam. Quem admodum hodie uidemus, quod papæ regum, uel uno inuadente Monacho, stare non potest. Quia uastator eius missus est a Deo, & uerbo Dei pugnat.

Muri Baby-
lonis.

LABOR GENTIVM EST, quod Gentes laborauerunt ut tantam ciuitatem cum tanta potentia haberent, Siquidem muri Babylonis habuerunt in altitudine ducentos pedes, in crassitudine quinquaginta, ut habent historiae.

HOC EST VERBUM. Verbo mandat addi signum in Babylone per Saraiam, qui uidetur frater esse Baruch. Ita submergetur &c, horum uerborum imitatio est Apoc. xviij. De qua superiori capite dictum est.

ABEVNTI CVM ZEDEKIA. Hoc tunc licebat, quando adhuc Zedekia sub tributo seruiebat Babylonio Regi.

PRINCEPS PACIFICVS, id est, amans uerbi Dei.

Finis Prophe-
tiae Ieremie.

Hucusq;. Id est, Hic finem habet prophetia Ieremie. Ideo quod caput sequitur, non Ieremie est, sed ex historia Regum & Paralipomenon huc adiectum ad intelligendum uerba Prophetæ.

Caput

IEREMIAE: CCCCXLVIII.
CAPVT LII.

NOS uigintiunum natus erat
Zedekia, cum regnare cœpisset,
& undecim annis regnauit in Ieru-
salem, Nomen matris eius erat
Hamuttal, hæc erat filia Ierenia de
Lebna. Et fecit malum coram oculis

Domini, iuxta omnia quæ fecerat Ioiakim.
Quia ira Domini erat super Ierusalem et super Iu-
da, quousq; projiceret eos a facie sua, Et defecit
Zedekia a Rege Babylonis.

Anno autem nono Regni eius, decima die
mensis decimi, uenit Nebucadnezar Rex Baby-
lonis cum omni exercitu suo contra Ierusalem, &
obsederunt eam, & fecerunt sibi munitiones per
circumitum eius. Et obsidebatur ciuitas usq; ad
undecimum annum Regis Zedekia. Nona autem
die quarti mensis, quando fames pressit ciuitatem,
nec fuerunt alimenta amplius populo terræ, irru-
ptum est in ciuitatem, Tunc fugerunt omnes uiri
bellatores, & exierunt de ciuitate nocte, per uiam
portæ, quæ est inter duos muros, & ducit ad horu-
tum Regis.

Chaldaei autem obsidebant urbem per cir-
cumitum, Et dum abeunt illi per agrum, persecuta-
tus est Chaldeorum exercitus Regem, & compræ-
henderunt eum.

CAPVT LII:

henderunt Zedekiam in agro prope Iericho, Et omnis exercitus eius dispersus est ab eo. Cumq; compræhendissent Regem adduxerunt eum ad Regem Babylonis in Riblath, quæ est in terra Hemath. Is dixit sententiam contra eum, Et iugulauit Rex Babylonis filios Zedekia coram oculis eius, iugulauitq; omnes Principes Iuda in Riblath. Zedekia autem eruit oculos, & uinctum catenis adduxit secum Rex Babylonis in Babylonem, & posuit eum in carcerem usq; ad diem mortis eius.

Decima die mensis quinti, qui est annus decimus nonus NebucadNezar Regis Babylonis, uenit in Ierusalem NebusarAdan princeps exercitus, qui solebat assistere Regi Babylonis, Et incendit domum Domini, & domum Regis, & omnes domus Ierusalem, et omnem domum magnam igne combussit. Et totus exercitus Chaldæorum, qui erat cum principe exercitus destruxit omnes muros Ierusalem per circumitum. Pauperem autem populum, & reliquum uulgus ciuitatis, & qui perfugerant ad Regem Babylonis, & reliquos operarios in populo, abduxit NebusarAdan Princeps exercitus captiuos, Et de pauperibus populi terræ reliquit NebusarAdan princeps exercitus uinitores & agricolas.

Sed

Sed columnas æreas domus Domini, & bases, & mare æneum domus Domini, confregerūt Chaldaei, & tulerunt omne æs ex illis in Babylo-
nem. Et abstulerunt lebetes, creagras, cultellos, pel-
ues, cochlearia, & omnia uasa ænea, quæ in cultu
Dei fuerant, Præterea abstulit Princeps exercitus
aurum & argentum quod erat additum calicibus,
thuribulis, peluibus, lebetibus, candelabris, coch-
learibus & phialis. Item columnas duas, & Mare
illud singulare, duodecim boues æreos, qui erant
illius bases, quos fecerat Rex Salomon pro domo
Domini. Supra modum multum erat eris harum
rerum.

Duæ illæ columnæ habebant singulæ in al-
titudine decem & octo cubitos, & funiculus lon-
gitudin e duodecim cubitorum circumibat unam-
quamq;. Erant crassitudine quatuor digitorū, in-
tus concavæ. Et capitella super utramq; erant eæ
altitudine quinq; cubitorum, & in circumitu capi-
tellorum erant funiculi & malogranata, Omnia
hæc ex ære erant, Et erat una columna ut altera, si-
militer & malogranata æqualia sibi erant, Et erant
talía malogranata nonaginta sex addita, Sed omnia
malogranata erant centum in uno funiculo cir-
cumpendentia.

Et princeps exercitus accepit Seraia Sacer-
B b b b b dotem

CAPVT LII.

dotem primi ordinis, & Zephania Sacerdotem
 secundi ordinis, & tres atrij custodes, Cubiculari-
 um unum ex ciuitate qui fuerat præfectus militi-
 bus, & septem uiros qui astiterant Regi, qui inuen-
 ti sunt in Ciuitate, & Sapher principem exercitus,
 qui experitur militaturos, & sexaginta uiros de po-
 pulo terræ, qui inuenti sunt in ciuitate, Accepit, in-
 quam, hos Nebusar Adan princeps exercitus, &
 attulit Regi Babylonis in Riblath, Et percussit
 eos Rex Babylonis, & interfecit eos in Riblath
 quæ est in terra Hemath, Atq; ita translatus est Iu-
 da de terra sua.

Hic est populus quem transfudit Nebucad-
 Nefar, uidelicet in anno septimo, Iudæos tria milia
 & uiginti tres, in decimo octauo anno Nebucad-
 Nezar, de Ierusalem animas octoginta & triginta
 duas. Et uigesimo tertio anno Nebucad Nezar, ab-
 duxit Nebusar Adan Princeps exercitus ex Iuda
 animas septingentas & quadraginta quinque, Om-
 nes animæ abductæ sunt quatuor milia & sexcens-
 tæ.

In anno autem trigessimoseptimo captiuitas
 tis Ioiachin Regis Iuda, die uigesima quinta mensis
 duodecimi, Eui Merodach Rex Babylonis, in an-
 no quo factus est Rex, exaltauit caput Ioiachin Re-
 gis Iuda, & educens eum ex carcere consolabatur

eum, & posuit sedem eius super sedes Regum qui cum ipso erant in Babylone, & mutauit ei uestimenta carceris, ut ederet coram ipso semper cunctis diebus uitæ suæ, Et quæ ad uictum pertinent perpetuo dabantur ei a Rege Babylonis, statuta per singulos dies, cunctis diebus uitæ suæ, usq; ad diem mortis suæ.

DE hac Historia diximus cap. xxxix. Regnum, Sacerdotium, Politia, Templum, urbes, nobiles, diuites, Doctores, artifices pereunt, Quid illic remanet? Hoc uoluerunt, Contempserunt DEI bonitatem & promissiones, Ergo hic experiuntur comminationis eius ueritatem.

Veritas comminationis
DEI.

Quod autem Ioiachin Rex Iuda post trigessimum septimum captiuitatis annum exaltatur in Babylone, ad illæ causæ illic potuerunt esse apud homines, sed Deus hoc fecit, ut seruaret Semen Dauidis, unde CHR Iustus secundum promissionem nasceretur ut alibi ante diximus.

Seruatum Semen
Dauidis.

DE HISTORIA CONTINUA.

Vt post hæc gesta, continuam habeas, optime Lector, historiam, lege Herodotum, hic in fine secundi sui libri, memorabilem impietatem & iudicium Dei scribit de Aprie Rege Aegypti, quem Ieremias supra capite xliij, uocat Pharaonem Haphra, Fertur, inquit, Apries ea fuisse persuasionem, ut nullus, neq; Deorum neq; hominum posset ipsi adimere Regnum, adeo uidebatur sibi

Ut habeas hanc
historiam per
petuam & cō
tinuam,

Bbbbbb ij bi illud

DE BLASPHEMIA

bi illud stabilisse, Et tamen tunc egressus, praelio fugatus est, uiuusq; captus, & ad urbem Saim ductu ad ædes quæ ipsius antea fuissent, tunc autem Amasis regia, ibiq; quam diu in regia pascebatur, eum Amasis honeste asseruauit, Tamen incusantibus Aegyptijs, non iuste agere, quod suum & ipsorum inimicissimum aleret, ita illis tradidit Apriem. Eum isti ubi strangulauere, paternis in monumentis sepelierunt etc. Quidam asserunt sed incerto autore, Ieremiam lapidatum a Iudæis in Aegypto permittente uel etiam mandante Aprie siue Pharaone Haphra, Verum de hoc nihil constat nobis ex his historijs probatis. Verissimile tamen est impiissimum tyrannum & desperatissimos Iudæos, non ultra sustinuisse, quod Ieremias uastationem Iudæorum in Aegypto, & Aegypti & Regis prædiceret. Qui quæso hoc tanta arrogantia ferret?

FINIS.

DE BLASPHEMIA IN SPIRITUM SANCTUM.

*Blasphemia
Spiritus, Pec-
catum ad mor-
tem.*

Capite xliij. Ieremiæ manifeste uides Blasphemiam in Spiritum sanctum, id est, impugnationem ueritatis agnitæ, de qua Christus dicit in tribus Euangelistis. Nam Iudæi, qui traxerant secum Ieremiam Prophetam in Aegyptum, postquam nunc perditis Hierosolymis, nimio plus, uel ipsa experientia, cognouerunt ueritatem uerbi Dei in sancto Propheta, cui ante credere noluerat, tamen adhuc obstinati, ut diabolus hostis Dei, non ut ho-
mines

IN SPIRITVM SANCTVM CCCCLI.

mines peccatores, audent horrendè blasphemare in faci-
em DEI, pro suis impijs cultibus & pro sua Regna cœli
dicentes, Non audiemus te, secundum uerbum quod lo-
queris nobis in nomine Domini, sed faciemus secundum
omne uerbum quod egreditur ex ore nostro, & incende-
mus thus Reginæ siue Melechet cœli, & eidem offere-
mus libamina, quemadmodum nos & nostri patres, Re-
ges & principes nostri fecerunt in ciuitatibus Iuda & in
plateis Ierusalem. Tunc abundabamus panibus, & bene
nobis erat, & non uidebamus malum. Postquam autem
cessauimus sacrificare Reginæ siue Melechet cœli, &
offerre ei libamina, sustinuius omnem penuriam, per-
diti per gladium & famem &c.

Quæ sunt blasphemix hodie aduersariorum Dei &
Christi, contra Euangelium, quod nunc Gratia Dei tan-
ta luce reuelatum est, & interficit AntiChristum ij. Tels.
ij. quem paulo post Christus abolebit etiam claritate ad-
uentus sui. Siue, inquit, Deus sit ista Euangelij doctri-
na siue Diabolus, non sustinebimus, quia incommoda est
nobis ut maxime uideamus eam esse Dei ueritatem, ut
maxime etiam nunc fere totus mundus ex ipsa Euangelij
ueritate nostram impietatem & impudentiam damnet,
tamen non sustinebimus nostros cultus & patrum nostro-
rum damnari, Non habemus uerbum Dei quo nostros
fictos Dei cultus statuamus & laboramus malis conscien-
tijs, sed tamen in aperto blasphemare non cessabim⁹ hanc
Dei doctrinam esse hæresim, esse a Diabolo, & persequer-
mur eam ut opprimamus sanctos Christi confessores,
quia potentes sumus, & si potentia nostra non satis fuerit
addemus mendacia nostra, astus & insidias, ut quoquo-
modo opprimamus innocentes, Mentiemur omnia mala
quæ nunc accidunt per Turcas, per annonæ caritatem, per

B b b b b ij bella.

DE BLASPHEMIA

bella, per homicidia, etiam quæ nos ipsi timore Dei ablegato facimus, accidere nobis propter istam doctrinam, ut sic nostris blasphemis, homicidijs, mendacijs auertamus homines ab illa doctrina, & concitemus totum mundum contra innocentes, qui nihil peccant in nos, ut interim permittamus altissimam pacem & gloriam blasphemis & homicidis, qui ultrâ in sanctitate patrum nostrorum, id est, in Sodomis & Gomorrhis, ut nos. Hæc erit charitas nostra, erga Sanctos, de qua multum prædicamus, & charitati tribuimus omnia, Christo nihil, Paulus dicit, Col. 2. Charitatem erga omnes Sanctos, Non præstabimus charitatem erga Paulinos Sanctos, sed summo & diabolico odio eos persequemur, donec extirpentur, & eradicentur de terra, etiam si Deus nolit, Psal. xij. Ligua nostra regnabimus, nostrum est dicere, quis nostri dominatur, &c.

*Non habent
excusationem*

Quam quæso isti diaboloscentes homines habent excusationem de ignorantia, quibus nunc fere triginta annis obiecta & obtrusa est ipsa clarissima Dei ueritas in oculos & in aures, etiam tam sæpe in ipsis Comitijs imperialibus, atq; adeo etiam in conscientias eorum, ita ut nunc malis conscientijs laborent contra Euangelium salutis? Non habent uerbum Dei quo sua tueantur, Non habent uerbum Dei quo nostra confutent & damnent, ut non dicam quod habere non possunt, nam nostra sunt Dei & Domini nostri Iesu Christi, Nostra doctrina est Prophetarum Dei & Apostolorum Christi, quæ docet nihil aliud ad iusticiam & salutem quam Dominum Iesum CHRISTUM Ephe. ij. Doctrinæ autem Papistarum sunt doctrinæ demoniorum, in hypocrisi, id est, ficta sanctitate & specie ueritatis, loquentium mendacium, & cauterizatam habentium conscientiam, prohibentium nubere & cibos, quos

quos creauit Deus ad percipiendum cum gratiarū actio-
ne fidelibus & ijs qui cognouerunt ueritatem, 1. Timo.
iij. Et quod mireris, ne suspiceris eos omnino ignorare, de
doctrina nostra cognouerunt & iudicauerunt in Comit-
ijs, quod non sumus hæretici sed tantum schismatici.
Non hæretici id est, quod nihil docemus contra uerbum
Dei & articulos fidei, sed omnia docemus ex sacra scriptu-
ra pro articulis fidei Christianæ, hoc testimonium dede-
runt nobis aduersarij nostri in publicis Comitijs, sed iam
propter doctrinam Christi effundunt sanguinem innoxio-
um, An non impugnant ueritatem agnitam? Schismatici
eos uero nos dixerūt, quod deseruimus Babylonem, Ro-
manam illam meretricem, traditiones humanas, doctri-
nas dæmoniorum, quas ipsi uerbo Dei & scripturæ san-
ctæ siue articulis fidei addiderunt, obscurantes per eas
Euangelium Domini nostri Iesu Christi, magna blasphe-
mia & negatione Christi eis confidentes, & propter eas
homines occidentes, blasphemæ & homicidæ non minus
quam Turca est, si non magis, uidelicet sub nomine Chris-
ti. Atq; ita reuersi sumus nos miseri peccatores ex capti-
uitate Babylonica, ex erroribus & impietatibus nostris,
ad Deum uiuentem patrem nostrum, ad Dominum nos-
trum Iesum Christum Ecclesiæ suæ sponsum, maritum
nostrum, & suscepti sumus ut filius perditus, Lucæ xv.
Pater occidit nobis uisulum saginatum, induit nos ueste-
noua, insigniuit annulo fidei, fecit gaudium, cantica & tri-
pudium in tota domo sua, Gaudiū enim est angelis DEI
uel super uno peccatore poenitentiam agente, Hic dicimus
cum Psalmo quarto, O uiri, quousq; gloria mea erit
opprobrio? quare diligitis uanitatem, & quæritis men-
dacium? &c.

Non recessimus ab Ecclesia Christi in qua semper

Bbbbbb iij. fulmus

DE BLASPHEMIA

Non defecimus a Christo

fumus, Non recessimus a Christo in quem sumus baptizati, sed præssi & oppræssi fuimus sub AntiChristianis erroribus, blasphemijs & abominationibus, traditionibus humanis & doctrinis dæmoniorum, quas nunc cognita Euangelij ueritate reijcimus ad AntiChristum & diabolum, unde nobis uenerunt, & sumus filij Dei in Ecclesia Sanctorum, Hoc uos uidentes & audientes odio habetis nos, ut Cain Abelem, & receditis ab Ecclesia uera, a Deo, a Christo, non schismatici solum sed etiam hæretici, turpissimi negatores Christi, qui Euangelium Christi & fidem in Christum damnatis, blasphematis, persequimini, Non uides q̄ nuper Louanienses Theologi scripserunt in suis illis articulis, his uerbis, Fides qua quis firmiter credit, & certo statuit, propter Christum sibi remissa esse peccata, seq̄ possessurum uitam æternam, nullum habet in scripturis testimonium, immo eisdem aduersatur. Habes Christum in suo saluandi officio, quod ipse Christus solus est iusticia nostra, damnatum a louamenis Theologis, damnatam fidem in Christum, damnatum Euangelium salutis nostræ, damnatam totam sacram scripturam, De qua Petrus plenus Spiritu sancto nomine omnium Apostolorum, dicit Actorum. x. gentilibus militibus in domo Cornelij contra Louaniensem blasphemiam, sic, Christo omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, quotquot credunt in eum, Et Iohannes de suo Euangelio siue de scriptura noui testamenti dicit, Hæc autem scripta sunt, ut credatis quod Iesus est filius, & ut credentes uitam habeatis per nomen eius, Et Christus dicit, Ego sum uia, ueritas & uita Nemo uenit ad patrem Nisi per Me, Iohannes Baptista, Qui credit in filium habet uitam æternam, Qui non credit in filium, ira Dei manet super ipsum &c, quæ dicam infra.

Si qui

Si qui adeo indocti sunt in sacra scriptura, ut ita blasphemant ex ignorantia, oramus pro eis, ut CHRISTUS orauit. Pater ignosce illis quia nesciunt quod faciunt. Si uero impugnant, blasphemant, condemnant agnitam & cognitam ueritatem, non oramus pro eis, Quia Iohannes dicit. Est peccatum ad mortem, non dico ut pro eo quis oret, Hec est blasphemia in Spiritum sanctum, de qua CHRISTUS pronunciat, Non remittetur ei in aeternum, sed reus erit aeterni iudicii. Volunt potius extra Ecclesiam Christi, esse hostes Ecclesiae, quam in Ecclesia fieri filij Dei per fidem in Iesum Christum filium DEI, horrendum est hominem fieri hostem DEI, quemadmodum Diabolus est, hostis DEI. Horrendum est incidere manus Dei uiuentis, ut accidebat istis Iudaeis qui traxerant secum Ieremiam in Aegyptum.

Ideo Dominus Deus in Propheta Ieremia exprobrat eis & damnat in eis, hanc non humanam, sed Diabolicam pertinaciam, dicens. Vere Dominus recordatus est incensi, quod uos in ciuitatibus Iuda & in plateis Ierusalem incendistis cum patribus uestris, Regibus & Principibus, & omni populo terrae, & sic attendit corde, ut amplius non sustineret maliciam studiorum uestrorum & abominationes uestras quas faciebatis. Vnde & terra uestra facta est desertum, stupor, maledictio, ut nemo illic inhabitet, sicut hodie uidere licet. Quia thura incendistis & contra Dominum peccastis, uocem Domini non audistis, nec in lege, iudicijs & testimonijs eius ambulastis, Ideo & malum accidit uobis, sicut hodie uidere licet etc. Et profert Deus statim, ibidem in Ieremia, horrendam sententiam cum iuramento, contra tales, non iam amplius homines (non enim est hoc humanum peccatum) sed plane Diabolica superbia Demones, dicens.

Cccccc

Audite

*Ignorantes.**Scientes.**Horrenda dei
sententia, ut
& Nu. xliij.
Psal. Si intro-
ibunt in requiem
meam.*

DE BLASPHEMIA

Audite ergo uerbum Domini uos Iudæi, qui habitatis in Aegypto. Ecce, EGO IVRO PER NOMEN MEVM MAGNUM, dicit Dominus, quod non nominabitur ultra nomen meum per os ullius hominis qui est ex Iuda in tota Aegypto, qui dicat. Viuit Dominator Dominus, Ecce, Ego uigilabo super eos in malis & non in bonum. An non hæc est eadem sententia Dei, quam Christus Iudex uiuorum & mortuorum profert, Non remittetur ei in æternum, sed reus erit æterni iudicii?

Non est illam
pergitum tam
grande, quod
nō remittatur
conuersis ad
Christum.

Non ergo licuit mihi in Ieremia, capit. xliij. distul-
mulare, ut non dicerem de hac horrenda DE I sententia
contra blasphemiam in Spiritum sanctum, quam Iohan-
nes uocat peccatum ad mortem, Nolui autem in eo lo-
co, ut ante dixi, sed hic seorsum, ut explicatius dicam, ade-
dendo quædam de iustificatione siue de remissione pec-
catorum omnium, ne periculose doceamus de blasphē-
mia Spiritus, quasi neget Christus Remissionem omni-
um peccatorum, quando dicit, Blasphemiam Spiritus
non remittendam in æternum, & quasi Iohannes neget
remissionem omnium peccatorum in Ecclesia per Chris-
tum, quando dicit aliquod peccatum esse ad mortem
pro quo non sit orandum. Siquidem turbata bonorum
hominum cōscientiæ rapiunt hoc contra se dictum, quas
si ipsi peccarint peccatum ad mortem, id quod mihi pu-
ero accidit ex scriptis Doctorum, qui ex uerbis CHRIS-
ti faciunt multas species peccati in Spiritum sanctum,
uideo hoc & accidisse alijs multo periculosius usq; de-
spirationem, qui nullo modo blasphemauerant Spiritū
sanctum, et tamen quasi rei ab ipso Diabolo urgebantur
per desperationem ad mortem, quorum aliquos ego li-
beraui per Euangelium Domini nostri Iesu CHRIS-
ti.

Qui

Qui autem rei sunt æterni iudicii, ut CHRISTUS ait, per blasphemiam in Spiritum sanctum, illi nihil metuent; sed pergunt intrepidi, donec iudicio DEI pereant, ut Pharaon. Ne itaq; periculose scribam de hac blasphemia, addam de Remissione omnium peccatorum per CHRISTUM omnibus peccatoribus & blasphemis, qui conuertuntur ad Christum, quæ fortassis uidebuntur fastidienti Lectori, etiam pio, in hoc tractatu, superuacua, sed tamen erunt laborantibus conscientijs necessaria, quibus in tempore tentationis Diabolus, mira arte & astutia, subuertit omnes consolationes & promissiones DEI, quasi eas non pro ipsis, sed contra ipsos dixerit DEVS, quales ego uidi, audiui, sensi, sustinui disputationes eorum, mirabiles quidem, sed ex Diaboli tentatione profectas, donec Deus suo Spiritu sancto per Euangelium liberaret miseros reddita consolatione æterna.

Dicam igitur primum simplicissime et certa sententia ex Euangelio quodnam sit peccatum ad mortem, pro quo nō sit orandum, sed potius contra orandum, ut pro gloria DEI, quod Christus dicit Blasphemiam in Spiritum sanctum, uidelicet quod talis Blasphemia in Spiritu sancto et tale peccatum ad mortem est, Impugnati ueritatis agnitæ, quemadmodum & ante nos autore Augustino uocauerunt, sed ipsi addiderunt plures species satis periculose pro timidis conscientijs, ut audies, Ego autem in hoc uno consistam, ut certo certius rem ipsam Christiano Lectori declarem, Deinde subinde testabor bonis conscientijs me dicere de impugnatione, blasphemia, condemnatione, persecutione ueritatis quidem, sed cognitæ & agnitæ, Nam qui blasphemant & persequuntur ueritatem in ignorantia, ut Paulus ante conuersionem, i. Timo, i. Non blasphemant Spiritum

In hoc tractatu
tu dicenda.

Ccccc ij sanctum

DE BLASPHEMIA

sanctum. Præterea addam de sententia CHR Iſti, Non remittetur in æternum etc, Addam & exempla, & poſtremo de certa remiſſione peccatorum omnium per ſolum Chriſtum, ne ſit ullum peccatum tam grande quod non remittatur conuerſis ad Chriſtum.

DE BLASPHEMIA SPIRITVS.

PECCATVM AD MORTEM,

*Blasphemia
ſpiritus.
Peccatum ad
mortem.*

pro quo Iohannes dicit non eſſe orandum, CHR Iſtus in tribus Euangelistis dicit eſſe Blaſphemiam in Spiritum ſanctum. Qui, inquit, aliquid dixerit contra Spiritum ſanctum, uel Qui blaſphemauerit Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neq; in præſenti ſæculo, neq; in futuro, non remittetur ei in æternum, ſed obnoxius eſt æterno iudicio. Hoc peccato tunc peccaſſe quosdã Scribas et Pharifæos, qui uenerant a Ieruſalem, Marcus ſic dicit. Dicebant enim, Spiritum immundum habet, id quod dicebant contra ſuam ipſorum conſcientiam, Nam conuicti erant diuinis operibus, quæ faciebat IESus, quod Deus erat cum Ieſu, & quod ipſe digito DEI ſiue Spiritu DEI eiſciebat Dæmonia, quemadmodum Nicodemus Pharifæus, princeps Iudæorum, Magiſter in Iſrael dicit Domino Ieſu de ſuis Scribis & Pharifæis, Rabbi, ſcimus quod a Deo ueniſti Magiſter, Nemo enim poteſt hæc ſigna facere quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.

Ergo hoc peccatum non eſt turpis actio ſclerum, ut ſtuprum, adulterium, homicidium, uſuræ etc, ſed eſt ſpecioſum

speciosum coram mundo qui seducitur, in Hypocrisi, ait Paulus, loquentium mendacium, peccatum, inquam, quod ore committitur, blasphemia enim est. Nam dicebant, ait Marcus, Spiritum immundum habet, Hoc dicere, erat blasphemia in Spiritum sanctum. Quia scientes & agnoscetes ueritatem, quod a DEO uenisset Magister ille, quod Deus esset cum eo, qui Dæmonia uerbo eiecit, mortuos suscitauit etc, ut audisti ex Nicodemus, tamen abiecto timore DEI, impudentissime, contra conscientiam, ex professo hostes Dei, ut Dæmones, non ut homines, audebant blasphemare & dicere, DEVM esse Diabolum, Spiritum sanctum esse Spiritum immundum, in Beelzebub principe Dæmoniorum, id est, per maximum & pessimum Diabolum eum eicere Dæmonia, ueritatem esse mendacium, seductionem, & Heresin, doctrinam Christi non esse a Deo, sed a Diabolo, Et non sinebant se auerti ab ista malicia Diabolica, sed admoniti & increpati defendebant eam blasphemiam quasi benefactum, ut uides Iohannis, viij, ubi Christus sic dicit eis. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si ueritatem dico uobis, quare non creditis mihi? Qui ex DEO est, uerba Dei audit, Propterea uos non auditis, quia ex Deo non estis. Iudæi respondent, Nonne benedicimus, quod tu es Samaritanus, & Dæmonium habes? Nunc cognoscimus, quod Dæmonium habes, Abraham mortuus est, & Prophetæ etc, Et capit. ix. Phariseis dicentibus, Nunquid & nos cæci sumus? Respondet Christus, Si cæci essetis, id est, si essetis ignorantes ueritatis, peccatum non haberetis, quia possetis per Euangelium illuminari, & accipere remissionem peccatorum, ut hic cæcus natus, Nunc dicitis, Nos uidemus, ergo peccatum uestrum manet, id quod & sic de eis dicit,

Ccccc iij Ioan.

*Dæmones
facti sunt isti
homines.*

DE BLAPHEMIA

Ioan. xv. Si non fecissem opera inter eos quæ nemo ali-
us fecit, peccatum non haberent, Nunc autem & uide-
runt & oderunt & me & Patrem meum, ut compleatur
scriptura. Odio habuerunt me gratis. Viderunt, id est,
cognouerunt ueritatem per diuina opera, & tamen o-
derunt, blasphemant, maledicunt, condemnant impu-
dentissime contra suam ipsorum conscientiam etc.

Vides quod isti homines uersi sunt in Diabolicam
maliciam, & ex professo sunt hostes Dei & agnitæ ue-
ritatis, blasphemantes ueritatem agnitam Euangelij dei
Patris & Domini nostri Iesu CHRISTI (quæ est blasphe-
mia in Spiritum sanctum) non aliter atq; Dæmones, &
defendunt & confirmant coram hominibus istam blas-
phemiam quasi bene factum, quod in conscientia sua
coram Deo non possunt, & studio pergunt sic blasphe-
mare Spiritum sanctum, quæ est malicia Diabolica, tan-
tū abest, ut agnoscāt se in hoc grauissime peccare, quod
blasphemant ueritatis agnitæ professores, cum audiunt.
Si ueritatem uobis dico, cur non creditis.

Peccatum, inquit, oris siue sermonis uel nullum
uel leuiculum est. Et interim isti damnati hypocritæ con-
fidunt in semetipsis tanquam iusti, & aspernantur cæte-
ros, & audent etiam coram Deo dicere, Gratias tibi ago
Deus, nō sum sicut cæteri homines raptores, iniusti, adul-
teri, uelut hic publicanus &c.

Quia uero obstinati sunt hostes Dei in ista maliciosa
& diabolica blasphemia cognitæ ueritatis Dei, non aliter
quam diabolus, non mireris eos non habere remissionem
huius peccati siue blasphemiae in Spiritum sanctū, quem
admodum Christus certo & indubitato pronunciat, sicut
non miraris diabolum non habere remissionem peccato-
rum in æternum sed reum esse æterni Iudicii. Nam hoc
peccatum

SPIRITVS. CCCCLVI.

peccatum non est humanum (ut omnia peccata alia etiam horrendissima scelera sunt humana) sed plane diabolici, contempnens Deum & arrogans contra Deum, sicut diabolus contempnit & arrogans est contra Deum, propter quod eiectus est e caelo & obnoxius aeterno iudicio.

Hæc multis uerbis dixi ex Euangelistis, ut intelligas blasphemiam ueritatis Dei siue professorum Euangelij Christi, tunc solum esse blasphemiam in Spiritum sanctum, quando aliquis cognouit ueritatem & hoc uera esse uerbum Dei quod prædicatur, atq; adeo uidet Deum uere adesse in suo uerbo & Euangelio (sicut Nicodemus de suis Phariseis dicit. Scimus quod a Deo uenisti Magister, Nemo enim signa facere potest quæ tu facis, nisi Deus fuerit cum eo) tamen blasphemiat dicens Deum esse Diabolum, doctrinam esse ex Diabolo, ueritatem Dei esse Satana mendacium, Euangelium Christi esse errorem & seductionem, Spiritum ueritatis esse Spiritum inmundum, Sanctos prædicatores gratiæ Dei esse seductores & indignos quos hic mundus ferat. Hic homo plane diabolefcit, & fit sciens & uolens hostis Dei, propter suos affectus & cupiditates, propter suam arrogantiam, propter fauorem hominum.

Paulus dixit Episcopis Ephesiorum, Acto. xx. Ex uobis ipsis (quod horrendum est) surgent uiri loquentes peruersa (id est, blasphemantes Spiritum sanctum per impugnationem agnitæ ueritatis) ut trahant post se discipulos, id est, ut habeantur Magistri magistrorum, quem admodum diabolus fecit in paradiso. Ex uobis ipsis, inquit, qui iam estis Episcopi & prædicatores Euangelicæ ueritatis, uouistis & prædicatis ueritatem &c. Nam si quis.

CCCCC iij Ignorans.

DE BLASPHEMIA

Incognita ueritas,

ignorans ueritatem, blasphemat Deum & uerbum eius (ut certe homines grauissime peccare possunt, etiam horrenda in Deum blasphemia) is certe non blasphemat Spiritum sanctum, quia si sciret Deum esse, ueritatem Dei esse, id est, Spiritum sanctum esse, non blasphemaret, & metu DEI uel a blasphemia abstinere. Ergo talis non incidit in hanc horrendam sententiam Iudicis, Non remittetur ei &c. Testis est ipse Paulus qui de se ita dicit, Prius eram blasphemus, persecutor & uiolentus, sed ignorans feci in incredulitate, Ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Iesus Christus omnem clementiam, ad exemplum ijs qui credituri sunt in ipsum ad uitam æternam.

Peccatum ad mortem Blasphemia Spiritus,

Habes itaque quod peccatum ad mortem, id est, ad damnationem æternam, pro quo non est orandum, est blasphemia in Spiritum sanctum, qua diabolicus homo blasphemat, impugnat, condemnat agnitam ueritatem. Ideo non habet remissionem peccati huius in æternum, quemadmodum dicit Christus apertis uerbis. Et Iohannes dicit pro illo non esse orandum.

Paulus etiam sic dicit, Hæreticum hominem, uel Sectarum autorem hominem post unam & alteram admonitionem deuota, sciens quod subuersus est qui eiusmodi est, & peccat proprio iudicio condemnatus, Dicit adhibendam unam & alteram admonitionem, quia blasphemat quidem ille Dei ueritatem & falsum docet, sed forte ex errore, in ignorantia, quemadmodum Paulus de se dicit. Ignorans feci in incredulitate, postquam uero semel atque iterum admonitus est uerbo Dei, & conuictus ipsa ueritate diuina, quod falsum docet, quod blasphemat, & non cessat blasphemare & falsum docere, tunc deuota eum habeto pro damnato, quia seipsum habet pro damnato in

SPIRITVS. CCCCLVI.

to in conscientia sua, quando impudentissime blasphematur, condemnat, impugnatur agnitam ueritatem, Hic diabolicus homo, non habet remissionem huius blasphemie, sicut neque diabolus suae blasphemiae habet remissionem in aeternum. Sic olim perierunt horrendo hoc Christi iudicio Arrhius, Montanus, Nestor &c. Sic hodie etiam pereunt doctores & Tyranni, qui blasphemant & persequuntur Christi ueritatem agnitam, non tamen illi qui blasphemant & persequuntur ueritatem, quam non nouerunt, pro quibus persecutoribus nostris oramus, ut Deus misereatur eis, illuminet eos suo spiritu sancto, ut accipiant remissionem peccatorum per Iesum Christum Dominum nostrum, Amen.

NON REMITTETVR.

Sententia Christi, Non remittetur ei, satis aperta est, *iudicium Christi, & sententia horrenda,* nec patitur commodam (ut aiunt) interpretationem, ut non remittere sit remittere, & duo contradictoria sint siue uera, Sic enim ait in tribus Euangelistis. Amen dico uobis. Omnia peccata remittentur filiis hominum & blasphemiae quibuscumque blasphemarint (etiam Deum, in ignorantia & incredulitate) At qui blasphemauerit spiritum sanctum, non remittetur ei, Satis aperte dictum est a Christo, Omnia peccata & blasphemiae remittuntur, blasphemia spiritus non remittitur. Exponendo autem (ne quis hoc alio rapere possit) addit in Mattheo. Non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro, & in Marco, Non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni iudicii. Et addit Marcus causam huius horrendae sententiae, Quia inquit, dicebant, Spiritum Immundum habet. *DEI maximo iuramento expressa Ieremias ca. xliij.*

D d d d d

Christus

DE BLASPHEMIA

Christus Dominus est idem Deus qui olim dixit sententiam, de qua non potest caro siue ratio humana aliquid, ne hodie quidem, quam murmurare, Indurabo cor Pharaonis ut non dimittat populum meum, Ego ostendam in te potentiam meam &c. Pharaon sciuit esse Dominum Deum, qui percussit Aegyptum plagis, unde dixit Mosi & Aarone, Orate pro me Dominum, & tamen pergit sua malicia persequi Dominum Deum in populo ipsius, dicens, Quis est Dominus? &c. De Deo dicit Paulus Ro. ix, Deus miseretur cui uult, & quem uult indurat. Audi illuc etiam obmurmurationem cæcæ carnis, Quid adhuc conqueritur? &c. quæ dicit de uasis iræ & de uasis misericordiæ.

Sic & Apostoli alij intellexerunt uerba & sententiam Christi esse apertam ut uides in Epistola Iohannis, de peccato ad mortem.

Sic & doctores in Ecclesia post Apostolos semper uiderunt hanc Christi sententiam apertam. Ideo quidam ex eis torserunt se uarie, ut uel mitigarent uel eluderent hanc horrendam sententiam, ut uides in Magistro Sententiarum, sed nihil effecerunt, qui potius debuerant explicare, quodnam esset illud peccatum ad mortem, siue quanam esset illa blasphemia in Spiritum sanctum.

Quidam uero apertam Christi sententiam apertis uerbis confessi sunt. Ambrosius enim de Spiritu sancto li. i. c. iij. Qui, inquit, sancti Spiritus dignitatē, maiestatem & potestatem abnegat sempiternam, & putat non in Spiritu Dei eijci dæmonia, sed in Beelzebub, non potest ibi exoratio esse ueniæ ubi sacrilegij plenitudo est. Dictione Exoratio, solent in Magistro sent. corrupta legere, Exhortatio, Et posset uideri hoc, Non potest ibi esse exoratio &c.

fio &c, sumptum ex Ep. Iohannis, Non dico ut pro eo quis oret, sed Ambrosius alibi, ut infra dicemus, negat se uerba Iohannis ita intelligere, Intelligit ergo Ambrosius talem non posse exorare sibi ueniam, eodem modo quo Augustinus loquitur in lib. de sermone Domini in monte, uidelicet sic, simul tamen ex uerbis Christi & ex Epi. Iohannis. Peccatum, inquit, ad mortem est, cum post agnitionem Dei per gratiam Christi, aliquis oppugnat fraternitatem, & aduersus ipsam gratiam qua reconciliatus est Deo, inuidiae facibus agitur, quod fortasse est peccare in Spiritum sanctum. Quod peccatum dicitur non remitti, non quia non sit ignoscendum peccanti si poeniteat, sed quia tanta est labes peccati illius ut deprecandi humilitatem subire non possit, etiam si peccatum suum mala conscientia agnoscere & renunciare cogatur, ut Iudas cum dixit, Peccaui, facilius desperans cucurrit ad laqueum quam humilitate ueniam peteret, Quod propter magnitudinem peccati, iam ex damnatione peccati, tales habere credendum est. Hactenus Augustinus. Quod Ambrosius dixit, Non potest ibi esse exoratio ueniae, Hoc Augustinus dicit, Tanta est labes peccati illius, ut deprecandi humilitatem subire non possit, Atque ita dixerunt hominem peccantem ad mortem, non posse orare ueniam, Iohannes autem durius quiddam dicit ex sententia Christi, uidelicet, ne etiam alij orent pro ipso peccato ad mortem, quemadmodum et Paulus dicit, Deuota eum, sciens quod suo ipsius iudicio est condemnatus.

Augustinus autem postea in retractationibus Li. *Metuebant sancti* i. capit. xix. censet suis uerbis, quae recitauimus, aliquid addendum, uidelicet hoc, Si in hac scelerata mentis peruer- *Atque perij domi-*
sitate finierit hanc uitam. Quoniam de quocumque pessimo *stetores hanc Christi sententia*

DE BLASPHEMIA

Nam, & dixerunt in genere de non creditibus, qui nunquam credunt in Christum, nunquam consequentur remissionem peccatorum. Quis de hoc dubitat? Nihil singulare dixerunt de singulari sententia Christi.

mo in hac uita constituto non est desperandum, nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur, Augustinus ante uidebatur aliquid statuisse de hac Blasphemia in illo Libro de sermone Domini, sed hic dicit de omnibus peccatis, etiam pessimis, si peccator in eis impoenitens permanferit usque ad mortem, de quibus nemo Christianus dubitat, quod talis non habet remissionem peccatorum, neque in hoc seculo, neque in futuro, secundum illud. Qui non crediderit, condemnabitur, At, CHRISTUS non dicit de omnibus peccatis, sed aperte de singulari blasphemia in Spiritum sanctum, quam Iohannes uocat non simpliciter peccatum (quia omne peccatum, & omnis blasphemia remittitur) sed peccatum ad mortem, id est, ad damnationem æternam, pro quo dicit non esse orandum, sicut CHRISTUS dicit, Non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni iudicii.

Sic etiam Augustinus, in expositione Epistolæ ad Romanos inchoatque (Sic ipse fecit titulum illi suo libello) laborat ualde, ut explicet difficillimam (ut dicit in Retract.) questionem de peccato in Spiritum sanctum, quod non remittitur, neque in hoc seculo, neque in futuro. Et enumeratis enormibus & horrendis peccatis & blasphemijs hominum, etiam desperantium, etiam Hæresis laborantium, quibus poenitentibus & ueniam petentibus nullo modo negamus remissionem peccatorum, quod in nobis est (quia si resipiscunt & ex corde ueniam petunt non in Hypocrisis, certum est nobis, quod non insciderint in sententiam Christi, & quod in incredulitate & ignorantia blasphemarunt, ut Paulus) tandem statuit istis uerbis. Quid aliud restat, inquit, nisi ut peccatum in Spiritum sanctum, quod neque in hoc seculo, neque in futuro.

Atro, Domin⁹ dimitti dicit, nullum intelligatur nisi per
seuerantia in nequitia & malignitate cum desperatione
indulgentiæ Dei? Hoc est enim gratiæ illius & paci res
sistere, de quibus Paulus dicit, Gratia uobis & pax.

Ita pij doctores fatebantur sententiam Christi, Non
remittetur, esse apertam, ad quod cogebat eos contextus,
Omne peccatum & omnis blasphemia remittitur homi-
nibus, blasphemia autem spiritus non remittitur, Timen-
tes Deum uiri sancti non audebant ex, Non remittitur,
facere. Remittitur, quæ esset impia uerborum Christi ne-
gatio, sed recte iudicabant in hac questione explicandum
esse, quod nam sit illud peccatum quod Christus uocat
blasphemiam in Spiritum sanctum.

Verum hic rursus optimos uiros incessit timor, ne
cum dicerent de blasphemia spiritus quæ non remittitur,
uiderentur negare remissionem peccatorum post baptis-
mum lapsis, maxime quando urgebantur a Nouatianis
hæreticis, qui pro suo impio dogmate abutebantur cum
alijs scripturis tum etiam hac sententia Christi & uerbo
Iohannis. Ideo boni & pij doctores, si quando aliquid ex
uerbis Christi pro hac re recte dixerunt, tamen in eo non
perstiterunt, ueriti ne quis hoc raperet, quasi dictum esset
contra remissionem peccatorum, quam omnes peccato-
res, etiam qui peccauerunt horrendissimis sceleribus &
blasphemijs, habent in Christo, ubi poenitentiam agentes
conuertuntur ad Christum iusticiam æternam, Ideo pos-
tea (ut uidisti) quod tutius eis uidebatur, & de quo ne-
mo Christianus dubitat, dicebant hoc peccatum esse, fina-
lem impoenitentiam, id est, quando aliquis sic peccat gra-
uibus peccatis (sic enim ipsi loquuntur de hoc peccato,

DE BLASPHEMIA

quod tamen unicum est tantum, ut dicemus) ut nunquam ex animo resipiscat & reuertatur ad Christum iusticiam suam, sed moriatur cum peccatis suis, quemadmodum uerba Augustini audisti, Nullum, inquit, intelligatur, nisi per seuerantiam in nequitia & malignitate cum desperatione indulgentiae Dei. Quis dubitat, talem obstinatum non habere remissionem neque in hoc saeculo, quia non resipiscit, neque in futuro, quia in peccatis suis moritur?

Sed per haec nondum sunt explicata uerba Christi

Non satis dixit & Iohannis, id quod posteritas sanctorum patrum merunt ad uerba Christi & Iohannis Apostoli. cum testatur usque in hunc diem, Nondum enim cessauit disputatio de peccato in Spiritum sanctum. Quid enim attinebat (cum sancti doctores hunc locum tractarent in Euangelio) hoc peccatum ad mortem, siue, ut Christus dicit, hanc blasphemiam in Spiritum sanctum, permiscere cum alijs hominum peccatis & blasphemijs, cum Christus hanc manifeste excipiat, atque adeo dicat hanc in omnibus hominum peccatis & blasphemijs non contineri? Omnia, inquit, peccata hominibus remittuntur & blasphemiae, Spiritus autem blasphemia non remittitur. Quid ad hanc rem attinebat dicere, Non est aliquod tam enorme peccatum, quod non remittatur poenitenti & ueniam petenti, id est, credenti & ad Christum ex corde reuertenti? Quid nouum dicis? quid singulare, in eo loco scripturae, ubi Christi uerba singularem declarationem requirunt immo apertissime singularem sententiam habent non obscuris uerbis prolatam? Nemo Christianus negat remissionem omnium peccatorum quantumcunque grauium, poenitenti siue credenti in Christum, Christus est iusticia nostra, qui fide susceptus absorbet & abolet ex conscientia nostra omnia peccata nostra, Per haec igitur non est satisfactum

SPIRITVS. CCCCLX.

factum disputationi de peccato ad mortem siue de blasphemia in Spiritum sanctum, Nam & Christus in eodem loco) nisi non uideas) aperte eadem dicit, Omnia peccata remittuntur hominibus & blasphemiae, Et tamen addit, Spiritus autem blasphemia non remittitur, Hoc erat explicandum, & non contendendum de omnibus peccatis hominum & blasphemijs num remittantur, Nam non est dubium uel ex uerbis Christi in eodem loco, quod remittuntur uere poenitenti.

Ergo ista blasphemia Spiritus non est peccatum hominum sed diabolorum, id est, illorum hominum qui ex hominibus in occulto apud sese facti sunt diaboli, abiecto timore Dei, hostes & blasphemii aduersus ueritatem quam nouerunt &c, quae ante diximus. Paulus dixit Episcopis Ephesiorum, Ex uobis ipsis surgent uiri, loquentes peruersa, ut discipulos post se trahant.

Peccatum hominum diabolorum.

EXEMPLA.

Angelus in caelo uidit gloriam beatissimae Trinitatis, & in ea gloriam filij Dei, quod filius similis est Deo & aequalis, unde per inuidiam in superbiam elatus, uoluit esse similis Deo, id est, in gloriam filij se uoluit collocare, quae erat blasphemia in Spiritum sanctum contra agnitam ueritatem. Nam statim fecit se hostem Dei & blasphemum in Spiritum sanctum, non in ignorantia sed in aperta luce ueritatis. Ergo & statim incidit in iudicium Dei, defectus est e caelo, & factus est diabolus & immundus spiritus, in superbia & contemptu DEI obstinatus, Hostis Dei suis mendacijs, blasphemijs, seductionibus & persecutionibus, Et non habet remissionem peccatorum.

Primum Angelus.

¶ d d d d d iij in aeterna,

DE BLASPHEMIA

in æternum, sed reus est æterni iudicii. Intelligis ne, o homo, in hoc exemplo, sententiam Christi, Non remittetur: nisi forte uelis esse Origenes, quem dicunt etiam damonibus promississe quandoque liberationem, Quid ergo murmuras contra sententiam Christi, quasi negetur remissio omnium peccatorum, quod tamen non fit, Ieremias in threnis dicit. Quid murmurat homo uiuens: quisque murmure pro peccatis suis.

II.
Secundum
Homo.

Homo in paradiso, persuasus a serpente, qui dixit, Eritis sicut Elohim, id est, Deus, scientes bonum & malum, uoluit similis esse Deo, id est, affectauit gloriam filij Dei quæ erat blasphemia in Deum, sed errore deceptus est per mendacia Satanæ, Ideo ex misericordia Dei audit sententiam uitæ a Christo, Semen mulieris conteret caput serpentis. Item, Omnia peccata & blasphemie hominibus remittuntur.

III.
Tertium contra Christum
incarnatum et
mundo reuelatum
saluatorem. Multi
et
uarij.

Filius Dei, ubi uenerat in carne nostra in mundum, hunc honorem debebat habere apud homines, ut ipse solus audiretur, & homines per Euangelium in eum crederent, quemadmodum Moses prædixerat Deut. xviij. Illum audies, Et erit, Qui prophetam illum non audierit ego ultor existam, uel Ego ab illo ipso hoc requiram, dicit Dominus, Et pater e coelis concionatur nobis de filio, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit IPSVM audite. Et in Psalmo viij. Spiritus sanctus dicit, Domine dominator noster, quam admirabile est nomen tuum in uniuersa terra, ubi laudem tuam super æthera ponis, Ex ore infantium & lactentium perfecisti LAUDEM, uel fundasti MVNITIONEM, propter inimicos tuos, Venit saluare homines, & inuenit inimicos, quod

rum

rum multi blasphemauerunt & persecuti sunt Euangelium ex ignorantia, ut Paulus, qui dicit, Ignorans feci in incredulitate. Multi etiam blasphemauerunt & persecuti sunt Euangelium Christi post agnitam ueritatem, ut quidam pharisæi, de quibus Nicodemus dicit. Scimus quod a DEO uenisti Magister, Nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi Deus fuerit cum eo. Viderunt & cognouerunt illa opera Christi esse diuina, Nemo, inquit, potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi Deus fuerit cum eo. Et propterea etiam cognouerunt doctrinam & Magisterium Christi esse a Deo diuinam ueritatem, Rabi, inquit, scimus quod uenisti Magister a Deo, Et tamen contra agnitam ueritatem oderunt, blasphemauerunt, condemnauerunt, impugnaverunt, persecuti sunt Euangelij ueritatem, ita ut etiam occiderint Christum uitæ autorem, quemadmodum Christus dicit, Nunc & uiderunt & oderunt & Me & patrem meum. Tales non amplius sunt homines, sed potius dæmones, hostes Dei, inimici agnitæ ueritatis, qui arrogant sibi gloriam filij Dei, de qua Deus dicit, Hunc audite, & qui non audierit ego ultor existam.

Et ut olim contra sanctos Prophetas, ut tunc contra Christum & Apostolos & Apostolicos uiros, ita & nunc *Papiste.* AntiChristiani Sacrificuli & Monachi cum suis tyrannis, Euangelium gloriæ magni Dei, & in Euangelio Dominum nostrum Iesum Christum persequentes, blasphemi aduersus cognitam ueritatem & homicidæ turpissimi, dicunt, Vos non debetis audire Christum, sed nos debetis audire, sentire debetis non sicut Christus, non sicut Deus secundum Dei uerbum, sed sicut nos sentimus, credimus, & docemus. Alioquin uos interficiemus, sicut Iudæi Prophetas & Christum interfecerunt, Non audent coram

IX. DE BLASPHEMIA

ausgo his uti uerbis, sed plane in ipsa re hoc agunt contra
 suam ipsorum conscientiam, scientes quod suo ipsorum iu-
 dicio condemnati sunt, quia ipsa Dei ueritate per Euan-
 gelium Christi ita conuicti sunt, ut sciant se non posse uer-
 bo Dei neque sua confirmare, neque nostram doctrinam con-
 futare, Ideoque uertuntur ad mendacia siue blasphemias &
 ad homicidia, contra suam conscientiam, quemadmodum
 pater eorum diabolus, Iohan. viij. Sic & fecerunt sanctis
 Prophetis qui fuerunt ante uos, dicit Christus Matth. v.
 Abiectione timore Dei, mala conscientia mentiuntur contra
 sanctos predicatorum, blasphemant Euangelium gloriae
 Dei, condemnant doctrinam sanam, & raptantur a Dia-
 bolo atque feruntur sua cupiditate, avaritia, honore, ambis-
 tione, adulatione, uindicta contra innoxium sanguinem,
 aduersus Dominum & aduersus Christum eius, Iere. v.
 Negant Dominum, et dicunt Non est Ipse, aiunt, Non est
 hoc Dei uerbum, Prophetę mentiuntur &c, psal. xij. Qui
 dicunt, Lingua nostra regnemus, nostrum est dicere, quis
 nostri dominatur? Contra quos illic oratur, Tu Domine
 serua nobis tua eloquia, & custodi nos a generatione hac
 in eternum, Nam circumquaque omnia plena erunt impijs,
 ubi isti uentres regnauerint inter filios hominum.

*Iudai in Æ-
 gypto.*

Iere. xliij. post cognitam ueritatem Iudai, ut dæ-
 mones, loquuntur blasphemie contra Ieremiam in Aegy-
 pto, Non audiemus te secundum uerbum quod loqueris
 nobis in nomine Domini, sed faciemus secundum omne
 uerbum quod egreditur ex ore nostro, & incendemus
 thus Melecheth coeli, & eidem offeremus libamina, quem-
 admodum nos & nostri patres, Reges & Principes no-
 stri fecerunt in ciuitatibus Iuda & in plateis Ierusalem.
 Tunc abundabamus panibus & bene nobis erat, & non
 uidebamus

uidebamus malum, Postquam autem celsauimus sacrificare Melech et cœli, & offerre ei libamina, sustinuumus omnem penuriam perditum per gladium & famem &c. Et ait Ieremias, Vere recordatus est Dominus incensi uestri, ut amplius non sustineret maliciam studiorum uestrorum & abominationes uestras quas faciebatis, Vnde & terra uestra facta est desertum, stupor, maledictio, ut nemo illic inhabitet, sicut hodie uidere licet. Quia thura incendistis & contra Dominum peccastis, Vocem Domini non audistis, nec in lege, iudicijs & testimonijs eius ambulastis, Ideo hoc malum accidit uobis, sicut hodie uidere licet &c. Sequitur ergo horrendum iudicium & sententia Dei, ut non mireris sententiam Christi, Non remittetur in aeternum. Audite ergo, inquit, uerbum Domini uos Iudæi qui habitatis in Aegypto, Ecce Ego I V R O per Nomen Meum Magnum, dicit Dominus, quod non nominabitur ultra Nomen Meum per os ullius hominis qui est ex Iuda in tota Aegypto, qui dicat, Viuit dominator Dominus, Ecce Ego uigilabo super eos in malum & non in bonum.

Papa cum suis Papistis AntiChristianum Regnum non ignorat hodie nostram doctrinam, quæ est Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quem iubet pater audiri Quia hoc damnatum a Deo Regnum audit, uidet & legit Euangelij Christi doctrinam confirmatam & comprobata a nobis uerbo Dei ex Mose, Prophetis & Psalmis, atq; adeo ex ipso Christo & Apostolica doctrina, fortiter enim pugnamus armis spiritualibus scripturis sanctis contra eos & prædicando & scribendo, ita ut sentiant se non habere uerbum Dei, quo uel nostra confutent uel sua statuant, Et, quod Paulus prædixerat, Dominus Iesus nunc incœpit occidere AntiChristum Spiritu oris sui, ut
Eeeee ij liberet

*Persecutores
Christi hodie
AntiChristiani
ni Papiste.*

DE BLASPHEMIA

liberet suos electos, pro quibus liberandis ipse mortuus est, qui adhuc sub AntiChristianis erroribus tenentur captiui, Licet autem uideant & cognoscant ueritatem, & non possint disputantes cum nobis resistere Sapientiæ & Spiritui qui loquitur, ut scriptum est de Stephano, Acto. vi. tamen pergunt cum suis tyrannis, contra suam ipsorum conscientiam, blasphemare Spiritum sanctum, id est, agnitam Dei ueritatem, qua Spiritus ueritatis Paracletus in Ecclesia Sanctorum testimonium perhibet de Christo (Ioh. xv.) quod solus Christus est nobis iusticia & salus æterna, quod sub cælo non est aliud nomen datum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri, Et oderunt & persequuntur bonum Dei nomen quod est inuocatum super nos, occidunt Christi confessores, uolunt extirpare Christi Ecclesiam, abolitum Regnum Dei siue Regnū Sanctorum super terram, Quoties in Comitijis imperialibus obtrusa est eis uolentibus & requirentibus nostra doctrina siue Confessio Augustana, ne habeant excusationem de ignorantia?

Quid facies istis, qui ex professo uolentes & scientes sunt hostes ueritatis aduersus Dominum & aduersus Christum eius, quemadmodum Diabolus in cælo & in Paradiso? An promittes remissionē peccatorum, id est, Regnum cælorum istis, qui Regnum cælorum oderunt, & abolitum cupiunt Euangelium Domini nostri Iesu Christi, in e sincere prædicetur? An non post hæc Dæmones sunt, non amplius homines, qui in tanta luce ueritatis Euangelij, non solum mendacijs suis sed etiam ui & armis, id est, homicidijs obtrudunt nobis traditiones humanas, mandata hominum, fictos cultus & mendaces religiones, id est, ut Paulus in Spiritu uocat, doctrinas

doctrinas Demoniorum, pro Euangelio salutis nostræ, quo hodie confirmatur Ecclesia Christi, ut ne portæ quidem inferorum possunt præualere aduersus eam? Quid ergo tibi displicet sententia Christi, Non remittetur ei in æternum, sed ut Diabolus reus erit æterni iudicii?

Hic, bone lector, uelis perpetuo meminisse illius, *Tantum de*
quod a principio semper in hac causa dixi, quod talia lo- *agnita uerita*
quor solum de illis, qui agnitam Dei ueritatem blasphemant, *te dicimus.*
impugnant, condemnant, persequuntur, non de alijs qui blasphemant & occidunt homines in ignorantia, sicut Paulus, qui dicit, Ignorans feci in incredulitate; Nam pro illis qui in ignorantia hoc faciunt, ut Paulus, oramus ut conuertantur ad Christum, quemadmodum Christus iussit, Orate pro inimicis uestris & pro persequentibus uos. Et nulli blasphemo & homicidæ quando ueniam petit, negamus omnium remissionem peccatorum, secundum promissionem Christi, Omne peccatum & omnis blasphemia remittetur hominibus, ne quis maliciose calumnietur, quasi non doceamus omnium peccatorum remissionem poenitenti & credenti, Nam quando blasphemus & Euangelij persecutor ueniam petit, & poenitentiam uere agit, tunc interpretamur, quod blasphemus fuit & persecutor Ecclesiæ in ignorantia ueritatis, Sed uiderit ipse, ut ex animo petat ueniam & ueram agat non simulatam poenitentiam, ne fallat seipsum, Deus non irridetur, Gala. vi.

Nam qui indurati sunt hostes Christi & Ecclesiæ, ut Diabolus, ut Cain, ut Pharaon, ut Hannas, Caiphas, Iohannes, Alexander, qui erant de secta Saduceorum Acto. iij. & v. illi nunquam de sua superbia & contemptu eo gratiæ perueniunt, ut peccata sua fatentes ueni-

DE BLASPHEMIA

am rogare possint, nisi forte in hypocrisi, ut Pharaon, qui dixit, Orate pro me Dominum, ut auferat a me plagam hanc, quemadmodum supra audisti etiam Ambrosium & Augustinum. Ambrosius dicit, Non potest ibi exoratio esse ueniam, ubi sacrilegij est plenitudo. Augustinus, Tanta est labes peccati illius, ut deprecandi humilitatem subire non possit, etiamsi peccatum suum mala conscientia agnoscere & renunciare cogatur.

*Remittimus
omnia peccata
ea nomine Christi,
sed Pa-
piste sunt di-
aboli non am-
plius homines*

Quod igitur peccatum non remittitur blasphemia in Spiritum sanctum, id est, impugnantibus, condempnantibus, persequentibus agnitam Dei ueritatem, cognitum Dei uerbum, cognitum Euangelium, Deum in suo uerbo, Christum in suo Euangelio, Spiritum sanctum in sua Euangelij predicatione, Ecclesiam sponsam Christi in Euangelij confessione, non est culpa in nobis, qui remittimus omnia peccata poenitenti & credenti, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, secundum promissionem Christi, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, Neque est culpa in Christo, dicente, Non habet remissionem in æternum, quia simul ante dicit, Omne peccatum & omnis blasphemia remittetur hominibus. Sed est culpa in ipsis blasphemis peccantibus ad mortem, quod ipsi abiecto timore Dei in superbiam elati, ex hominibus facti coram Deo Dæmones, hostes agnitæ ueritatis, eo superbiam contra filij Dei in terris honorem peruenierunt sicut Dæmones, ut humiliari coram Deo, & ex animo absque dolo & hypocrisi uere poenitere & ueniam petere non possunt, sed pergunt in blasphemiam & impugnatione agnitæ ueritatis, & se collocare nituntur in gloriam filij Dei in terris, Nos, inquit, debetis audire &c. quæ ante diximus, Contra gloriam filij Dei scientes

scientes agunt ut hostes Christi, Quam gloriam amant coram hominibus, ut Paulus ait, loquentes peruersa ut trahant post se discipulos, & synceri Euangelij prædicatores deformant, Non uolunt uideri seductores se fuisse, & inuident Ecclesiæ gratiam Dei in Christo, sicut Cain inuidit Abel, & occidit eum contra agnitam ueritatem.

Si uero aliqui, qui iudicio humano uisi sunt tales, profecta confitentur publice suam ignominiam, ut Paulus, qui scribit, Non sum dignus uocari Apostolus, qui blasphemus fui, & persecutus sum Ecclesiam Dei, & ex animo poenitentiam agunt, certum signum nobis est, quod talia fecerunt in ignorantia, in infidelitate, & non blasphemauerunt Spiritum sanctum, id est, non impugnauerunt agnitam ueritatem, quos nos per errorem putabamus ueritatem agnouisse. Deus misereatur illis, & liberet Ecclesiam Christi a blasphemis & homicidis Papiſtarum, Turcarum, Anabaptistarum, Hæreticorum, qui omnes sunt mendaces, blasphemis & homicidæ, sicut pater ipsorum Diabolus mendax, blasphemus & homicida est, quidam sunt tales ex ignorantia, pro quibus oramus, quidam uero scientes & cognoscentes Dei ueritatem, contra quos oramus, ut in Prophetis & Psalmis uides, & uitamus eos, secundum doctrinam Pauli, id est, habemus eos pro damnatis a Deo, scientes quod peccent ad mortem, & suo ipsorum iudicio sint condemnati.

Nota, qui ex ignorantia persecutus es Euangelium Christi.

Nota, Non accipimus gloriam. Nulli facimus iniuriam, cum Dei honorem querimus.

Non possum tibi, nec debeo certiora dicere, de blasphemia in Spiritum sanctum, siue de peccato ad mortem. Ex uerbo enim Christi & ex scriptura sancta loquor, sed pergo exempla plura dicere.

EEEEEE iij.

Hæretici.

DE BLASPHEMIA

*Heretici &
condito mun-
di.*

Heretici a primo Cain, qui in nostra Sanctorum Ecclesia prius cognouerunt ueritatem, & docuerunt eam, postea ex inuidia per cupiditatem gloriæ docuerunt peruersa contra agnitam ueritatem, ex professo hostes diuinæ ueritatis, id est, Dei, & hostes gloriæ Christi, id est, Euangelij, sicut Diabolus. Hi blasphemaue-
runt Spiritum sanctum, id est, impugnauerunt ueritatem agnitam. Nullus eorum, qui post agnitam ueritatem sectas perditionis suscitantes, superbiam diabolicam induerunt, legitur reuersus ad Christum, Qui autem ab eis seducti fuerunt, ut primi parentes a serpente, reuer-
ti ad Christum, ad imaginem Dei potuerunt, ut agnoscentes suum errorem, & seipsos condemnantes & confun-
dentes ueniam peterent & acciperent a Deo patre per Iesum Christum Dominum nostrum,

*Louanien-
ses
Dolologi Ch-
risti hostes.*

Louanien-
ses Theologi anno Domini M.D. XLIII. ediderunt blasphemos articulos ex doctrinis Doemoniorum contra sanam doctrinam Euangelij Dei, quæ nunc ita immulgata est, & Prophetarum & Apostolorum testimonio comprobata, ut portæ inferorum non possint præualere aduersus eam, tantum abest ut illi mendaces, blasphemæ & homicidæ dolologi præuales-
ant, Ediderunt uero nudos articulos tantum suis uerbis, satis pro imperio, quasi dicant, Non debetis audire Christum, nos debetis audire, linguam nostram magnificabi-
mus, labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est? Sed o boni uiri, modo uiri sitis. Paulus per Spiritum sanctum uocat tales doctores spiritus erroris, Doemonia, in
hypocrisis loquentia uel docentia mendacium, habentia canterizatam conscientiam, prohibentia nuptias & ci-
bos, Christus dicit doctrinam & mandata hominum,
Paulus

*Nota consien-
tia Louanien-
sium Theolo-
gistarum &
omnium Pa-
pistarum.*

Paulus doctrinas Dæminiorum, & spiritus erroris, Ergo non amplius homines sunt, sed Dæmonia & spiritus mendaces sunt, qui a Satana obfessi blasphemant Spiritum sanctum, id est, impugnant ueritatem agnitam, hostes Dei contra suam ipsorum conscientiam, ut Diabolus ipse, i. Iohan. iij. dicitur, Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, num ex Deo sint, quia multi pseudoprophetae exierunt in mundum. Boni, inquam, uiri, quis dedit uobis hanc potestatem, ut uos totus mundus audiat, ubi uestra uerba, non Dei uerba edideritis, mendaces & blasphemi contra Dei uerbum, contra scripturam Dei, contra Euangelium Christi, contra doctrinam Prophetarum & Apostolorum, contra confessionem Vniuersae, sanctae, Catholicae & Apostolicae Ecclesiae. Diabolus pater uester, & autor uestrae blasphemiae doctrinae, suscipiat uestra mendacia & idolatrias, quas mundo obtruditis, damnantes Euangelium gloriae magni Dei.

Nos habemus & confitemur sanam doctrinam Euangelij Domini nostri Iesu Christi, quod solus Christus filius Dei pro nobis in mortem traditus, est iusticia nostra, id est, remissio peccatorum, & salus & uita aeterna omni credenti. Et utimur Sacramentis Christi secundum Christi institutionem. Hoc Euangelium confirmatum est scriptura sancta Prophetarum & Apostolorum, quemadmodum & Petrus plenus Spiritu sancto nomine omnium Apostolorum, citat testimonium omnium Prophetarum coram gentilibus militibus in domo Cornelij, Acto. x. Christo, inquit, omnes Prophetae testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius quotquot credunt in eum. Et Acto. iij. Non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in

Vera confessio & doctrina Euangelij Christi.

DE BLASPHEMIA

quo nos oporteat saluos fieri. Et Paulus scribit gentibus Ephe. ij. Iam non estis hospites & aduenæ, sed estis ciues Sanctorum & domestici Dei, superedificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templū sanctum in Domino, Ro. iij. Nunc absq; lege iusticia DEI manifestata est, testimonium habens legis & Prophetarum, Iusticia, inquam, Dei, quæ est per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes eos qui credunt. Non enim est distinctio, Omnes enim peccauerunt, & uacant gloria Dei, Iustificantur autem GRATIS. Id est, sine lege, sine operibus uel meritis nostris, atq; adeo contra opera & merita nostra, Esa. xl. dicitur, Accepit de manu Domini, non de manu sua, duplicia, non pro operibus suis bonis, quæ ibi esse non potuerunt, sed pro omnibus peccatis suis, quemadmodum & manifeste Paulus pergit, dicens) Gratis iustificatur per gratiam illius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus PRO PICIATORIUM per fidem in ipsius sanguine, ad ostensionem iusticiæ suæ propter remissionem peccatorum, quæ Deus tolerauit ad ostendendam iusticiam suam in præsentī tempore, ad hoc, ut ipse sit iustus, & iustificans eum, qui est ex fide Iesu. Arbitramur igitur, fide iustificari hominem absq; operibus legis, ut nemo gloriatur in conspectu Dei ne Iudæus quidem.

Satis ne aperta sunt hæc uerba ex omnibus Prophetis & Apostolis, id est, ex tota sacra scriptura, de iustificatione impij per solam fidem in Christum? Vos autem diabolici uiri post agnitam ueritatem audetis blasphemare Spiritum sanctum, impugnare, damnare, persequi Euangelium.

Euangelium gloriæ Dei, negare solum Christum esse
iusticiam nostram, salutem & uitam æternam, negare
omnes Prophetas & Apostolos sponsæ Christi, id est,
Ecclesiæ cognitos, qui in scripturis sanctis loquuntur
Spiritu Christi inspirati. Nam dicitis, ut hostes Christi
(quemadmodum Diabolus est hostis filij Dei) in illis
uestris articulis. Hæc Iudaica uerba, fides qua quis fir-
miter credit & certo statuit, propter Christum sibi re-
missa esse peccata, seq; polse surum uitam æternam, nul-
lum habet in scripturis testimonium, immo eisdem ad-
uersatur. Hæc sunt uestra uerba, quibus negatis etiam
uestrum Baptismum & impugnatis ueritatem Christi
agnitam, prædicatam per totum mundum, & signis Spi-
ritus sancti confirmatam, cui præbent testimonium om-
nes scripturæ, & ipsa experientia fidei omnium Sancto-
rum, ab Adam primo usq; ad nouissimum Sanctum.
Nam & Sanctus sanctorum eam ipsam ueritatem & ius-
ticiam & salutem suo sanguine confirmauit, & suo Spi-
ritu sancto in cordibus credentium ob signauit. Non
proderit uobis sigillum Cæsaris appensum. Nos da-
mus Cæsari quæ sunt Cæsaris, Sinat Cæsar nos dare etia-
am Deo, quæ sunt Dei. Vos estis mendaces & homici-
dæ, occiditis innocentes homines propter uestra men-
dacia, facitis ut pater uester Diabolus, ut claris uerbis
loquitur Christus Ioh. viij. contra mendaces siue blas-
phemos & homicidas. Sed linquo uos, Contra negan-
tem prima principia non est amplius disputandum, non
tamen permittemus uobis pacem assidua confessione
ueritatis et glorificatione Christi filij Dei, qui est unica sa-
lus, iusticia nostra & uita æterna, habetis iudicium Dei
contra uos. Postquam non tenetis caput (Col. ij) quid
nobis cum alijs articulis uestris & reliqua doctrina ue-

DE BLASPHEMIA

stra, plus quam cum doctrina & blasphemia Alchorani:
Sanguis Abelis clamat contra uos de terra ad Deum.
Viri sanguineum & dolosi non dimidiabunt dies suos.
Irruat Domine super eos formido & pavor.

Lege & Concilium Apostolorum. Acto. xv. Vbi

*Contra iusti-
ficationem le-
gis Dei et ope-
rum legis, ut
taceamus alia,
id est, nostro-
rum impieta-
tem.*

Epistola Iacobi.

Iacobus cum Petro, cum omnibus Apostolis, cum tota
illic Ecclesia in Concilio congregata, cum uerbis Pro-
phetarum, negat & damnat illud, quod alius quispiam
Iacobus (non Apostolus neque ille frater Domini Episco-
pus Ierosolymorum, ut notum est ex illo Concilio) scri-
psit in Epistola, de qua semper dubitatum est usque in
hunc diem, qualis sit Epistola, uel cuius fuerit, cum ta-
men potuisset iudicari non solum ex doctrina (quod ius-
diciu debet habere Ecclesia, quæ audit, Attendite uos
bis a pseudoprophetis) sed etiam uel maxime & certissi-
me ex illo uno loco Concilij Apostolorum, Actis xv.

*Occasione ac-
cepta ex Epi-
stola Iacobi,
habes hic tra-
ctatum ex san-
ctam doctri-
nam de iusti-
ficatione ex
omnipotentia
fidei, et de
fructu fidei
charitate seu
bonis operi-
bus. Si chari-
tatem non osten-
dis*

Scripsit ille Iacobus, Abraham ex operibus iustifi-
catum, quando obtulit filium. Et citat scripturam, Credi-
dit Abraham Deo & imputatum est ei ad iusticiam, quæ
scriptura non probat eius sententiam sed damnat, ut uides
Rom. iij. Gal. iij. Nam scriptura dicit Abraham ex fide
iustificatum, Credidit, inquit, Abraham Deo &c, multis
annis antequam obtulit filium suum, id est, priusquam fe-
cit illud opus oblationis filij, Nisi enim ante fuisset iustifi-
catus per solam fidem imputatione DEI, non obedisset
mandato Dei ut faceret illud opus. Nam obedientia man-
datorum Dei (quæ sunt bona opera) non præstatur, ni-
si ab illis qui fide sunt iustificati & filij Dei. Siquidem ma-
la arbor, id est, homo nondum iustificatus, bonos fructus
ferre non potest, quemadmodum utrumque & de fide &
de bonis operibus filiorum Dei Paulus Eph. ij. sic dicit.
Eramus

Eramus NATVRA filij iræ, sicut & cœteri. Sed Deus qui diues est in misericordia, propter multam charitatem suam qua dilexit nos etiam cum essemus mortui per delicta, conuiuificauit nos una cum Christo (Per Gratiam estis saluati) simulq; cum eo resuscitauit, & simul cum eo sedere fecit in cœlestibus, in Christo Iesu, ut ostenderet in futuris temporibus supereminentem opulentiam Gratia suæ, per bonitatem suam erga nos in Christo Iesu. Gratia enim saluati estis per FIDEM, idq; non ex uobis, DEI donum est non ex operibus, ne quis gloriatur. Nam Ipse opus sumus, conditi in Christo Iesu ad opera bona, quibus, id est, ad quæ opera bona, nos præparauit Deus, (nos ipsi non præparauimus nos,) ut in eis amemur.

Quid opus est pluribus? An non hæc est certa & aperta prædicatio Spiritus sancti in Paulo de Gratia Dei de fide credentium, de iustificatione impij, & præterea de bonis operibus a Deo mandatis, id est, dilectione Dei & proximi, quæ non iustificat coram Deo neq; iustificare possunt? Nam bona opera primum ueniunt, postquam sola in Christum fide, dato Spiritu sancto, nos Deus iustificauit & fecit nos filios Dei, & uere coram DEO bona opera non fiunt, nisi ab illis qui prius sola in Christum fide iustificati sunt & filij Dei facti, non ex sanguinibus, id est, natura sua & uiribus humanis, neq; ex uoluntate carnis aut etiam Viri, id est, uoluntate hominis etiam cuiuscunque, tantum abest, ut sint ex operibus suis. Non est uolentis neq; currentis, sed tantum uel solum ex Deo, sola in Christum fide per Spiritum sanctum, quemadmodum baptizamur in nomine patris & filij & Spiritus sancti, & ita regeneramur ex aqua & Spiritu sancto filij Dei & heredes regni cœlorum, Ioh. 1. Quotquot autem suscep-

dis sed cupiditas et malitiam, certum signum est, quod fidem non habes, id est, quod non credis in Christum, quod non es filius DEI quod non es iustificatus, sed es nihil coram DEO condemnatus, etiam si gloriaris te habere fidem, etiam si miracula facias, etiam si insignia dona spiritus habeamus, etiam si magnis operibus et passionibus te munda uendites, quasi sanctissimi. 1. Cor. 13.

DE BLASPHEMIA

runt etiam &c. Nulla caro, id est, nullus homo (Iohan. iij. Quod natum est ex carne, caro est) ne uir quidem id est, optimus quisque coram mundo, ex seipso sapiens & iustus, potest per sua opera etiam maxima iustificari, etiam si fuerit in populo Dei, ut ille Phariseus, qui coram Deo in oratione sua dixit, Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri, raptores, iniusti, adulteri, uelut etiam hic publicanus, ieiuno bis in Sabbato, decimas do omnium quae possideo.

Audisti antea Apostolos & Prophetas, audi nunc sententiam Christi Lucae xviij. Amen dico uobis, Hic publicanus descendit in domum suam iustificatus pre illo Phariseo, id est, Phariseus non est iustificatus coram Deo per sua egregia opera & legis diuinae & traditionum humanarum, Illud, ieiuno bis in Sabbato, erat ex traditione & obseruatione pharisaica, reliqua eius bona opera, ut uides, sunt ex lege Dei, ut uideas illud Pauli, Ex operibus legis non iustificabitur in conspectu DEI ullus homo. Publicanus uero sola fide absque operibus iustificatus est coram Deo, & filius Dei factus, Nam agnoscit suum peccatum, confunditur coram Deo ita ut noluerit leuare oculos suos in coelum, & per Spiritum sanctum emergit, ut credat in misericordiam Dei, & dolens de peccatis suis dum percutit pectus suum, petit ueniam a Deo cum spe accipiendi, Deus, inquit, propicius esto mihi peccatori.

Ita iustificatur peccator coram Deo remittente peccatum per solam fidem absque operibus, Hoc dicit Christus, quem audire debemus, Hoc dicit ex Spiritu Christi sacra scriptura, Moses, Apostoli, Prophetae, sponsa Christi, Ecclesia sancta Catholica & Apostolica, Iacobus ille in Epistola contra dicit, Abrahamum ex operibus iustificatum, cum

cum obtulisset Isaac filium suum super altare. Similiter & Rhaab meretricem ex operibus iustificatam, cum excessisset nuncios, quam tamen scriptura dicit ex fide iustificatam, ut postea hoc opus suscipiendi nuncios faceret, quemadmodum & Abrahamum, Sic enim Ipsa confitetur fidem suam coram exploratoribus a Iosua missis, Iosua. ij. Noui quod D.O.M.I.N.V.S tradiderit uobis terram, etenim irruit in nos terror uester, & elanguerunt omnes habitatores terræ. Audiuius quod siccauerit DOMINVS aquas maris rubri ad introitum uestrum &c. DOMINVS Deus uester, ipse est Deus in cælo sursum & in terra deorsum. Iurate ergo mihi per D.O.M.I.N.V.M. &c.

Id quod & Epistola ad Heb. diserte indicauit ex scriptura de fide Abrahamæ ca. xi. Per fidem, inquit, obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur, & unigenitum obtulit in quo promissiones acceperat &c. id est, prius credidit Abraham Deo & per hoc iustificatus est, Imputante DEO ipsi Abrahamæ fidem ad iusticiam, Et fides Abrahamæ, postea cum tentaretur a Deo, fecit illud opus a Deo mandatum, Et certe magna fides fuit, quia obtulit unigenitum in quo promissiones acceperat, credens Deum uel a mortuis excitare posse Isaacum, ut promissiones DEI in eo complerentur, Lege quæ scriptura ubiq; prædicat de fide Abrahamæ, Vide uel Paulum ex scripturis (ut Petrus ait Christo omnes Prophetæ testimonium perhibent &c.) tractantem; & confirmantem illum articulum iustificationis, Sola in Christum fide iustificamur coram Deo, Ro. ij. iij. v. &c. Gala. iij. etiam ex exemplo Abrahamæ, & promissione Dei, id est, Euangelio de Christo, In semine tuo benedicentur cunctæ cognationes terræ, non per opera sua &c. Similiter & de iusticia fidei Rhaab erudite indicauit ex

DE BLASPHEMIA

Scriptura Epistola ad Heb. ca. xi. Per fidem, inquit, Rhaab meretrix non perijt una cum ijs qui non obedierant, cum excepisset hospitio exploratores pacifice. Et addit, Omnes sancti Principes & Prophetæ per fidem expugnauerunt regna, operati sunt iusticiam, assecuti sunt promissiones, occluserunt ora leonum &c. Nō dicit, fidem esse rem mortuam, quæ sit uiuificanda operibus nostris ut aliquid possit, quemadmodum Iacobus ille manifeste dicit, sed fidem esse omnipotentem. Nam fides apprehendit Christum qui est omnipotens, ut Christus aperte dicit, Omnia sunt possibilis credenti. Fidelis enim sua oratione apud Deum omnia potest. Habet enim ut filius Dei hanc promissionem Christi, Amen dico uobis, Quicquid petieritis patrem (uos filij) in nomine Meo, hoc fiet uobis. Hæc est oratio fidei, ibi fides non est res mortua sed omnipotens.

Tuis operibus, tuis uiribus, tuis meritis, tuis iusticijs (o miser homo) nihil efficies ad hoc, ut iustificeris coram Deo, sed manebis in perpetua dubitatione, ut Papistæ, qui nunc docent, Christianum oportere dubitare, & audies increpationem Dei, Esa. xliij. Tu mihi, inquit, laborem fecisti peccatis tuis, & dolorem iniquitatibus tuis. Ego, Ego deleo transgressionem tuam propter Me, & peccatorum tuorum non recordor, Fac sciam, contendamus pariter iudicio, dic quemadmodum uelis iustificari. Patres tui peccauerunt, & Doctores tui inique egerunt contra Me. Iccirco Ego prophetaui principes Sanctuarij, & Iacob feci anathema, & Israel ignominiam. Paulus ut ubiq; de iustificatione, sicut ante diximus, ita & his apertis uerbis Gala. ij. dicit, Scimus (ego Paulus & tu Petre) non iustificari hominem ex operibus legis. (multo minus ex operibus, cultibus, religionibus traditionum

tionum humanarum) NISI PER FIDEM IESU
CHRISTI &c. Non est hic fides Dæmonum, quæ
credit unum esse Deum, ut Iacobus ille scribit, sed fides
quæ credit in Iesum Christum, qui fide a nobis apprehen-
sus, est nobis iusticia & uita æterna, non est inanis
res & mortua, ut similiter ille Iacobus scribit, de quo in-
fra dicam.

Aduerte hic contra ineptos & ridiculos Theolo-
gos, qui condemnant hanc propositionem, siue hoc uer-
bum Euangelium. Sola fide iustificamur, quod hoc in-
telligimus non de Iacobina Dæmonum fide, sed ita, So-
la in Christum fide iustificamur coram Deo, ut iustifica-
ti ex fide, pacem habeamus erga Deum per solum Chris-
tum &c. Rom. v. Id quod nunc diximus, Prædicamus
per hoc & asserimus illum articulum fidei nostræ, Cres-
do remissionem peccatorum, Sola in Christum fide ius-
tificamur coram Deo, id est, per solum Christum, quem
sola fide, non operibus nostris, apprehendimus, iustifi-
camur a Deo, id est, Deus imputat nobis iniustis & dam-
natis suam iusticiam, & non imputat nobis nostram in-
iusticiam, hoc est, remittit nobis nostra peccata. Sola fi-
de iustificamur, id est, per solum Christum habemus re-
missionem peccatorum, & sumus filij Dei, quemadmo-
dum Petrus in Concilio Apostolorum ita concionatur,
& statuit, Viri fratres, uos scitis quod iamdudum Deus
elegit inter nos, ut per os meum audirent Gentes uerbum
Euangelij, crederentq; Et qui nouit corda Deus, testis
monium prebuit illis (id est, Gentibus in domo Cor-
nelij, Acto. x.) dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis
nihilq; discernit inter nos & illos, fide purificans cor-
da illorum. Nunc ergo quid tentatis Deum (uos Phari-
saica factio) ut imponatur iugum super ceruices discipu-
lorum

*Sola fide iusti-
ficamur, non
Dæmonum
Iacobina fide,
sed fide in Ch-
ristum, quam
Iacobina igno-
rant.*

Gggggg

DE BLASPHEMIA

lorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus: Sed per Gratiā Domini Iesu Christi credimus nos saluari, quemadmodum & illi. Et Paulus Acto. xiiij. Notum sit uobis, uiri fratres, quod per Iesum crucifixum uobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, a quibus non potuistis per legem Moysi iustificari, per hunc omnis qui credit iustificatur, Videte ergo ne superueniat uobis quod dictum est in Prophetis, Videte contemptores &c.

*Dicunt ridi-
culi, ubi est
scriptum, So-
la fide.*

Hic uicti isti Theologi contemptores tam aperta ueritate & syncera Euangelij prædicatione, quam prædicant sancti Prophetæ & Apostoli per Spiritum sanctum, quam confirmauit Christus filius Dei sua prædicatione, miraculis & sua morte, incipiunt ualde ridicule urgere nos, Dicite, inquit, ubi est in scripturis sanctis scripta illa Exclusiua, Sola, cum dicitis, Sola fide hominem iustificari: Ita pueriliter ineptiunt, & sunt indocti disputatores. Obluiscuntur enim causæ quam agunt: Quidam ex eis docent per opera nos iustificari, quidam uero per opera & fidem simul, quæ omnia sunt blasphema doctrina & abnegatio Christi, quamuis hoc cæci non uideant. Quibus opponimus Exclusiuam Sola fide, ex omnibus scripturis Prophetarum & Apostolorum, quæ dicunt, Non ex operibus, Non ex sanguinibus, neque ex uoluntate carnis, neque ex uoluntate uiri, sed ex solo Deo. Non ex operibus iustitiæ, quæ feceramus nos &c. Excludimus opera humana a iustificatione, quod per opera non iustificamur, neque cum fide, neque sine fide, id quod tamen Aduersarij & hostes Euangelij Papistæ dicunt, nescientes de quibus affirmant, Nam nullus eorum expertus est unquam, quod per opera iustificatus est sive sine fide, siue cum fide, ut nunc non di-

cam.

cam, quod tales fidem habere non possunt, ut manifeste uides in Phariseo, Luc. xviij. & in istis pharisaicis Theologis, qui post multa opera docent Christianum hominem debere dubitare, Egregie scilicet iustificati sunt per sua opera.

Igitur, Sola fide, dicimus ex scriptura & Euangelio Christi, contra Sophisticas iustificationes, quia uerbum Dei in scripturis Sanctis & in Euangelio salutis nostrae, dicit, Non ex operibus, ut astruamus gloriam Christi, qui solus est iusticia nostra, quemadmodum Ieremias praedixit, hoc est, nomen quo uocabunt eum, DOMINVS IUSTICIA NOSTRA. Nam quae de fide dicimus, dicimus de Domino nostro Iesu Christo, qui fide apprehensus est iusticia nostra, Non potest apprehendi, nisi Sola fide, Ergo Sola fide iustificamur, id est, Solus Christus filius Dei, qui sola fide apprehenditur a nobis, est iusticia nostra. Sed nostri Aduersarij hanc iusticiam fide, quae non est operum, non intelligunt, quia nunquam sunt experti.

Attende & discite hoc diligentiſſime.

Vbicunq; igitur scriptum est, Non ex operibus, ibi uere intelligitur scriptum Sola fide, Nam disputatio & contentio est, num iustificemur ex operibus, uel potius ex fide. Et scriptura dicit, Non ex operibus, sed ex fide in Christum, id quod & approbat experientia omnium Sanctorum, Ergo Sola in Christum fide nos iustificari, nihil aliud est, quam Solo Christo, & per solum Christum fide apprehensum nos habere remissionem peccatorum, nos esse filios Dei ad imaginem Dei, in iusticia & sanctitate ueritatis, nos habere uitam aeternam. Breuiter, hoc nihil aliud est, quam ipsissimum Euangelium glorie magni Dei. Qui hoc negat, negat Christum. Qui hoc damnat, damnat Christum. Qui credit in Christum

Non ex operibus.

DE BLASPHEMIA

habet uitam æternam. Qui non credit damnatus est, Christus dicit, Ego sum resurrectio & uita, Qui credit in Me, etiam si mortuus fuerit, uiuet, & omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in æternum &c.

Simile.

Certe, ut audis, fides in Christum non est hic Christo res mortua, ut illi Iacobo sua fides, sed ipse Christus in fide nostra est uita æterna, dum interim non credentes manent in morte æterna. Sicut preciosa gemma in anulo aureo comprehensa, facit anulum ualere multis milibus aureorum, cum interim aurum anuli uix ualeat aureis tribus, quod uel pauper rusticus posset sibi comparare. Sic Christus in fide nostra facit fidem omnipotentem, iustificantem, saluantem, impetrantem a Deo omnia, omnia efficientem, etiam maxima, etiam maiora, quam Christus fecit super terram, Ioh. xiiij. quemadmodum Christus alibi etiam dicit, Omnia sunt possibilia credenti, & Habacuc, Iustus ex sua fide uiuet, non erit inanis homo & res mortua, sed potius erit uiuens uita æterna. Hæc fides non est mors, ut tua Iacobe, sed uita æterna, Christus Ioh. xviij. Hæc est uita æterna, ut credant etc. Hæc fides non est res mortua, quæ sit uiuificanda per opera Iacobi, uel res informis, quæ formetur Sophistica charitate, quemadmodum uocant fidem charitate formatam, Omnia tribuunt charitati suæ, siue operibus suis, iusticiam & uitam æternam, confidentes in semetipsis tanquam iusti, & aspernantes ceteros, ut ille Phariseus Lu. xviij. & nunquam iustificantur coram Deo, ut ibidem dicit Christus. Ideoque & nunquam faciunt bona opera, id est, opera quæ Deo placeant, etiam si multa facere uideantur, Et non uident cæci, se nihil aliud docere, quam legem siue opera humana, non Christum ad iusticiam

Iusticiam & uitam æternam, Euangelium Christi non no-
uerunt. Fidem autem dicunt esse rem mortuam, & om-
nino inanem, nisi formetur & uiuificetur per uiuifica-
tia & omnipotentia ipsorum opera, & non uident blasphe-
miam, omnia quæ scriptura sacra de fide dicit, de Chris-
to dici, qui factus est nobis a Deo iusticia, sapientia, sanc-
tificatio, redemptio & uita æterna.

Dicere autem, quod Christus, quem sola fide susci- *Iacobina De-*
pimus (Ioh. i.) est res mortua, inefficax, inanis, absq; *monum fides*
ritu, donec per spiritum operum & uitam meorum ope-
rum uiuificetur, ut misera fides in Christum miser Chri-
stus fide apprehensus uiuat & aliquid possit, est insignis
blasphemia & uenenum antiqui serpentis, negatis Chri-
stum esse nostram iusticiam & salutem, & tamen ista uis-
des in manifestis Iacobi uerbis, & ne dubites de senten-
tia eius, illustrat suam doctrinam ualde aperta similitu-
dine. Sic enim ait, Sicut corpus absq; spiritu mortuum
est, ita & fides absq; operibus mortua est, Qui non uis-
det sentiam Iacobi in hac similitudine, nihil uidet.

Si hoc dicit Iacobus de iactata, falsa & mortua *Deus Evangelica*
monum fide, quemadmodum quædam eius uerba so- *interpretatio*
nant, quæ non est uera fides, quid opus erat hac dispu- *periculosa*
tatione contra iusticiam fidei, contra doctrinam Prophe- *uerborum I-*
tarum & Apostolorum, contra experientiam omnium *cobi, ne ex*
Sanctorum, atque adeo contra Christum iusticiam no- *uerbis Iacobi*
stram? quid opus erat etiam corrumpere & falsificare *condemnes*
hasce scripturas, Credidit Abraham Deo. Et Rhaab *impie Christi*
per fidem iustificata est? quid opus erat operibus hu- *cum Euange-*
manis tribuere iusticiam & uitam, id quod est negare *lio gloria Dei*
Christum esse iusticiam nostram & uitam? Satis fuisset *& tua salute*

DE BLASPHEMIA

dicere contra illos, qui gloriantur se credere & pessime uiuunt, Tu non credis, fides de qua gloriaris mortua est, id est, nihil est, id quod declaras mihi ex fructibus infidelitatis, qui talia agunt, non sunt filij Dei, & (ut Paulus ait) regni Dei hereditatem non consequentur, quemadmodum in hac sententia de ficta fide recte dicit Iacobus, & bene conuenit.

Quæ, inquit, utilitas est, fratres mei, si fidem dicat aliquis se habere, id est; iactitet se etiam credere & non esse infidelem, opera uero non habeat, uidelicet fidei siue fidelis hominis, sed pessime uiuat malis operibus, quæ sunt fructus infidelitatis, Num potest fides (scilicet illa falso iactata) saluum facere illum? Et addit simile, Quod si, inquit, frater aut soror nudi sunt, & egresses quotidiano uictu, Dicat autem aliquis uestrum illis, abite cum pace, calescite & saturamini, non tamen dederitis illis, quæ sunt necessaria corpori, quæ erit utilitas? Certe ille est irrisor proximi non dilector, nullam habet charitatem erga proximum, Ergo non habet fidem, & declarat ipso facto siue opere malo, quod est contra charitatem, se mentitum esse quando dixit se fidem habere. Sic & fides, quam dicit se aliquis habere, si facta non habuerit, id est, si mala opera produxerit, nullam charitatem erga proximum exhibuerit, mortua est in semetipsa, id est, nulla est, non est fides uera, sed mendax opinio, & Satanæ ludibrium.

*Fides uera in
Christum effi-
cax est per
charitatem,
habet bona o-*

Quia fides in Christum est Dei uirtus, uiua & effi-
cax, quæ per charitatem operatur bona opera, ut Paulus
dicit Gala, v. tantum abest ut sit mortua, ut potius cha-
ritas & bona opera sint mortua, id est, nulla & plane ni-
hil sine fide, Vbi enim non est fides in Christum (hoc
enim

enim solum uocat scriptura fidem & fiduciam & spem in Deum) ibi non potest esse charitas & bona opera a Deo, praecepta, Quia mala arbor non potest proferre, impossibile est, ut proferat fructus bonos. Vbi uero est fides in Christum, ibi homo iustificatus, & filius Dei per hanc fidem factus, habet charitatem, ibi fides per charitatem operatur bonum erga omnes, ibi Spiritus sanctus, qui fide illuminauit & purificauit cor, ut clamemus ad Deum, Abba Pater, facit abhorre ab omnibus Diaboli operibus, & amare opera Dei, id est, bona opera quae Deus praecepit, in primis uerbum Dei per Prophetas & Apostolos nobis traditum, ut non deficiamus a fide ad doctrinas & mandata hominum, quae sunt doctrinae & blasphemiae Daemoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium &c.

Sic & Augustinus docet de iusticia fidei & operibus legis, id est, bonis operibus per legem Dei in decem praeceptis nobis mandatis, Non enim opera legis in Paulo significant solum opera ceremonialia in Mose, quem admodum quidam dixerunt, contra quos erudite ex sacra scriptura scribit Augustinus in libro de Spiritu & Litera, quasi uero ex operibus ceremonialibus legis diuinae non iustificemur, sed iustificemur ex operibus & caeremonijs traditionum humanarum, uotis monasticis & excogitatis cultibus falsarum religionum? Scriptura dicit, Non ex operibus. Item, Non ex sanguinibus &c. Augustinum cito, quod ueritatis hostes trepidant & attoniti audiunt, quando uident testimonia doctorum, ubi uero audiunt testimonia Dei ex doctrina Prophetarum & Apostolorum atq; adeo ex ore Christi, de quo Pater dicit, Hunc audite, & Moses, Illum audies, uel contemnunt, uel haeresin esse clamant, & non cessat

DE BLASPHEMIA

iste Antichristianus populus contemnere & blasphemare.

Augustinus in libello de fide & operibus, ex scriptura & ratione Evangelij Christi, sic dicit cap. xiiij: cum dicit Paulus, Arbitrari se, iustificari hominem per fidem sine operibus legis, non hoc agit, ut percepta ac professa fide, opera iusticiæ condemnentur, sed ut sciat se quisque per fidem posse iustificari, etiam si legis opera non præcesserint. Sequuntur enim iustificatum, non præcedunt iustificandum. Si Augustinum aduersarij in hac recipiunt parte, certum sit eis, opera non iustificare coram Deo, neque cum fide, neque sine fide. Solam uero non Dæmoniorum Iacobi, sed in Christum fidem, quæ postea operatur uel efficax est per charitatem, ut artifex operatur per instrumentum, quod sine artifice mortua res est & inefficax. Si uero ibi postea charitas non est, ne fides quidem ibi est illa, quæ solum Christum credit & confidit esse iusticiam suam, sed homo nihil est, ut dicit Paulus contra iactatores charismatum, qui charitatem non habent, i. Corinth. xij. etiam si homo habeat omnem fidem.

*Si habuero
omnem fidem*

Omne dixit pro magnam, de fide heroica faciente miracula in nomine Christi, de qua cap. superiori dixit. Alijs per Spiritum datur fides, fides in Christum datur omnibus Christianis, non quibusdam, & sine illa fide nemo est Christianus. Ergo illa fides, quæ datur quibusdam, est singulare donum Dei faciendi miracula, ut habuit Iudas proditor, non solum alij Apostoli, Matth. x: ut habent etiam illi Matth. vij. qui coram extremo iudicio dicturi sunt, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, siue prædicauimus? nonne in nomine tuo Dæmonia eiecimus & signa magna fecimus? quibus dicet Christus,

Locus Mat. 7.

SPIRITVS: CCCCLXXIII.

Christus, Discedite a me operarij iniquitatis, uos idolo-
latræ, qui ex illis optimis & maximis operibus meis,
quæ (ut dicitis) fecistis in nomine meo, constituistis uos-
bis Deos alienos, siquidem confiditis uos suscipiendos
in uitam æternam propter illa opera, quemadmodum
dicitis, Domine, Nonne in nomine tuo prophetauimus
&c? Ergo propter illa opera maxima debes nos suscipe-
re. Toruum aspicias nos, & terres nos tuo iudicio, uis
nos abijcere, nos fecimus maiora opera quam illi,
quos nunc suscipis, Ergo sumus digniores uita æterna
quam illi, uide ne facias nobis tam sanctis uiris iniuri-
am.

Egregie fatentur se non credere, quod per Solum
& propter solum Christum sint suscipiendi, sed propter
sua opera, quæ maxima fuerunt. In opera illa credide-
runt, non in Iesum Christum. Per illa opera & egregia
dona Spiritus, cum essent in officio Christi, sese magnis
ficabant, & alijs sese præfereant, quemadmodum Docto-
res Corinthiorum, non aliter atq; Pharisei, Lucæ xviij.
qui confidebant in semetipsis tanquam iusti, & aspernas-
bantur cœteros. Respiciunt in singularia dona sua, quæ
præ cœteris acceperunt, & confidunt in operibus suis,
id quod non est credere in Christum, siue confidere in
Solo Christo, Et contemnentes alios, qui tanta dona
non acceperunt, suscitant dissidia in Ecclesia & sectas, id
quod non est charitatem habere. Vbi non est fides in
Christum, ibi non est charitas erga proximum. Porro
ubi uides non esse charitatem, sed malam uitam, non so-
lum illam coram mundo inhonestam, quando homo in
officio Dei per singularia Dei dona sese magnificat, &
contemnit alios, facit quidem multa & maxima opera,
etiam diuina miracula, non tamen ad gloriam Dei, quam

H h h h h

non

DE BLASPHEMIA

non curat, neq; ad commodum proximi, de quo non est sollicitus, licet per Deum in officio talia cedant ad gloriam Dei & salutem proximi, ut Iudæ proditoris prædicatio & miracula in Apostulatu ipsis credentibus & sanctis, sed ad suam ostentationem, gloriam, cupiditatem & lucrum, Ibi ut certo signo certus esse debes illum hominem esse nihil coram Deo, non credere in Christum, non esse filium Dei, etiamsi totus mundus iuret eum esse sanctissimum.

Ne statim iudices, excipio infirmitates Sanctorum, cum interim damnatae sunt sanctitates nebulonum.

Excipio (ne statim iudices) infirmitates Sanctorum, quæ post conversionem adhuc tantæ sunt, ut pene scandalizemur de Ecclesia Christi, & tamen interim Deus eos diligit, & ipsi insitis infirmitatibus seruantur, ne pereant.

Extra tentationes, Charitas est signum fidei, non est iusticia nostra coram DEO.

Extra hæc tentationes, Charitas est externum signum internæ fidei, atq; adeo est fructus fidei, quemadmodum Christus dicit, in hoc cognoscent omnes, quod mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Non dicit, Per charitatem iustificabimini & habebitis uitam æternam, ut non dicam quod hoc non potuit dicere illa unica salus nostra, quod tamen dicunt nostri Sophistæ apud Papistas, qui charitatem uocant gratiam, & sub nomine Gratiae suæ siue charitatis suæ, nihil aliud docent quam legem contra ueram gratiam Dei in Christo, & homines sub lege propter peccatum damnatos, iustificandos per dilectionem Dei & proximi, id est, per legem siue legis impletionem, quod est impossibile Rom. viij. Nam qui adhuc in peccatis suis sub lege sunt, legem præstare non possunt.

Sophistæ Theologi do- sent dubitari.

Id quod testificantur istorum Sophistarum conscientia, qui postquam multa opera fecerunt non solum legis, sed etiam & multo amplius traditionum humanarum &

rum & fictorum cultum & falsarum religionum, sicut Scribæ & Pharisei, de quibus legis in Euangelio, & postquam inflati sunt religione Angelorum in ijs quæ non nouerunt, cecitate & amentia a Deo percussis, tamen adhuc dubitant num sint in statu salutis, num sua quæ faciunt Deo placeant, & Christianum docent oportere dubitare, Damnant recte Pelagiū, qui libero arbitrio hominis per legem tribuit iusticiam & salutem, quod homo per liberum arbitrium & uires proprias possit implere legem & legi satisfacere, quæ præcipit, Dilige Deum super omnia ex toto corde tuo, ex omnibus uiribus tuis, & ex tota anima tua, & proximum tuum sicut teipsum, & sic saluus fieri per legis impletionem, Cum uero accusaretur a fidelibus Pelagiū, quod per hæc negaret gratiam DEI, Respondit, Nequaquam nego gratiam Dei, sed dico, Magnam esse gratiam Dei, quod dedit hominibus legem, & reuelauit nobis suam uoluntatem in lege, quid uelit a nobis præstari, & cognoscentes uoluntatem Dei, possumus præstare legem per liberum arbitrium naturale illud nostrum. Sed ipsi nihil minus docent iusticiam legis, & negant gratiam Dei in Christo sub nomine & fūco gratiæ, quam uocant dilectionem Dei & proximi, iusticiam autem Dei per fidem in Christum non nouerunt, quæ proprie est gratia & fauor Dei erga nos Rom. iij. &c.

Quod uero Paulus Omnem fidem dicit pro Maxi si habuerom
mam illam fidem miraculorum, quam mundus miretur omnem fidem.
& tantum non adoret, ut est in historia Acto. xiiij. de qua
antea dixerat, Alij, per Spiritum datur fides, ipsius uerba
aperte indicant. Si, inquit, habuero omnem fidem, id est,
tam magnam & coram mundo conspicuam, ita ut mon-
tes transferam, Videtur tunc uulgo transferre montes,

Hhhhhh ij dictum

DE BLASPHEMIA

dictum pro maximo aliquo facto, ut & in uerbo Christi
uides. Si habueritis fidem, ut granum sinapis, dicetis mon
ti huic, transfer te hinc & mittere in mare, & fiet, & nihil
erit impossibile credenti. Sed uult Christus ut in hec ope
ra non confidant, tanquam per ea sint iusti & meliores
alijs, sed confidant per solam DEI gratiam in Christo se
esse saluos. Sic enim scribitur Lucae x. Reuersi sunt septua
ginta cum gaudio, dicentes. Domine, etiam daemonia sub
iiciuntur nobis in nomine tuo, quibus dixit Iesus, Nolite
in hoc gaudere, quod spiritus uobis subiiciuntur, sed gau
dete quod nomina uestra scripta sunt in coelis. Et de operi
bus legis, quod in ea non est confidendum uel per ea spe
randa iusticia, dicit Lucae xvij. Cum feceritis omnia quae
praecepta sunt uobis dicite, serui inutiles sumus, quae des
buimus facere fecimus. Quemadmodum & Lucae xvij.
dicit, Phariseum per opera legis nequaquam iustificatum,
sed potius excacatum manere in peccatis, quia erat unus
ex illis, qui confidebant in semetipsis tanquam iusti, non
confidebant in solam Dei misericordiam, quae est Chris
tus, & aspernabantur alios, id est, non habebant charita
tem. Sed de publicano confidente in solam Dei propicia
tionem siue operibus legis, dicit aeterna ueritas, Dico uos
his, descendit hic iustificatus in domum suam praeter illo. Si
illa maxima opera miraculorum, quemadmodum dixi ex
Matth. vij. & Lucae x. quae tamen fiunt in nomine Chris
ti, magna fiducia & fidei impetu, id quod datum est per
Spiritus quibusdam Christianis non omnibus, (ut Pau
lus ait, Alij per Spiritum datur fides) non iustificant cor
am Deo. Item Si opera legis diuinae, quemadmodum
dixi ex Lucae xvij. & xvij. non iustificant coram Deo, si
leant papistici doctores de suis operibus & fictis cultibus
& falsis religionibus, id est, dijs alienis & ueris idolatrijs,
per quae confidunt iustificari & saluari.

Per

Per solum Christum iustificamur & saluamur *acces* *solum Christus*
 pta uita æterna, & non per opera nostra, id quod prædicat *iusticia nostra.*
 nobis tota scriptura Prophetarum & Apostolorum, atq;
 adeo ipse Christus Dominus Prophetarum & Aposto-
 lorum, qui ad hoc datus est nobis ut sit iusticia nostra. 1.
 Cor. 1. Sed Christum sola fide suscipimus & apprehendi-
 mus ut sit nostra iusticia Ioh. 1. Ergo Sola in Christum fi-
 de iustificamur coram Deo & habemus bonam consci-
 entiam coram Deo de remisso peccato, Quod Petrus sic
 dicit in Act. Christo omnes Prophetæ testimonium per-
 hibent &c. & 1. Pet. 1. Benedictus sit Deus & pater Do-
 mini nostri Iesu Christi, qui iuxta copiosam misericordi-
 am suam regenuit nos in spem uiuam, per hoc quod re-
 surrexit Iesus Christus ex mortuis, in hereditatem immor-
 talem, & incontaminabilem atq; immarcescibilem, conser-
 uatam in coelis erga uos, qui uirtute Dei custodimini per
 fidem ad salutem &c.

Audiamus Moſen & Prophetas niſi uelimus cum
 diuſite detrudi in ignem æternum, Lucae xvi. atq; adeo au-
 diamus ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, De
 quo pater clamat. Hunc audite, & Moſes. Qui Prophe-
 tam illum non audierit Ego ultor exiſtam, quem Paulus
 uas electum ad hoc, ut portet nomen Chriſti in totum
 mundum, prædicat in omnibus ſcriptis ſuis & in Actis
 Apoſtolorum, ſolum eſſe iuſticiam noſtram per fidem ſo-
 lam, ut calumniator ſis & plane impius negator Chriſti
 & iniurius in ſanctum Apoſtolum Paulum, in Prophe-
 tas & ſanctos Apoſtolos, ſi alicubi in ſcripturis & in ipſo
 Paulo fucum queſieris contra iuſticiam Chriſti, id eſt, con-
 tra hoc, quod Sola in Chriſtum fide iuſtificamur coram
 DEO, quemadmodum fecerunt in hoc loco Pauli, ſic di-

DE BLASPHEMIA

centes, Paulus scribit Corinthiis. Si habeam omnem fidem ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum, Ergo non est uerum, quod Paulus ubique scribit Euangelium, & ex Prophetis scripturis & ex experientia fidei confirmat, Solum Christum esse iusticiam nostram, quem non operibus nostris aut dilectione nostra, sed sola fide apprehendimus, ut fiat ipse iusticia nostra, ut sola in Christum fide iustificemur & fiamus filij Dei in æternum salui, Vides insipientiam eorum, quam oderint synceram in Christum fidem, ita ut quærant diligentiissime etiam ex sacris literis, quo contra dicant saluari in Christum fidei, quam Paulus per Spiritum sanctum tractat in Epistola ad Romanos & ad Galatas & in omnibus suis scriptis, atque adeo etiam in ipsa Corinthiis scripta epistola, unde ipsi diuersum accipere conantur, Nos, inquit, prædicamus Christum, crucifixum &c, qui factus est nobis a Deo sapientia, iusticia, sanctificatio & redemptio, ut quemadmodum scriptum est, qui gloriatur in Domino non gloriatur, Notum uobis facio, fratres, Euangelium, quod euangelizauimus uobis, quod & accepistis, in quo & statis, per quod & salutem consequimini, quo pacto annunciamus uobis, si tenetis, nisi frustra credidistis, Tradidimus enim uobis in primis quod & acceperam, quod Christus mortuus fuerit pro peccatis nostris &c, Non audis iustificationem, id est, remissionem peccatorum per Christi mortem? Nunquam & nusquam dicit Paulus, quod homo impius, peccator & iniustus per charitatem suam siue per opera sua iustificatur coram Deo, ut non dicam quod iniustus qui nondum est iustificatus, non potest habere charitatem, non potest præstare ullum bonum opus coram Deo, etiam si fuerit in opinione maximæ sanctitatis, ut ille Phariseus, Lucae xviij. qui putabat, se præstare omnia bona

SPIRITVS: CCCCLXXVI.

Bona opera, id est, satisfacere legi & implere legem Dei, & interim in infidelitate & cecitate mentis suæ faciebat pessima opera et idolatriam contra omnia præcepta Dei, Nam erat unus ex illis, qui confidebant in semetipsis tanquam iusti, Hæc est infidelitas et idolatria contra primam tabulam legis, & aspernabantur alios contra secundam tabulam legis, in qua præcipitur dilectio erga proximum. Et Christus dicit eum non esse iustificatum per sua egregia opera mundo conspicua, sed mansisse in peccatis & damnatione, peccatorem autem qui mala præstiterat opera, per fidem iustificatum. Utq; etiam non dicam, quod Paulus uas electum, plenus Spiritu sancto tantus Apostolus, non potuit negare Christum & ita blasphemare, homo damnatus iustificatur per suam charitatem siue per sua opera & meretur uitam æternam. Atq; adeo per Spiritum sanctum pseudapostolos damnans, negat hoc constanter & dicit, Non per legem, sed Gratis, per Gratiā, sine operibus legis, Non ex operibus, ne quis gloriatur, Non ex operibus iustitiæ quæ feceramus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde, per Iesum Christum saluatorem nostrum, ut iustificati illius gratia heredes efficeremur iuxta spem uitæ æternæ.

Hic est, inquit (Tit. iij.) indubitatus sermo, Quare ergo Antichristiani doctores dubitant de hoc, & faciunt suis Demoniorum doctrinis hunc sermonem, id est, Euangelium de Christo incertum per suas charitates & opera: Spiritus sanctus in scripturis Sanctis reuelat nobis gratiam Dei, siue Euangelium salutis in sola misericordia Dei, quæ Christus est, & exponens ut indubitatum

H h h h h iij nobis

DE BLASPHEMIA

nobis sermonem reddat, addit, Non ex operibus, Non ex meritis humanis aut angelicis, sed ex sola misericordia siue propiciatione Dei, quæ Christus est, quemadmodum orat publicanus, Deus propicius esto mihi peccatori. Et Dauid, Misere mei Deus secundum misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam, amplius laua me &c.

*Misericordia
et gratia Dei
est Christus.*

Hæc misericordia, propiciatio, gratia, iustificatio siue iusticia, statim a lapsu hominis est misero, damnato & iniusto homini promissa per Euangelium, Semen mulieris conteret caput serpentis. Et postea Abraham per hoc Euangelium, In semine tuo benedicentur cunctæ cognationes terræ. Tales promissiones de misericordia Dei siue de Christo, requirunt fidem, ut demus gloriam Deo, & credamus ei promittenti, quemadmodum Paulus de Abraham dicit Rom. iij. ubi præterea apertissime negat Paulus Abraham ex operibus iustificatum, quæ tamen sancta & multa fecit, factus Deo obediens ita ut etiam iussus immolaret filium unigenitum.

Abraham.

Quid dicemus, inquit, inuenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem, id est, ex suis uiribus & operibus? Nam si Abraham ex operibus iustificatus est, habet quod gloriatur, sed non apud Deum (misera gloria operum, ut illa Pharisei, Lucæ xviij. quæ non est gloria vel iusticia, siue iustificatio apud Deum) Quid enim scriptura dicit? Credidit Abraham Deo, & imputatum est ei ad iusticiam, Ei uero, qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Ei autem qui non operatur, sed credit in eum, qui iustificat impium, imputatur fides sua ad iusticiam. Quemadmodum

dum & Dauid explicat beatificationem hominis, cui Deus imputat iusticiam absq; operibus, Beati quorum &c. Quid Adam meruerat, ut acciperet Euangelium gloriæ Dei, Semen mulieris conteret caput serpentis: pessime fecerat, seipsum occiderat morte æterna, & totum genus humanum, quantus contemptor Dei, quantus homicida est Adam? Et tamen in hisce maximis peccatis accipit a Deo promissionem salutis æternæ, & sola fide iustificatur sine operibus, imo contra opus pessimum quod fecerat, An non Latio in cruce Sola fide in Christum iustificatus est? Erat iam in morte, erat iam damnatus iusto iudicio ad crucem propter sua latrocinia, quæ erant eius opera, quibus crucem & infernum meruerat, Et tamen subito conuersus ad Christum edit confessionem & orationem fidei, Memento mei Domine, dum ueneris in regnum tuum, & audit iuramentum & promissionem salutis æternæ. Et ipse credit se susceptum in gratiam Dei per Christum crucifixum, sine suis meritis siue operibus, nisi latrocinia, ob quæ nunc occiditur, dicas fuisse eis merita, quemadmodum Elaias cap. xl. dixit de gratia Dei per Christum. Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.

Ergo ad hoc ut impius iustificetur coram Deo, & fiat filius Dei, non sustinet Spiritus sanctus in scripturis opera humana, neq; cum fide, neq; sine fide, sed dicit aperte, Sine operibus, gratis per gratiam, ut qui gloriatur in Domino gloriatur. Et ita experiuntur per fidem conscientia omnium Sanctorum, Quotquot enim ab Adam usq; ad nos iustificati sunt, non aliter iustificati sunt, quam Sola in Christum, siue in solam Dei misericordiam fide, & gaudentes gratias egerunt Deo, perpetuo in fide inuocantes & orantes &c.

DE BLASPHEMIA

*Opera ante
& post fidem
etc.*

Opera si ante fidem & iustificationem ueniunt, iustificare non possunt, quia non sunt bona opera, sed im-
pia arboris fructus, & si in eis confiditur, quod per ta-
lia homo iustificatur, est habere Deos alienos et uera Ido-
latría, ut erant opera Pharisei, Lucæ xviij. Si uero opera
ueniunt post fidem & iustificationem, iam sunt fructus
bonæ arboris, charitas, confessio & declaratio fidei nos-
træ, & iustificare nos coram Deo non possunt, quia ius-
tificatio iam ante opera facta est. Sequuntur enim ius-
tificatum (ut audisti etiam ex Augustino) non præces-
dunt iustificandum.

*Verba Chri-
sti Matth. 25.
Venite bene-
dicite etc.*

Similiter & illis uerbis Christi, Matth. xxv. abusi-
sunt contra Christum, quasi Christus non sit iusticia no-
stra, sed opera nostra nos iustificent coram Deo, & pro-
pter ea recipiamur in uitam æternam, & non propter so-
lum Christum. Et in tota sacra scriptura, ubi commen-
dantur bona opera & obedientia fidelium filiorum
Dei, ibi affingunt quod scriptura neq; dicit, neq; dicere
potest, opera nos iustificare & mereri nobis uitam æter-
nam, quasi uero Christus filius Dei cum sua passione
prorsus sit nobis inutilis, ut dicit Paulus Gala. ij. Vitam
quam uiuo in carne, per fidem uiuo filij Dei, qui dilexit
me, & tradidit semetipsum pro me. Non aspernor gra-
tiam Dei. Nam si per legem est iusticia, igitur Christus
frustra mortuus est. Sic aiunt, Christus dicet in extremo
iudicio, Esuriui & dedistis mihi manducare. Sitiui & de-
distis mihi &c. Et ibunt hi in supplicium æternum, Iusti
uero in uitam æternam. Et Ioh. v. dicit. Prodebunt qui
bona fecerunt in resurrectionem uitæ, & qui mala fece-
runt in resurrectionem iudicii siue condemnationis. In
Psalmo quoq; sic dicitur, Tu reddes unicuiq; iuxta ope-
ra sua. Et Propheta Iehu dicit Regi Iosaphat ij. Para. xix.

Impio-

Impio scilicet præbes auxilium, & ijs qui oderunt Dominum amicitia iungeris, & ideo iram quidem Domini merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuum ut requireres Dominum Deum patrum tuorum. Ex hisce scripturæ locis sic inferunt. Hic commendantur bona opera, & nihil dicitur de fide, ergo bona opera iustificat, & per bona opera meremur uitam æternam, quia qui bona fecerunt ibunt in uitam æternam, qui mala in ignem æternum.

Respondeo, Sine fide impossibile est ut aliquis placeat Deo, Lex sine Christo fieri non potest, Mala arbor non faciet fructus bonos, Fides uera apprehendit Christum iusticiam nostram & uitam, & fecunda Spiritu sancto parit charitatem, operaturq; per charitatem opera a Deo mandata, quæ nouit Deo placere, quemadmodum ante diximus ex Paulo, fides quæ per charitatem operatur, Filij Dei per fidem in Christum facti & hæres uis uitæ æternæ, iam ambulant super terram, id est, uiuunt ut filij Dei, quisq; in uocatione sua, cum omni submissione ac mansuetudine, cum animi lenitate, tolerant inuicem per charitatem, studentes seruare unitatem Spiritus per uinculum pacis, crescentes in cognitione Domini nostri Iesu Christi, ita ut non moueantur quouis uento doctrinæ, per uersutiam & astutiam hominum mente corruptorum, & ædificantes seipsos in charitate, Non ambulant posthac, sicut gentes ambulant, in uanitate mentis suæ &c. quæ legis in Epistola Pauli ad Ephesios capite iij. v. & vi. de bonis operibus filiorum Dei, siue de fructibus fidei Christianorum, longe subtilius, quam unquam Philosophi de uirtutibus præceperunt, quam unquam leges ciuiles de moribus, & ius

Vera bona
opera DEO
placencia.

DE BLASPHEMIA

sticia statuerunt, & quam unquam Papistæ de charitate
& bonis operibus somniarunt.

Hæc bona opera & nos docemus, & exhortamur in
Christo filios Dei, qui fide in Christum iustificati sunt &
filij DEI facti, ut talia opera præstent & perpetuo inuo-
cent & adorent patrem in spiritu & ueritate, & caueant a
falsa doctrina, abstineantq; ab omni malo opere quod
Deus prohibuit, ut confundantur mendaces Papistæ, qui
clamant nos prohibere bona opera, habent nostras con-
ciones, uident nostra scripta, & tamen audent impuden-
ter hoc contra nos mentiri, propter Euangelium hoc Chris-
sti. Sola in Christum fide, sine operibus legis, sine meritis
nostris, iustificamur coram Deo, & sumus filij Dei, in æ-
ternum salui, ut sic per Gratiam Dei in Christo bonæ ar-
bores, id est, filij Dei facti, postea faciamus bonos fructus,
id est, opera uocationis nostræ, in multa tolerantia & pa-
tientia per charitatem, Ita recte docemus de fide in Chris-
tum & de bonis operibus, charitate & cruce, ad gloriam
Dei patris.

*Blasphemi ho-
die in spiritum
sanctum.*

Hanc doctrinam Dei de Christo, quod solus Chris-
stus, qui sola fide apprehenditur, est iusticia nostra, & nō
opera siue merita nostra, non sustinent AntiChristiani
Papistæ, sed oderunt, calumniantur, blasphemant, condem-
nant, persequuntur, ut ex professo hostes Christi, in tam
aperta luce ueritatis, & Euangelio tam clare nunc lucen-
te in facie Christi Iesu, Sed habent suum iudicem, quem
non uolunt habere saluatorem, impegerunt enim in lapi-
dem offensionis & petram scandalī, & excæcauit eos ma-
licia eorum post cognitam ueritatem, De illis solum lo-
quor (id quod sæpe ante dixi) quorum conscientia uictæ
sunt per doctrinam ueritatis, ut uideant Euangelium hoc
esse:

SPIRITVS. CCCCLXXIX.

esse Dei ueritatem quod prædicamus, & se nullum habere uerbum Dei, quo suam doctrinam statuunt, nec tamen poenitentiam agunt coram Deo, sed fiunt Epicurei porci, blasphemæ in Spiritum Sanctum, Impugnantes, damnantes, persequentes cognitam ueritatem contra suam ipsorum conscientiam, ut consulant suæ ambitioni, gloriæ & lucro, ne uideantur errasse & seductores fuisse cum suis dæmoniorum doctrinis, Sunt enim animalia uentris & gloriæ mancipia, Epicurei & hostes Dei, ut Hannas, Caiaphas, Iohannes, Alexander, magistratus templi & alij Sadducæi, Acto. iij. & v.

Bona opera igitur quæ laudantur in scripturis sanctis, sunt tantum opera credentium, iustificatorum, filiorum Dei, id est, fructus boni bonæ arboris, Et Scriptura non dicit, quod talia opera iustificanc coram Deo in conscientia, ut amplius homo non habeat conscientiam malam coram Deo de peccato suo, Nam hoc est impossibile, & hoc dicere esset blasphemia & negatio Christi, Sed scriptura in talibus locis declarat nobis, qui sint fideles & bonæ arbores, iustificati, filij Dei, in æternum salui, ex fructibus, Nam nos fidem cordis eorum intueri non possumus, quemadmodum Iere. v. dicitur, Domine oculi tui uident fidem &c. Cognoscimus ergo eos ex fructibus, quemadmodum Christus dicit, In hoc cognoscent omnes quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem, Item, Non uos me elegistis, sed Ego elegi uos, & constitui uos, ut eatis & fructum afferatis, & fructus uester maneat, ut quicquid petieritis Patrem in nomine meo, det uobis, Item, In hoc glorificatus est pater meus, ut fructum copiosum afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, ita et Ego dilexi uos, Manete in dilectione mea.

Bona opera
sunt signa iusticie
sive salutis.

DE BLASPHEMIA

mea. Si praecepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut & Ego praecepta patris mei seruauī, & maneo in eius dilectione. Audis nos ad hoc esse factos discipulos Christi, Christianos, iustificatos filios Dei, ut obediamus Deo, id est, diligamus nos mutuo, nos ad hoc esse factos ministros Christi & praedicatores Euangelij, ut eamus & fructum multum afferamus, per charitatem praedicando & seruiendo siue bona faciendo alijs, in patientia et fructus noster maneat in aeternum, quemadmodum in psalmo primo scriptum est, Et folium eius non marcescet, & omnia quaecumque faciet prosperabuntur.

Charitas habet remunerationem, propter Dei promissionem.

Magna commendatio est beneficentiae & patientiae nostrae propter Christum, quemadmodum charitatem describit Paulus, Charitas patiens est, benigna est &c. quod Charitas nostra quae est fructus fidei, per quam fides nostra operatur bonum & patitur malum propter Christum, manet in aeternum, & accipit aeternam remunerationem, ita ut & Christus dicat in extremo iudicio Iustis, id est, per solum Christum, quem sola fide suscipimus, iustificatis filiis Dei, Esuriui & dedistis Mihi, Mihi, inquit, dedistis, id est, propter Me & propterea quod credidistis in me & amastis me, fecistis bona & commodi fuistis fratribus & passi estis mala, quibus bonis fructibus declarastis uos esse arbores bonas, credentes in Me & per fidem iustificatos filios Dei, Si filij estis Dei, & haeredes estis, Ergo Accipite filij hereditatem. Venite, & accipite hereditatem aeternam, Ibunt, inquit, Iusti in uitam aeternam.

Ex fructibus arbor cognoscitur.

Vnde quae so sciemus eos esse iustos & credentes filios Dei, qui corda cognoscere non possumus? Respondet Christus, Ex fructibus siue ex charitate, quod bona fecerunt

fecerunt Mihi, & mala passi sunt propter Me, nec ullis malis & ingratitude potuit charitas apud eos extinguere, sed dilexerunt etiam inimicos suos, pro quibus orauerunt, Ergo iusti sunt, filij Dei & heredes uitæ eterne, Qui sunt igitur qui bona fecerunt, nisi iusti qui per fidem in Christum iustificati sunt, in quibus fides per charitatem operabatur bona, id quod Christus, ut audisti, aperte dicit: Hi ingredientur in uitam æternam, Qui autem sunt qui mala fecerunt, nisi iniusti: id est, qui non crediderunt in Christum, qui per fidem in Christum non sunt iustificati, sed manserunt sub ira Dei in peccatis & in iniusticijs suis damnati, quemadmodum Ioh. iij. dicitur, Qui credit in filium habet uitam æternam, Qui autem non credit in filium, ira Dei manet super eum, Hi iniusti fecerunt iniusta, id est, mala opera a Deo prohibita, malæ arbores produxerunt malos fructus, & ibunt in ignem æternum, Omnis enim arbor, quæ non facit fructum bonum exciditur (Matth. iij.) & in ignem mittitur.

Itaque ubi scriptura loquitur de operibus siue bonis: *Bona opera* siue malis, iubet ex fructu arborem cognoscere, bonam, *in scripturis*, id est, fidelem ex bonis operibus, malam, id est, infidelem *id est, in uerbo* ex malis operibus, Sine fide enim impossibile est placere *DEI*, Deo, Heb. xi. Et Quicquid non est ex fide peccatum est, Rom. xiiij. Bona opera sunt charitas siue dilectio, non arbores bonæ, id est, filij Dei, sed fructus boni erga homines, unde homines cognoscant bonas arbores, id est, uere fideles *DEI*, quemadmodum Christus aperte dicit, In hoc cognoscent omnes &c. Non autem dicit scriptura in illis locis, ubi nobis bona opera commendat, quod per bona opera, id est, per charitatem præstitam iustificamur, ut non dicam, quod hoc scriptura non potest dicere, quia hoc im-

DE BLASPHEMIA

possibile est, Rom. viij. Quod impossibile erat legi per carnem nostram &c. & esset blasphemia contra gratiam Dei & abnegatio Christi, dicere quod per opera iustificamur coram Deo & fimus filij Dei.

Per opera quidem possumus iustificari iusticia externa & ciuili coram hominibus, quam iusticiam omnes homines possunt præstare & debent etiam præstare, nisi uelint a Iure ciuili & ordinata a Deo potestate puniri, sed hæc iusticia non est iusticia coram Deo, ubi sola iusticia fidei, qua fide Christum apprehendimus, ualeat, & iustificat nos, quæ est iusticia Dei in nobis credentibus Rom. iij. &c. Ut uides in Phariseo, Lucæ xviij. & Rom. iij. Si Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum, Ephe. ij. Non ex operibus ne quis gloriatur. Sunt ergo in scripturis bona opera non iusticia nostra coram DEO, sed signa iusticiæ fidei, id est, Christi in nobis, signa filiorum Dei, inchoata obedientia Dei patris nostri, qua incipimus nos filij Dei in Christo, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, diligere Deum & diligere proximum, Deum qui in Christo pater noster est, Proximum qui in Christo frater noster est, Quemadmodum Rom. iij. De circumcisione dicitur sic, dicimus quod imputata fuerit Abrahamæ fides ad iusticiam, Quomodo ergo imputata est, cum erat in circumcisione, an cum erat in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio, Et si gnum accepit circumcisionis signaculum iusticiæ fidei, quæ fuerat in præputio, ut esset pater omnium credentium per præputium, lege reliqua ibi.

Quod dilectio siue bona opera signa sunt, unde cognoscamus filios Dei, tanquam ex fructibus arborem, non amplius posthac peccatores & peccatrices, ut ante fuerunt,

SPIRITVS. CCCCLXXXI.

fuerunt, sed per fidem in Christum remissionem peccatorum consecutos, testatur Christus ipse Luca vii. & apertis uerbis & exemplo mulieris, quæ fuerat in ciuitate peccatrix. Cum Simon Phariseus damnaret mulierem in corde, dicens, Peccatrix est, Respondit Christus, qui corda intuetur, Simon, Hanc mulierem declaro tibi non esse peccatricem, quamuis peccatrix fuerit &c.

Vide uero in uerbis Christi Matth. xxv. quod cæci non uident & impij aduersarij Euangelij salutis nostræ uidere nolunt, quod Christus illic commendat iustorum (iusti, inquit, ibunt in uitam æternam) id est, iustificationum filiorum Dei opera, ut fructus & signa, unde probentur & declarentur esse iusti filij Dei & hæredes uitæ æternæ, non dicit eos per opera esse iustificatos & filios Dei factos & meruisse suis operibus uitam æternam, sed aliunde sanctificatos, iustificatos, filios Dei factos & hæredes regni Dei, uidelicet ex sola Dei Patris misericordia, dilectione, per solum Christum, ab æterno, ante conditum mundum, quando nondum eramus, quando futurum erat, ut in peccatis conciperemur & nasceremur, quæ sunt nostra merita ad infernum spectantia.

Venite, inquit, benedicti Patris mei, qui estis non per opera uestra, licet multa bona fecistis, sed a Patre meo benedicti & liberati a uestra maledictione, cui subiacet totum genus humanum propter peccatum, Per quid estis a Patre meo benedicti? Per me Christum qui sum benedictio omnium gentium, quia credidistis, quod ego sum filius Dei uestra iusticia, benedictio & uita æterna, Multa bona opera fecistis, non autem confisi estis in uestra opera, sed in Me solum, qui sum benedictio, salus & uita

Benedicti Patris mei.

Kkkkkk

uestra.

DE BLASPHEMIA

uestra. Ideo estis benedicti Patris mei, quemadmodum dictum est Abrahe, In semine tuo benedicentur cunctae cognationes terrae. Et in Psal. xxi. Quoniam constituitis eum, ut sit benedictiones in æternum.

Regnum paratum uobis ab æterno, non meritis.

Et addit Christus, Possidete Regnum, quod paratum est uobis ab initio mundi. Non dicit, Quod Regnum meriti estis uestris operibus, sed quod uobis paratum est a Patre meo, in me Filio a condito mundo, quando nondum eratis, tantum abest ut aliquid pro Regno faceretis, Mera gratia Patris, est quod per Filium Regnum æternum accipitis, Christus dicit Ioh. xiiij. Vado parare uobis locum. Et seruus Lucae xiiij. annunciat hoc Euangelium, Venite, quia parata sunt omnia. Paulus Ephe. i. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos omni benedictione spiritali coelestium bonorum per Christum, quemadmodum elegit nos in Christo ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & irreprehensibiles coram illo in charitate ipsius patris, quemadmodum infra addit, Secundum beneplacitum suae uoluntatis, & cap. sequenti, Deus qui diues est in misericordia, propter multam charitatem suam, qua dilexit nos, etiam cum essemus mortui per delicta, conuiuificauit nos una cum Christo &c.) Qui praedestinauit nos, ut adoptaret nos sibi ipsi in filios per Iesum Christum &c. i. Ioh. iij. In hoc apparuit charitas Dei erga nos, quod filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut uiuamus per eum. In hoc est charitas, non quod nos dilexerimus Deum, sed quod ipse dilexerit nos, & misit filium suum propiciationem pro peccatis nostris.

Non repeto nunc, quod Christus eos dicit iustos, Iusti.

Iusti, inquit, ibunt in uitam æternam, id quod ante dixi. *Ibunt Iusti etc.*
 Certe oues uocat, Statuet, inquit, oues a dextris, Oues. *Oues.*
 Christi non fiunt ex suis operibus, sed ex uerbo Christi
 cui credunt & sequuntur Christum in uitam æternam.
 Ioh. x. Oues meæ uocem meam, id est, Euangelium au-
 diunt, & sequuntur Me, & Ego uitam æternam do eis,
 & nemo rapiet eas de manu mea &c.

Hæc de gratia Dei Patris in Christo erga oues Chri-
 sti, non uident cæci dolologi, hostes gratiæ Dei in illo *Cæci Theolo*
 loco Matth. xxv. sed quærunt illic, sicut & in alijs locis *gi Antichristi*
 scripturæ, tantum opera, ut possint insana consequentia
 sic blasphemare Dei gratiam. Hic commendantur ope-
 ra, ergo opera iustificant. Docent enim in hypocrisi
 mendacium ex doctrinis Dæmoniorum, sub bona spe-
 cie quasi ex scriptura sancta, i. Timot. iij. &c.

Porro quod Iusti qui ingrediuntur in uitam æter- *Ex operibus*
 nam, sunt benedicti Patris, quibus paratum est ab initio *charitatis er-*
 mundi, id est, quod sunt bonæ arbores & filij Dei, hære- *ga proximum*
 des æternæ uitæ, declarat eis Christus, & commendat *cognoscuntur*
 eos ex fructibus, id est, charitate, Nam, inquit, esuriui, *fideles, siue fi-*
 & dedistis Mihi &c. Quicquid uni ex minimis meis fe- *lij Dei.*
 cistis, Mihi fecistis, id est, propter me fecistis indigentibus.
 Ergo credentes in Christum filij Dei fuerunt. Nisi
 enim per fidem filij Dei fuissent, hanc charitatem non
 præstitissent, quæ charitas est solum credentium in
 Christum filiorum Dei. Quod multa bona opera fece-
 runt, testatur ipse Christus etiam in extremo iudicio, ubi
 ipsi suorum bonorum operum obliti sunt, ut audies,
 Esuriui, inquit, & dedistis Mihi &c.

Quæ est profecto maxima commendatio bonorum *Commenda-*
 operum & grauium nostrorum laborum, angustiarum *tio bonorum*
operum.

DE BLASPHEMIA

& tribulationis, propter Christum & Euangelium, id est, charitatis filiorum Dei, qua bona fecerunt quisque secundum uocationem suam, & mala propter Christum & Euangelium passi sunt ex certa in Christum fide, quemadmodum i. Timo. i. dicitur, quod charitas ex fide est impletio legis, Finis, inquit, precepti siue legis est charitas ex puro corde & conscientia bona & fide non ficta. Propter Christum fide susceptum, quem Pater uidet in nobis (de quo dixit, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit, ipsum audite) Sumus dilecti filij Dei, & usque adeo placemus patri celesti in Christo, ut & nostra inchoata obedientia, licet nondum perfecta, ideoque immunda, siue nostra inchoata dilectio Dei & proximi licet nondum perfecta ideoque immunda, siue nostra bona opera (quæ omnia sunt idem) internæ mentis coram Deo, & externæ corporis coram hominibus, inchoata licet nondum perfecta quantum lex exigit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex omnibus uiribus tuis, Et proximum tuum sicut teipsum, ideoque immunda, tamen placeant Patri nostro cœlesti, & acceptentur pro perfecta obedientia & munda, pro perfecta dilectione & munda, pro perfectis operibus sincere mentis & ciuilibus iusticiæ & mundis, quia persona faciens opera a Deo præcepta placet, quæ in Christo est filius Dei, Quemadmodum alicui patri placent opera filiorum, quæ ipse mandauit, & acceptissimæ sunt, etiamsi imperfectissimæ sint & minima ad ea, quæ pater maxima mandauit.

Non imputatur quod in nobis imperfectum est &c.

Quod pater damnat in seruis, hoc amat in filiis, uidelicet obedientiam imperfectam, modo tantum sit obedientia & non contemptus, qui non potest esse in ueris filiis;

SPIRITVS. CCCCLXXXIII.

filij. Hoc est quod ante diximus ex Ephe. i. Vt essemus sancti & irreprehensibiles coram illo in charitate ipsius Dei, Quia diligit nos in Christo, non imputat nobis nostra peccata, quemadmodum quem ego summe diligo, ei non imputo etiam si quid in me peccat, Id quod uulgo uere dicimus de eo quem princeps amat. Ille non potest peccare, etiam si multa peccat, quando Princeps eum amat, & nullum peccatum ei imputat, neque finit Princeps ut quisquam eum accuset. Vere hoc dicitur, id quod & Petrus dicit ex prouerbijs Salomonis, Omnia delicta operis charitas, Charitas non uidet, non imputat delicta, amato, etiam si ibi sunt delicta.

Gratia, fauore & dilectione Dei in Christo saluamur, non nostris operibus & meritis. Sumus enim benedicti Patris nostri, & accipimus Regnum, quod non nos parauimus nostris operibus & meritis, quod impossibile est nobis iuste damnatis, sed quod nobis paratum est a Deo ab initio mundi, atque adeo ante conditum mundum ab æterno, hoc est, tantum per gratiam & dilectionem Dei in Christo sine nostro opere & merito.

Adde quod opera nostra siue charitas nostra & passionibus nostræ sic placent Deo patri nostro, ut ipse promittat filijs mercedem, & reddat non meritam, sed promissam, id est, non pro dignitate nostrorum operum, uel nostrarum passionum, sed propter suam promissionem, hoc est, etiam si opera nostra adhuc imperfecta sint, quæadmodum in parabola dixit Christus, Euge serue bone & fidelis, quia super Pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.

Promissio autem est non solum presentis uitæ, sed etiam future, id est, non solum corporalium bonorum, sed

Kkkkkk iij

etiam.

Merces pro
operibus.

gls.

DE BLASPHEMIA

etiam spiritualium, quod augetur nobis iusticia, sapientia & sanctificatio in Christo per Spiritum sanctum, quem admodum Christus dicit, Primum querite Regnum Dei & iusticiam eius, & hæc omnia adjicientur uobis. Qui reliquerit aliquid propter Me, centuplum in hac uita recipiet etiam in persecutionibus & uitam æternam possidebit, Paulus, Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens uitæ præsentis & futuræ, Et ex psalmo, dispersit dedit Pauperibus, iusticia eius manet in æternum. Potens est Deus efficere, ut totum beneficium in uos exhuberet, ut in omnibus omnem sufficientiam habentes, exuberetis in omne opus bonum, Qui suppeditat semen seminanti, is & panem in cibum suspeditabit, & multiplicabit seminem mentem uestram, & augebit prouentus iusticiæ uestre, ut in omnibus locupletemini in omnem simplicitatem, quæ per nos efficit ut gratiæ agantur Deo.

Hic exclamant aduersarij ueritatis & hostes Euangelij, Nos non habemus iustificationem operum, solum

*Obijciunt opere
rariorum iniquita-
tis ex Sancto
Tobia & San-
cto Syrach,* ex Epistola Iacobi, de qua semper dubitatum est in Ecclesia, qualis sit & cuius Iacobi sit, sed etiam ex alijs scripturis, ex Tobia & Ecclesiastico qui est Iesus Syrach, qui commendat eleemosynam, Ergo eleemosyna, & alia bona opera iustificanti, Respondeo. Quid insanitis? qua mente quæ uere fronte audetis Sophistici uiri uos ridendos exhibere mundo, ut inferatis contra omnem mentem & rationem. Scriptura commendat bona opera, ergo bona opera iustificanti? Egregiam scilicet & necessariam consequentiam? Sed inquirunt, Tobias aperte dicit, cap. iij, Eleemosyna ab omni peccato & a morte liberat, nec finit animas ire in tenebras, fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna facientibus eam, Et cap. xij, Eleemosyna purgat peccata,

peccata, & facit inuenire uitam æternam, uel potius, conseruat uitam, quia præcedit, liberat a morte, sed ego nihil moror quid uel quantum transferant ex græcis libris etiam corruptis, uel etiam addant uel mutant in Tobia & Syrach, quod sæpe factum est, maxime in Syrach siue Ecclesiastico. Miror uero quare isti Architecti blasphemiarum tanto studio quærant in Tobia & Syrach, quod in sacris literis ubiq; est obuium, Nihil enim aliud dicunt Tobias & Syrach de eleemosyna & charitate exhibita proximo siue de bonis operibus, quam quod Christus dicit, Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, & ea omnia quæ ante diximus & adhuc dicimus de bonis operibus filiorum Dei, qui habent promissionem Dei patris de bonis & temporalibus & æternis, quemadmodum diximus ex Psalmo, dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in æternum. Sed hæc non intelligunt obscuro uiri. Quis potest remittere peccata? quis purgat peccata? quis liberat a morte? quis non permittit ire in tenebras, id est, hebreo more, in calamitates? quis dat uitam æternam, nisi solus Deus per filium suum, per semen mulieris, per semen Abraham? quod crediderunt Tobias, Syrach, Abraham & omnes illi patres fidei nostræ usq; ad Adam primum hominem, & nouerunt & crediderunt Deum promississe nostris benefactis, & passionibus mercedem & temporalem & æternam, & redere mercedem non meritam sed promissam, Non enim sunt condignæ passiones (multo minus actiones) huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis &c. Sicut autem isti Sophistæ sunt in Deum blasphemi, ita etiam sunt in Sanctos Dei blasphemi. Nam Sanctum Tobiam & Sanctum Syrach faciunt impios idololatrias facis, obstinate, dicunt enim Tobiam & Syrach dixisse.

Adorant opus
manuum suarum.

DE BLASPHEMIA

Eleemolyna & opus nostrum est Deus noster, qui libe-
ret & purget nos ab omni peccato & ab omnibus malis
& donet nobis uitam æternam, ut non opus sit nobis libe-
ratore Christo crucifixo, nec uerum sit Euangelium, quod
prædicat solum Christum filium Dei pro nobis crucifixe-
um, ad hoc datum esse nobis a patre, ut sit nostra sapien-
tia, iusticia, sanctificatio, redemptio, resurrectio & uita æ-
terna, quæ omnia negantur de Christo, cum tribuuntur
ab istis Sophistis nostro operi, qui blasphemant se hoc ha-
bere ex Scripturis, cum tamen (ut ait Petrus) omnes Pro-
phetæ, id est, scripturæ sanctæ, dent testimonium Christo,
remissionem peccatorum accipere per nomen eius quot-
quot credunt in eum, Non esse aliud nomen sub cælo da-
tum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri, non esse
in aliquo alio salutem &c.

*Omnes loci in
scriptura ubi
dicitur de ope-
ribus.*

Igitur in talibus dictis Sanctorum uirorum, atque
adeo totius Sacræ scripturæ, ubi dicitur de operibus no-
stris & de retributione, non est fingenda opinio iusticiæ
coram Deo per opera, in iniuriam & blasphemiam Gra-
tiæ Dei & sanguinis Iesu Christi & renouationis Spir-
tus sancti, ut finxit sibi ille pharisæus. Lucæ xviij. non cer-
te ex Tobia aut Syrach, sed uel ex ipsa lege Domini DEI
nostri, qui non est iustificatus coram Deo, sed mansit sub
ira Dei in peccatis suis, publicanus autem sine operibus
legis iustificatus est, nisi non credas Christo, dicenti, dico
uobis, descendit publicanus in domum suam iustificatus
præ Phariseo, sed pii qui sunt filij Dei in illis locis intuen-
tur Dei promissionem, qua Deus pater noster promisit
filijs obedientibus mercedem & temporalem & æternam
pro opere, & reddit mercedem non meritam dignitate
operum nostrorum, non enim sumus mercenarij, sed filij,
sed

sed promissam largitate & dilectione patris nostri, ut iustificetur in sermonibus suis & uincat cum iudicatur.

Interim filij Dei cum obediētes faciunt quæ pater præcepit (ut filij mei domi meæ) non magnificiunt sua opera coram patre, quæ norunt imperfecta & adhuc imunda, sed magnificiunt dilectionem & promissionem patris, qui pro Leuata festuca promisit filio centum aureos aut nouam tunicam, gaudentes quod hoc opere possint gratificari patri præcipienti & promittenti, De mandato patris solliciti sunt ut faciant, & sibi conscij sunt quod facientes non satis faciunt, de promissione uero sinunt patrem esse sollicitum qui non potest esse mendax, ut præstet pro sua bona erga nos uoluntate, cum ipsi uisum fuerit, Nam fere fit, ut cum expectamus patris nostri promissum, incidamus in horrendas calamitates, ut probetur fides nostra, Tunc enim dicit caro & sanguis, Vbi nunc est Dei promissio? ut accidebat Tobia, quod uidēs Tobia ij. Sic docet Christus, Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis, dicite, serui inutiles sumus, quæ debuius facere fecimus, non debetis coram Deo dicere, ut ille Phariseus, Non sum sicut ceteri, raptores, iniusti, adulteri &c. Vt & ille senior filius. Lucae xv. Ecce tot annis serui tibi, & nunquam præceptum tuum transgressus sum, & nunquam dedisti mihi hœdum, ut cum amicis meis lætarer, sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit substantiam tuam cum meretricibus, uenit, occidisti illi uittulum saginatum, Et ut Theologi Louanienſes, Parisienſes, Colonienſes, & omnes hodie iusticiarij, increduli, impij hypocritæ & excæcati, blasphemj, mendaces & homicidæ, ut taceam de Sodomis eorum qui quærunt diligenter in scripturis sanctis nō Christum, sed opera, ut possint iusticiam

Boni filij sunt
solliciti de man
dato patris ex
hortantis &
promittentis.

DE BLASPHEMIA

iusticiam Dei ignorantes suam statuere & ornare quasi sacris literis, contra iusticiam DEI quæ est per fidem in Christum Rom. iij. & dicere, hic commendantur bona opera, Ergo bona opera iustificant, & non Christus sola fide susceptus. Cur non permittunt suis ebrjjs choralibus, hanc sapientiam & laborem quærendi? Hi enim æque atq; illi possunt dicere, hic ponitur hoc uocabulum boni opus, & inferre asinina consequentia, Ergo bona opera iustificant, Quibus dicimus uerbis Pauli, Si per legem est iusticia, igitur Christus frustra mortuus est. O stulti Galatæ quis uos fascinauit, ut non crederetis ueritati? quib; præ oculis Iesus Christus ante fuit depictus inter uos crucifixus, &c.

Itaq; hypocritæ in scripturis, ubi de operibus & fructibus fidei dicitur, tantum uident sua opera & somniant: ibi sua merita & iusticiam operum coram Deo probari, quæ tamen non sunt ibi nec esse possunt, quia hæc est idolatria uera, confidere se esse iustum coram Deo suis operibus. Lucæ. xviij. Confidebant in semetipsis tanquam iusti (non erat ibi fides in misericordiam Dei, id est, Christum propiciatorem) & aspernabantur cæteros, id est, non habebant charitatem quæ est fructus et opus fidei, ut Paulus dicit, Fides operatur per charitatem, Ergo tales excæcati hypocritæ hostes Euangelij & iusticiæ Dei in Christo, nihil uident in locis sacre scripturæ ubi dicitur de elemosyna & alijs bonis operibus per decem præcepta a Deo mandatis, & quod ibi per impietatem uident sua merita et iusticiam coram Deo in operibus humanis, non est ueritas sed fallax somnium.

Ut sciamus
quæ in Christo
ita donata sint
nobis.

Nos credentes filij Dei, nostra merita & iusticiam æternam habemus in solo Christo filio Dei, qui meruit nobis.

nobis sua morte iusticiam, id est, remissionem peccatorum
& uitam aeternam, Hæc habemus ex promissione Euangelij,
uidelicet Spiritum sanctum, per quem inuocamus
& clamamus in cordibus nostris Abba pater, in omni ne-
cessitate nostra corporis & animæ, & credimus nos filij
Dei a patre Deo exaudiendos, quia habemus promissio-
nem & iuramentum Christi filij Dei, Amen Amen dico
uobis, quicquid petieritis patrem in nomine meo, fiet uo-
bis &c. Alia beneficia & corporalia & spiritualia, tem-
poralia & aeterna, habemus & accipimus ex alijs Dei pro-
missionibus, propter obedientiam nostram, id est, fructus
fidei, quæ sunt bona opera nobis a patre nostro in decem
præceptis mandata, tamen ne hæc quidem accipimus, nisi
per Christum, per quem (Ioh. 1.) omnia facta sunt, & sine
ipso factum est nihil quod factum est, & licet propter ope-
ra, tamen non merito operum sed merito promissionum
Dei, ut pater noster uerax inueniatur.

Hæc ut intelligas, quamuis sint satis aperta, aduerte
duplices esse Dei promissiones, ut & ante quandoq; dixi, *Duplices Dei
promissiones.*
Alia sunt promissiones Euangelij, quæ non requirunt
nostrum opus, id est, non promittuntur nobis cum con-
ditione, si legem seruaueris, si hoc uel illud feceris, si ab hoc
uel illo abstineris, sed dantur nobis gratis propter solum
Christum, quem fide suscipimus, Et hæc promissiones sunt
ipsissimum Euangelium, quod prædicat Christum, quem
cum fide acceperimus, non enim aliter accipi potest ut fia-
at noster, habemus remissionem peccatorum, iusticiam
Dei, Spiritum sanctum, sumus filij Dei, liberi a peccatis,
morte & iudicio Dei, Deus est pater noster, inuocamus
patrem in nomine filij, sollicitus est pater pro filiis, pergis-
mus ex fide in fidem, id est, crescimus in cognitione Do-

DE BLASPHEMIA

mini nostri Iesu Christi, perſiſtimus uirtute Dei in tenta-
tione & cruce, poſſumus facere bona quæ Deus nobis
præcepit in decem præceptis, id eſt, mortificare ueterem
Adam, crucifigere carnem cum uitijs & concupiſcentijs,
& facere quæ DEO ſunt placita, non uiribus carnis, non
enim, ait Paulus, inuenio in me, hoc eſt, in carne mea bo-
num, ſed uiribus Spiritus ſancti, quem Chriſtus ſua mor-
te emeruit nobis & dedit arrabonem & pignus certæ ſa-
lutis noſtræ. Sic enim ait Paulus, Spiritus concupiſcit ad-
uerſus carnem, & caro aduerſus ſpiritum, ut non quæcunq;
uultis illa faciatis. Si ſecundum carnem uixeritis morte
moriemini, Si autem Spiritu facta carnis mortificaueritis
uiuetis. Qui Spiritum Chriſti nō habet, hic non eſt eius.
Breuiter, habemus uitam æternam, ſumus enim Chriſto
filio Dei per baptiſmum & fidem incorporati.

Promiſſiones Alia ſunt promiſſiones Legis, de quibus paulo an-
Legis. te dixi, quæ dantur cum conditione legis. Si hoc feceris,
Si legem ſeruaueris &c. Talibus promiſſionibus ſcri-
ptura ueteris Teſtamenti & noui, plena eſt, cum pro o-
peribus mandatis ſiue pro obedientia Deus promittit
mercedem, Atq; adeo totus Moſes, id eſt, ipſa lex, nihil
aliud eſt quam promiſſiones & benedictiones Dei ſer-
uantibus legem, & comminationes & maledictiones
Dei non ſeruantibus legem, quemadmodum Deus di-
cit in primo præcepto, Exod. xx. Ego Dominus Deus
tuus, ſum Deus zelotes, uiſitans iniquitatem patrum in
filios, uſq; in tertiam & quartam generationem eorum
qui Me oderunt, & faciens miſericordiam in multa mi-
ſeria eorum qui Me diligunt, & mandata mea cuſtodiunt.

Quid ergo opus erat anxie quærere ex Tobia & Sy-
rach, quod ubiq; in uera ſacra ſcriptura eſt obuium. Et
quare

SPIRITVS. CCCCLXXXVII.

quare producunt talia scripta quasi contra nos, quæ nos filij Dei, cum uoluptate legimus & audimus, quia agnoscimus esse promissiones Dei patris nostri, & emendamus si quid nouerimus nos non ita fecisse. Aduersarij autem iusticiæ Dei, quæ est in Christo, non uident in talibus scripturis promissionem siue benedictionem Dei, cui non credunt, aut comminationem siue maledictionem Dei, quam contemnunt & nihil timent, sed tantum sua opera, quibus confidunt, quod per ea sint iusti, & mereantur uitam æternam, quæ est uera Idolatria, & negatio Christi, contra omnes scripturas, contra Euangelium gloriæ Dei in Christo, contra primum præceptum, tantum abest ut habeant hoc ex scripturis Spiritus sancti.

Sicut itaq; Euangelij promissiones gratuitæ tantum sunt credentium filiorum Dei. Ita & promissiones legis non suscipiuntur nisi a credentibus filiis Dei, qui possunt obedire Deo, facere elemosynam & alia opera bona, non externa solum, sed etiam interna, coram Deo, ex corde puro, & conscientia bona & fide non ficta. Et obediunt patri mandanti, & faciunt quisq; secundum uocationem suam ex mandato patris, nec respiciunt filij in mercedem, ut mercenarij, nec in gloriam hominum, ut hypocritæ, sed tantum in mandatum patris, ipsi ad gloriam, secundum illud uerbum Christi, Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant opera uestra bona, & glorificent Patrem uestrum, qui in cœlis est. Faciunt multa bona, nec tamen confidunt in ea, sicut de Phariseis dicitur Luca xviij. Confidebant in semetipsis tanquam iusti, Confidunt autem in solam misericordiam Dei patris quæ est Christus, & patienter expectant Dei promissionem & retributionem promissam, etiam si interim in

Omnes promissiones sunt filiorum Dei, et sunt in Christo Amen.

DE BLASPHEMIA

mala incidant, ut Tobias. Id quod in Psalmo quarto Spiritus sanctus sic admonet, Sacrificate sacrificia iusticiæ, Facite quicquid iustum noueritis ad gloriam Dei, & sperate in Dominum, non confidite in uestra sacrificia & opera, sed manete in fiducia misericordiæ Dei, & sperate omnia bona a Deo.

Hinc uides & intelligis uerbum Pauli ij. Corinth. i. Quotquot sunt promissiones Dei, sunt per Christum Etiam, & per Christum Amen, Deo ad gloriam per nos. Omnes Dei promissiones requirunt fidem siue reconciliationis per solum Christum, quæ sunt Euangelium, siue cum conditione legis, Ergo soli credentes in Christum filij Dei promissionibus Dei credunt, & assequuntur quæ Deus promisit, ubi Christus est per fidem, ibi promissiones Dei sunt Etiam & Amen, id est, præstantur, Alij non credunt promissionibus Dei, ideo non assequuntur promissa, quemadmodum Psalmo lxxviii. dicitur, Non crediderunt in Deum, nec sperauerunt in salutem eius &c. sed ultra hæc omnia, peccauerunt adhuc, nec crediderunt per mirabilia eius, Ideo moriebantur nihil assecuti, & per omnem uitam affligebantur. Cum occideret eos quærebant eum, & diluculo reuertebantur ad Deum. Et recordabantur Deum esse fiduciam suam, & Deum altissimum redemptorem suum. Et ore suo adulabantur ei, & lingua sua mentiebantur ei. Sed coreorum non erat candidum erga eum, nec fideliter perstiterunt in pacto eius. In sola ergo fide omnes promissiones & gratiæ & legis sunt Etiam & Amen, fidem autem dico in semen mulieris, In Semen Abraham, in Iesum Christum Dominum nostrum, qui pro nobis patri uictima factus est &c.

Sed

SPIRITVS. CCCCLXXXVIII.

Sed oportet primum precedere in nobis promissiones gratiæ, id est, ipsum Euangelium de Christo Semine mulieris, Semine Abrahæ, qui filius Dei factus est filius uirginis ex stirpe Dauid, ut certi simus de nostra salute, & nos in Christo placere Deo, ut possimus certa fide adorare, inuocare, petere patrem in nomine Iesu, & crescere perpetuo in fide & cognitione Christi per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, quod in Psal. lxxxiiij. dicitur, pergere de uictoria in uictoriam, ut palam uideatur, quod Deus uerus est in Zion, Ephe. iij. ut ex doctrina Apostolorum, Prophetarum, Euangelistarum, Papistarum & doctorum, quos Christus glorificatus per Spiritum sanctum sue Ecclesiæ dedit, ædificetur corpus Christi, donec omnes accedamus in unitatem fidei & agnitionis filij Dei, ut fiamus perfectus uir, secundum mensuram perfecte adultæ ætatis Christi, ut non amplius simus pueri, qui fluctuemus & circumferamur quousque uento doctrinæ per uersutiam hominum, per astutiam qua nos adoriuntur, ut imponant nobis, sed potius ueraces in charitate, in illum Christum, qui est caput, cre-scamus per omnia &c. Hæc est arbor bona.

Postea nos filij Dei suscipimus etiam fide promissiones legis, quibus pater noster promittit infinita bona, si hæc uel illa bona certe minima & nullo modo ad retributionem comparanda, fecerimus, quemadmodum Christus dicit, Centuplum recipietis in hac uita, & uitam æternam possidebitis. Et iterum, Euge serue bone & fidelis, quia in modico fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Quæ promissiones sunt filiis exhortationis, ut faciant bona opera, ut iam bonæ arbores faciant bonos fructus, quod malæ arbores

*Allicit pater
promissiones
suis filiis.*

LIIII iij.

res, id

DE BLASPHEMIA

res, id est, infideles non possunt. Allicit enim Pater suauissime & blandissime suos filios ad obedientiam insignibus promissis, quemadmodum quando ego dico & promitto filio meo, Fili adduc mihi cantharum, & dabo tibi nouam tunicam, Ibi statim exiliens filius, tanquam forti exhortatione persuasus, & dilectione & liberalitate promittentis Patris delectatus, adducit mihi cantharum, & expectat ut nouam tunicam accipiat cum patri uisum fuerit, Non est adeo stultus puer meus, ut sentiat se meruisse nouam tunicam, dignitate illius operis pene nihili, ut audeat ingratus a patre exigere nouam tunicam mercedem pro suo labore, bono opere & merito, sed attendit ad dilectionem & liberalitatem patris promittentis, promissionem fide suscipit, credens & sperans se accepturum nouam tunicam, quia certo statuit patrem esse ueracem & fidelem in promissis, Quando ergo postea filius in sua necessitate postulat a patre nouam tunicam, Pater arridens dicit, Quid tibi debeo? Non respondet filius, Adduxi tibi cantharum, & pro illo opere nondum reddidisti mihi debitam mercedem, sed sic respondet, uel in corde, Pater, debes mihi non pro merito meo, sed primum ex dilectione tua, quia pater es deinde ex ueritate tua, quia promissisti, quæ duo in scripturis saepe coniunguntur, uidelicet misericordia & ueritas, Misericordia Dei est gratuita beneficentia erga illos quibus promissit, quemadmodum Psalmus habet, Laudate Dominum omnes Gentes (propter misericordiam siue gratiam) prædicate eum omnes populi (Iudæi propter ueritatem promissionum) Quoniam eius misericordia (siue gratia) & ueritas potens est super nos in æternum, Haleluia. Quæ ita exponit Paulus Ro. xv.

Alibi in Psalmis sic dicitur, Omnes uia Domini sunt

*Misericordia
et ueritas uia
Domini.*

sunt misericordia & ueritas requirentibus testamentum eius & testimonia eius, id est, credentibus filiis Dei. Hoc uos Papistæ legitis, auditis, uidetis, & non intelligitis. Vestrae uiae, quibus quæritis uestram iusticiam statuere & nunquam peruenitis ad iusticiam Dei, non sunt in sacris literis siue in uerbo Dei, frustra ergo non solum ibi, sed etiam in Syrach & Tobia uestras uias quæritis, quia omnes uiae Domini sunt misericordia & ueritas, uestrae uiae sunt merita operum. Et sunt illae uiae Domini non uobis uerbi Dei contemptoribus & hostibus Euangelij filij Dei, sed requirentibus testamentum & testimonia eius, id est, credentibus & obedientibus filiis Dei. Sic enim dicit uobis Deus Esa. lv. Omnes sitientes uenite ad aquas &c. Quærite Dominum, dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est, Derelinquat impius uiam suam, & uir iniquus cogitationes suas, & conuertatur ad Dominum, & ipse miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quia apud eum est remissio peccatorum multa. Nam meae cogitationes non sunt uestrae cogitationes, & uiae meae non sunt uestrae uiae, dicit Dominus. Sed quemadmodum coelum terra altius est, ita altiores sunt uiae meae uis uestris, & cogitationes meae cogitationibus uestris &c.

Igitur Iesus Syrach & Tobias sancti uiri, concionantur non solum de promissionibus legis, sed etiam de promissionibus gratiae, unde fiant homines filij Dei per gratiam & misericordiam Dei, quæ Christus est, ut etiam promissiones legis siue mandati Patris suscipere possint. Et concionantur non contentiosis Siphistis, sed timentibus Deum filiis Dei, aut illis quos cupiunt fieri timentes Deum & filios Dei, quemadmodum Daniel dat consilium & promissionem Dei impio Regi. Pecca-

Peccata elea-
mosynis redi-
me.

M m m m m

ta tua

DE BLASPHEMIA

ta tua per iusticiam redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum, & ignosceat Deus peccatis tuis. Quod consilium Dei si suscepisset Rex, certe credidisset consilio, uerbo & promissioni Dei, & non fuisset amplius impius & incredulus, sed fidelis fili⁹ Dei, acceptus Deo per fidem, & declarasset isto opere eleemosynarum, hoc est, ista obedientia, se iam conuersum ad Deum, iustificatum filium Dei, ut Christus dicit. In hoc cognoscent omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem, secundum illud Baptistæ, Facite fructus dignos poenitentia. Et Christi, Date & dabitur uobis. Et Pauli, Qui furabatur iam non furetur, laboret autem manibus, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Sed impius Rex contempsit consiliū Dei, per quod susceptum, id est, creditum fuisset iustificatus & in gratiam a Deo receptus, & pro opere eleemosynarū, quod consuluit ei De⁹, fuisset per clementiā Dei, redemptus a suis peccatis & iniusticijs, id est, a iudicio Dei, quod nunc ei imminebat propter peccata, de quo ibi loquitur Daniel, Redemptus, inquam, fuisset pro illo opere, non propter meritum & dignitatem illius operis, Nullum enim opus nostrum possumus obſcure iudicio Dei, ad tollendam sententiam Dei contra peccata, ad placandam iram Dei, sed propter consilium Dei, quod dedit Propheta, quod includit in se hanc Dei promissionem. Consulo ut facias eleemosynam, quam si feceris, Deus auertet a te suam iram, & suum iudiciū, quod tibi minatus est, quia credidisti uerbo, consilio & promissioni Dei, glorificasti Deum tribuendo ei gloriam ueritatis, glorificabit te uicissim auferendo a te iudiciū suū, ne abſciaris ab hominibus, obedisti consilio & mandato Dei, retribuet tibi Deus mercedem non meritam, sed promissam.

missam. Vt nunc non dicam de manifesta promissione remissionis peccatorum, quam Daniel addit, Et ignoscet Deus peccatis tuis, Quam promissionem impij Sophistæ, qui etiam hoc loco Danielis contra iusticiam fidei abusi sunt, uidere hic non potuerunt.

Quia uero impius Rex non potuit credere Deo, humiliter coram Deo, & petere ueniam, ut susciperet consilium Dei (sicut & Lucas cap. vii. scribit, Pharisei & legis periti consilium Dei sperauerunt in sui damnationem, non baptizati a Iohanne) paulo post iudicio Dei abiectus ab hominibus bestia factus est, donec Deus ex mera misericordia, quæ Christus est (omnia enim facit pater per filium, Et sine filio nihil fit, quod fit, Ioh. i.) redderet ei mentem humanam, & daret ei Spiritum sanctum, per quem credidit in Deum, & confessus est gratias agens, prædicauit, inuocauit, scripsit ad omnia Regna sua liberatoris Dei bonitatem, illum solum Deum esse ab omnibus prædicandum, magnificandum, colendum, inuocandum, qui ipsum impium damnatum redemerat a peccatis & morte, absq; meritis atq; adeo male meritum, ut hæc omnia legis in Daniele, Dani. iij. Postea hac ratione filius Dei factus, primum suscepit & amplexus est consilium & promissionem Dei. Peccata tua redime per iusticiam, id est, posthac esto iustus, non mane in tuis peccatis, & iniquitates tuas, id est, iniurias alijs illatas redime misericordijs siue beneficentia erga indigentes, id est, posthac esto beneficus, qui hactenus fuisti raptor, homicida, uastator terrarum & Regnorum, hoc est, Poenitentiam age, & conuertere ad Dominum Deum tuum, ut fias bona arbor, quæ ferat fructum bonum, quod Psalmus sic dicit, Si uis uitam & dies uidere bonos, id est, effugere iudicium Dei, Prohibe linguam tuam

DE BLASPHEMIA

am a malo, & labia tua ne loquantur dolum. Declina a malo, & fac bonum, inquire pacem, & sectare eam, id est, iustificatus uiue in gratiarum actione, quemadmodum Christus dicit peccatrici, Lucæ vii. Vade in pace. Id quod & Daniel sic addit, Et ignoscet Deus peccatis tuis.

Hoc est quod ante dixi, quod promissiones legis pro opere nostro, non suscipiunt nisi filij Dei, qui soli credunt talibus promissionibus patris. & obediens prestant talia opera, & patienter etiam in cruce expectant, quæ pater promissit, non respiciunt in sua opera &c. Nabuchodonosor impius non potuit suscipere has promissiones: Suscepit autem postquam factus est pius per fidem & filius Dei, Nam filij Dei sunt quidem iustificati ab omni peccato, & sunt hæredes omnium bonorum patris, sed tamen in hac mortali uita multis indigent, malis premuntur, & adhuc est in carne ipsorum peccatum reliquum, de quo orant perpetuo, Remitte nobis debita nostra.

Ideo ut persistant in fide, dat filiis suis, ut Spiritum gratiæ, ita & Spiritum precum, ut in Zacharia dicitur, ut petant patrem in nomine Iesu, qui liberat eos ab omni malo, & abundare facit omni bono. Præterea ne sint infructuosi, & deficiant afflicti, animat eos paternis promissionibus ad faciendum bona & patiendum mala, dicens, Obedite Patri, ut faciatis bona, & patiamini mala, Ego mercedem reddam uobis, quemadmodum Christus factus est Patri obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum &c. Id quod in Psal. sic prædictum est, De torrente in uia bibet, propterea exaltabit caput.

Hæc dixi de promissionibus legis ad omnes locos sacræ

facræ Scripturæ, qui commendant nobis non solum opera, sed etiam passionēs, quemadmodum Paulus 1. Corin. xv. ex Jeremia exhoratur & promittit, fratres mei dilecti, sitis stabiles, immobiles, abundantes in opere Domini semper, cum sciatis quod labor uester non est inanis in Domino, id est, in fide Iesu Christi, & in promissione patris, quia retribuetur uobis abunde in resurrectione iustorum, ut Christus dicit, Iustorum, inquit, id est, iustificatorum & credentium filiorum Dei, Hi enim soli credunt Dei promissioni, etiam legali, & accipiunt pro labore, id est, opere & patientia mercedem non meritam, sed promissam, id est, quam agnoscunt se non meruisse, sed Deum ex liberalitate suæ gratiæ promississe filiis pro opere & labore secundū nos nihili, apud Deum autem preciosi propter Christum. Non enim sunt condignæ passionēs huius temporis, multo minus actiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Et cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis &c.

Respondent itaq; omnes filij Dei, a primo Adam usq; ad nos, qui se agnoscunt redemptos a peccatis, & sanctificatos ad uitam æternam per Semen mulieris promissum, Dominum nostrum Iesum Christum, istis contentiosis Sophistis, qui contendunt pro operibus suis, quod per ea satisfaciunt pro peccatis suis & merentur uitam æternam. Respondent, inquam, sic, Falsum est quod dicitis, Nam Lex sine Christo fieri non potest, Id est, lex non fit, non impletur, nisi a Christianis filiis DEI qui credunt in Christum, Christus enim ipse dicit, Sine me nihil potestis facere, & Nemo uenit ad patrem (ut fiat filius Dei) Nisi per me. Alioqui quicquid non est ex fide peccatum est Ro. xiiij. Videtis impij iusticiarij, qui persequimini Euan-

DE BLASPHEMIA

gelium Christi, quod bona opera (de quibus multum blasphematis contra Euangelium gloriæ Dei) facere non potestis, quæ placeant Deo, quando non habetis Deum patrem. Cum uero filij Dei faciunt legem, id est, opera a Deo patre mandata, non faciunt sibi inde merita, nec confidunt in semetipsis tanquam iusti, ut pharisæi. Lucæ xviii. nec confidunt, per talia indulgentias, ut uocant, & uitam æternam, sed manent in fiducia misericordiæ Dei, & crescunt perpetuo in cognitione Domini nostri Iesu Christi quemadmodum dictum est ex Psalmo. Sacrificate sacrificia iusticiæ & sperate in Dominum.

Hic rursus uidetis uos iusticiarij, uestram in operibus uestris idolatriam, Non suscipitis opera, cultus, regulas, obseruantias, religiones nisi ad satis faciendum pro peccatis, ad placandum Deum, ad acquirendum merita uitæ æternæ, ut excellatis præ alijs qui talia merita, id est, fiduciam alienam tales Deos alienos non habent, Operibus uestris confiditis non Christo solo, quemadmodum illi qui coram extremo iudicio dicturi sunt Christo, Domine nōne in nomine tuo prophetauimus & signa magna fecimus, & dæmonia eiecimus &c, quorum opera longe maiora sunt monachalibus nugis, et tamen non cultus DEI sed idolatria fuerunt in hypocritis coram Deo, Nam Christus uocat eos operarios iniquitatis, id est, idolatras, ut ante quandoq; dixi.

*Estote misericordes. Chama-
ritas.*

Quæ dixi de promissionibus legis & commendatione operum filiorum Dei & non aliorum, ex scripturis, nunc audi uel ex ipso Christo, de quo pater clamat, hunc audite, ut obstruamus os operarij iniquitatis per sapientiam Dei Christum, Sic ait Christus, Lucæ vi. Estote misericordes, sicut pater uester cœlestis misericors est, Quibus

bus loquitur: quibus præcipit, nisi illis qui sunt discipuli Christi, audientes & credentes Euangelio, qui patrem habent in cælis: Sicut, inquit, pater uester cælestis misericors est, hoc est, filijs Dei loquitur & præcipit, Quid præcipit? Estote misericordes, quo nomine totam secundam tabulam legis comprehendit, ut alibi hoc præcepto Diliges proximum tuum sicut teipsum, Præcipit ne simus in fructuosi postquam sumus per fidem in Christum filij Dei facti. Bona arbor profert fructum bonum, id est, charitatem, siue, ut hic Christus dicit, misericordiam, id est, beneficentiam erga alios, Estote misericordes, id est, benefici in alios, Quæ autem arbor profert fructus malos, bona non est, Non est filius Dei, non uere credit in Christum, non est Christianus, qui male uiuit, nocet fratribus, scandalo est uel praua doctrina uel malis moribus Ecclesiæ Christi, quia non agit pœnitentiam ut conuertatur ad Christum fideli corde, Etiam si gloriatur se esse aliquid et magna maximaq; faciat, tamen coram Deo nihil est, Tam certum signum est externa charitas erga proximum in eternæ fidei & renouationis Spiritus sancti, quemadmodum Christus dicit, In hoc cognoscent omnes &c, quæ ante dixi de charitate ex Epistola ad Corin.

Moses præcipit eandem charitatem & misericordiam omnibus hominibus. Et omnes experiuntur hanc legem naturæ scriptam in cordibus suis. Quod tibi non uis fieri alijs ne feceris, Quæcunq; uultis ut faciant uobis homines, hæc & uos facite ipsis, Hinc ortæ & scriptæ sunt optimæ leges ciuiles, Et iureconsulti dicunt, Si qua lex inuenitur contra legem naturæ, esto nulla, quod sapientissime & diuinitus dictum est. Sed nullus homo præstat charitatem siue misericordiam, Quia omnes sunt peccatores

M m m m m iij

damnati.

DE BLASPHEMIA

damnati, & uacant gloria Dei malæ arbores, Ergo hunc bonum fructum charitatem siue misericordiam, siue beneficentiam facere non possunt. Christus autem præcipit filiis Dei ex aqua & Spiritu sancto regeneratis, nouis hominibus, charitatem dicens, Estote misericordes, sicut & pater uester cœlestis misericors est, Hi soli possunt facere & faciunt hunc fructum fidei charitatem, ex quo fructu bono cognoscitur arbor bona, id est, fides siue filius Dei, In alijs, si quid charitatis uidentur facere, est tantum hypocharisis charitatis & ficta charitas, De qua Paulus dicit, In charitate non ficta. Ideo Christus mandatum charitatis dicit nouum mandatum, Mandatum, inquit, nouum do uobis discipulis meis, Quia dat illud nouis hominibus, qui præstant charitatem ex fide, ut Paulus dicit, Charitas ex corde puro & conscientia bona & fide non ficta, quod non potest uetus homo, qui est, sine Spiritu & fide, nihil aliud; quam caro & carnalis, Est ergo nouum præceptum in nouis hominibus, qui nouo & inconsueto hominum modo faciunt quod uetus homo non potest, Et Christus in exhortatione ornat illud nouum præceptum nouo & summo exemplo, Sicut inquit, Ego dilexi uos, Et hic, Sicut pater uester cœlestis misericors est.

Et exponit Christus, apertissime, quid sit esse misericordes id est, præstare misericordiam siue charitatem siue beneficentiam erga alios, compræhendens paucis uocabulis omnia bona opera, quæ præstanda sunt proximo, Nolite, inquit, iudicare, Nolite condemnare, Ignoscite, Date, Hęc est charitas et misericordia, Hęc sunt bona opera proximo exhibita, quæ præcipiuntur in secunda tabula legis, Nam in prima tabula legis præcipiuntur sublimiora & spiritualiora opera erga Deum, de quibus apud

Papistas

Papistas altissimum est silentium, Ignorant enim fidem, quam oderunt & persequuntur &c.

Et ornat Christus filijs Dei illa opera egregijs promissionibus certæ salutis & retributionis, quibus prouocat filios ad obediendum, dicens, Et non condemnabimini, Et non iudicabimini, Et ignoscetur uel remittetur uobis, Et dabitur uobis, Mensuram bonam & confertam & coagitatam & supereffluentem dabunt in sinum uestrum. Hæ sunt promissiones legis, uidelicet pro opere merces, non merita, sed promissa, id est, quam accipiunt qui talia fecerunt, non pro dignitate operum, sed propter Dei promissionem. Et quamuis hæ sint promissiones legis, non tamen qui sub lege sunt eas accipiunt, quia non credunt promissioni Dei, & male arbores illos bonos fructus misericordiæ præstare non possunt. Accipiunt autem soli illi, qui per Christum a lege sunt liberati, ne lex amplius eos damnare possit, qui sunt iam liberi a peccatis & morte, filij Dei, Nam hi soli credunt non solum Euangelio & promissioni gratiæ, siue reconciliationis per solum Christum, sed etiam his promissionibus legis, & hi soli præstant tales fructus fidei, uidelicet misericordiam siue charitatem erga alios, Hoc est quod Paulus dicit, In Christo omnes promissiones Dei sunt Etiam & Amen, ut ante diximus. Extra Christum nulla promissio accipitur, & Lex sine Christo fieri non potest.

Sed hic merito quæris, unde Deus reddat filijs obedientibus mercedem, Nam si filij sunt, sunt & hæredes omnium bonorum patris, quid ergo habet pater, quod det filijs obedientibus, & reddat eis centuplum in hac uita, & postea uitam æternam? tamen omnia quæ Pater

Nnnnn

habet

*Vnde dat Deus
suis filiis
quod promittit
pro operibus*

DE BLASPHEMIA

Habet sunt filiorum, propterea quod nati sunt filij, antequam eo perueniant ut operentur, quid ergo dabit filijs, operantibus & obedientibus, quod non iam ante sit filiorum? Respondeo. Verum est quod dicis, Quicquid accipiunt filij ex bonis patri, ut donum, siue promissum, siue non promissum, hoc iam ante fuit ipsorum. Quia ipsi sunt haeredes omnium bonorum, Nihil habet pater quod non sit filiorum, de quo filij non possint dicere, hoc est nostrum.

Sed nondum habent illa bona in sua potestate, Expectant uero, ut ex dilectione & liberalitate patris peccant & accipiant alius plus, alius minus, pro ut pater nouit filijs esse commodum & necessarium, ut fiat alius doctor, alius sutor &c. donec accipiant totam hereditatem, quaeque suam portionem, Vnde portio siue pars in scripturis accipitur quandoque pro hereditate, ut in Psalmis, Portio mea Domine, dixi custodire legem tuam, Portio mea Domine in terra uiuentium, Threnorum iij. Pars mea Dominus, dicit anima mea, ideo sperabo in eum. Psalmus xvi. Dominus est pars siue portio hereditatis meae &c. Interim pater potest promittere alij filio non uiam tunicam, alij calceos, alij centum aureos, alij quinquaginta, dum filij non sunt sui iuris, sed sub patria potestate. Potest etiam inobedientem filium & contumacem abijcere, abdicare &, ut uocant, exhereditare, ut non sit filius, quemadmodum legis etiam in iure diuino Deut. xxi.

Sic etiam habet res filiorum Dei per omnia apud patrem coelestem, Baptizamus in Christum & in mortem eius, regenerati filij Dei ex aqua & Spiritu sancto, Si filij sumus, sumus & haeredes omnium bonorum patris, qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus.

tribus tradidit illum, quomodo cum illo nobis omnia donet? Deus est noster in Christo, quia pater noster est, & non habemus Deos alienos, secundum primum praeceptum. Ergo accepto Spiritu sancto omnia quae Dei sunt, nostra sunt, uidelicet, Iusticia Dei, remissio peccatorum, pax Dei, salus & uita aeterna, quia nostrum est uerbum Dei, nostrum est Euangelium Christi, nostra est tota sacra scriptura, & in uerbo Dei Deus est noster, in Euangelio Christus est noster, in fide Spiritus sanctus est noster, habemus primum praeceptum. Deinde & oues, boues, pecora campi, uolucres coeli, pisces maris, & omnia quae ad usum huius uitae attinent, quem admodum Paulus citat ex Psalmo i. Corinth. x. Dominus est terra & plenitudo eius. Ergo edite uos Christiani quicquid apponitur uobis, quia omnia sunt uestra, postquam uos filij Dei estis, cuius est tota terra & quicquid in ea est, non tamen rapite ad uos omnia, sed expectate donec apponantur uobis ad utendum, donec ea det uobis pater uester pro portione uestra, quemadmodum oramus, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Praeterea potentes in Christo, habemus peccatum, mortem, Diabolum cum toto inferno & mundo sub pedibus nostris. Mordet quidem Diabolus calcaneum nostrum ut cadamus, & ueneno serpentis pereamus, sed frustra, habemus enim in Christo semper remissionem peccatorum, Et Christus conterit caput Serpentis sub pedibus nostris &c.

Haec omnia habemus in Christo a Patre, ut filij haeredes omnium. Et tamen hic in terris pressi omnibus malis (ut filius Dei Christus & omnes Prophetae & sancti filij Dei a condito mundo) indigenus omnibus bonis & spiritualibus & temporalibus, Et postquam accepto

Nnnnnn ij

Spiritu

DE BLASPHEMIA

Spiritu sancto facti sumus filij Dei per remissionem omnium peccatorum, tamen inuenimus adhuc in nobis peccatum reliquum, Non inuenio in me, ait Paulus, hoc est, in carne mea bonum, Ex gratia Dei propter Christum per imputationem sumus omnes iusti, ut dicit Esaias cap. lx. Ex nobis sumus adhuc peccatores, i. Cor. v. Vos estis azymi, id est, absque omni fermento malicie & nequitie, tamen expurgate uetus fermentum, ut sitis noua conspersio.

Qui ergo accipimus bona quibus indigemus, & liberationem a malis quibus premimur. Adoramus, inuocamus, petimus patrem nostrum in nomine Iesu, Sumus enim filij Dei, ueri adoratores, qui adoramus Patrem in Spiritu & ueritate, & accipimus ex bonis patris nostri alius plus, alius minus, omnes autem abunde satis & uitam eternam.

Interim uero etiam, ne simus infructuosi, Pater noster excitat nos filios sibi dilectos ad obedientiam, ut faciamus eleemosynam, simus misericordes & bona opera faciamus, quae pater nobis praecepit, excitat, inquam, nos dulcibus & paternis promissionibus in scripturis sanctis, quod uult pro opere nostro nobis reddere mercedem, uult reddere nobis non solum pro factis nostris, sed etiam pro cruce & afflictione nostra, id est, labore & angustia nostra centuplum in hac uita, remissionem peccatorum, consolationem, incrementum spiritus, fidei, cognitionis Christi, illuminationis, liberationis, sapientie, fortitudinis, dona spiritualia & corporalia, & post hanc uitam, uitam eternam.

Ex quibus donis uult dare & promittit se daturum.
Ex suis, quae omnia iam ante sunt nostra, quia filij sumus
& haec

& hæredes. In Baptismo regenerati sumus ex aqua & Spiritu sancto, & filij Dei facti in Christo. Ergo nostra est iusticia Dei, remissio peccatorum, omnia bona patris & spiritualia & corporalia & uita æterna. Cum ergo nos obediētes filij facimus opus, quod Pater noster mandauit nobis, & promisit pro eo retributionem centuplam, siue mensuram bonam, & coagitatam, & superfluentem, & uitam æternam, quæ in infinitum excedit nostrum opus, quod interim est imperfectum etiam, atq; ideo, quod ex nobis est, immundum, placet uero Deo propter Christum, qui est in nobis, quia per Christum filij Dei sumus, personæ placentes Deo, operarij ueritatis, non sumus operarij iniquitatis, id est, idolatræ nostris operibus, ut Pharisei Lucæ xviij. ut nostri Papistæ &c. Cum, inquam, obediētes facimus opus nobis mandatum, non respicimus in nostrum opus & mercedem, ut mercenarij, ut damnati hypocritæ & iusticiarij, qui nullum bonum opus facere possunt, sed ut filij Dei respicimus in bonam uoluntatem patris, ut obediāmus eius uoluntati & præcepto, ad honorem eius, & promissioni patris credimus, & patienter expectamus quæ promisit, non confidimus in nostra opera, quasi per talia iustifit & bene meritt, sed confidimus in solam patris misericordiam, per Iesum Christum. Sic enī pater dicit in promissionibus legis, Facio misericordiam in multa milia his qui diligunt me, & seruant præcepta mea. Quemadmodum Christus docet nos de operibus nostris. Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt uobis &c. Et Dauid, Sacrificate sacrificia iusticiæ, & sperate in Dominum. Item Christus, Nolite gaudere in hoc quod Dæmonia subiiciuntur uobis, sed gaudete quod nomina uestra scripta sunt in coelis. Alioqui ijs qui confisi sunt in ma-

DE BLASPHEMIA

xima illa opera. In nomine tuo prophetauimus &c. Dicet, Discedite a me omnes operarii iniquitatis.

Filiorum ergo sunt illae promissiones legis, uidelicet pro opere, qui soli credunt omni promissioni Dei, & soli faciunt opera quae pater praecepit, ad ipsius patris gloriam, & soli recipiunt mercedem promissam cum patri uisum fuerit, quia agnoscunt non esse meritam, & de suis bonis accipiunt ex manibus patris, quia filij sunt & haeredes omnium bonorum patris. Hoc notissimum euadit uel ex hac una exhortatione & promissione Christi, Remittite & remittetur uobis. Remittunt etiam Turcae suis fratribus in se peccantibus, & tamen non remittitur eis, Illud opus faciunt, & tamen non consequuntur promissionem. Quia Turcarum non est remissio peccatorum, Consequuntur autem filij Dei remissionem peccatorum pro opere remissionis, quorum iam ante est remissio peccatorum, quibus dicitur, Estote misericordes sicut & pater uester coelestis misericors est, & misericordiam confitemini.

Sic & Tobias dixit filio suo, Eleemosyna ab omni peccato liberat. Quis liberat ab omni peccato, o stulti Theologi, nisi solus Deus? Quis liberat a lege & ab ira Dei nisi solus Christus? Et tamen Tobias dicit, Eleemosyna ab omni peccato liberat, & non sinit animas ire in tenebras, Hic inferunt immundi porci AntiChristi, Ergo Christus non est iustificator & saluator noster, sed nostra eleemosyna, opus nostrum liberat nos ab omni peccato & ab omnibus tenebris, id est, malis, obliti illius quod uel impij Pharisei in Euangelio dicunt, Quis potest remittere peccata nisi solus Deus? Ergo in Tobia nihil aliud est quam his uerbis quam haec promissio Christi, Date & dabitur uobis,

uobis. Remittite & remittetur uobis. Eleemosyna, id est, beneficentia erga proximum, ut Christus dicit. Estote misericordes, liberat filios Dei, ab omni peccato, & non sinit ire in tenebras, uidelicet per Dei misericordiam, qui promisit in primo praecepto, facio misericordiam in multa milia, ijs qui diligunt me & seruant mandata mea, id quod & infra clarius de Tobia dicam. Non sunt calumnianda uerba Sanctorum doctorum, ut fuit Tobias & Syrach, sed ex Sacris literis & uerbo Dei interpretanda, quemadmodum Sanctus Augustinus de suis & aliorum doctorum scriptis & de Conciliorum statutis, saepe aperta protestatione & multis uerbis dicit, quorum quaedam etiam in decreta Papae relata sunt. Si quid, inquit, deprehensum fuerit, quod sit contra sacram scripturam, (quae sola in Ecclesia Christi debet auctoritatem habere) esto nihil &c. In Euangelio dicit Abraham, habent Moyses & Prophetas illos audiant, Moyses autem & prophetae testificantur de Christo, quod ipse est Semen mulieris contem-
rens caput Serpentis, Huic, ait Petrus, omnes Prophetae testimonium perhibent &c.

Immundi autem porci papistici doctores scripturas sanctas contaminant, & rapiunt contra Dominum & contra Christum eius, ne per solum Christum habeamus remissionem peccatorum, ne solus Christus pro nobis crucifixus filius Dei sit iusticia nostra in conscientijs nostris coram Deo, sed eleemosyna nostra & alia opera nostra, sint Deus noster, iusticia nostra, redemptor & saluator noster, quae liberent nos ab omni peccato & praefereant nos ab omnibus tenebris, id est, malis, quemadmodum Theologi Louanienses, cum suo decano, impudentissime, apertis uerbis & Satanica blasphemia, audent negare.

Louanienses
Theologi negant gratiam
Dei in Christo
ex tota
sacram scripturam.

DE BLASPHEMIA

gare Dei Gratiam & sanguinem Iesu Christi, totam Sacram scripturam quæ respicit in Christum, & Euangelium gloriæ Dei, ueramq; & unicam hominum salutem, cum dicunt in suis illis articulis, Fides, qua quis firmiter credit & certo statuit propter Christum sibi remissa esse peccata, seq; posse surum uitam æternam, nullum habet in scripturis testimonium, immo eisdem aduersatur. Post hanc blasphemiam negationem addunt statim quasi mitigationem horrendæ blasphemiæ, quæ tamen reuera est expositio & declaratio prioris blasphemiæ & mendacijs. Etiam si, inquit, firma & certa spe expectare debemus in hac quidem uita, per Sacramentum baptismi & poenitentiae, peccatorum remissionem, in sæculo autem futuro uitam æternam.

Si uis scire quid papatus doceat, quid AntiChristus contra Christum urgeat, propter quod conatur opprimere sponsam Christi, extinguere Ecclesiam sanctam catholicam, occidere Christi confessores, suis mendacijs turbare pios homines & auertere ab Euangelij ueritate. Si, inquam, uis scire, habes hic omnia, negare ultra non possunt. Hæc Cæsar ob signauit, Hæc papa inuulgat Romæ, in Italia, Colonia, ubiq; propter hæc effunditur sanguis innoxius.

Nō habent excusationem.

Gratias agimus uobis Papistis, hostibus Dei, inimicis crucis Christi, tam Saduceis nostris quam Phariseis nostris, qui libenter crucifigunt filium Dei, quod nos liberaueratis magna molestia legendi & euoluendi doctores Scholasticos & alios, papæ decreta & decretales Sextum, Clementinas, Extrauagantes, Mendicantes, Quæstiones & determinationes Magistrorum nostrorum in Magistrum Sententiarum, etc, ad cognoscendum de uestra doctrina, quæ uarie & dissimiliter & confusissime tradita est, ita ut

ita ut etiam doceatis Christianum debere dubitare num sit in statu salutis, quia nihil certi potuistis habere ex uestris doctoribus, ut Psal. v. dicitur, postquam neglexistis scripturam sacram, quam non intelligitis, quemadmodum hic aperte fatemini, non esse in scripturis testificatum, immo scripturis aduersari, firmam fidem in Christum tollere peccata & dare uitam æternam, id quod uobis Petrus & Spiritus sanctus negat, Christo, inquit, omnes prophetæ, id est, omnes sacræ scripturæ, testimonium perhibent &c. Et Iohannes. Hæc autem scripta sunt, ut credatis quod Iesus est filius Dei, & ut credentes uitam habeatis in nomine eius, Et Christus a resurrectione sua, ut uidet Lucæ ult. aperiens sensum discipulis ut intelligant scripturas (quæ gratia utinam etiam contingeret istis cæcis Sophistis) dicit, Moses & Prophetæ & Psalmi testificantur de Me, quod oportuit Christum pati & resurgere tertia die a mortuis, & prædicari in nomine eius poenitentiam & remissionem peccatorum in omnes Gentes, incipiendo a Hierosolymis. Non auditis uestram blasphemiam damari a Spiritu Sancto usque ad infima tartara, & commendari nobis Christum crucifixum in omnibus scripturis, quod ipse solus est Iusticia nostra, remissio peccatorum & uita æterna, Col. ij. In Christo estis completi, id est, in Christo habetis Deum & omnia, extra Christum, nullam salutem inuenietis.

Satis admonet uos Magistrales Nostres Spiritus Sanctus, Resipiscite si potestis, mendaces & homicidæ si in ignorantia talia facitis, aut respondete Spiritui Sancto, ut defendatis uestram propositionem, propter quam occiditis innocentes homines, ut impugnetis ueritatem agnitam, ut blasphemetis Spiritum sanctum, ut compleatis peccata uestra semper, Excæcauit enim uos malicia uestra, &

*Imple doctrina
na Papistarum
rum contra
Christum, Euangelium,
fidem ferant.*

DE BLASPHEMIA

Ira, & ira Dei peruenit in uos in finem. 1. Thes. ij. Traditis
 eis in reprobam mentem. &c. Rom. i. Qui potestis resis-
 piscere, redite prauaricatores ad cor, & postulate a Deo
 ueniam, & ipse pater suscipiet uos, Qui autem non potes-
 tis resipiscere pergitis, ut declaretis Dei iudicium aduersus
 sum uos esse iustum.

Sed uideamus ipsorum additionem, Etiam si, inquisi-
 unt, firma & certa spe expectare debemus &c. non firma
 & certa in Christum fide, ut Paulus dicit Ro. iij. &c.
 quia hoc antea negauerunt in scripturis haberi, ut uideamus
 Christiane lector eos non intelligere, & ut Paulus dicit
 1. Thes. i. ignorare de quibus alseuerant, quomodo enim,
 firma & certa spe, si non firma & certa in Christum
 fide? Isti sunt doctores, qui docent dubitare, Non possunt
 aliquid, quia oderunt Euangelium Christi. Quos autem
 doctores Ecclesiae Christus misit in mundum, illi
 non docent dubitare, sed credere & hominem certum
 esse de sua salute in Christo. Ire, inquit, in mundum
 uniuersum, & predicare Euangelium omni creaturae.
 Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, Qui ue-
 ro non crediderit, condemnabitur. Quid expectare debemus?
 Remissionem, inquit, peccatorum in hac uita,
 in saeculo autem futuro uitam eternam. Per quid? Per
 Sacramentum, inquit, baptismi & poenitentiae, sed
 nullo modo per Christum, siue per fidem in Christum,
 uel propter Christum. Sic enim insani homines inepti-
 unt, & dubitatores isti non intelligunt, quae dicunt.

Vbi negauerunt Christum esse iusticiam nostram et
 uitam eternam, & negauerunt totam sacram scripturam,
 quae testificatur solum Christum esse iusticiam nostram
 coram

coram Deo, & nobis in peccatis mortuis, esse resurrectionem & uitam æternam, quid postea commune est istis blasphemis dolologis cum baptismo Christi, quem uocant Sacramentum baptismi, & cum penitentia Christiana, quam uocant Sacramentum poenitentiae? Non, inquit, firma & certa fide in Christum & per Christum & propter Christum, accepimus remissionem peccatorum & uitam æternam. Istis doctrinis Dæmoniorum respondent conscientiae omnium Sanctorum, gaudentes in Christo, & gratias agentes, Hanc doctrinam esse blasphemiam & uenenum antiqui Serpentis, qui ita decepit Euam, Nequaquam moriemini &c. Sed, inquit, firma & certa spe in hac uita remissionem peccatorum expectare debemus per Sacramentum baptismi & poenitentiae, in sæculo autem futuro uitam æternam, sed non propter Christum.

Itaque nos Papistici Sophistæ, Doctores Ecclesiæ Papalis, nullo modo accepimus remissionem peccatorum in hac uita, firma & certa fide propter Christum, neque credimus firma & certa fide propter Christum nos posse habere uitam æternam, quia nos cæci & infideles non uidemus, quod in omnibus scripturis est, uidelicet, quod solus Christus est iusticia nostra, id est, per solum Christum & propter solum Christum filium Dei pro nobis mortuum habemus remissionem peccatorum, gratiam Dei patris & uitam æternam, Ergo, quia cæci non uidemus, negamus ibi esse testimonium de remissione peccatorum & uita æterna propter Christum. Preterea quia fascinati sumus erroribus & insania Satanæ, uidemur nobis uidere in scripturis, quod in scripturis sacris non est nec esse potest, uidelicet scripturas sacras aduersari. Huic fidei qua quis firmiter credit & certe statuit, pro-

DE BLASPHEMIA

*Docent dubi-
sare.*

pter Christum sibi remissa esse peccata, seq̃ possessu-
rum uitam æternam. Ergo, quia nobis fascinati ita ui-
detur, concludimus & certo definimus Sacras scriptu-
ras, firmæ & certe in Christum fidei, qua quis credit, pro-
pter Christum se esse coram Deo iustum & saluum, ad-
uersari, Recte igitur facimus, quod docemus, Christianis
num oportere dubitare, num sit in gratia, uel num sit in
statu salutis, num quæ facit bona placeant Deo, sicut nos
dubitamus, quia nondum accepimus remissionem pec-
catorum, sed expectamus ut accipiamus, nescimus quan-
do, quia dubitare debemus, & nullo modo uel nequa-
quam firmiter credere & certo statuere, propter Chris-
tum nobis remitti peccata, & nos possessuros propter
Christum uitam æternam, nisi uelimus contra scripturas
sentire & agere, quia qui dubitat, continet se in humili-
tate, & Deus exaltat illos qui se humiliant. Qui uero fir-
miter credit & certo statuit, propter Christum sibi re-
missa esse peccata, seq̃ propter Christum certo posses-
surum uitam æternam, ille est superbus & arrogans, &
nimium presumptuosus, Hunc Deus ipse deturbabit ad
infima tartara, quia qui se exaltat humiliabitur.

*Spiritus mani-
feste dicit etc.
2. Timo. 4.*

Audis, Christiane lector, hosce homines esse de
quibus Spiritus sanctus certo prædixit, 1. Timo. iij, quod
deficient a fide (baptizati enim sunt & Christiani, quem
admodum de AntiChristo prædicitur. ij. Tessa. ij. quod
selsurus est in templo DEI, in Ecclesia sancta regna-
turus cum suis Antichristianis doctrinis contra Euan-
gelium Christi &c. (attendentes spiritibus erroris & do-
ctrinis Dæmoniorum (mandatis & doctrinis hominū,
Matth. xv. relicto uerbo Dei & Euangelio Christi) in
hypocrisi loquentium mendacium (sub specia sanctita-
tis, &

tis, & subfugo sacra scriptura & uerbi Dei docentium
 blasphemias & idolatrias contra Christum iusticiam & sa-
 lutem nostram, quemadmodum docuit Serpens in Pa-
 radiso) & canterizatam habentium conscientiam (Hæc est
 merces insanæ doctrinæ eorum qui defecerunt a fide,
 qui noluerunt uerbo Dei & Euangelio esse alligati in
 salutem, iam erroris conscientijs & turpi canterio no-
 tatis alligantur doctrinis & mandatis hominum, doctri-
 nis & religionibus Antichristianis contra Christum,
 & nunquam perueniunt ad frugem bonæ conscientia-
 eorum Deo, sed perpetuo dubitant de uoluntate Dei erga
 se, semper discen- tes, & nunquam ad ueritatis noticia-
 am peruenientes. Ideo & dubitandum esse Christiano,
 docent, uerum ex hac doctrina non sit Christianus, sed
 Antichristianus. Nos autem Christiani ex Euangelio
 Christi, in quem credimus, non habemus canterizatam
 conscientiam, sed (Ro. v.) iustificati ex fide pacem habe-
 mus erga Deum, per Dominum nostrum Iesum Chris-
 tum, per quem & contigit nobis, ut fide perduceremur
 in gratiam hanc, in qua stamus & gloriamur sub spe glo-
 riæ Dei &c.) Prohibentium nubere & iubentium absti-
 nere a cibis, quos creauit Deus ad percipiendum cum
 gratiarum actione fidelibus & ijs qui nouerunt uerita-
 tem, quod quicquid creauit Deus bonum sit, & nihil re-
 siciendum, si cum gratiarum actione sumatur. Sanctifi-
 catur enim per uerbum Dei & precationem. Duas in-
 signes & ualde effectus Antichristi-
 solum Magistro-
 pulos erroris. A-
 bus &c.) Prohi-
 Colo, ij. Ne cor-
 atrectaueris, ne gustaueris &c. quæ duo

DE BLASPHEMIA

Sunt maxima & angelica sanctitas Papistarum, qua se ha-
ctenus mundo uenditarunt Missarii sacrificuli, non mi-
nistri Ecclesiae Christi, sed ministri Antichristi, homines
qui defecerunt a fide, infideles, & qui non nouerunt ue-
ritatem, ut Paulus hic ait, quod in eo apertissimum est,
quia fidem in Christum oderunt, condemnant, perse-
quuntur, id quod ipsi fatentur liberrime in Sophismate
propositionis suae, fides qua quis firmiter &c. ut uideas
apertissime quos Spiritus sanctus, antequam nasceren-
tur, notari deficientes a fide, attendentes a spiritibus se-
ductoribus &c. Mirum quam haecenus laborarint suis
scriptis & clamoribus, ut haec a se amolirentur, sed fru-
stra Christus iam occidit Antichristum in praedicatione Euan-
gelio Spiritus sancti in cordibus eorum, qui per Spiritum
sanctum suscipiunt Euangelium, abolerunt breui
totum Antichristum illustratione aduentus sui &c. Ad-
dit uero Paulus. Hec proponens fratri meo Timothee,
bonus eris minister Iesu Christi, enutritus in sermonibus
fidei bonaeque doctrinae, quam usque secutus es &c.
Louanienses & Antichristiani respondunt, Si hoc ad-
monueris uel docueris, eris haereticus, & nos interficies
mus te. Sed nos gratias agimus Deo, quod Spiritus sanctus
nostram doctrinam, quae est Euangelium Christi, iam
nobis commendat, & ipsorum doctrinam condemnat
cum ipsis, ut hominibus, qui defecerunt a fide ad doctri-
nas Daemoniorum, qui sunt infideles, & ignorant ue-
ritatem &c.

Pseudoprophetae et pseudochristi.

Audis etiam Christiane lector, in hoc Sophismate
Louaniensium, pseudoprophetas & pseudochristos,
quos Christus praedicat. Matth. xxiii. in Ecclesia, & ut
Paulus dicitur, in templo Dei futuros, ut sedent
sub nomine Christi, sub nomine quasi sint doctores Chri-
stianorum,

Christianorum, qui Christum doceant, docebunt enim, Ecce hic Christus, Ecce illic Christus, Ecce in desertis est, Ecce in penetralibus est, ut uideas non Mahometanos esse seductores, de quibus Christus prædixit, sed baptizatos Christianos, quemadmodum & Paulus. Acto. xx. dixit Ephesi Episcopis, Ex uobis ipsis surgent uiri docentes peruersa, ut trahant post se discipulos. Et Iohan. in Epi. Ex nobis exierunt, sed ex nobis non fuerunt, si fuissent ex nobis, mansissent utiq; nobiscum, ut manifestentur non omnes esse ex nobis. Christus prædicit fortem errorem & seductionem futuram per signa magna & prodigia, ut non solum alij sed etiam electi, si fieri possit, in errorem trahantur, Et, ut Paulus prædicit, In signis & prodigijs mendacibus, secundum operationem Satanæ, cum omnipotentia, cum omni deceptione iniusticiæ, id est, infidelitatis, ut credant mendacio, qui dilectionem ueritatis non susceperunt. Quid autem est, Ecce hic Christus, Ecce illic Christus, nisi docere, Christianum oportere dubitare? Id quod isti Sophistæ docent, ut nescias ubi Christum inuenias, quando audis uarias doctrinas, Ecce hic, ecce illic. Interim canterizata conscientia dicit, Ecce nusquam, quia quanto magis quæro Christum in doctrinis AntiChristianis, tanto magis ab eo recedo, & nunquam apprehendo ut fiat meus, quem pater donauit mihi, quod & ipsi Papistæ canunt, Nobis natus, nobis datus &c. ex Esaia. ix. Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis.

Papistæ recte fatentur nobiscum & cum tota Ecclesia Apostolica de persona Christi, quod Christus est Deus & homo in una persona, unicus Dei filius, Dominus nostris, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria uirgine, crucifixus & mortuus, resurrexit & sedet in dextera

*fides de Christi
sto, non fides
in Christum.*

DE BLASPHEMIA

tera DEI patris omnipotentis, Hoc credere esse uerum, solum uocant fidem Christianam, quæ est solum fides historica, sed negant eum esse iusticiam nostram & uitam æternam ut uides in Sophismate Louanensi, id est, usum Christi ignorant, ad quid nobis opus sit Christo, uel ad quid Christus nobis datus sit. Quos si interroges, quid opus erat Christo & morte filij Dei? quid prodest mihi, si non accipio remissionem peccatorum & uitam æternam propter Christum? quomodo apprehendo Christum qui datus est mihi, ut sit meus? Deus proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quid prodest mihi si non accepero? Et si accepero filium pro me in mortem traditum, quomodo pater non cum illo nobis

*Faciunt Christi-
sum legis la-
torem.*

omnia donauit? Quid est quod dicit, Pro nobis omnibus? Respondebunt alij aliter, quemadmodum ex erronea & erranti doctrina audisti, Ecce hic, Ecce illic Christus, Christus datus est nobis & Christus uenit nobis, ut traderet nobis perfectiores leges Iusticiæ quam Moses tradiderat, quemadmodum hoc uetus commentum est hypocritarum & iusticiariorum, qui post Apostolos non norunt discrimen legis & Euangelij, uidelicet primum homines esse saluatos per legem naturæ, Deinde per legem Moysi scriptam, Nunc per legem Christi, Iste Christus etiam est legislator, sicut lex naturæ est & sicut lex Moysi est, præcipiens nobis quid facere & præstare debeamus, uidelicet maiora & perfectiora mandata, quam lex naturæ aut lex Moysi unquam præceperat, & non potius promittens nobis per Euangelium, quid Deus facere nobis aut præstare ex misericordia propter Christum uelit, ut ex promissione Dei propter Christum accipiamus remissionem peccatorum & uitam æternam, quia Louanien-
ses hoc

es hoc Euangelium negant in scripturis haberi, & iudicant scripturas huic Euangelio aduersari.

Deinde postquam fecerunt Christum nouum legis latorem ut habeas quid tibi prosit Christus, egregium scilicet: postea addunt & hanc utilitatem, dicentes, Nunc sumus credentes, quia habemus fidem Christi (Historiam ut dictum est) nos Louanienses Theologi cum decano nostrae facilitatis debemus expectare, quae nondum accepimus & tamen sumus boni Christiani, uidelicet remissionem peccatorum in hac uita, in seculo autem futuro (ubi etiam expectare debemus) uitam aeternam (Mira audio & phanatica uerba.) Et expectare debemus firma & certa spe, Non debemus firmiter credere & certo statuere nobis remissa esse peccata, & nos habere uitam aeternam per fidem in Christum, & propter Christum fide susceptum, quem nunquam ita suscepimus, sumus enim cristiani sine Christo & sine Spiritu Christi, & nondum accepimus remissionem peccatorum, Ergo debemus expectare firma & certa spe, non firma & certa in Christum fide, neque per Christum neque propter Christum, sed per Sacramentum baptismi & poenitentiae.

Expectant
semper nunquam
accipiunt.

Cur dicitis Sacramentum baptismi et Sacramentum poenitentiae, & non potius Baptismum & poenitentiam, sicut loquitur scriptura? Aut quando placuit uobis uti uocabulo Sacramentum, cur non additis etiam reliqua uestra Sacramenta, saltem extremam unctionem? id quod hoc loco commodissimum uobis fuisset, Nam cum aliquis interrogaret, Quam diu expectabitis remissionem peccatorum & uitam aeternam? commodum esset uobis ita dicere, debemus expectare per Sacramentum Baptismi &

Pppppp

mi &

DE BLASPHEMIA

ni & poenitentiae usque ad Sacramentum Extremae unctionis, quando ultra expectare non licet. Si enim in extrema uita non accipitis expectatam (ut dicitis) remissionem peccatorum, nunquam accipietis. Debemus, inquit, expectare remissionem peccatorum in hac uita, id est, quam diu hic uiuimus. Quousque? ad Calendas Graecas, Nam interim docetis, Christianum oportere dubitare num habeat remissionem peccatorum, num sit in statu salutis, ut contineantur in humilitate, per quam saluabitur, Si in hac uita Christiano dubitandum est, ubi manet uestra firma & certa spes, qua expectatis remissionem peccatorum in hac uita? forte illa expectatio perpetua, qua fatemini uos nondum accepisse remissionem peccatorum, est illa dubitatio, Et uestra firma & certa spes est hypocrisis & ficta res.

Ridiculum satis est quod dicunt, debemus expectare in hac uita remissionem peccatorum, in saeculo autem futuro debemus expectare uitam aeternam, Vbi expectabitis in saeculo futuro, in coelo ne an in inferno, uitam aeternam? Non calumnior, sed ineptias istorum uerborum in blasphema doctrina ostendo, Scio enim eos, cum dicunt, per Sacramentum baptismi & poenitentiae &c, hoc uelle dicere. Nos paruuli in peccatis concepti & nati debemus expectare in hac uita remissionem peccatorum per baptismum, Post baptismum uero, cum nos contaminauimus actualibus peccatis, tunc debemus expectare in hac uita remissionem peccatorum per poenitentiam. Sed portentosis et phanaticis uerbis ita loquuntur, ut omnis Ecclesia Sanctorum aperte cognoscat, homines insanos & doctrinis demoniorum dementatos non intelligere quid dicant. Coguntur a Satana, qui suis laqueis tenet eos captos, ad suam uoluntatem, ij. Timo. ij. haec phanatica.

phanatica proferre, & propter has blasphemias occidere Christi confessores. Quia ex animo oderunt Christi Evangelium, & in Evangelio ipsum Christum iusticiam nostram, quem sola fide apprehendimus datum nobis a patre, ut sit noster, quomodo non cum illo nobis pater omnia donauit? Col. ij. in Christo estis completi.

Hanc fidem in Christum, qua Christum suscepimus, ut fiamus filij Dei, Ioh. i. oderunt *oderunt fidem in Christum.* canes peius & angue, damnant, persequuntur, ut compleant peccata sua semper, pervenit enim in eos ira Dei in finem. Nam summo studio diligentissime cauent, cum loquuntur de remissione peccatorum & de uita æterna, ut hic, debemus expectare remissionem peccatorum & uitam æternam &c. ne in hoc negotio nominetur quidem uel Christus, uel fides in Christum, sed loquuntur sic, Firma & certa spe expectare debemus, in hac quidem uita, per Sacramentum baptismi & poenitentiae, peccatorum remissionem, in sæculo autem futuro uitam æternam. Itaque cauendum tibi est, cum mentio fit remissionis peccatorum & uitæ æternæ, ne coram istis Theologis nomines Christum uel fidem in Christum, nisi uelis, ut hæreticus damnari & pro Christo occidi, Nam nullum (aiunt) habet in scripturis testimonium & eisdem aduersatur fides, quia quis firmiter credit & certo statuit, propter Christum sibi remissa esse peccata, seq. possessurum uitam æternam.

Christus Lucae ultimo a resurrectione dicit, Moses, *Christus in scripturis.* Prophetæ & Psalmi testificantur de Me, quod oportuit Christum pati, & resurgere tertia die a mortuis, & prædicari in nomine meo poenitentiam & remissionem peccatorum in omnes Gentes, incipiendo a Hierosolyma,

Pppppp ij

Christus

DE BLASPHEMIA

Christus dicit hoc esse in omnibus scripturis. Louanien-
ses negant in ullis esse scripturis, & dicunt scripturas ad-
uersari. Petrus similiter ex Spiritu sancto dicit, Christo
omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem
peccatorum accipere per nomen eius quotquot credunt
in eum. Louanienſes dicunt Spiritum sanctum in Petro
mentiri. Deus promittit, Semen mulieris conteret caput
Serpentis. In semine tuo, o Abraham, benedicentur cum
cæ cognationes terræ. Esa. liij. Per cognitionem sui
ipse iustificabit seruos meos plurimos &c. Christus, Sic
Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum da-
ret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat
uitam æternam. Hoc est opus Dei, ut credatis in eum,
quem ille misit. Hæc est uoluntas Patris qui misit me, ut
omnis qui uidet filium, & credit in eum, habeat uitam
æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Si-
cut misit Me uiuens Pater, & ego uiuo propter Patrem,
ita & qui credit in Me, ipse quoque uiuet propter Me.
(His uerbis Christus arguit mendacietiam uerba Lou-
uanienſium) Ego sum resurrectio & uita, qui credit in
Me, etiam si mortuus fuerit, uiuet, & omnis qui uiuit &
credit in Me, non morietur in æternum &c. quæ ante
diximus. Sed Louanienſes dicunt, Hoc non est in scri-
pturis sanctis. Verum Pater clamat e cœlis, Hunc audis-
te. Et Deus dicit in Mose, Qui Prophetam illum audie-
rit, Ego ultor existam. Habetis uos Theologi Papistici
iudicium ueſtrum. Veſtro ipſorum iudicio estis con-
demnati, Tit. iij.

Non habent
excusationem
Impugnant
ueritatem ag-
nitam.

In tanta luce ueritatis, ubi uictæ sunt conscientie
ueſtræ, audetis impugnare ueritatem agnitam, diaboli-
ca audacia, Non habetis excusationem amplius, ut an-
tea in erroribus, de ignorantia, quia uidistis, & legistis,
& audistis,

& audistis totam sacram scripturam, ut gloriamini, modo non mentiamini, quæ testimonium perhibent Christo, quod nos omnes sumus in peccatis nostris damnati ad mortem æterram. Solus uero Christus filius Dei, pro nobis uictima factus, est nostra iusticia & uita æterna, ut Petrus de sacra scriptura dicit, Huic Christo omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius quotquot credunt in eum. Hoc uos negatis in scripturis haberi, & blasphematis scripturas, huic fidei aduersari, quia credentes in Christum accipimus remissionem peccatorum & uitam æternam propter Christum, id quod tamen ipsa sapientia Dei Christus dicit, ut dictum est. Qui credit in Me, ipse uiuet propter Me. Non auditis? Quam habetis excusationem de ignorantia, qui nostra scriptura Christiana & Apostolica uidistis & audistis, quia contra ea scribitis, & qui dicitis uos ita legisse sacras scriptas, ut possitis dicere, quid in eis sit, & quibus ipsæ aduersentur?

Christus dicit, Si non uenissem, & opera fecissem in eis, quæ nemo alius facere potest, peccatum non haberent (de peccato ad mortem loquitur) Nunc autem excusationem de peccato non habent (quasi ignorantes blasphemant Spiritum sanctum, & impugnant quidem ueritatem, sed non agnitam) quia uiderunt, id est, uicti sunt suis conscientijs hanc esse ueritatem, & tamen oderunt & Me & Patrem meum, id est, sunt ex hominibus coram Deo Dæmones facti, hostes Dei & Christi, non minus quam Diabolus ipse, qui persequuntur Euangelium salutis nostræ. Quod uiderunt, testis est Nicodemus, Magister, inquit, scimus quod a Deo uenisti Magister, Nemo enim hæc signa facere potest quæ tu facis,

DE BLASPHEMIA

nisi Deus fuerit cum eo. Horrenda, inquit, uerba sunt, quis est tam demens, qui uellet esse hostis Dei & Christi? Sed an non o boni uiri hostes sunt, de quibus Christus dicit, Viderunt, & oderunt Me & Patrem meum, Odio habuerunt me gratis, Nihil feci contra eos, Nihil feci contra Cæsarem, & tamen adigunt me in crucem apud Pilatum per Cæsaris tribunal, Quare? Gratis, propter nihil, immo propter mea benefacta, quod uolui Euangelio saluare eos, & diuina bona exhibui eis.

Non norunt
discrimen le-
gis & Euan-
gelij.

Vestro ergo ipsorum iudicio condemnati estis, nisi quosdam excuset insignis ipsorum stulticia, qua in sacris literis non plus docti sunt quam equus & mulus, omnes uero Theologi papistici, qui gloriantur se esse doctores Sacrae scripturae, adeo nihil intelligunt in sacris literis, ut non norint discrimen legis & Euangelij, sed sua doctrina insana confundant omnia, ex lege Euangelium & ex Euangelio legem facientes, ex tenebris dementati cordis sui proferunt obscura & phanatica uerba, quae nemo intelligit ne ipsi quidem, quemadmodum ante diximus ex Psalm. v. Non est in eorum ore ueritas uel certitudo, cor eorum uanum est, Sepulchrum potens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant, sed additur, Iudica uel condemna eos Deus. Dicunt suam doctrinam esse doctrinam Christianam, sed tamen incerta docent de Christo, quem docent in his uel illis operibus, & perfectum Christianum in uotis & regulis monasticis inueniri. Ecce hic Christus, Ecce illic Christus, Contra quorum seductionem dicit Christus Christianis, Nolite ad illos exire, Nolite credere, Ecce praedixi uobis.

Non audiuius te, Domine Iesu Christe, in nostris erroribus, quando patientiam habebas nobiscum & cum patris

SPIRITVS.

CCCCCIII.

patribus nostris, in ignorantia nostra, nunc autem reue-
lata Euangelij tui ueritate, audimus te, reuertimur ad uer-
ba tua relictis erroribus, agnoscimus nos esse in te bapti-
zatos & in mortem tuam, adhæremus tibi, audientes ex
te dulcissimam Paracleti consolationem & promissio-
nem. Si in Me manseritis & uerba mea in uobis manse-
rint, quodcumq; uolueritis petetis & fiet uobis.

Certe illa diabolica malicia uos nequaquam excu-
sabit, quia excæcati ita estis magno studio & uolentes, ho-
stes uerbi Dei et Euangelij Christi, ut uidentes non uidea-
tis, & audientes non intelligatis, ne corde conuertamini
& sanet uos Dominus noster Iesus Christus, ut Christus
ex Esaia dicit, Horrenda est sententia DEI, Excæca cor
populi huius &c. An non sunt maxime excæcati, qui ui-
dentes sacram scripturam non uident ibi legem & Euan-
gelium, uidelicet, quod nos in peccatis damnati ad mor-
tem æternam, cum credimus certa & indubitata fide in
Christum iusticiam & uitam nostram, accipimus a DEO
patre per Christum & propter solum Christum, non pro-
pter merita nostra, quæ sunt pessima, remissionem pecca-
torum & uitam æternam &

Alioqui dic hypocrita mendax & homicida, ut pater tuus diabolus est Ioh. viij. dic, quid prodest mihi Christus? quare datus est nobis filius Dei? Quid est, quod Euangelium prædicat, Christus mortuus est pro nobis, pro peccatis nostris, ut nos resuscitet in peccatis mortuos, Si per legem & opera nostra est iusticia, ergo Christus frustra mortuus est, Non ex operibus, ne quis gloriatur, Sanguis Iesu Christi filij Dei emundat nos ab omni peccato &c? Non est hoc, aiunt, in scripturis, sed contrarium

Pppppp iij

CIVIS.

DE BLASPHEMIA

ei^{us} est in stercore AntiChristi. Quid prodest mihi
 hi Christus peccatori damnato, si non accipio propter
 eum remissionem peccatorum & uitam æternam? Re-
 spondent tandem qui doctiores sunt inter eos, Christus
 meruit nobis gratiam primam (sic enim loquuntur) in
 baptismo, ubi abluti sumus ab omni peccato. Postquam
 autem contaminauimus baptismum nostrum per actua-
 lia peccata & rursus damnati sumus in peccatis nostris,
 tunc celsat meritum Christi erga nos, non enim accipie-
 mus remissionem peccatorum & uitam æternam propter
 Christum, sed oportet tunc nos ipsos laborare & mere-
 ri remissionem peccatorum, per opera pœnitentiæ quæ
 primum sunt satis factoria pro peccatis, deinde meritoria
 uitæ æternæ. In monasterio adduntur etiam opera Super-
 erogationis, In illis operibus sunt eorum Missationes, In-
 uocationes & cultus Sanctorum, indulgentiæ papales,
 uota & regulæ monachales, & omnia quæ faciunt & pa-
 tiuntur ualent eis ad remissionem peccatorum & sunt me-
 ritoria uitæ æternæ. Hanc uocant Gratiam secundam,
 quam, ut aiunt, non meruit eis Christus, sed ipsi merentur
 sibi suis operibus sine Christo, Dicunt enim propter Chri-
 stum nos non accipere remissionem peccatorum et uitam
 æternam, sed expectandam esse per Sacramentum bap-
 tismi & pœnitentiæ.

Vbi manet hic confessio fidei Christianorum, Credo
 in Iesum Christum filium Dei unicum, &c. Credo re-
 missionem peccatorum, carnis resurrectionem & uitam
 æternam? Non credo operum meorum satisfactionem
 pro peccatis. Si enim est remissio debitorum, non est satis-
 factio quemadmodum Luca vij. dicit Christus, Non ha-
 bentibus unde persoluerent donauit utrisq;. Vter ergo
 remissorem

Remissio est
 gratuita, Lu-
 ca 5. de pecca-
 trice.

remissorem plus diligit: Vbi Christus dicit dilectionem nostram sequi ut fructum fidei postquam Deus gratis, id est, per Gratiā, hoc est, propter semetipsum siue propter Christum remisit nobis peccatum. Non dilectio nostra præcessit ut esset causa remissionis peccatorum uel præcium pro peccatis. Nam ante remissionem debitorum, nullo modo debitores diligebant fœneratorem, sed odio habebant eum, abscondebant se & fugiebant ab eo, metuentes ne durius per legem exigeret ab eis debita. Postquam autem experti sunt eius gratiam & benignitatem remisit debitis, diligunt eum, sed ille plus cui plus donatum est.

Charitas quæ uidetur ab hominibus in operibus nostris est signum remissionis peccatorum & fructus fidei, non causa uel præcium remissionis peccatorum.

Ita peccatrici, o Simon, remissa sunt peccata multa, fuit peccatrix magna, non est nunc peccatrix, ut uos pharisæi intra uos dicitis, sed remissa sunt ei peccata multa, ut alteri debitori debita multa gratis, quia non habebat unde redderet. Tu Simon & uos pharisæi & homines alij, uidistis & audistis eam esse peccatricem in ciuitate, iam fide cordis accepit remissionem peccatorum multorum, id quod post mulieri dicit, fides tua te saluam fecit, quam fidem in corde alij homines uidere non possunt. Ergo uel ex fructu cognoscite arborem bonam, ex operibus multe dilectionis, cognoscite ei remissa peccata multa, et iam non amplius esse peccatricem, quemadmodum uos condemnatis eam. Certum signum ingeritur oculis uestris multa dilectio, quam uidetis in operibus huius mulieris, quod fide cordis, quo respicere non potestis, accepit remissionem peccatorum multorum, & iam non est peccatrix, sed iusta & sancta filia Dei, habens uitam æternam patris hereditatem.

Dilectio multa, quam in operibus mulieris ut fructu fidei & remissionis peccatorum multorum uident ho-

Q q q q q

mines,

DE BLASPHEMIA

mines, est certum signum internæ fidei & iustificationis, siue remissionis peccatorum multorum in conscientia mulieris, quod iam non est amplius peccatrix, quam fidem cordis & remissionem peccatorum multorum homines uidere non possunt, quemadmodum Christus dicit, in hoc cognoscent omnes, quod mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad inuicem. Charitas est fructus Spiritus, non est ipsa fidelis arbor. Ex fructu cognoscitur arbor, fructus non facit arborem, sed arbor facit fructum. Fides in Christum, quæ sola iustificat coram Deo ut Christus hic peccatrici dicit, fides tua te saluam fecit, operatur postea bonum per dilectionem, ut Paulus Galatis dicit, quemadmodum & alibi dicit Christus de ungente muliere, Bonum opus operata est in me, Pauperes semper habetis uobiscum &c. Quare opus illud erat bonum, quia uenit ex fide. Quicquid enim non est ex fide, Rom. xiiij, peccatum est, etiam si in speciem sanctissimum uisum fuerit, ut opera Pharisei, Lucæ xvij,

Duo hic debitores sunt, Simon pharisæus qui fuerat leprosus, sed a Christo curatus & sanatus, & mulier quæ fuerat in ciuitate peccatrix. Non habentibus illis unde redderent (non enim habebant bona opera siue dilectionem, sed mala opera, impossibile est enim bonum fructum esse ubi bona arbor non est,) condonauit Christus utrisq; & remisit utrisq; debita siue peccata. Illi parum, ut pharisæo in sua conscientia uidebatur, huic multum.

*Dilectio certo
sequitur Re-
missionem pec-
catorum.*

Vter ergo Christum plus diligit? Nam certe dilectionem necesse est sequi apud non ingratos & agnoscentes beneficium Christi remittentis peccata, Non remittuntur nobis peccata propter bona opera nostra siue propter

pter dilectionem nostram, quæ apud damnatos peccato-
res ut in gehennas malas esse non possunt, sed in Christo, per
Christum & propter solum Christum remittuntur nobis
peccata, ut non dicam quod illa satisfactio non posset esse
remissio, quæ nisi gratuita sit, remissio nō est. Et nos Chri-
stiani credimus Remissionem peccatorum, id quod Chri-
stus aperte hic dicit, Non habentibus unde redderent con-
donauit utrisq;. Remittuntur uel remissa sunt ei peccata
multa, per quid? per fidem in Christum, quemadmodum
dicit mulieri, Fides tua te saluam fecit.

Vter ergo eum plus diligit? Respondet Simon,
Aestimo quod is cui plus donauit, Rectius iudicauit pha-
risæus quam nostri Sophistæ, qui ex hoc loco dixerunt sa-
tis inepte, ne dicam impie, peccata nobis remittit propter
dilectionem nostram, in uerbis enim Christi, quæ loqui-
tur ad Simonem, Remittuntur ei peccata multa, quia di-
lexit multum, faciunt dilectionem nostram causam & me-
ritum siue præcium remissionis peccatorum, id quod esse
non potest, ut dictum est, cum Christus dilectionem tan-
tum faciat fructum & signum remissionis peccatorum;
Nam hanc fidem cordis, qua mulier in conscientia agnos-
uit sibi remissa esse peccata multa, & se non amplius esse
peccatricem, pharisæi in conuiuio aut alij homines uide-
re non potuerunt. Vidit autem Christus, qui est cordium
cognitor, ut dicitur Iere. v. Domine oculi tui respiciunt
fidem, Et in historia paralitici scriptum est, Videns autem
Iesus fidem illorum &c.

Ideo Phariseus, qui inuitauerat eum, uidens quod
fiebat, ait intra se, dicens, Hic si eset Propheta, sciret utiq;
quæ & qualis est mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix
est, iudicat Iesum errare, cum ipse interim Pharisaica ius-

DE BLASPHEMIA

fficia tumens, oblitus gratiæ quæ ipsi contigerat) errat
 toto cœlo, quod condemnat peccatricem, quæ nunc uer
 re peccatrix non est. Recte alibi dicitur, *Nolite iudica
 re & non iudicabimini, Sic faciet uobis Pater uester cœs
 lestis, si non remiseritis unusquisq; patri suo de cordi
 bus uestris, Ego ueni uocare non iustos, sed peccatores
 ad pœnitentiam. Nolo mortem peccatoris, sed ut magis
 conuertatur & uiuat. Meretrices & publicani præce
 dent uos Phariseos in Regnum cœlorum. Non est uo
 luntas Patris mei cœlestis, ut pereat uel unus de his pus
 illis.*

*Ex dilectione
 externa co
 gnoscunt fidē
 & remissionē
 peccatorum
 internam.*

Christus uero declarans Simoni se esse plus quam
 Prophetam, qui uideat cogitationes cordis eius, suscipit
 patrociniū pro muliere, dicens, Recte iudicasti, quod
 ille cui multa remissa sunt, multum diliget remissorem.
 Hoc enim uides in hac muliere, quam tu peccatricem iu
 dicas non recte, fuit enim, sed nunc non est, habuit pec
 cata multa, sed nunc remissa sunt ei peccata multa per
 fidem cordis (ut dicit mulieri, *Fides tua te saluam fecit*)
 quam fidem cordis tu uidere non potes, quam remissio
 nem peccatorum multorum tu uidere non potes in con
 scientia mulieris. Potes autem uidere eam fidem cordis
 & remissionem multorum peccatorum, quæ est in con
 scientia mulieris, gaudentis & gratias agentis de remis
 sione peccatorum, Potes, inquam, uidere in externo si
 gno, quod oculis uestris obijcitur, uidelicet in fructibus
 fidei & iustificationis, in dilectione multa, quam uidetis
 in operibus eius. Opera enim dilectionis, quæ ex fide
 cordis facit (ut Paulus ait, *Fides per dilectionem ope
 ratur*) non sunt opera peccatricis, habentis multa pec
 cata, sed filiæ Dei, cui remissa sunt peccata multa.

Certum

Certum ergo signum habes, o Simon, multam huius mulieris dilectionem, quam in operibus eius coram uides, quod remissa sunt ei peccata multa, dum credit in Me, fides eius saluam fecit eam, quam tu in corde eius uidere non potes. Vides autem in externo signo operum dilectionis. An non iudicabis ex fructibus de arbore, tam multos fructus tu nondum edidisti erga Me, licet dilexisset Me uidearis, sed parum dilexisti, quia parum tibi remissum esse sentis. Hac autem dilexit mulier, id quod uides in operibus dilectionis eius, in fructibus dignis ueræ penitentiae & remissionis multorum peccatorum, quæ non sunt opera satisfactionis pro peccatis multis, nec opera quæ mereantur remissionem peccatorum, quemadmodum stulti Sophistæ, hoc loco, fecerunt dilectionem precium remissionis peccatorum, quasi propter dilectionem multam remissa sint peccatrici peccata multa, quæ non posset esse remissio, ut ante dictum est, & Christus hoc negat stultis Sophistis, dicens, Non habentibus unde redderent, condonauit uel remisit utrisque debita siue peccata. Quo significat remissionem peccatorum esse gratuitam, & impossibilem esse nostram satisfactionem debitorum, qui quotidie & perpetuo etiam post baptismum, donec hic uiuimus, rogamus, Remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris. Et addit Christus contra nostros Sophistas. Vter ergo eum plus diligit? Significans apertissime dilectionem opera dilectionis in debitoribus non præcessisse, quibus mererentur aut satisfacerent apud creditorem, ut eis debita condonarentur, remitterentur relaxarentur, ut non dicam quod illa non posset esse condonatio, remissio aut relaxatio, si pro meritis daretur, uel potius contingeret, sed dilectionem & opera di-

DE BLASPHEMIA

lectionis sequi in debitoribus post remissa debita, quem
admodum aperte dicitur, Cui minus remittitur uel re-
missum est, gratuito (quia non habebant unde redder-
rent) is minus diligit, id est, gratus quidem non tam mul-
tum agnoscit benefactorem & beneficia eius:

fides tua.

Vado in pace

Hoc est quod mulieri dicit, fides tua in Christum
(non dilectio tua) te saluam fecit, Vade in pace, uiue in
gratiarum actione, in fide filij Dei, ut uiuat in te Chris-
tus (ut in Paulo Gal. ij.) fac fructus dignos poeniten-
tiae, id est, confitere gratiam Dei in Christo, cresce in co-
gnitione Christi perpetuo, non te abalienent a me odia,
blasphemiae, persecutiones Pharisaorum, qui aduersan-
tur mihi, exhibe opera dilectionis proximis tuis, decla-
ra alijs hominibus, quibus ante scandalo fuisti, per opera
dilectionis, tibi remissa esse peccata multa per fidem in
Christum, ut sis bono exemplo alijs, ut conuertantur ad
Christum (ut Paulus i. Timo. i) his fructibus declarabis
mundo, qui fidem & iusticiam tui cordis uidere potest,
te esse arborem bonam factam ex gratia Dei per solum
Christum, id est, ex peccatrice filiam Dei, haeredem uitae
aeternae, ne si posthac uolueris peccare rursus, turbes
& amittas pacem conscientiae tuae, quam per fidem re-
missis peccatis multis accepisti, hoc est, Vade in pace,
quod alibi dicit sanato, Noli amplius peccare, ne quid
tibi deterius contingat, Sic enim dicit Paulus Ro. v. Ius-
tificati ex fide pacem habemus erga Deum, per Domi-
num nostrum Iesum Christum, per quem contigit no-
bis, ut fide perduceremur in gratiam hanc, in qua stamus
& gloriamur sub spe gloriae Dei, Nec hoc solum, uerum
etiam gloriamur super afflictionibus &c. quae Paulus
longe alia dicit de fide in Christum, & de spe promissio-
num

SPIRITVS. CCCCXVIII.

num in Christo, quam Sophistæ Louanienses scriptura-
rum & uerborum Christi calumniatores dicunt, Fides,
inquiunt, qua quis firmiter credit & certo statuit prop-
pter Christum &c.

Hæc est certa & uera sententia, & non potest esse alia in illo loco de peccatrice, ex certis uerbis Christi & toto illo negotio remissionis peccatorum per Christum quod illic agitur, Ad Simonem loquitur Christus de muliere, ostendens ei hanc mulierem non esse peccatricem, Remissa sunt, inquit, ei peccata multa, id quod tu uidere non potes, quoniam dilexit multum, id quod tu in operibus eius coram uides, Ex dilectione multa huius mulieris quam uides, ut ex certo signo hominibus conspicuo, debes certo cognoscere eam iam non esse peccatricem, sed ei esse remissa peccata multa, Si-
mon cogitat, Omnes sciunt eam esse peccatricem, unde sciam & cognoscere potero, ei remissa esse peccata. Christus ergo addit, Quoniam dilexit multum, id quod coram uides & negare non potes, uides fructum remissionis peccatorum & iusticiæ fidei in muliere, uidelicet dilectionem, quod dilexit multum, unde non debes dubitare ei remissa esse peccata multa, & eam iam non esse peccatricem, ut tu Pharisaica superbia tibi somnias, quem admodum Christus alibi dicit. In hoc cognoscent omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem, ut antea sæpe diximus. Quæ maxima consolatione paracleti Spiritus sancti nobis dicuntur, quod postquam fides in Christum nos saluos fecit a peccatis nostris (Matth. i. Iesus saluum faciet populum suum, id est, credentes in ipsum, a peccatis eorum) postquam remissa sunt nobis a Deo patre peccata nostra per solum Christum, & propter solum Christum, non sumus amplius

Certa est in-
dubitata sen-
tentia Luc. 7.
de peccatrice

DE BLASPHEMIA

plus peccatores coram Deo, sed filij Dei, etiam si adhuc cum Paulo necesse est, ut dicamus, Non inuenio in me hoc est in carne mea bonum, uidelicet Deo non imputante nobis nostram iniusticiam, imputante uero nobis suam iusticiam. Et Christus non sustinet ut aliquis uel diabolus nos accuset, quemadmodum Simon uel in corde accusabat mulierem, peccatrix est, defendit enim nos & iustificat nos dicens, Remissa nobis esse peccata multa, ut uideas illud Rom. viij. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, ijs qui secundum propositum uocati sunt sancti &c. Quis accusabit electos Dei? Deus est qui iustificat, Quis condemnabit? Christus est qui mortuus est &c. Ita, ut audisti, habet ratio uerborum Christi ad Simonem, ut ex operibus dilectionis in muliere Simon uideat & cognoscat mulieri per fidem remissa esse peccata multa.

Ad mulierem autem & ad conscientiam mulieris Christus sic dicit, fides tua te saluam fecit, uade in pace, Totum itaque negotium quod illic erga peccatricem agit Christus, est negotium Gratiae Dei & remissionis peccatorum, exoptatissimo exemplo omnibus peccatoribus poenitentiam agentibus, Nostri Sophistae ex illo toto negotio & uerbis Christi nihil intelligentes, praedicauerunt & stultissime docuerunt ex illo sacro Euangelio legem, id est, dilectionem, Nam plenitudo legis dilectio est, quod propter dilectionem, id est, opera nostra iustificamur & remittuntur nobis peccata, & blasphemant quod Christus hoc dixerit, & ita, quasi autore Christo, fecerunt dilectionem & opera nostra, causam, praecium, meritum remissionis peccatorum, id quod Christus ipsis fortiter negat, dicens, Non habentibus unde soluerent condonauit utrisque, uter eum plus diligit? fides tua te saluam fecit, uade in

de in pace, quam per DEI gratiam & fauorem accepisti, sicut ex gratia & fauore creditoris acceperunt duo debi- tores, Cui multum remittitur, multum diligit, Cui minus remittitur minus diligit, Dilectio sequitur remissionem debitorum, Soli enim iustificati per fidem in Christum filij DEI præstant legem, & in Christo omnes promissio- nes, etiam legis, sunt Etiam & Amen, Non audiemus So- phistas nostros & calumniatores ac deprauatores scriptu- rarum, sed audiemus Christum, cui omnes prophetæ tes- timonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius quotquot credunt in eum.

Aduerte Sicut hebraica phrasi idem est, Remissa sunt ei peccata multa, & Remittuntur ei peccata multa, utrum- que enim & legunt & canunt, ita idem est, Quoniam dilex- it multum, & quoniam diligit multum, hebrei enim etiam præsens tempus exprimunt per uocem præteriti, ut Ma- gnicat anima mea Dominum, Et exultauit, pro exultat &c, Et Quod hic dicitur, Quoniam dilexit multum, an- te dixit, Vter eum plus diligit, non dicit dilexit? & post, Cui minus remittitur minus diligit, non dicit, dilexit, & tamen nihil aliud significatur utraq; uoce, ut uides, quam dilectionem secutam quæ uidetur in operibus, prodere & declarare remissionem peccatorum & fidem cordis quam alij homines uidere non possunt.

Videamus uero quæ dicta sunt, in uerbis & actio- ne Christi apertissime, ita ut nemo possit de hoc negotio remissionis peccatorum per solum Christum & propter solum Christum dubitare, nisi plane sit impius et contem- ptor huius sacratissimi exempli, uideamus, inquam, ut con- fundantur adhuc amplius nostri Sophisticatores, qui hic

Ex lege Euan-
gelium, Ex Eu-
angelio le-
gem faciunt.

Rrrrr

ex Euang

DE BLASPHEMIA

285.

ex Euangelio legem fecerunt, adeo indocti in sacris literis, ut nesciant discrimen legis & Euangelij, Omnia confundunt, docentes, Ecce hic, ecce illic Christus, Fac hoc & eris saluus, aut fac illud, & eris bonus Christianus, Perfector autem eris, si ultra Dei praecepta feceris etiam opera supererogationis, ut sit in uotis Monasticis, Missa est sacrificium Deo acceptissimum, pro uiuis & defunctis. Sic enim nos AntiChristiani statuimus, sine uerbo Christi atque adeo contra uerbum Christi, Nam habemus Papam Sanctissimum & alios magnos doctores, quos audimus, ut non opus sit nobis audire Christum, etiam si pater claret et e coelis, Hunc audite, Nam Christus rediit in coelum, & dedit Ecclesiae suae potestatem, ut statuatur & faciat ex Euangelio & Sacramentis Christi, quodcumque libuerit. Nos Papistae sumus Ecclesia Christi, sponsa immaculata (ut uidere licet etiam Romae) & nos Sacrificuli & Monachi sumus capita in hac Ecclesia, Ergo quicquid nobis uisum fuerit & libuerit, hoc statuemus, & dicemus Ecclesiam hoc statuisse, Hoc omnes ita seruare & credere debent quotquot uolunt salui fieri, Qui autem Ecclesiam nostram in his somnijs & abominationibus nostris non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Statuimus autem & fecimus Missam (ignotum nobis Sacrificulis uocabulum) Sacrificium pro uiuis & defunctis, per quod saluantur omnes nostri adulteri, immundi, Sodomitae, blasphemae, periuri, homicidae, raptores, inuidi, auari, usurarii, iniuri, &c. ut praedixit Zacharias ca. v. de nostra doctrina, Nihil damnat nostros ne infidelitas quidem, modo tantum multas Missas habeant, quibus confidant, quae sunt a nobis excogitatae, ideoque non ex uerbo Dei & institutione Christi, sed ex mendacio Satanae profectae. Quod si etiam istae Missae nihil prodescent alijs siue uiuis siue defunctis.

sanctis, ut Lutherani hæretici dicunt, tamen totus mundus uidet, quod nos per Missas maximi & Domini omnium facti sumus, Non sunt nobis Sacrificulis contemnenda Missarum Sacrificia. Quia uero sic statuimus, omnes debent ita credere & suscipere Missas, nisi uelis inobediens Ecclesiæ nostræ ut ethnicus & publicanus a nobis haberi. Quia sine Missarum sacrificijs non est salus, id est, dignitas Papalis sub cœlo. Sed quid ego hic interim contendendo cum Missarijs, Non repeto hic omnia quæ docuerunt isti dubitatores, Ecce hic, ecce illic Christus, indulgentias Papales, inuocationes & cultus Sanctorum &c.

Videamus uero ut cœpi dicere, & audiamus Christum unicum Magistrum nostrum in hoc negotio remissionis peccatorum. Ad Simonem loquitur de dilectione mulieris, quam Simon coram in operibus mulieris uidebat, unde cognoscere debebat eam iam non esse peccatricem, sed remissa ei peccata. Et præfert mulierem Simon in dilectione operibus ostensa. Atq; ita hoc signo uidelicet dilectione ceu demonstratione oculari (ut uocam⁹) conuincit Simonem, quod non recte senserit eam esse peccatricem. Inde conuersus ad mulierem, confirmat eius conscientiam, quam ipse uidere potuit, non Simon uel alij accumbentes mensæ, dicens, Fides tua te saluam fecit. Hæbes totum negotium, quod remittuntur a Deo peccati ei peccata multa per fidem in Christum, ut habeat pacem, Rom. v. Hoc hominibus ignotum ipsa declarat & significat dilectione, id est, fructibus iusticiæ siue remissionis peccatorum, quos fructus homines uidere et gustare possunt, quemadmodum certe hic gustauit Christus ipse magis his saturatus, quam ferculis Simonis Pharisei, ut recte canitur in Sequentia, Vide nunc in Euangelio Lucæ. Hæc

Remissio peccatorum Lucæ 8. in peccatrice.

DE BLASPHEMIA

omnia claro ordine aperte dici, ut mirum sit Sophistas etiam ea potuisse deprauare.

Vides, o Simon, hanc mulierem? (hic sunt duo debitores, sed mulier pl⁹ diligit, quia agnoscit sibi remissum esse multum) Intraui in domum tuam, Aquam pedibus meis non dedisti, hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis capitis sui exterxit, Osculum mihi non dedisti, hæc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti, hæc autem unguento unxit pedes meos, propter quod tibi dico, Remittuntur ei peccata multa, (id quod tu uidere non potes) quoniam (ut uides) dilexit multum, Cui autem minus remittitur (ut tibi) is minus diligit (uideris quidem diligere, quia inuitas me ad prandium, sed tantam dilectionem non exhibes mihi, quantam mulier, quia non agnoscis tibi multum condonatum, adeo tumes adhuc Pharisaica superbia contra peccatores & peccatrices, quos tamen uides poenitentiam agere,

Præterea hæc mulier mihi in corde suo summum habet honorem, & proprium mihi Messiae siue Christo debitum, uidelicet quod credit se habere remissionem multorum peccatorum per Me solum & propter Me solum a patre coelesti, secundum Euangelium, Semen mulieris conteret caput Serpentis, & In semine Abraham benedicentur cunctæ cognationes terræ. Et hoc est nomen quo uocabunt eum Dominus iusticia nostra. Vide meretrix & defertrix ubi non sis prostrata, tamen reuertere ad Me, & ego suscipiam te. Et uocabis me Pater meus &c, Et sponsabo te Mihi in iusticia &c. Nolo morem peccatoris &c. Dabo legem meam in mentes eorum & in

& in corda eorum scribam eam, & peccatorum eorum non recordabor amplius, hunc honorem proprie Mihi debitum, id est, credere Christum esse iusticiam damnatorum peccatorum, tu Simon mihi non habes, neque tui socij, qui hic assident. Et hodie Louanienses Theologi maiori impietate, quam illi Pharisei, publico scripto negant in scripturis haberi, quod firma fide propter Christum accipimus remissionem peccatorum & uitam æternam,

Vide uero nunc & audi in uerbis Christi, quod hic agitur erga mulierem negotium remissionis peccatorum per solam in Christum fidem, Et dixit ad mulierem Remittuntur tibi peccata tua. Et coeperunt qui simul ac cubebant dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata remittit? Senserunt quod res est, multo melius quam papistici Theologi, uidelicet quod Christus diceret, non ex operibus bonis mulieris prouenire iusticiam coram Deo, hoc enim modestius tulissent Pharisei, qui erant iusticiarij, sed de remissione peccatorum per uerbum eius, Remittuntur tibi peccata, unde offendeabantur cogitantes. Quis est hic qui etiam peccata remittit? Alibi cum dixisset paralitico, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Dicebant intra se, Hic blasphematur, quis potest peccata remittere nisi solus Deus? Quibus Iesus dixit, Quam facile est Mihi dicere & efficere, Surge & ambula, tam facile etiam est Mihi dicere & efficere, Confide fili, id est, crede, remittuntur tibi peccata tua, Surge, tolle grabatum tuum, & uade domum. Illi ergo uiso miraculo, quo certo declarabatur, Christum eum esse, & remittere peccata, id est, esse iusticiam nostram, glorificauerunt Deum, & admirantes, dixerunt, Vidimus mira-

DE BLASPHEMIA

filia hodie. Propter ista mirabilia occidunt Louanien-
ses Theologi sanctos Christi confessores, & effundunt
innoxium sanguinem, ut ueniat super ipsos omnis san-
guis iustus, qui effusus est ab Abel usque ad nos. Sunt
mendaces & homicidæ, ut pater ipsorum Diabolus Ioh.
viij. Ideo persequuntur filios Dei. Christus uero nihil
moratus offendicula Phariseorum, pergit, dicens mulie-
ri, Fides tua (non dilectio tua) te saluam fecit. Vade in
pace, iam posthac uiue in gratiarum actione, fac opera
dilectionis, dignos fructus poenitentiae, opera filiorum
Dei, quibus declarabis alijs hominibus (quibus hacten-
us fuisti scandalo) te non amplius esse peccatricem, te
accepisse remissionem peccatorum multorum per so-
lum Christum, per benedictionem Abraham promissam.
Antea uixisti ut peccatrix, nunc remissionem peccato-
rum accepta, uiue ut filia Dei, ut quam accepisti pacem
retineas in conscientia tua apud Deum &c.

Quando tam apertum est exemplum mulieris
Dilectioni tri ris, Lucae vii. de gratuita remissione debitorum siue
buunt omnia, peccatorum, quæ non potest esse remissio, si non est gra-
Christo nihil. tuita per solum & propter solum Iesum Christum Do-
minum nostrum, erubescite uos impij Sophistæ Theo-
logi papistici, quod odio Christi & fidei, ut Antichri-
stiani, deprauastis non solum alias scripturas, quæ di-
cunt de iusticia fidei & fiducia misericordiae Dei, quæ
est Christus, sed etiam hoc omnibus peccatoribus & to-
ti Ecclesiae Christi salutare exemplum. Hic doluistis,
quando audistis Christum, pronuntiare, Fides tua te sal-
uam fecit, & studio quaesistis aliquid, quo tam apertam
Dei gratiam & iusticiam, quæ est per fidem Christi ob-
scuraretis. Hoc enim fuit Antichristi studium in Euan-
gelio

gelio Christi, & inuenistis fucum uestræ impietatis, ut
 doceretis ex uerbo Christi, Quia dilexit multum, pro
 pter nostram dilectionem, siue propter nostra opera re
 mitti peccata, quasi uero hæc sit remissio, contra manife
 stum uerbum Christi, Non habentibus unde redderent.
 condonauit utrisq; uter ergo eum post condonationem
 plus diligeret? Sed hac insania seduxistis multos, scripsis
 tis libros, replestis Scholas & Ecclesias, ita ut tandem
 dilectioni tribueretis omnia, Christo nihil, & uocare
 tis dilectionem gratiam, doceretis Christiano homini
 esse dubitandum, num sit in gratia, num sit in statu salu
 tis, num sint ipsi remissa peccata, num placeant Deo o
 pera sua, num possesurus sit uitam æternam, Id est, ut
 exponunt Theologi Louanienses, Christianus non de
 bet firmiter credere et certo statuere, quod propter Chri
 stum accipit remissionem peccatorum & uitam æter
 nam, Ecce hic, ecce illic Christus, ut nusquam inuenias,
 Psal. v. Non est in ore eorum ueritas uel certitudo, Se
 dent in cathedra pestilentiae, quæ fingit laborem in præ
 cepto, ut alibi Psalmus dicit secundum ueterem transla
 tionem, Hoc scilicet didicistis ex hoc exemplo peccatri
 cis, ubi Christus suum propriū officium agit, quod uos
 infideliter negatis, uidelicet negotium remissionis pec
 catorum etiam multorum & maximorum per fidem.
 Hoc nunc uidet fere totus mundus in tanta Euangelij
 luce, Vobis autem est hoc iudicium (Ioh. iij.) quod lux
 uenit in mundum, & dilexistis magis tenebras quam lus
 cem, sunt enim mala uestra opera, id est, uestra doctrina,
 cultus & fictæ religiones, quibus operibus uos fures &
 latrones, qui lucem odio habetis, non uultis lucernam
 Euangelij adhiberi, ut non arguantur opera uestra, sed
 Rrrrr iij. Christus.

DE BLASPHEMIA

Christus iam occidit Antichristum Spiritu oris sui,
Blasphemate, occidite, nihil efficietis, peribitis.

Erubescite, inquam, fidei & officij Christi hostes, uel de stupida & crassa inscientia uestra, quod hanc suauissimam & æternam consolationem de peccatorum perfidiam in Christum remissione gratuita, Lucae vii. non uidistis, uel de malicia uestra, quod hæc uidere nolulistis. Si qui ex uobis ignoranter blasphemant & persequuntur Euangelium Christi, pro eis oramus, ut Stephanus orauit pro Saule, qui Paulus sanctus uocatur. Qui autem agnitam ueritatem impugnant, habent suum iudicium & suum iudicem, illum quem iustificatorem suscipere nolunt, & sanguinem eius pollutum ducunt, cum aiunt remissionem peccatorum non accipi propter Christum. Hi dolent & inuident Spiritui sancto, quoties in scripturis dicit Christum esse iusticiam nostram, & quoties dicit de iusticia fidei. Vellent hæc non ita esse scripta hostes Euangelij, sed ubique potius esse scriptum, Opera nos iustificant, Propter opera nostra remittitur nobis peccatum (Egregiam scilicet remissionem?) operibus nostris primum satisfacimus pro peccatis nostris, deinde ubi satisfacimus & persoluimus debita (contra uerbum Christi, Non habentibus unde redderent &c.) mereamur operibus nostris multa merita, hic super terram, & illic supra coelos, & tandem uitam æternam, Non opus est nobis Christo ad remissionem peccatorum & ad uitam æternam consequendam, Hæc, inquam, uellent potius esse scripta in locis Scripturæ, ubi Spiritus sanctus dicit de iusticia fidei siue de Christo iusticia nostra, qui non potest apprehendi & suscipi a nobis nisi Sola fide, Adeo sunt hostes fidei, & oderunt & persequuntur Christum
Sola

Sola fide apprehensum, ut impudentissime contra Spiritus sancti, scripturas hanc statuunt AntiChristianam doctrinam, propter quam occidunt Lutheranos, id est, sanctos Christi confessores. Fides, inquiunt, qua quis firmiter credit & certo statuit, propter Christum sibi remitti peccata, & se possessurum uitam æternam, non habet in scripturis testimonium, immo Scripturæ huic fidei aduersantur.

Sed heus bone lector, Ante indicaui tibi impietatem eorum & insanam doctrinam in his uerbis, nunc attende etiam ineptias stultissimorum hominum, de quibus *Stulticia Theologastorum.* Paulus in Spiritu, prædixit ita, in hypocrisi loquentium mendacium, Postquam negauerunt Sacram scripturam, quæ de Christo iusticia nostra testificatur, ut dicit Petrus Acto. x. & negauerunt Christum fide susceptum esse iusticiam nostram siue remissionem peccatorum & uitam æternam, fatentes aperte se non credere in Christum, se adhuc in peccatis suis esse damnatos, audent addere hypocrisin suam & mendacia uerba, id est, quæ ipsi non credunt esse uera, nec credere possunt esse uera, & pergunt ludendo uerbis fictis ineptire. Etiam si, inquiunt, firma & certa spe expectare debemus, in hac quidem uita, per Sacramentum baptismi & poenitentiae, peccatorum remissionem, in sæculo autem futuro uitam æternam. Quomodo possunt firmam & certam spem habere, qui fidem in Christum non habent, qui negant se habere remissionem peccatorum & uitam æternam propter Christum? ficta & uana uerba sunt. Qui possunt uitam æternam expectare sine Christo, uel ut ipsi loquuntur, non propter Christum, qui tamen fidelibus est uita æterna? Expectant remissionem peccatorum per baptismum & poenitentiam, qui non credunt remissionem peccatorum se accipere propter Christum.

S s s s s

stum,

DE BLASPHEMIA

rum, Habent ergo baptismum & poenitentiam sine Christo, Portenta sunt uerborum, quibus quærent fucum suis demoniorum doctrinis.

Baptismus. Non intelligunt illud Rom. vi. Quicumque baptizati sumus in Christum Iesum, in mortem eius baptizati sumus, In Christum Iesum, ait, ut non agnoscamus nobis aliam iusticiam coram Deo præter Iesum Christum, in mortem eius, dicit, ut non agnoscamus aliam satisfactionem pro peccatis præter mortem Christi. Qui itaque crediderit & baptizatus fuerit saluus erit, ait Christus, & Paulus Gal. iii. Lex paedagogus noster fuit ad Christum, ut ex fide iustificaremur, At postquam uenit fides, non amplius sumus sub pedagogo, Omnes enim filij Dei estis per fidem in Christo Iesu, Nam quicumque baptizati estis, Christum induistis, Et Col. ii. In Christo completi, estis conscripti simul cum illo per baptismum, in quo simul cum illo resurrexistis per fidem quam operatur Deus, qui excitauit illum a mortuis, Et uos, cum esetis mortui in peccatis & in præputio carnis uestre, simul cum illo uiuificauit, condonans nobis omnia peccata, deletio chirographi etc. Quando intelligerent hæc, qui negant in scripturis sanctis hæc haberi? de baptismo dicunt in articulo secundo, per baptismum peccata plene tolluntur & fiunt homines filij Dei, ac hæredes uitæ æternæ, sed (ut in nono articulo dicunt) non per certam & firmam fidem propter Christum, habent ergo baptismum Christi sine Christo, quæ sunt uerba phanatica & AntiChristiana.

Poenitentia. Similiter non intelligunt quod Christus a resurrectione dicit, Lucæ ult. Sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere a mortuis tertio die, & prædicare in nos

In nomine eius poenitentiam et remissionem peccatorum
in omnes gentes, incipiendo a Ierusalem. Non audiunt,
in nomine Christi poenitentiam & remissionem pecca-
torum oportere praedicari, neque etiam audientes intelligunt,
quia negant hoc in scripturis haberi, Et Christi mortem
& sanguinem faciunt nobis plane inutilem, quando ne-
gant poenitentes peccatores & peccatrices habere remis-
sionem peccatorum & uitam eternam propter Christum,
contra eos Paulus dicit Gal. iij. Si per legem est iusticia,
ergo frustra Christus mortuus est, Sed quid ego contem-
do cum eis? ne hoc quidem Pauli uerbum intelligunt.

Quod habent poenitentiam, id est, ut ipsi fatentur, *Papistarum*
remissionem peccatorum & uitam eternam, sine Christo, *poenitentia,*
notissimum est, quia docent, & haecenus docuerunt, *non in nomine*
nitentiae esse tres partes, cordis contritionem, oris confes- *Christi sed in*
sionem, & operis nostri satisfactionem. Per haec, inquit, *operibus non*
redeunt damnati peccatores ad Deum, accipiunt remissio- *nis.*
nem peccatorum & uitam aeternam, Itaque (secundum hanc
doctrinam) homines damnati possunt saluari per seipsum
videlicet per sui cordis contritionem, per sui oris confes-
sionem, per operis sui satisfactionem, & non opus est pec-
catoribus & peccatricibus Christo ad remissionem pecca-
torum & ad uitam aeternam possidendam, quia, inquit
Fides qua quis firmiter credit & certo statuit, propter
Christum sibi remitti peccata, & se possessurum uitam ae-
ternam, non habet testimonium in Scripturis, sed scriptu-
ra ei aduersatur. Haec certe non est praedicatio poeniten-
tiae in nomine Iesu, quemadmodum Christus dicit, nec
haec doctrina respondet exemplo peccatricis, de quo dixi-
mus, sed est proprie doctrina AntiChristianorum, in
hypocrisis loquentium mendacium, de quibus Petr^{us} etiam
Sssss ij praedicat

DE BLASPHEMIA

prædicit. ij. Pet. ij. Fuerunt haecenus pseudoprophetae in populo Israel, quemadmodum & inter uos erunt falsi doctores, qui clam introducent sectas perditionis, etiam Dominum, qui ipsos suo sanguine mercatus est, abnegantes, accersentes sibi ipsis celerem perditionem, et multi sequentur illorum exitia, per quos uia ueritatis blasphemabitur, & per auaritiam fictis uerbis de uobis Christianis negotiabuntur, quibus iudicium iam olim non cessat & perditio illorum non dormitat &c.

*Dicunt. Nos
etiam habemus
fidem etc.*

At dicunt Papistæ qui oderunt & persequuntur Euangelium Domini nostri Iesu Christi, Videntur nobis insani esse isti hæretici Lutherani, Dicunt enim & scribunt quasi nos simus infideles & non credamus, cum tamen nos sumus non solum Ecclesia Christi sed etiam capita Ecclesiarum, & maxime plus quam alij habemus fidem Christianam, Non sumus Turcæ aut Iudæi &c. Respondeo, Si habent fidem Christianam, cur oderunt & persequuntur eam? Dicant ipsi quid uocent fidem Christianam, Hoc in omnibus articulis Louaniensium non inuenies, in articulo octauo, uidentur uelle dicere de uera fide, ex uerbis Pauli Rom. iij. cum aiunt. Ad iustificationem ante omnia necessaria est in adultis fides, qua certo credimus Christum Iesum Dei filium nobis propiciatorem a patre propositum esse pro peccatis nostris in sanguine ipsius, Hic uidebantur quidem aliquid certi dixisse de fide in Christum siue de credendo in filium Dei, quamuis ita dicere singulari studio caueant, Sed mox sequenti articulo nono damnant fidem in Christum, dicentes, ut audisti, Fides qua quis firmiter credit & certo statuit, propter Christum sibi remissa esse peccata, sequi possesurum uitam eternam, nullum habet in scripturis testimonium, immo eisdem ad-

uersatur.

uerfatur. Vides quam istæ Dæmoniorum doctrinæ doceant sub nomine fidei Christi, dubitare de Christo, Ecce hic, ecce illic, non est in ore eorum ueritas uel certitudo. Ignorant quid sit credere in Christum, uel fides in Christum. Suspiciantur enim, id quod res est, & metuant, sublimius quiddam esse, credere in Christum, siue fidem in Christum, quemadmodum Christus dicit, quod Apostoli prædicant. Qui credit in filium Dei unigenitum, non perit, sed habet uitam æternam, Qui credit in Me, etiam si mortuus fuerit, uiuet, & omnis qui uiuit & credit in Me, non morietur in æternum &c. Ideo diligentiſſime canent, ne dicant in omnibus suis articulis, Fides in Christum, Credimus in Christum &c.

Quis hic excusabit Decanum cum suis blasphemis Theologis de ignorantia, quasi impugnent quidem ueritatem, sed non agnitam? Habent in manu & legunt locum Pauli Ro. iij. ubi statuitur, per Spiritum sanctum secundum doctrinam Apostolorum, articulus iustificationis per solam fidem in Christum, quia dicit, Sine lege, non per opera legis Dei, multo minus per opera traditionum & mendaciorum humanorum, sed iusticiam Dei per fidem Iesu Christi in ipsius sanguine. Et tamen Diabolica certe audacia contra Deum & impudentia contra rationem humanam, audent statuere de Christo iustificatore duo contradictoria simul uera, cum loquuntur de fide, id est, in hypocrisi mendacium & blasphemiam aduersus Dominum & aduersus Christum eius. Dicunt ex Ro. iij. Fidem, qua certo credimus Christum Iesum Dei filium, nobis propiciatorem a patre propositum esse, pro peccatis nostris in sanguine ipsius. Et simul dicunt contra illum locum Rom. iij. quem uident,

Ssssss iij. quem

DE BLASPHEMIA

quem tenent in manibus, ex uno ore calidum & frigidum exufflantes, & uenenum antiqui Serpentis sperantes, Fidem, qua quis firmiter credit & certo statuit, propter Christum, sibi remissa esse peccata, & se possessurum uitam æternam non esse testificatam in scripturis, & scripturas ei aduersari huic fidei, Quibus uerbis, damnant fidem suam, quam ante dixerunt, Istos interroga de fide, & audies quæ diximus. Ne hoc quidem quid sit fides sciunt, Aut non intelligunt, quæ dicunt stultissimi homines, aut sunt impudentissimi nebulones impugnantes ueritatem agnitam, blasphemantes in Spiritum sanctum.

Sola fide.

Et addunt in articulo octauo, calumniam sed ualde frigidam & ridiculam apud eos, qui nouerunt doctrinam nostram, Sola, inquit, fide iustificatio obtineri non potest sine pœnitentia & proposito uiuendi secundum mandata Dei, Quasi uero nos dicentes, Sola in Christum fide iustificamur coram Deo, dicamus sine pœnitentia fidem contingere nobis, aut fidem esse in illis qui nondum pœnitentiam agunt, sed pergunt peccare & obstinati esse in delictis suis, & in erroribus & blasphemijs suis, ut hodiæ Papistæ, & non potius dicamus illud quod Paulus in eodem loco Ro. iij. dicit, Sine lege, non per opera legis, gratis, per gratiam, in sanguine Christi &c. quæ ipsi negant in scripturis haberi, et tamen tenent in manibus, & legunt apertam sententiam claris uerbis contra sua mendacia & blasphemias. Sic enim ibi dicit Spiritus sanctus in Paulo. Nunc absq; lege iusticia Dei manifesta est, testimonium tamen habens in Lege & Prophetis (isti dicunt, Non habet testimonium in scripturis, & scripturæ huic aduersantur) Iusticia uero Dei per

per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes, qui credunt, Iustificantur autem Gratis, per illius gratiam, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propiciatorem (thronum Gratiae, id est, propiciatorium, Heb. iij.) per fidem in ipsius sanguine, ad ostensionem iusticiæ suæ, propter remissionem præexistentium peccatorum, quæ Deus tolerauit, ut ostenderet iusticiam suam in hoc tempore, ad hoc, ut ipse sit Iustus & Iustificans eum qui est ex fide Iesu. Vbi igitur est gloria tua Domine Decane cum tua facilitate Theologica? exclusa est, Debet sustinere hanc exclusiuam Sola fide, Nam Paulus addit, Per quam Legem exclusa est: Operum? Non, immo per legem fidei. Arbitramur igitur siue certo statuimus nos Apostoli Christi, fide iustificari hominem abq; operibus legis, siue sit Iudeus siue Gentilis.

Et ne quis insulsius cauillator corrumpat hoc sanctum Pauli Euangelium, dicens, Paulus dicit, Absq; operibus legis, id est, sine circumcisione & ceremonijs, sacrificijs & alijs obseruantijs legalibus. Non autem uult intelligi, Absq; operibus quæ præcipiuntur in decem præceptis Legis, Quæ interpretatio siue cauillatio uerborum Pauli, est uetus Origenis commentum, & fabula illorum, qui post Apostolos Euangelium Apostolicum de Christo non intellexerunt, quorum ineptias & deprauationem Augustinus damnat in libro de Litera & Spiritu, Ne, inquam, aliquis ita deprauet statam sententiam Euangelij Apostolici, Fide iustificari hominem absq; operibus legis, addit Paulus cap. sequenti, exemplum de Abraham, qui ex sola fide iustificatus est, testimonio scripturæ, Credidit Abraham Deo, & imputatum est ei ad iusticiam, Ex sola fide, dico, quia non ex operibus.

Cauillus contra uerba Pauli.

DE BLASPHEMIA

peribus suis iustificatus est Abraham apud Deum, sed ex fide, sicut & Dauid dicit beatificationem siue iustificationem hominis, cui Deus imputat iusticiam absq; operibus. Abraham obediens Deo, fecit multa bona opera, sed ex illis operibus nō est iustificat⁹ corā Deo, sed sola fide, ut dicit scriptura, Quia nisi prius fuisset fide iustificatus non fecisset illa opera bona. Hic non possunt Sophistæ dicere. Abraham non est iustificatus ex operibus legis, circumcisionis, ceremoniarum, sacrificiorum, & obseruationum legis, sed ex operibus moralibus. Nam moralia sunt quæ faciebat, & illa nondum erant instituta a Deo &c. Lege totum caput quartum ad Romanos & quintum caput &c. quæ sunt ualde aperta, etsi adhuc illa aperta uerba nostri Euangelij in Paulo uelata sunt (ij. Corinth. iij.) in ijs qui pereunt uelata sunt, in quibus Deus huius sæculi excœcauit mentes infidelium, ne illucescat eis lumen Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nos ipsos prædicamus, sed Christum Iesum Dominum nostrum &c.

Dicimus uero ex Euangelio Domini nostri Iesu Christi, quod sancti Apostoli prædicant, hominem iustificari coram Deo sola fide, id est, non operibus, ne quis gloriatur &c. Ephe. ij. Non dicimus fidem nostram in Christum, esse solam, id est, sine pœnitentia & operibus bonis, quemadmodum calumniantur & mentiuntur impudentes nebulones Theologi papistici contra suam conscientiam suo ipsorum iudicio condemnati. Dicunt enim deformantes nos coram hominibus. Iste Lutherani docent Solam fidem, hoc est, ut credas tantum, & nihil boni facias, scortari, immundum, & see arrogantē inuidum, auarum, ut nos Papistæ sumus, Hoc dicunt te
non

non damnare, modo tantum credas. Domine Deus tu
perdes omnes qui loquuntur mendacium, Virum sangui-
num & dolosum abominabitur Dominus. Nos prædi-
camus penitentiam in nomine Iesu Christi. Non sic præ-
dicant Papistæ poenitentiam, Simul enim prædicamus
remissionem peccatorum in nomine Iesu Christi, quam
remissionem Louanienses Theologi negant in scriptu-
ris haberi. Hoc didicimus ab Apostolis Christi, & a san-
cta matre nostra Ecclesia sponsa Christi, quæ hoc Evan-
gelium ab Apostolis accepit, quemadmodum Christus
dicit a resurrectione, Scripturas sanctas prædixisse (hoc
Louanienses negant) quod oportet prædicari in nomi-
ne Christi poenitentiam & remissionem peccatorum in
omnes Gentes, incipiendo a Ierusalem. Ergo cum præ-
dicamus hoc Evangelium, Sola in Christum fide iusti-
ficamur coram Deo, id est, accipimus remissionem pec-
catorum, & habemus bonam conscientiam & pacem
erga Deum per Iesum Christum, cum, inquam, hoc præ-
dicamus, confitemur cum gaudio & gratiarum actione,
quod solus Christus filius Dei pro nobis uictima factus
nostra est iusticia, nobis a patre ad hoc datus, i. Cor. i.
&c. Hunc sola fide suscipimus, ut fiat noster. Iohan. i.
Quotquot receperunt eum &c. Solus Iesus Christus,
qui sola fide apprehenditur, est iusticia nostra, Non est
aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo nos
oporteat saluos fieri. Ideoque omnia illa sublimia quæ de
omnipotente fide prædicamus (ut Christus dicit, Om-
nia sunt possibilia credenti) prædicamus de filio Dei
pro nobis in mortem tradito, quem fides & sola fides su-
scipit, Si fide non suscipis filium Dei, nullo modo per a-
liud suscipies, nunquam Christus erit tuus. Christus est
in fide nostra, ut incomparabilis gemma in annulo au-
reo,

DE BLASPHEMIA

reo, ut ante quandoq; dixi. Post docemus etiam bona opera & cordis & externa erga Deum & proximum, quæ sunt nobis mandata in decem præceptis, quemadmodum docet Paulus bona opera Ephe. iij. v. vi.

Certa sententia de iusticia solius in Christum fidei.
 Audi nunc Hypocrita mendax & homicida, Audi populus Gomorrhæ de fide & bonis operibus, quod sola in Christum fide iustificamur, non operibus nostris & meritis, siue cum fide, siue sine fide. Perspicue dicam. Bona opera non sunt in homine ante fidem, quia mala arbor non potest facere fructus bonos, tantum abest ut tunc hominem iustificare possint, quid enim iustificarent quæ non sunt? Tunc homo est sub lege damnatus propter peccatum. Cum ergo uenit fides ex auditu, uel ex lectione Euangelij per Spiritum sanctum in hominem, nihil boni inuenit in homine, sed tantum peccatum terrenum, & desperare faciens per iram Dei. Tunc homo ne desperet & pereat, ut Cain, ut Saul, ut Iudas, fide apprehendit Christum filium Dei pro peccatis nostris mortuum, & Christus sola fide apprehensus, id est, fides in Christum, est illi homini resurrectio, sapientia, reconciliatio, iusticia siue remissio peccatorum, sanctificatio, consolatio, salus, redemptio & uita æterna, Quia Christus filius Dei ad hoc nobis perditis non certe bene meritis a patre datus est, ut sit nostra iusticia & mediator inter Deum & homines, quemadmodum ipse dicit duplici Exclusiua. Nemo uenit ad Patrem, id est, omnes homines sunt propter peccatum damnati ad mortem, Nisi, tantum, solum per Me, non per aliud, Per solum Christum redimus ad Patrem, & liberamur ab ira Dei, id est, a iusta sententia irati iudicis, quem nemo nullaq; creatura placare potest, nisi solus filius, quemadmodum

Pater

Pater dicit, Hic est filius meus dilectus, in quo Mihi bene complacuit, Ipsum audite. Ioh. i. dicit Iohannes Baptista, Lex quidem per Moſen data eſt, ſed Gratia & ueritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Deum nemo uidit unquam, Vnigenitus uero filius, qui eſt in ſinu Patris, ipſe nobis enarrauit, Non poteſt a nobis Chriſtus iuſticia noſtra ſuſcipi ulla re, ullis operibus, niſi fide, ut ſit iuſticia noſtra. Atq; hoc eſt quod dicimus, Sola in Chriſtum fide nos iuſtificari coram Deo, id eſt, per Chriſtum & propter Chriſtum ſolum, quem non alia re aut opere, ſed ſola fide ſuſcipimus, nos accipere remiſſionem peccatorum & uitam aternam.

Iam audi & certo intellige, quod Euangelium prædicat nos Sola in Chriſtum fide iuſtificari, id eſt, non per opera, neq; cū fide, neq; ſine fide, & quod impoſſibile eſt ut per opera & merita noſtra iuſtificemur coram DEO, non ſolum quod iuſtificatione Dei eſt gratuita remiſſio peccatorum per ſolum & propter ſolum Ieſum Chriſtum, quemadmodum dixit Chriſtus. Non habentibus unde redderent donauit utriſq; uter eum poſtea plus diligeret ſed etiam propter hæc quæ nunc dico. Paulus Rom. iij. (quem locum Louaniēſes tenent in manibus & legunt, ut uides in articulo eorum octauo) dicit. Omnes peccauerunt, id eſt, omnes homines ſunt damnati & peccatores & uacant gloria Dei, iuſtificantur autem Gratis per illius Gratiam, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Ieſu, quem propoſuit Deus reconciliationem per fidem in ſanguine eius &c. ut Ipſe ſit iuſtus & iuſtificans qui eſt ex fide Ieſu. Satis aperta uerba ſunt. Et Rom. v. dicit, Commendat nobis Deus ſuam erga nos charitatem, quod cum adhuc eſſemus peccatores, Chriſtus pro nobis mortuus

DE BLASPHEMIA

est, Multo igitur magis iustificati nunc sanguine eius, feruabimur per eum ab ira. Nam si cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, multo magis reconciliati seruabimur per uitam eius. Et exponit. Rom. iij. dicens, Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro in conspectu Dei, Quoniam, ut scriptum est, Non est iustus ne unus quidem, non est qui intelligat, non est qui requirat Deum, Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est aliquis qui faciat bonum ne unus quidem, non est timor Dei ante oculos eorum &c. Hæc sunt opera & merita pessima in omnibus hominibus ante fidem siue ante fidei iustificationem, quemadmodum dicit, Omnes peccauerunt & uacant gloria DEI. Iustificantur autem Gratis &c. id est, sine operibus & meritis. Quia fides ueniens inuenit in nobis opera & merita damnationis, Reuelatur enim in Euangelio ira de coelo super omnem impietatem & iniusticiam hominum &c. quæ est prædicatio poenitentiae, Et apprehendit fides, Christum filium Dei a patre in Euangelio oblatum, qui est iusticia nostra & reconciliatio coram Deo, Ita fit ut fide, quæ sola apprehendit filium Dei, iustificemur & habeamus placatum patrem in coelis, & impossibile sit, ut nos peccatores, impij & inimici Dei (ut dicitur Rom. v.) iustificemur ex operibus & meritis nostris bonis, quia ante fidem non sunt illa in nobis nec esse possunt, etiamsi quis sibi uideretur sanctus per sua opera & probatam hominibus uitam, ut fuit ille Phariseus qui dixit, Gratias ago tibi Deus, quia non sum sicut ceteri &c. Luc. xviij. ubi uides in publicano exemplum iustificationis per solam fidem, quæ apprehendit misericordiam Dei, id est, Christum promissum, non respexit in opera sua quæ erant mala, non potuit confidere in semetipso, ut Pharisei confidebant, Ideo Christus pronunciat:

SPIRITVS. CCCCXIX.

pronunciat ibi, Descendit hic iustificatus in domum suam prae illo.

Habes itaque primum, quod Sola in Christum fide iustificamur coram Deo non ex operibus nostris bonis, & quod impossibile est peccatorem damnatum per opera coram Deo iustificari, quia bona opera ante iustificationem ibi ut non sunt, ita nec esse possunt. Qui iustificaret & uiuificaret quod non est: ut non dicam, quod per opera querere ut iustificeris coram Deo, esset non pietas & cultus DEI sed uera idolatria, ut apud Phariseos, qui confidebant in semetipsos (non in solam Dei misericordiam) tanquam iusti, quemadmodum & Papistae Sacrificali & Monachi confidunt in suis operibus, iusticijs, cultibus fictis, uotis & falsis religionibus, primum quod per ea satisfacere uolunt pro peccatis, Deinde quod per ea uolunt mereri uitam aeternam, & interim negant hominem accipere remissionem peccatorum et uitam eternam propter Christum, ut uides in articulis Louaniensium.

Porro iustificati per fidem, ut Abraham fuit iustificatus, faciunt postea in tempore suo multa bona opera a patre ipsis mandata, ut Abraham iustificatus fecit multa bona opera obediens Deo patri, ita ut etiam occidere uoluisset DEO filium unigenitum dilectum Isaac, propter mandatum Dei, Quia fides iustificationis DEI, non est res mortua in nobis, sed est Christus filius Dei uiui in fide nostra, uiuens & regnans per Spiritum sanctum iusticia & uita eterna, Ideo arbor bona producit fructum bonum in tempore suo, Psal. ut Paulus dicit, fides per dilectionem operatur, id est, facit opera dilectionis, ex quo fructu cognoscatur arbor, ut antea saepe & clarissime dixi, Hic rursum attende, quod sicut ante fidem bona opera iustifi-

T t t t t iij.

ficare

DE BLASPHEMIA

ficare non possunt, quia non sunt, ita post fidem, uere bona opera quæ operatur fides per dilectionem fructum fidei (unde cognoscuntur Christiani, ut dicit Christus) iustificare coram Deo non possunt, quia iustificatio iam ante facta est, id quod & Augustinus sic dicit, in libro de fide & operibus cap. xxi. Christianus fidem Christi habet, non sine operibus mortuam, quæ etiam in dæmonibus inuenitur, sed fidem Gratia quæ per dilectionem operatur, & cap. xlii. Opera legis sequuntur iustificatum non præcedunt iustificandum, &c. quæ & ante diximus. Reslinguitur ergo in medio, quod Sola in Christum fide iustificamur coram Deo, id est, per solum Christum & propter solum Christum, quem sola fide suscipimus siue apprehendimus, nos damnati peccatores, accipimus remissionem peccatorum & uitam æternam, Louanienses Theologi negant se ita accepisse remissionem peccatorum & uitam æternam, nec se ita accipere posse unquam fatentur, quod hoc sit contra scripturas, Ergo ipsi manent adhuc in peccatis suis damnati, & oderunt, calumniantur, blasphemant, persequuntur Christum filium Dei in nobis fide susceptum, ut compleant peccata sua semper, ut habeant iudicem, quem nolunt per Euangelium suscipere saluatorem.

Quid potuit clarius dici de iusticia fidei Christianæ? Prædicamus itaque Euangelium Christi, Sola in Christum, fide iustificamur coram Deo, id est, Solus Christus, quem sola fide suscipimus est iusticia nostra coram Deo, Non inuenio in me, hoc est, in carne mea bonum, in Christo inuenio & apprehendo omnia bona & patrem in cælis, Non docemus, Fidem hanc in Christum esse aut manere solam, id est, sine operibus bonis, quasi nihil tibi noceat si horrende peccare perrexeris, modo tantum credas, quem
admon

SPIRITVS. CCCCXX.

modum mentiuntur & blasphemant & calumniantur
nostrum bonum Euangelium hostes ueritatis.

Quid ergo creditis uos Theologi Louanienses? *fides & arti*
quæ est fides Christiana? creditis ne in Iesum Christum *culi fidei Lo-*
filium Dei pro nobis crucifixum? Hic respondebunt *uaniensium*
bi fidem historicam de persona Christi & de gestis eius, *Theologorū.*
quam supra diximus, Quibus si dixeris, Non satis est, *Credere in*
quemadmodum etiam uos ex Magistro sententiarum *Christum.*
& uerbis Augustini docetis, credere Christum, credere
de Christo, & credere Christo, nisi etiam credas in Chri-
stum, id est, confidas in Christum, quod per Christum &
propter Christum habes remissionem peccatorum, es
filius Dei & haeres uitæ æternæ, & in angustia tua au-
des per Spiritum sanctum inuocare & petere patrem in
nomine Iesu, quicquid uolueris, hac fiducia, quod certo
accipies quæ postulas, & pergis & crescis perpetuo in
cognitione domini nostri Iesu Christi usque ad perfectum
diem, id est, usque ad futuram uitam, & filius Dei per fi-
dem in Christum factus, postea obedis patris mandatis
& facis multa bona opera, quæ certo seipati placere,
quemadmodum Christus dicit, Ego posui uos ut eatis
& fructum afferatis, & fructus uester maneat. Sic Abra-
ham credit primum in spem præter spem, & postea obei-
diunt Dei patris mandato. Sic filij Abraham sunt, qui cre-
dunt ut Abraham, & filij Dei obediunt patri, ut Abra-
ham, facientes multa bona a patre mandata. Id quod Ch-
ristus Iudæis sic dicit Ioh. viij. Si filij Abraham estis ope-
ra Abraham facite, id est, credite in Christum, & obedite
patri Deo. Abraham exultauit ut uideret diem meum,
uidit & gaudius est, id est, Abraham credidit in Chri-
stum &c. Hæc est fides Christiana, hoc est uere credere

*Opera Abro-
he facite.*

Tttttt. iij. in.

DE BLASPHEMIA

in Christum, Hæc fides est remissio peccatorum & uita æterna per Christum & propter Christum, quem fides apprehendit, Hic Euangelium est Dei potentia ad salutem omni credenti, quemadmodum Christus dixit ad cæcū natum, sed illuminatum, Tu credis in filium Dei? Quis est, Domine, ut credam in eum? Et uidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est. Credo Domine, & adorauit eum.

Creditis uos Louanienses Theologi, ita in Iesum Christum filium Dei? Respondebunt indignati. Quid hic hæreticus nos urget. Nos quidem credimus & non sumus infideles Turcæ, sed tu non debes firma & certa fide credere, quod propter Christum accipis remissionem peccatorum & uitam æternam, Si hoc confessus fueris, damnabimus & occidemus te, quia nos sumus hostes illius Christi, qui per sanguinem suum remittit & abluit peccata, & donat uitam æternam, & negamus scripturas hoc testificari, & asserimus nostra autoritate & sapientia scripturas isti fidei aduersari. Si uero pergis, Creditis ne Christum filium Dei mortuum pro uobis? Non audebunt dicere, Non, sed trepide respondebunt, Credimus etiam pro nobis mortuum, Sed quid prodest uobis, si non accipitis propter eum remissionem peccatorum & uitam æternam? Hic negabunt quod dixerunt, pro nobis, dicentes, Nemo debet credere se propter Christum accipere remissionem peccatorum & uitam æternam.

*Negant Iesum
esse Christum*

Vides quod isti Louanienses Theologi sub nomine Christi negant Iesum esse Christum, ut dicit Iohannes in Epistola, id est, negant Iesum esse illum sacerdotem æternum, mediatorem, reconciliatorem, qui semetipsum in cruce patri pro nobis sacrificauit in odorem suauitatis

tis

SPIRITVS. CCCCXXI.

tis, ut nos a peccatis & morte redimeret, quem Deus in scripturis sanctis in Mose & Prophetis promissit, & in hoc Euangelio statim a lapsu Adæ nobis tradidit. Semen mulieris conteret caput Serpentis. Negant enim in scripturis hoc Euangelium esse, quod propter Christum nobis remittuntur nobis peccata, & donatur nobis uita æterna, ut maneat non credentes in Christum in peccatis suis & in morte æterna. Quia non est aliud nomen sub cælo datum hominibus, in quo nos oportet saluos fieri.

Habes ex Louaniensium articulis, quæ sit fides Papistarum, quod omnia credunt quidem de Christo, quæ & Dæmones credunt, ut etiam ipsi fatentur ex Epistola Iacobi, sed non credunt in Christum, quod per Christum & propter Christum accipiunt remissionem peccatorum, & uitam æternam, quibus frustra filius Dei sacerdos æternus mortuus est.

Fides Papistarum de Christo.

Huic suæ fidei addunt articulos fidei, qui firmiter & indubitata fide credendi sunt. Credendum est, inquit, septem esse Ecclesiæ Sacramenta a Christo instituta, In quibus etiam recensent matrimonium, id quod mireris, quod tamen ut immundum Sacrificuli sibi ut singulariter sanctis prohibuerunt uotis monasticis & iuramentis, dicentes, Mundamini qui fertis uasa Domini, id est, nolite uos Sacrificuli ducere vxores, Risum teneatis amici, Et addunt, Per quod coniugium, quamuis externum & corporale signum, Deus inuisibiliter siue per bonos, siue per malos ministros nostram salutem operatur, Mira audio de matrimonio, quæ nobis coniugibus suscipienda uidentur, ut bonum Omen, quæ populo Sodomorum sacrificulis nihil profunt, Nam de numero Sa-

Articuli fidei Louaniensium.

Coniugium.

Vuuuuu cramentum

DE BLASPHEMIA

eramentorum non uolo contendere cum negatoribus Christi. Quando uero sibi, secundum doctrinas Dæmoniorum, prohibuerunt uotis & iuramentis coniugium a Deo creatum, institutum, benedictum, sæpe mali ministri uisibilibus, non Deus inuisibiliter, operati sunt in alieno coniugio, non hominum salutem, sed Satanæ fœditatem, qui non iudicant se uoti reos & periuros fieri cum polluantur immundicijs, sed si aliquis ex eis susceperit coniugium a Deo creatum & ordinatum illum iudicant fieri periurum, homines sunt qui defecerunt a fide ad doctrinas Dæmoniorum, in hypocrisis loquentium mendacium &c.

Item dicunt, Satisfactio est persolutio pœnæ, plerumque adhuc debitæ, remissa iam culpa. In quo uides eos habere remissionem peccatorum sine Christo, per suas tres pœnitentiæ suæ partes, ut supra diximus. Nam negant propter Christum nos habere remissionem peccatorum & uitam æternam, Ficta ergo res est & in hypocrisis mendacium, quod dicunt, Remissa iam culpa.

Item, Certa, inquit, fide tenendū est hominē, habere *liberum arbitrium.* liberum arbitriū, sed non est firma fide tenendum, quod homo propter Christum accipit remissionem peccatorum & uitam æternam, Egregium scilicet. Cur ipsi non puniunt Papistas libero arbitrio impune peccantes, Nam contra tales instituit Deus ius & potestatem gladij. Nunc autem ipsi abutuntur potestate gladij contra innoxium sanguinem, contra sanctos Christi confessores, contra bonos homines, qui nihil in Cæsarem, id est, potestatem a Deo ordinatam peccant, immo quos Deus adiuuat per gratiam, ut bene faciant (id quod isti uocant liberum arbitrium, quod ipsi non habent obstricti in erro-

In erroribus & prauis doctrinis, blasphemijs & peccatis suis) immo Spiritus sanctus est in credentibus effector bonorum operum, quemadmodum Paulus dicit, Spiritus concupiscit aduersus carnem &c. Si Spiritus facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Deus operatur in uobis & uelle & perficere pro sua erga nos bona uoluntate.

Sed uideamus plures articulos fidei eorum, ut transseamus ineptias eorum in articulo duodecimo, de confirmatione quam non norunt, & de extrema unctione quam non inuidemus eis, & turpem dubitationē, quam fictis uerbis & fucatis docent in articulo decimo, De reliqua operum hypocrisi nolo contra eos contendere, postquam satis docui ante de ueritate bonorum operum ex sacra scriptura, siue ex certo uerbo Dei.

Non, inquit, est laicis necessaria ad salutem, communio sub utraq; specie, id est, o bone lector, institutio Christi filij Dei nihil est, sed quod nos sacrificuli uolumus, hoc esto omnia, Non debetis audire Christum, sed nos blasphemos & homicidas. Habes egregium articulum fidei ipsorum. Ecclesia est sponsa Christi, quæ obediens Christo, suscepit institutionem Christi ab Apostolis, qui dicunt, Ego accepi a Domino quod & tradidi uobis &c. non moratur uestras contrarias institutiones, quæ sunt Antichristi, non Christi.

*Calix Domini
prohibitus nobis
a Papistis.*

Item dicunt, Sacrificium Missæ (Ite Missa est, nihil aliud est) ex institutione Christi tam uiuis prodest quam defunctis, Vbi? In Carnis priuio, Pertinet & hoc ad prædicta Antichristiana mendacia, contra sanctam Domini coenam a Christo institutam, ubi editur uerum corpus Christi, & bibitur uerus sanguis Christi in Christi comæ

Missalis abominatio.

Cena Domini.

Vuuuuu ij memoras

DE BLASPHEMIA

*Sacrificium
Christi.*

memorationem, id est, ut predicetur, quod Christus pro peccatis nostris tradidit corp⁹ suū in mortem, & sanguinem suum noui Testamenti, id est, remissionis peccatorum nostrorum, quemadmodum in Coena sua Christus aperte dicit. Hoc sacrificium & libamen semel per Christum in cruce sacrificatum & oblatum patri pro nobis redimendis, & nunquam amplius sacrificandum, quod fideles in Christo Reges & Sacerdotes, id est, ueri Christiani, nunc in sacratissima coena Domini edunt & bibunt in Christi commemorationem, donec ipse ueniat, id est, usq; ad extremum diem, ut ait Paulus, conatus est Antichristus Romanus suis furtis, id est, mendaciis, contra Christi institutionem doctrinis ab Ecclesia sponsa Christi auferre, & deinde ui & armis per tyrannidem, ut uides in Concilio Constantiensi, eandem Ecclesiam Christi a suauissimo & consolatione Spiritus sancti pleno Christi conuiuio abarcere, Sed sit Christo gratia. Vbicunq; fuerit corpus, illuc congregabuntur & Aquilae. Oportet Christianos in hac diuina Christi coena edere corpus Domini & bibere eius sanguinem, & annunciare mortem Domini, donec Christus ueniat, secundum Christi institutionem contra institutionem & prohibitionem Antichristi, Ipsi uocauerunt Missam, ut ignoto uocabulo hanc rem diuinam & Euangelij consolationem nobis obscurarent. Coena dominica est, quam & mensam Domini dicit Paulus, communicationem corporis Christi, & participationem sanguinis Christi, Calicem Domini, Iohannes in Epistola dicit, Sanguinem esse tertium testem in Ecclesia Sanctorum, contra insanam prohibitionem calicis Christi, Sanguinem, dicit, quod in coena dominica est commemoratio mortis Christi, id est, praedicatio & gratiarum actio, quod suum corpus.

SPIRITVS. CCCCXXIII.

corpus Christus pro nobis tradidit in mortem, quod ibi edimus, & sanguinem suum pro nobis effudit in remissionem peccatorum nostrorum quem ibi bibimus, id quod habent uerba institutionis Christi, a quibus non licet nobis discedere, multo minus aliud ex eis facere contra Christi institutionem, Furijs ergo suis ferantur AntiChristiani contra institutionem Christi, Christus suam coenam seruabit Ecclesiae suae donec ueniat,

Item dicunt, Solis sacerdotibus secundum Ecclesiae ritum ordinatis data est a Christo potestas consecrandi uerum corpus Christi & sanguinem. Solos Sacerdotes dicunt suos Sacrificulos, propter sacrificia Missalia pro uiuis & defunctis ad hoc excogitata, ut ipsi magni fierent, & ut obscuraretur Euangelium Christi & coena Domini ea pra illa pompa mendacium sacrificiorum. Christus ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus, apostolos, euangelistas, Prophetas, doctores, Pastores, ad instaurationem Sanctorum, in opus administrationis, in edificationem corporis Christi etc. Eph. iij. Illos rite ordinauit Christus iam immortalis a resurrectione sua non rasura & unctione, sed hoc mandato. Ite in mundum uniuersum, & praedicate Euangelium omni creature, Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. Ministros & doctores uerbi & Euangelij rite ordinauit hoc mandato Christus, deditq; eis ex coelis Spiritum sanctum ueram unctionem, & misit in mundum non Missare sed Euangelizare, Christus Missatores non agnoscit, praedicatores autem & doctores Euangelij dedit sponsae suae Ecclesiae in ministerium, Ideo Ecclesia Christi in quolibet loco congregata habet potestatem a Christo sponso suo eligendi ministros uerbi, qui in nouo testamento uocantur praesbyteri.

Facere se dicunt ex sacramento corpus Christi ad sacrificandum.

Christus donauit sponsae suae ministros uerbi.

Vuuuuu iij

tur praesby

DE BLASPHEMIA

tur præsbyteri, apostoli, Euangelistæ, Prophetæ, Doctores, Pastores, Prædicatores, Episcopi, Præpositi, qui omnes sunt Scripturæ sanctæ tractatores & Euangelij ministri, non sunt Missarij Sacrificuli. Hos electos Ecclesia rite ordinat, id est, publice mandat eis ministerium uerbi & Sacramentorum cum oratione & manuum impositione, ut uides hunc ritum Ecclesiæ, in Act. Apostolorum, ab Apostolis & alijs Christi discipulis, qui fuerunt Ecclesia primitiua, obseruari.

Sed caue hypocritin Louanensium Theologorum, de hoc sancto ritu uere Ecclesiæ non loquuntur, sed potius de suis laruis rasis & ridicule unctionis, Christus est æternus Sacerdos mediator inter Deum et homines absque Papistica unctione et rasura. Quando quæso Christus rasis capita & unxit manus suorum predicatorum quos misit in mundum, non ad Missandum, sed ad prædicandum Euangelium? Quando instituit rasuras & unctiones papales? Certe Christus non instituit neque misit in mundum Missarios Sacrificulos, qui hodie gloriantur, propter suas rasuras & unctiones, se accepisse potestatem a Christo conficiendi, id est, faciendi corpus & sanguinem Christi, Horrendum, uel consecrandi, id est, sanctificandi corpus & sanguinem Christi, quod æque horrendum est Christiano, quasi corpus & sanguis Christi non sint sancta uel sacra, Sed ipsi luserunt hactenus his uocabulis, Nos conficimus, nos consecramus corpus & sanguinem Christi, & nulla creatura neque in coelo neque in terra habet potestatem faciendi & sacrandi siue sanctificandi corpus Christi, nisi nos Sacrificuli Missarij propter nostras rasuras & unctiones.

Quos si interrogaueris, Vnde uos uenistis? Quando misit

do misit uos Christus & dedit Ecclesie sue: Quando dedit uobis hanc potestatem: non audeo blasphemare, ut dicam potestatem faciendi corpus Christi aut sacrandi siue consecrandi sanguinem Christi. Miseri homines, quid superbitis: quid insanitis: Apostoli acceperunt a Christo coenam sacratissimam. Et Ecclesia Christi accepit eam ab Apostolis, quemadmodum Paulus dicit, Ego accepi a Domino quod & tradidi uobis, quod Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, gratias agens &c. Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat et de calice bibat. Si homo non significat ibi Sacrificulum Missarium tantum & non etiam laicum hominem, Paulus est papistis haeticus, sed certe Paulus nouit homines, non nouit istos Missarios Sacrificulos, &c.

Vera autem Ecclesia, ab Apostolis usque ad nos, semper confessa est de coena Dominica. Sermone Christi hoc conficitur Sacramentum, id quod ex uerbis Ambrosij ipsi etiam retulerunt in decreta papae, & in Magistrum Sententiarum, Sermo uel uerbum Christi, est non solum, hoc est corpus meum, ut disputent num Enim sit addendum, sed tota Christi institutio, quam Paulus dicit se a Domino Christo accepisse & tradidisse Ecclesiae Dei uiuentis, sic, Dominus noster Iesus Christus in ea nocte qua tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit & dixit, Accipite comedite. Hoc est corpus meum quod pro uobis frangitur, Hoc facite in mei commemorationem. Similiter & calicem &c.

Hae institutio Christi recitatur a ministro Ecclesiae Dei in coena Domini, & non dubitat Ecclesia Christi, Christum adesse suae institutioni & mandato. Quia au-

Vuuuuu iij

dit ibi

DE BLASPHEMIA

dit ibi Christum loquentem. Accipite, comedite, Hoc est corpus meum, Non sunt ibi uerba Sacrificuli aut corpus Sacrificuli, quemadmodum pergit Ambrosius dicens. Per uerbum, per quod omnia facta sunt, & sine ipso factum est nihil quod factum est, est in cœna Domini uerum corpus Christi ad edendum, & uerus sanguis Christi ad bibendum in Christi commemorationem. Et addit Ambrosius mirabilia per uerbum & mandatum DEI facta, quibus ista confirmat. Sed nostri Papistæ ut sunt hostes Euangelij gloriæ Dei, ita hæc non intelligunt. Cæci sunt & duces cæcorum, Rasa capita & unctæ manus hic nihil sunt. Institutio Christi in cœna Dominica est omnia, Ibi nos Christiani credimus quæ Christus dicit, Hoc est corpus meum quod pro uobis datur, Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro uobis effunditur in remissionem peccatorum. Et facimus quæ Christus iubet. Accipite, comedite, Bibite ex hoc omnes. Hoc facite in mei commemorationem. Hic est Sermo & hæc est institutio Christi, non debemus aliter agere in cœna Dominica, Non audis hic Sacrificulorum Papæ Sacrificia, Christus ipse ibi tradit nobis suo uerbo per manum presbyteri siue ministri suum corpus & sanguinem, Sicut per ministrum Christus prædicat Euangelium suum, Non enim est nostrum Euangelium quod prædicamus, sed Christi quemadmodum Paulus dicit, Non prædicamus nos ipsos sed Christum crucifixum. Ita debet cœna Dominica permanere in Ecclesia Christi donec ueniat Ipse, uel inuitis portis inferorum,

*Cathedra pa-
palis quam
Petri dicunt.*

Præterea in uigesimo primo articulo fidei ipsorum. In xxij. xxij. xxiiij. xxv. & xxvi. postquam negauerunt in scripturis esse, quod propter Christum accipimus remissionem peccatorum & uitam æternam, mirum quantum

tum chaos producant traditionum humanarum ex sua Petri cathedra, id est, ex Romana impostura, extra quam nulli dicunt sperandam esse salutem, & certa fide tenendum esse, quicquid de fide & religione tradidit, tradit & traditura est cathedra Petri, super quam (inquiunt) ita Ecclesia a Christo suo sponso est ædificata, ut in his quæ fidei sunt & religionis errare nō possit. Vbi hoc scriptum est de cathedra Petri? Vbi est cathedra Petri? ut uideamus Petrum incedentem regem regum & Dominum, Dominorum, cui omnes sint subiecti qui uolunt salui fieri, Vbi obsecro? In doctrinis dæmoniorum, non in doctrina Petri, quæ longe alia est, ut uides in concionibus Petri in Act. Apostolorum, & in Epistolis eius. Si uero certior fieri cupiens interrogaueris eos. Quæ, obsecro, sunt fidei & religionis, ut sciam in quibus cathedra Petri errare non possit, Nam totus mundus clamat contra errores Papistarum, & ubiq; pessime uiuunt maxime Romæ? Respondent in articulis suis. Certa fide tenenda sunt, non solum quæ scripturis expressæ sunt prodita, sed etiam quæ per traditionem Ecclesiæ Catholicæ (id est, cathedræ Romanæ ut sequitur) credenda accepimus, & quæ definita sunt super fidei & morum negotijs (de præbendis & dignitatibus, de maioriæ & obedientia, ut sumus capita super omnes & omnia) per cathedram Petri, uel per Concilia generalia legitime congregata, Nec solum (ut ante audisti) illa sunt certa fide tenenda, quæ hæcenus cathedra Petri, id est, Papa Romanus Dominus omnium, ut gloriatur, tradidit, sed etiam quæ nunc tradit & posthac traditura est.

Bone Deus, quando erit finis traditorum istorum? Nunquam eris certus de articulis fidei ipsorum, qui docent Christianum oportere dubitare, Nam ut susceperis

Xxxxxx omnia

DE BLASPHEMIA

omnia quæ ipsi tradiderunt, id quod fuerit impossibile, quæ Papa ipse cum suis Sacrificulis & Monachis non seruauat neque seruare uult, tamen quotidie tibi sunt expectandi noui fidei illorum articuli, quos sibi reseruat Papa Romanus in scrinio pectoris sui, ut euomat quicquid libuerit quoties uisum fuerit, Sic opprimitur uerbum & Euangelium Dei, & Ecclesia sponsa Christi distrahitur in sectas perditionis per infinitas traditiones hominum, qui defecerunt a fide ad doctrinas demoniorum, 1. Timoth. iij. Quemadmodum Daniel de AntiChristo prædixit, Rex faciet quicquid uoluerit (non curabit leges & uerbum Dei, non faciet quod debuerit) Exaltabit & magnificabit se contra omne quod Deus est, Et contra Deum Deorum horrende blasphemabit, Et hoc prospere succedet ei, donec compleatur ira, Siquidem definitum est, quam diu hoc sit duraturum &c, Et Paulus, Reuelabitur homo peccati &c, ij, Telsa, ij,

Quando coe-
perit Anti-
Christi re-
gnū in papa.

Post mortem Gregorij magni, circa ortum Mahometi, Bonifacius Tertius, contentione & importunitate sue improbitate multa impetravit a Foca Cæsare homicida (qui occiderat Mauritium imperatorem) ut esset œcumenicus & summus Episcopus super omnes Ecclesias quæ sunt in Imperio Romano, Certe non accepit a Christo, ut mentiantur Cathedrales Theologi adulescentes Papæ, Postea tractarunt perpetuo pontifices Romani maiora, donec præsumerent diabolica superbia & gloriarentur, quod Papa habet potestatem in coelo & in terra, super Cæsares, reges, omnes homines, super leges, iura, iudicia, super scripturam sacram, uerbum Dei & Euangelium, sit Magister omnium, quem omnes audire teneantur, non solum in ijs quæ tradidit, sed etiam in ijs quæ tradit &c.

dit & quæ traditurus est; Possit ligare nouis legibus con-
 scientias hominum & rursum soluere siue dispensare pro
 pecunia &c. ut uideas, quod Paulus prædixit, AntiChris-
 tum sedere in Templo Dei, ostentantem se tanquam sit
 Deus &c. qui nunc reuelatur per Euangelium Christi,
 unde reliqua secutura certo credimus & speramus, quæ
 Paulus ibidem addit & Daniel prædicit, Hacenus re-
 gnauit in templo Dei, id est, in Ecclesia Christi, et non fuit
 cognitus, existimabamus eum esse Vicarium Christi, ta-
 men semper ei contradictum est quantum licuit præ ty-
 rannide eius. Nunc autem Luce Euangelij proditur esse
 AntiChristus, & ipse se prodit, per hoc, quod damnat Eu-
 uangelium Christi & occidit sanctos Christi confesso-
 res, calumniatur & peruertit scripturas, negat scripturas testi-
 ficari de iusticia & uita æterna per Christum & propter
 Christum, pro quo docet & fingit nobis potius opera nos-
 tra quæcunque ipse uoluerit, primum satisfactoria pro pec-
 catis, Deinde meritoria æternæ uitæ, ne propter Christum
 accipias remissionem peccatorum & uitam eternam, quia
 AntiChristus hanc gloriam Christi in Ecclesia Sanctos-
 rum non sustinet.

Vides quam Cathedram Petri nobis confirmet *Sacra scriptura*
 Louanienses in hac tanta Euangelij luce, Non sic Au- *ra hydius lo-*
 gustinus loqui solet de scriptis Doctorum & de concilio *pis etc.*
 ijs, quæ dicit adhibenda esse ad Sacram scripturam, si
 quid inuenitur Scripturis contrarium, non illis scriptis
 aut concilijs esse credendum, sed Scripturis, id est, Deo,
 sunt enim Sacre scripturæ uerbum Dei. Sed quid Au-
 gustinum dico? Deus ipse clamat in omnibus Prophe-
 tis & Apostolis. Audite uocem meam, Pater de Filio,
 Hunc audite, Moses, Qui Prophetam illum non audie-

DE BLASPHEMIA

rit, Ego ultor existam, dicit Dominus. Christus, Oues
 meæ uocem meam audient, & ego uitam æternam do
 eis, & nemo rapiet eas de manu mea, ne Antichristus
 quidem cum sua tyrannide & Dæmoniorum doctrinis;
 Petrus ille uerus Christi Apostolus, non ille fictus Ro
 manus Papa, clamat & testificatur contra illam fictam
 Petri Cathedram, i. Pet. iij. Si quis loquitur, loquatur
 ut sermones Dei, & ij. Pet. i. Non arte compositas fa
 bulas secuti, notam uobis fecimus Domini nostri Iesu
 Christi uirtutem & aduentum, Et habemus firmum ser
 monem Propheticum, cui attendentes, ceu lucernæ lus
 centi in caliginoso loco, benefacitis, donec dies illuces
 scat, & Lucifer exoriatur in cordibus uestris. Si illud
 prius noueritis, quod omnis prophetica scriptura non
 est priuata interpretationis (in scrinio pectoris Papalis)
 Non enim uoluntate hominis (quid arrogat sibi homo
 peccatis) allata est ante prophetia, sed a Spiritu sancto
 inspirati locuti sunt sancti Dei homines. Fuerunt ante
 & pseudopropheta in populo, quemadmodum & inter
 uos erunt falsi Doctores, qui clam inducent sectas per
 ditionis, etiam Dominum, qui illos meratus est abne
 gantes &c. Cur Papistæ, qui Concilia iactant, damnant
 primum & summum illud concilium Apostolorum, Act.
 xv. in quo uere aderat Spiritus sanctus testificans de
 Christo, ubi Petrus non ex Cathedra Romana pronun
 ciat ita. Qui nouit corda Deus testimonium præbuit
 gentibus in domo Cornelij, dans illis Spiritum sanctum
 sicut & nobis Iudæis, nihilq; discreuit inter nos & illos,
 Fide purificans uel iustificans corda eorum, Nunc ergo
 quid tentatis DE VM, ut imponatur iugum super
 ceruices discipulorum, quod neq; Patres nostri, neq;
 nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini nostri
 Iesu.

SPIRITVS. CCCCXXVII.

Iesu Christi credimus nos saluos fieri, queadmodum & illi. Et Paulus & Barnabas confirmant sententiam Petri, Iacobus autem siue Apostolus, siue Episcopus Hierosolymorum ut putatur, etiam scripturas Prophetarum dicit testimonium reddere & confirmare Petri sententiam, longe aliter quam alius quispiam Iacobus hactenus Ecclesiæ Christi ignorus, id est, de quo semper dubitatum est, quis aut qualis fuerit, postea scripsit de fide, quam etiam Dæmones habent, Tu credis quod Deus est unus &c. De fide in Christum agitur in Concilio Apostolorum.

Cathedra Papalis hodie tradit & statuit Euangelium Christi de remissione peccatorum & uita æterna *Antichristus uere seipsum* propter Christum esse hæreticum & damnandum, & perdit. qui hoc confitentur & docent esse occidendos. Hoc confirmant Theologi Louanienſes, Hos articulos fidei, quos nunc ita tradit Papalis Cathedra, oportet te etiam credere, si uis esse bonus Antichristianus, nisi uelis a Papa occidi, ut bonus Christianus.

Summa articuloꝝ fidei Louanienſium Theologorum & Cathedræ Papalis, quemadmodum uides in *Summa articuloꝝ fidei Louanienſium.* apertis ipſorum uerbis, Certa fide tenenda sunt quæcunq; tradidit & tradit, & traditur a est Cathedra Papalis, Habes mare traditionum humanarum fictos cultus & falsas religiones, doctrinas Dæmoniorum in hypocrisis loquentium mendacium, somnia Theologorum, idolatrias operum, infinitas obseruantias & regulas Monachorum, nundinationes Misarum & indulgentiarum &c. Hæc omnia iam tradita & posthac tradenda, quæ nondum nosti, certa fide tibi credenda sunt, sed nullo modo credere debes & certo statuere, quod propter

Xxxxxx iij. Christum

DE BLASPHEMIA

Christum accipis remissionem peccatorum & uitam æternam. Si enim hoc confessus fueris, damnabimus & occidemus te ut hæreticum, quia hoc non habet in scripturis testimonium, & scripturæ ei aduersantur. Quod Papa noster est Dominus omnium, & omnia habet sub pedibus suis, hoc est in scripturis, quemadmodum Papa cum calcaret Venetijs collum Friderici Barbarossæ Cæsaris, honorans Maiestatem, & dans Cæsari quæ sunt Cæsaris, diabolica arrogantia, dixit, Super aspidem & basiliscum ambulabis.

Præterea nostri Antichristiani Sacrificuli sub nomine Christi non solum regnant in templo Dei, id est, Ecclesia Sanctorum in hac uita, sed etiam cum suo ficto Purgatorio post hanc uitam. Sic enim aiunt in articulis suis, Firmiter credendum est, post hanc uitam purgatorium esse animarum, in quo soluitur poena peccatis adhuc debita. Contra dicit Christus, Non habentibus unde redderent, donauit utrisque. Tamen ualde prodest illud purgatorium pinguius uentribus, propter bona opera & indulgentias ipsorum, Hoc tibi certa fide tenendum præcipiunt, sed non debes certa fide firmiter credere, immo nullo modo debes credere, quod propter Christum accipis remissionem peccatorum & uitam æternam, Veli Sodomis.

*Vota monasti
ca et iuramen
ta Sacrificulo
rum.*

In fine probant uota monastica & iuramenta Sacrificulorum. Sed si uultis audire, breuiter dicam, Per uestra uota & iuramenta defecistis a uoto & iuramento baptismi ad doctrinas demoniorum, sic enim uocat Paulus doctrinas & traditiones et mandata hominum in religione. In baptismo enim uouistis & iurastis uotum primi præcepti, id est, confessi estis fidem uestram contra Diabolum & omnes

SPIRITVS. CCCCCXXVIII.

Omnia facta & doctrinas eius, dicentes, Abrenuncio
 Diabolo & omnibus seductionibus eius, Credo in De- Votum primi
 um patrem, Credo in Iesum Christum filium eius uni- precepti in
 cum Dominum nostrum, pro nobis in mortem traditum, Baptismo.
 Credo in Spiritum sanctum, Credo sanctam Ecclesiam
 Catholicam, Sanctorum communionem (non Catho-
 dram Papalem) Credo remissionem peccatorum, carnis
 resurrectionem, & uitam eternam, Per quid? Per hoc
 quod credo in Deum patrem, in filium Dei pro me tra-
 ditum, in Spiritum sanctum, Postea uero deficientes ab
 hoc uoto & iuramento, siue fide baptismi, quo estis ba- Impia uota et
 ptizati in Christum & in mortem eius, uouetis & iura- iuramenta.
 tis in doctrinas & mandata hominum, quae sunt frustra-
 neus cultus, ut dicit Christus ex Esaia Matth. xv. & sunt
 doctrinae Daemoniorum, ut dicit Paulus, Ergo uota &
 iuramenta uestra sunt impia contra Deum & fidem bap-
 tismi, quibus primam fidem irritam fecistis & abnegas-
 tis, Ideo sunt pñs, ubi cognouerunt errorem suum per
 Euangelium, rescindenda & non praestanda, ne praestan-
 do plus peccent scientes, quam antea peccauerunt igno-
 ranter & in errore uouendo & iurando, Non es periu-
 rus nisi forte Diabolo, si Antichristum deferens cui in
 errore iurasti, redeas ad Christum, cui primum in Bas-
 ptismo iurasti, immo Christo in Baptismo es corporas-
 tus.

Scriptum quidem est, Vouete & reddite, sed addi- Vouete er
 tum est, Domino Deo uestro, Vos autem uouetis & red- reddite Domi
 ditis nescio quid, forte etiam uotum uestrum, contra Do- no Deo uen-
 minum Deum uestrum ex doctrinis daemoniorum, quod stro.
 uultis per uota uestra, per opera & obseruantias uestras
 saluari & mereri uitam eternam, Impia sunt ergo uota
 uestra, in quib⁹ si manseritis, non potestis salui fieri, In cr-

XXXXXX iij. rore

DE BLASPHEMIA

rore nostro Deus patientiam habuit nobiscum, In hac autem tanta luce Euangelij, contemptores non feret, Hannas & Caiphas peribunt cum alijs Saduceis & Epicuræis qui oderunt & persequuntur Euangelium Christi. Vos ipsi recte docetis in decretis papalibus & in magistro sententiarum, ex uerbis Isidori, hominum enim uerba collegistis, de uerbis DEI nihil solliciti, Sic enim ibi dicitur, In malis promissis rescinde fidem, in turpi uoto muta decretum, Quod incaute uoueris ne feceris, impia est promissio, quæ sceleretur adimpletur.

Prudenter & consulto fecerunt Theologi Louanienses, quod nudas propositiones euulgarunt, quas ubi coacti fuerint scripturis sanctis confirmare, fiet insipientia eorum nota omnibus hominibus, Dicitur, eos obtulisse Cæsareæ Maiestati ingens uolumen, quod Cæsar iudicaret adeo ineptum ut prohibuerit librum inuulgari, quod mihi ueri simile est, & tu cum confirmauerint suas propositiones uidebis,

Peccatrix

Luce 7. supra.

Quæ igitur dixi ante clarissime de negotio Gratiae & remissionis peccatorum in peccatrice, Lucæ vii. confutant blasphemiam Louaniensium Theologorum, & confirmant & declarant omnia quæ ex scripturis certo dixi, de promissione Gratiae & reconciliationis per solum & propter solum Christum, quod est Euangelium Iustitiæ Dei erga peccatores & peccatrices, secundum illud. Pauperes Euangelizantur, et quæ dixi de fide in Christum, & de operibus siue fructibus dignis poenitentiae iustificatorum, & de promissionibus legis pro opere nostro, quas soli filij Dei intelligunt, credunt & suscipiunt, ut isti Louanienses non habeant excusationem de ignorantia, & totus mundus uideat nostram doctrinam, & qui crediderint glorificent patrem nostrum qui in coelis est.

Dixi

SPIRITVS: CCCCCXXIX.

Dixi ad gloriam Dei pro confessione fidei nostræ *Laudē digna*
 contra blasphemiam Louanienſium Theologorum. Niſi *Schola Loua-*
 hil autem dixi, neq; uolo hic aliquid dictum contra lau- *nienſis*
 datam Academiam Louanienſem, quæ hæcenus ſem-
 per floruit doctrinis artium, linguarum, iuris pruden-
 tiæ, Quales uero nunc Theologos habeat declarant iſti
 articuli. Non dubito multos bonos uiros in illa Schola
 dolere de iſtis maculis, Atq; adeo etiam in ordine Theo-
 logorū illic inueniri uenerandos uiros, qui malint iſtos
 articulos non eſſe ſcriptos & optimo Cæſari obtruſos.
 Sed de his uiderit Deus, qui eſt inſpector cordium & iu-
 dex omnium.

Cum adaſti fuerint iſti dolologi ad deſenſionem *Cnoſcriptio*
 & confirmationem ſuorum articulorum ex ſacra ſcri- *magiſtralis*
 ptura ſeu uerbo Dei, ibi quærent fucum, ut in hypocrifi-
 loquantur mendacium, malis conſcientiis, ſuo ipſorum
 iudicio, condemnati (quod dico ſolum de illis, qui ueri-
 tatem agnitam impugnant, non de illis, qui adhuc igno-
 rantes in inſipientia ſua blaſphemant) & primum pro-
 ducent contra iuſticiam fidei Epistolam ignoti Iacobi,
 quem certiſſime conſtat ex concilio Apoſtolorum Act.
 xv. neq; unum ex Apoſtolis Chriſti eſſe, neq; illum fra-
 trem Domini, qui dicitur primus Episcopus fuiſſe in Ie-
 ruſalem, Nam in illo Concilio, Spiritus ſanctus per Pe-
 trum et alios Apoſtolos & Iacobum damnat ſententiã
 Epistolæ Iacobi de iuſticia operum noſtrorum, coram
 Deo. Quam etiam damnant conſcientiæ omnium San-
 ctorum ab Adam uſq; ad nos. Et certi ſumus & ſanctè
 iuramus, quod Louanienſes Theologi eam bonis con-
 ſcientiis coram Deo defendere non poſſunt, quando
 Pfalmus dicit, Pro hac ad te orabit omnis Sanctus in
 tempore oportuno. Et Hieronymus in catalogo Scri-

Yyyyyy ptorum

DE BLASPHEMIA

ptorum dicit, Epistola Iacobi Episcopi Hierosolymorum, asseritur ab alio sub nomine eius scripta, quæ procedente tempore obtinuit auctoritatem, id est, tempore Apostolorum, non habuit hæc Epistola auctoritatem. Postea tamen prima etiam ante Epistolas Petri facta est, Hanc ignoti in Ecclesia hominis, de quo sæpe dubitatum est, Epistolam, Louanienses Theologi interpretantur contra Moysen, Prophetas & Apostolos, contra Legem, contra Euangelium, contra Dominum & Christum eius, quæ est impiissima interpretatio deprauans Scripturas sanctas, Nam Paulus dicit Rom. xij. Omnis propheta debet esse analogia fidei, cum potius contra, si uolunt Epistolam Iacobi esse bonam, non debent eam facere contrariam omnibus scripturis Dei, sed sustinere, ut eam commodè interpretemur ex scripturis Sanctis, ut sit analogia fidei, Alioqui quis feret blasphemiam sub nomine Iacobi? Paulus dicit Gal. Si nos, aut etiam Angelus e Cælo aliud Euangelizet præter id, quod accepistis a sanctis Apostolis, anathema sit. Christiani sumus, non negabimus iusticiam Christi propter iusticiam operum Iacobi.

Deinde producent pro se testimonia ex lege Dei, ex omnibus locis scripturæ, ubi dicitur de operibus, maxime ex promissionibus legis, de quibus dixi, quæ omnia non intelligunt, Adeo enim stupidi & indocti sunt, in sacris literis, ut non norint discrimen Legis & Euangelij, discrimen, promissionum reconciliationis in solo Christo & promissionum Legis in operibus solum Dei filiorum, Quid nolent, qui publico scripto fatentur, se non accepisse propter Christum remissionem peccatorum & uitam æternam? Infideles sunt, non ergo mi-
rum

rum est, quod negant scripturas testificari de iusticia & uita æterna per solum Christum.

Post hunc fucum ex scripturis etiam addent rationes suas & doctrinas humanas &c. ut conuincant se propter Christum non accipere remissionem peccatorum & uitam æternam. Hæc producent ex sui Petri cathedra, contra omnes scripturas & contra Petrum, uerum non Cathedralem Christi Apostolum, qui dicit, Christo omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, quotquot credunt in eum. Ideo & sicut iniuriam fecerunt Danieli, quando citarunt eum testem pro iusticia operum coram Deo sine Christo, Nam ipse, ut multa dicit de Christo, ita & de auferendo peccato per Christum dicit, ut capite nono, Tunc abarcebitur transgressio, obsignabitur peccatum, & expiabitur iniquitas, adducetur æterna iusticia, uisioque & propheta obsignabitur, & ungetur Sanctus Sanctorum &c. Ita & sanctis Doctoribus Syrach & Tobia, qui non sunt in Canonæ sacrae Scripturæ, iniuriam fecerunt, Nam Syrach multa concionatur de timore Dei, de fiducia in Deum, de precatione & inuocatione, de patientia propter Deum, ut capite i. ii. &c. ut certo certius sit, quando scribit promissiones Legis pro opere, eum filiis Dei iustificatis scribere. Similiter in Tobia capite tertio, uide orationes Sanctorum ex fide orantium, confitentur non suam eleemosynam & operum iusticiam, ut Phariseus Luca xviij. sed suam in iusticiam & peccata, & certa fide & spe postulant gratiam & liberationem a Deo. Et Tobias sciebat ex promissione primi præcepti, Deum promississe bona iis qui faciunt bona, dedit multas eleemosynas, & patienter ex-

Daniel.

Syrach.

Tobias.

Yyyyyy ij peccauit

DE BLASPHEMIA

pectauit DEI promissionem in fide Seminis promissit.
Dum autem expectat incidit in mala, ut etiam Cæcus
fieret, & irrideretur ab amicis, quasi qui uane spera-
set in Deum, ut uides capite secundo, sed audi fidem
& spem eius etiam in illa miseria & contemptu. Amici
dicunt ei, Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & se-
pulturas faciebas? Tobias uero increpabat eos, dicens,
Nolite ita loqui, quoniam filij Sanctorum sumus, & ui-
tam illam expectamus, quam Deus daturus est ijs, qui
fidem suam nunquam mutant ab eo &c. Ergo quæ con-
cionatur de bonis operibus, ut de eleemosyna, quod ab
omni peccato liberat &c. concionatur ijs, qui fide sunt
iustificati, non ijs qui operibus quærunt iustificari, Iusti-
ficatorum enim filiorum Dei sunt promissiones legis non
aliorum, ut ante diximus. Hæc non intelligunt doloso-
gi, sed ut immundi porci irruunt in scripturas, & dicunt,
Hic dicitur de operibus, Ergo opera iustificant coram
Deo. Hic Deus promittit bona & corporalia & spiritus
alia pro operibus, Ergo opera iustificant, Egregia scilicet
consequentia: & ita ex suauibus Dei promissioni-
bus, quæ sunt exhortationes ad bona opera, ipsi nobis
faciunt mera uenena & operum iusticias, contra gratia-
am Dei in solo Christo promissam.

*Bona opera
adhuc, ampli-
us laudantur ex
Matth. 25.*

Redeo igitur nunc ad commendationem charita-
tis siue bonorum operum, ex Matth. xxv. ut confundantur
mendaces Sacrificuli, qui clamant nos damnare &
prohibere bona opera, O sanctos uiros, abundantes bonis
operibus ut uidere licet, & AntiChristianis blasphemijs
& homicidijs, quid dicent homines de ipsis ubi nostra scri-
pta uiderint & nostras conciones audierint? Adde itaque
ad ea, quæ supra diximus de operibus siue de charitate ex
Matth.

SPIRITVS. CCCCXXXI.

Matth. xxv. quod charitas nostra in operibus ostensa, quæ certum signum est, quod remissa sunt nobis peccata, quod sumus filij DEI, omnipotentes per inuocationem nostram, quod, inquam, charitas nostra manet in æternum id quod 1. Cor. xij. sic dicitur, Charitas nunquam excidit, Nam Christus etiam post hanc uitam, ubi non amplius *charitas nunquam excidit.* nostræ charitatis proximo exhibita, et maxime commendans dicit, non Missarum Sacrificia, sed illa opera fuisse uera Sacrificia sibi Christo oblata, & se reddere mercedem promissam non meritam, Super pauca enim fuisti fidelis, Supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Sic ait Christus, Esurui & dedisti Mihi, uisitasti Me &c. Quod uni ex minimis meis fecistis Mihi fecistis, Mihi, inquit, ut significet grata fuisse sacrificia, illa charitatis opera, Item, Mihi, inquit, ut etiam significet illa opera propter Christum ex fide facta, Et de afflictione et persecutione propter Christum quam patimur, dicit Mar. v. Gaudete & exultate, quoniam merces uestra multa est in cœlis, Sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante uos, Paulus de resurrectione nostra. 1. Corin. xv. Non est labor uester inanis in Domino, Quæ posset esse maior commendatio bonorum operum & passionum nostrarum?

Quod autem filij Dei qui fecerunt illa opera charitatis ex fide, non confisi sunt suis illis operibus, ut pharisæi Luca xvij. & illi Matth. vij. declaratur per hoc. Quia dicent, Domine, quando uidimus te esurientem, sitientem, nudum, ægrotum, captiuum, & ministrauimus tibi: Christus eos fecisse dicit, ergo uere fecerunt, quia Christus non potest mentiri, sed ipsi adeo obliui sunt, ut impossibile sit eos illis operibus confisos fuisse, fecerunt & contempserunt.

Yyyyyy in

runt.

DE BLASPHEMIA

runt sua opera, non ut non facerent, quæ multa fecerunt ut Abraham; sed ut non confiderent in eis, dicentes Serui inutiles sumus, quæ debuimus facere fecimus, & manserunt in fiducia filij Dei etiam tunc quando fecerunt, quia Mihi, inquit, fecistis. Contra operarij iniquitatis in speciem sanctissimi uiri, tunc dicent, Domine nonne in nomine tuo prophetauimus &c. Hic uides quod Paulus dicit, Non qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat ille probatus est.

*Nota Matth.
7. ut supra*

Omniem fidem

Illi magni uiri prædicatores Euangelij & miraculorum operatores in nomine Christi, confisi sunt in illis operibus, quasi propterea meliores essent alijs, qui potius debuissent illa ministeria & opera agnoscere esse dona Dei ad utilitatem Ecclesiæ, & seipsos agnitione peccati continere in fide & fiducia misericordiæ DEI in Christo, ut Paulus sese continet Rom. vii. & alibi dicit, Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi angelus Sathanæ &c. Sufficit tibi Paule Gratia mea, ait Christ⁹, Nam uirtus mea in infirmitate tua perficitur. Tales uiri fuerunt apud Corinthios tempore Pauli, qui acceptis egregijs donis Spiritus sancti, linguarum, intellectus Scripturarum, miraculorum, quæ merito miratur mundus in uiris eruditissimis, & quidam gloriabantur etiam de tribulationibus quod multa sustinerent propter Christum, Hæc sentiebant esse Christianam fidem, qui pauca nouit & potuit, illum dixerunt paruam habere fidem, qui plura nouit & potuit, illum dixerunt plurimam habere fidem, Quidam autem iactabant se omnem habere fidem, ut qui loquerentur omnibus linguis, nossent omnia mysteria, possent facere non quedam solum, sed etiam omnia miracula, possent omnia pati, atq; hac ratione agentes contra charitatem

atem, atq; adeo non habentes charitatem, aspernabantur alios etiam pios & bonos Corinthiorum prædicatores, ut traherent post se discipulos & suscitarent sectas, quæ dixerunt, Ego sum Cephe, Ego sum Pauli, Ego sum Apol- lo &c. Atq; ita uocabulum, Fides, traxerant in abusum, il- le habet magnam fidem, ille maiorem, alius plurimam, ali- us omnem, & alius alium contemnebat, et qui maiora do- na Spiritus acceperant, alios longe post se relinquebant, maxime illi qui gloriabantur et contententes iactabant se omnem habere fidem, id est, ut ipsi intelligebant, se om- nia nosse & omnia posse, ut alios prædicatores facerent contemptos & post se discipulos traherent. Quibus Pau- lus scribit more illorum loquens, non ut solet, & dicit, 1. Cor. xij. Alij per Spiritum datur fides, uidelicet illa He- roica miraculorum, quæ iactatur apud uos Corinthios. Quo uerbo iubet Paulus, ut agnoscant hoc donum esse Spiritus sancti, non esse ipsum Deum, de quo solo est glo- riandum, quod illa dona possunt etiam impij habere, ut Iudas, & illi Matth. vij. Ergo Paulus ut compescat istas præsumptiones & contentiones & sectas, dicit Christianos nos oportere seruire alijs per dona quæ acceperunt, quem- admodum Christus dicit. Qui uoluerit inter uos maior esse sit uester minister, & alibi Paulus, Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, & charitate de clarare alijs se credere & per fidem esse filios Dei, Alioqui si quis charitatem non præstiterit sed contrarium, etiamsi multis Spiritus donis sit insignis, tamen eum esse nihil, uidelicet ad salutem, etiamsi multum sit ad utilitatem Ecclesiæ, ut Iudas proditor sua prædicatione & miraculis, qui tamen nihil erat apud Deum, non erat per fidem filius Dei hæ- res uitæ æternæ, Coram hominibus multum & omnia ui- debatur, coram Deo nihil erat.

Y Y Y Y Y . iij.

Sed de

DE BLASPHEMIA

Sed de his ante dixim⁹ ex 1. Cor. xiiij. Si autem non sic accipiendum contendis, illud. Si habuero omnem fidem, id est, tam multam & magnam & omnibus hominibus admirandam, ita, inquit, ut montes transferam, dic quot fides nobis uelis facere, Turcicam, Iudaicam, Pharisæorum, Saducæorum, Persicam, Christianam, forte & Græcam fidem, ut omnes fides illas simul compræhendas cum dixeris. Si habuero omnem fidem, Quid ineptimus? Paulus in omnibus concionibus suis, ut uides in Act. Apostolorum, & in omnibus Epistolis suis, ubi loquitur uerbis suis, de uera fide, non nouit nisi unam in Christum fidem, id quod expressè fatetur Eph. iij. Vna est, inquit, fides, unum baptisma, una spes uocationis uestre, De his, inquam, ante diximus, Hic autem ex uerbo Christi. Esuriui & dedisti Mihi manducare, dicimus quod charitas manet in æternum, quia operum charitatis, ut signi filiorum Dei per fidem in Christum iustificationum, meminit etiam Christus in futura resurrectione, quando fides & spes cessant siue excidunt, charitas autem non cessat siue excidit, sed manet in æternum, & post hanc uitam perficitur, Ideo Paulus dicit. Maior horum charitas, id quod ibi manifeste dicit, nisi nihil illic intelligas, non autem dicit, quod charitas in hac uita iustificat, sed ubiq; fortiter ex scripturis (quas negant Louanienses dolologi) conuincit, quod fides in Christum iustificat, id est, solus Christus fide apprehensus, quæ est salus nostra & uita æterna.

Dedisti Mihi.

Sola fide.

Reuertantur ergo miseri homines blasphemi & homicidæ, ne impugnent in tanta Euangelij luce agnitam ueritatem, hoc enim non est humanum, sed diabolicum peccatum, & discant ad gloriam Dei loqui, & confiteri suam in Christum ueram fidem, quemadmodum Paulus

Paulus

SPIRITVS. CCCCXXXIII.

Paulus loquitur cum Petro, de quorum autoritate gloriaratur Papa, & tamen fidem & doctrinam Apostolorum condemnat. Sic autem loquitur Paulus cum Petro uel ad Petrum, Gala. ij. ut audiat fidem & doctrinam beatissimorum Petri & Pauli Apostolorum, Si, inquit, tu Petre, cum Iudæus sis, gentiliter uiuis, & non Iudaice, cur Gentes cogis Iudaizare? Nos natura Iudæi & non ex Gentibus peccatores, quoniam scimus non iustificari hominem ex operibus Legis, NISI per fidem Iesu Christi, id est, quod uel pueri norunt in Scholis, nisi, tantum, solum, per fidem in Iesum Christum, hoc est, Sola fide, non ex operibus Legis, multo minus ex operibus traditionum humanarum siue doctrinarum Dæmoniorum, Habetis etiam literas & syllabas, quas requiritis cum dicitis, Vbi scriptum est, Sola fide iustificamur? qua de re ante ex Scripturis diximus. Pergit uero Paulus ad Petrum dicere, Quoniam scimus non iustificari hominem ex operibus Legis, NISI per fidem Iesu Christi, etiam NOS in Christum Iesum credimus, ut iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus Legis, propterea quod non iustificabitur ex operibus Legis omnis caro. Quod si dum quærimus iustificari per Christum, reperimur & ipsi peccatores (uidelicet adhuc imi mundi in peccatis nostris & per opera, quæ Lex præcipit iustificandi) ergo Christus peccati minister est, Absit, Absurdum est hoc & impium sentire, Nam si, quæ destruxi, ea rursum ædifico, transgressorem meipsum constituo. Ego enim per Legem Legi mortuus sum, ut Christo uiuam, una cum Christo crucifixus sum. Viuo tamen iam non ego, sed uiuit in me Christus. Vitam autem quam nunc uiuo in carne reliquam, uiuo in fide filij Dei (secundum illud, Iustus ex sua fide uiuet) quæ

Zzzzzz dilexit

DE BLASPHEMIA

dilexit me, & tradidit Semetipsum pro me, Non asper-
nor Gratiā Dei. Nam si per Legem est iusticia, ergo
Christus frustra mortuus est. Lege totam Epistolam in
cuius fine Paulus sic dicit, In Christo Iesu neq; circum-
cisio quicquam ualet, neq; praputium, sed noua creatur-
a, Et quicumq; iuxta hanc regulam incedunt, pax sit su-
per illos & super Israel Dei, Et nos, consuetis uerbis to-
nitrui uestri Papæ, proponimus uobis hanc Euangelij
Christi doctrinam, autoritate Dei Patris & Domini no-
stri Iesu Christi & Spiritus sancti, & autoritate beatissi-
morum Petri & Pauli, & omnium Apostolorum et Pro-
phetarum Dei ex sacra Scriptura lege Dei & Euange-
lio Christi. Si quis temerario ausu contrauenire præsum-
pserit, nouerit se indignationem omnipotentis Dei, &
in sententiam Dei per Prophetas & Apostolos laram
incursum, Datum in Ecclesia sancta catholica & Apo-
stolica, sub annulo saluatoris, Domini nostri Iesu Chris-
ti, Anno sacratissime incarnationis eius M. D. XLVI;
quod datum erat statim a lapsu hominis per uerbum
Dei, Semen mulieris conteret caput Serpentis, Beatus
est qui hoc intelligit.

Hactenus de fide in Christum & de fructibus fidei
dixi, ad gloriā Christi, ut hostes Euangelij Christi sint
inexcusabiles, quasi neq; audierint, neq; uiderint. Nunc
redeo ad Epistolam Iacobi, quam ante, in loco iustifica-
tionis, cepi commodè interpretari ex alijs Scripturis,
ne quid blasphemum habeat contra Christum, & con-
tra omnes Scripturas, quemadmodum Augustinus so-
let eam interpretari, maxime in libello de fide & operi-
bus, Nam si uis eam Epistolam haberi sacram, necesse
est, ut sit analogā fidei, ut audisti ex Ro. xij & non sit
doctrinæ

Epistola
uobi.

SPIRITVS. CCCCCXXXIII.

doctrinę Prophetarum et Apostolorum aduersa, de qua
 saepe audisti concionem Petri, Christo omnes Prophetę
 testimoniũ perhibent remissionẽ peccatorũ accipere per
 nomen eius, quotquot credunt in eum. Ecclesia Christi
 suscepit Mosen, Prophetas, Psalmos, Apostolos, ut lega
 tos sui sponsi, per quos suum Sponsum Christum ac
 cepit, Et habet mandatum a suo sponso, ut diligentissi
 me caueat, ne sub specie bona suscipiat alios, qui docent
 aliud, quam quod Prophetę & Apostoli docuerunt. Sic
 enim mandat Christus, Attendite a Pseudoprophetis,
 qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intrinsecus
 autem sunt lupi rapaces. Et Paulus ex Spiritu sancto
 magna fiducia dicit Ecclesię Christi, Gal. i. Miror, quod
 a Christo, qui uocauit uos per Gratiam, adeo cito trans
 feramini in aliud Euangelium, quod tamen non est ali
 ud, nisi quod quidam sunt qui turbant uos, & uolunt in
 uertere Euangelium Christi, Cæterum, etiam si nos A
 postoli, aut Angelus e Cœlo prædicauerit uobis Euan
 gelium aliud præter id quod prædicauimus uobis, ana
 thema sit, Quemadmodum ante diximus, & nunc ite
 rum dico, Si quis prædicauerit uobis Euangelium aliud
 præter hoc quod accepistis, anathema sit, Euangelium
 quod est prædicatum a me non est secundum hominem,
 Neque enim ego ab homine accepi illud neque didici, sed
 per reuelationem Iesu Christi, Vides quod mandatum
 habeat Ecclesia Christi, ut caueat a doctrina Antichri
 stiana, postquam ab Apostolis Christum didicit suam
 esse iusticiam & uitam æternam. Nam Paulus certis scri
 pturis ex Spiritu sancto & reuelatione Iesu Christi præ
 dicauerat apertissime hoc Euangelium glorię Dei.
 Absque operibus, id est, meritis nostris, gratis per Grati
 am fide in Christum iustificamur coram Deo, ut pacem

Zzzzzz ij habeas

DE BLASPHEMIA

habeamus bonis conscientijs erga Deum, & accessum ad Deum per solum Dominum nostrum Iesum Christum. Et scribit Ecclesiæ, ne suscipiat aliud, quasi Euangelium, contra hoc Euangelium, quod ab ipsa a Paulo susceperat, ne sub nomine quidem Pauli, quasi Paulus alibi aliud doceret, quemadmodum hodie nostri Sophistæ quærent in Paulo, quo destruant Euangelium Pauli de iustificatione fidei per solum Christum. Ne suscipiat, aliud ne sub nomine quidem Apostolorum, quasi sint quidam Apostoli Christi, qui aliud doceant, tantum abest ut suscipiant diuersum siue contrarium per ignotum Ecclesiæ Iacobum, ut ante diximus. Si ergo sustines, ut commode interpretemur uerba illius Iacobi, ut sint analogæ fidei & sacris scripturis, siue Euangelio Apostolorum Christi, per nos licebit, ut dicas illam Epistolam esse sanctam. Si non sustines, sit illa doctrina anathema, quæ docet Christum Dominum gloriæ pro nobis crucifixum, non esse iusticiam nostram & uitam æternam. De utroque nunc breuiter dicam.

Commoda interpretatio.

Si de falso iactata fide intelligis uerba Iacobi, ut ante dixi, probe conueniunt, secundum scripturas, quæ sequuntur, Quæ utilitas, inquit, fratres mei, si fidem dicat aliquis se habere, facta uero non habeat, id est, deprehendatur esse maledicus, scortator, auarus, contemptor fratrum, quibus signis declaratur mentiri, cum dicit, se fidem habere, Num potest fides illa iactata & mendax saluum facere illum? Quod si frater aut soror nudi fuerint &c. Hæc est irrisio proximi indigentis & non charitas, ergo ibi non est uera fides in Christum, sed mendacium est quod dixit se fidem habere. Sic & illud quod sequitur. Sed dicet aliquis, Tu fidem habes &c. probe conuenit scripturis, ut ante dixi.

Sequitur

SPIRITVS. CCCCXXXV.

Sequitur, Tu credis quod Deus unus est, Recte facis. ὁ θεὸς ἕν ἐστι.
 Etiam dæmones credunt & contremiscunt, hoc est,
 illa fide non es melior quam dæmones, qui idem credunt,
 Sicut ergo dæmones non iustificantur illa fide, ita tu non
 iustificaris illa fide, qui mala opera facis, sicut Dæmones
 mala opera faciunt, atq; adeo dæmones illa fide sunt meli-
 ores impio homine, qui non contremiscit erga Deum
 quando credit quod Deus unus est. Dæmones autem
 credentes quod Deus unus est contremiscunt, expaues-
 cunt & refugiunt ubicunq; senserint Deum suo uerbo &
 opere adesse, Impius homo etiamsi credat quod DEVS
 unus est, tamen potest contemnere omnia, quæ Dei sunt.
 Hic dicimus. Si Iacobus ille non dicit de alia fide, quam
 de illa quam etiam dæmones habent, quod Deus unus
 est, (ut nunc nihil aliud dicam quando commodam que-
 ro interpretationem uerborum Iacobi,) concedimus ul-
 tro quod homo qui solum illam fidem dæmonum habet
 non iustificatur per illam, sed manet in peccatis suis dam-
 natus, & Iacobina dæmonum fides non potest illum sal-
 uare, Nam & Turcæ & alij Mahometani subinde clamāt
 & fatentur, Deus unus est, similiter & cæci Iudæi igno-
 rantes & deprauantes scripturas, dicunt, Deus unus est,
 quasi dicant & Mahomeristæ & Iudæi blasphemantes
 contra nos, Deus est unus, non est trinus, ut Christiani di-
 cunt, facientes tres Deos, &c. Non dico hic, quid Christia-
 nus aliquis posset suspicari ex illa unica fide quod Deus
 unus est (non aliam fidem inuenis in Epistola Iacobi) &
 ex illis Iacobi uerbis, ὁ θεὸς ἕν ἐστι quasi hic Iacobus fue-
 rit unus ex Ebionitis, contra quos Iohannes scripsit suum
 Euangelium, Quia uerbis quidem nominat fidem Chri-
 sti, & credit Iesum esse Christum gloriæ, capite ij. Fratres
 mei, inquit, ne in respectu personarum habeatis fidem

Zzzzzz iij Dominus

DE BLASPHEMIA

habeamus bonis conscientijs erga Deum, & accessum ad Deum per solum Dominum nostrum Iesum Christum. Et scribit Ecclesiæ, ne suscipiat aliud, quasi Euangelium, contra hoc Euangelium, quod ab ipsa a Paulo susceperat, ne sub nomine quidem Pauli, quasi Paulus alibi aliud doceret, quemadmodum hodie nostri Sophistæ quærunt in Paulo, quo destruant Euangelium Pauli de iustificatione fidei per solum Christum. Ne suscipiat, aliud ne sub nomine quidem Apostolorum, quasi sint quidam Apostoli Christi, qui aliud doceant, tantum abest ut suscipiant diuersum siue contrarium per ignotum Ecclesiæ Iacobum, ut ante diximus. Si ergo sustines, ut commodè interpretemur uerba illius Iacobi, ut sint analogæ fidei & sacris scripturis, siue Euangelio Apostolorum Christi, per nos licebit, ut dicas illam Epistolam esse sanctam. Si non sustines, sit illa doctrina anathema, quæ docet Christum Dominum gloriæ pro nobis crucifixum, non esse iusticiam nostram & uitam æternam. De utroque nunc breuiter dicam.

*Commoda in-
terpretatio.*

Si de falso iactata fide intelligis uerba Iacobi, ut ante dixi, probe conueniunt, secundum scripturas, quæ sequuntur. Quæ utilitas, inquit, fratres mei, si fidem dicat aliquis se habere, facta uero non habeat, id est, deprehendatur esse maledictus, scortator, auarus, contemptor fratrum, quibus signis declaratur mentiri, cum dicit, se fidem habere. Num potest fides illa iactata & mendax saluum facere illum? Quod si frater aut soror nudifuerint &c. Hæc est irrisio proximi indigentis & non charitas, ergo ibi non est uera fides in Christum, sed mendacium est quod dixit se fidem habere. Sic & illud quod sequitur. Sed dicit aliquis, Tu fidem habes &c. probe conuenit scripturis, ut ante dixi.

Sequitur

SPIRITVS. CCCCXXXV.

Sequitur, Tu credis quod Deus unus est, Recte *ταυ ε θεος εις εστι.*
 eis, Etiam doemones credunt & contremiscunt, hoc est,
 illa fide non es melior quam daemones, qui idem credunt,
 Sicut ergo doemones non iustificantur illa fide, ita tu non
 iustificaris illa fide, qui mala opera facis, sicut Doemones
 mala opera faciunt, atq; adeo daemones illa fide sunt meli-
 ores impio homine, qui non contremiscit erga Deum
 quando credit quod Deus unus est. Doemones autem
 credentes quod Deus unus est contremiscunt, expaues-
 cunt & refugiunt ubicunq; senserint Deum suo uerbo &
 opere adesse, Impius homo etiamsi credat quod DEVS
 unus est, tamen potest contemnere omnia, quae Dei sunt.
 Hic dicimus. Si Iacobus ille non dicit de alia fide, quam
 de illa quam etiam doemones habent, quod Deus unus
 est, (ut nunc nihil aliud dicam quando commodam que-
 ro interpretationem uerborum Iacobi,) concedimus ul-
 tro quod homo qui solum illam fidem demonum habet
 non iustificatur per illam, sed manet in peccatis suis dam-
 natus, & Iacobina demonum fides non potest illum salu-
 uare, Nam & Turcae & alij Mahometani subinde clamant
 & fatentur, Deus unus est, similiter & caeci Iudaei igno-
 rantes & deprauantes scripturas, dicunt, Deus unus est,
 quasi dicant & Mahometistae & Iudaei blasphemantes
 contra nos, Deus est unus, non est trinus, ut Christiani di-
 cunt, facientes tres Deos, &c. Non dico hic, quid Christia-
 nus aliquis posset suspicari ex illa unica fide quod Deus
 unus est (non aliam fidem inuenis in Epistola Iacobi) &
 ex illis Iacobi uerbis, *οτι ε θεος εις εστι* quasi hic Iacobus fue-
 rit unus ex Ebionitis, contra quos Iohannes scripsit suum
 Euangelium, Quia uerbis quidem nominat fidem Chri-
 sti, & credit Iesum esse Christum gloriae, capite ij. Fratres
 mei, inquit, ne in respectu personarum habeatis fidem
 Zzzzzz iij. Domini

DE BLASPHEMIA

Domini nostri Iesu Christi gloria, id est, gloriosi uel glorificati apud Deum in coelis, & capite primo dicit se esse seruum Dei & Domini Iesu Christi, sed cum expectas, ut dicat quæ sit fides Christi, audis, Tu credis, quod Deus est unus, recte facis, siue recte credis, quasi fides Christi dicatur quam Christus docuerit, uidelicet illa, quod Deus est unus, quod Christus hanc fidem docuerit contra idolatriam Iudæorum, & contra pluralitatem Deorum apud gentes, & qui hanc fidem habuerit, quod Deus est unus, ille habeat fidem Christi quam Christus docuit. Nam in tota illa Epistola bene longa, cum uult scribere de patientia, de oratione fidei, de regeneratione per uerbum ueritatis, de bonis operibus, quæ tamen confusissime scribit tantum imitatus quedam uerba Apostolorum, nunquam interim dicit Christum filium Dei, aut quod in Christum sit credendum, sed hanc fidem tantum ibi uides, quod Deus est unus, quam & Dæmones habent, nunquam ne unum quidem dictione dicit, unde audiamus pluralitatem personarum esse in uno Deo uel in unitate unus Dei, non filium nominat, non Spiritum sanctum, Nusquam dicit de fide in Christum, quod Christus filius Dei pro nobis uisctima factus, qui fide apprehenditur ut fiat noster (non enim aliter suscipi a nobis aut apprehendi potest) est nobis perditis & damnatis peccatoribus iusticia nostra coram Deo & uita æterna, De hoc usu Christi, quid Christus pro nobis, nullum est testimonium ne uno quidem uerbo in illa Epistola, De quo Petrus nomine omnium Apostolorum dicit omnes Prophetas testificatos esse, Immo hanc solam fidem ibi uides. Tu credis, quod Deus est unus, Recte facis siue recte credis, sed si non addis huic tue fidei opera tua, ipsa fides manet mortua & non potest te saluum facere, Si uero opera tua addideris, illa opera tua sunt

sunt uita tua quæ uiuificabunt tuam fidem, quæ credis quod Deus est unus, & iustificabunt & saluabunt te, non incredulum sed credentem quod Deus est unus, Dæmones non addunt suæ fidei, (quæ etiam credunt quod Deus est unus) bona opera, ergo non saluantur neque iustificantur per suam fidem. Hanc solam fidem uides in Iacobo illo non fidem in Christum iusticiam nostram, Atque adeo ipse Iacobus producit nobis manifeste iusticiam operum contra rationem fidei Christianæ, contra Dei iusticiam, contra Deum, contra Christum, contra Euangelium & omnes Scripturas, ut sæpe dixi, & dicit, Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est? &c. quæ postea audies, ex Iacobi uerbis sequentibus, Nunc desino suspiciones augere contra illum Iacobum, quamuis recte faciam pro gloria Dei, Hæ enim suspiciones pertinent ad iudicium Ecclesiæ & probationes Spirituum, quæ habet mandatum, Attendite a pseudoprophetis, Nolite omni Spiritui credere, Probate Spiritus num ex DEO sint, Omnia probate, quod bonum est tenete, Etiam si nos Apostoli aut angelus e cœlo aliud Euangelizet anathema sit, Satis mihi sit hactenus commodè interpretatum fuisse uerba Iacobi, ne quid incommodum in eis sit contra Deum & Dei Scripturas, Debebant sancti patres non de nomine Iacobi disceptare, sed rem & ipsam doctrinam iudicare, quemadmodum Christus dicit, Ex fructibus eorum cognoscetis eos.

Accessimus nostra commodà interpretatione usque citatio Scrip-
ad eum locum, ubi Iacobus apertis uerbis negat Christum pure in Iaco-
esse iusticiam nostram, quod tamen omnes Scripturæ dis-
cunt, & obtrudit nobis iusticiam operum nostrorum sine
Christo, quasi per nostra opera, & ut Pelagius docuit, per
Zzzzzz iij nostrum

DE BLASPHEMIA

nostrum liberum arbitrium possimus implere legem & iustificari coram Deo, ita ut Christus filius Dei sit nobis inutilis & frustra mortuus, quam iusticiam operum nostrorum quasi ex Scriptura sancta falso & deprauatim confirmat. Vis autem, inquit, scire o homo inanis quod fides absq; operibus mortua est? Abraham pater noster, nonne ex operibus iustificatus est, cum obtulisset Isaac filium suum super altare? Vides quod fides adiumento fuerit operibus illius, & ex operibus fides perfecta fuerit? Et impleta est scriptura quae dicit. Credidit Abraham Deo, & imputatum est illi ad iusticiam, & amicus Dei appellatus est. Videtis igitur (quod nemo uidet ne Spiritus sanctus quidem in illa Scriptura) quod ex operibus iustificetur homo & non ex fide tantum (quo uerbo se prodit quod scribit contra Euangelium Christi, quod sancti Apostoli praedicauerant, ut uides Rom. iij. iij. &c.) Similiter autem & Rhaab meretrix, an non ex operibus iustificata est, cum excepisset nuncios & alia uia emisisset? (de quo exemplo fidei supra dixi) Hic cum citat Iacobus Scripturam contra scripturam, confutat potius per citatam Scripturam, quod per eam uult confirmatum, Scriptura dicit Abraham fide iustificatum longe ante quam immolare uoluit filium suum Isaac, etiam ante circumcisionem in gentili praeputium & ante omnes caeremonias Legis Moisaicae, sine suis operibus & bonis meritis, quae tamen bona opera & officia pietatis & charitatis fide iustificatus multa faciebat, ut haec Rom. iij. Paulus Spiritu Dei plenus, ex scripturis sanctis & ex historia Abraham fortiter confirmat & declarat contra hanc Iacobi sententiam, Ridiculum est & a Paulo confutatum Rom. iij. & alibi, ubi q; fere, quod Erasmus de hac citatione Iacobi, Credidit Abraham Deo &c. in annotationibus suis dicit, nisi minima tice uoluerit

SPIRITVS. CCCCXXXVII.

lice uoluerit irridere Theologos idem dicentes. Idem, inquit, testimonium, quod Paulus adduxit in Epistola ad Romanos aduersus fiduciam operū, Iacobus adducit ad commendationem operum. Verum Paulus illic opera uocat obseruationem legis Mosaicæ. hic sentit de officijs pietatis & charitatis. Paulus dicit, Erasme lege Rom. iij. de Abraham, & vij. Concupiscentiam nesciebam &c. & uis debis quod facis mihi iniuriam. De qua stulticia nos etiā ante diximus.

Igitur cum ad hunc locum uentum est, desino commodè interpretari, immo desero Iacobū, ut ipse defendat se! et dicat quare cecarit Scripturam contra seipsum, quæ admodum Augustinus etiam hætenus commodè secundum scripturas solet uerba Iacobi interpretari, sed hic ubi citat Scripturas quasi pro iusticia operum, deserit eum Augustinus, Alij subtilib⁹ atq; adeo futilibus distinctionibus laborant, ut hæc uerba Iacobi conciliant scripturis sanctis, sed frustra. Apertior enim est hoc loco Iacobus, quam ut hoc fieri possit. Et ego habeo, quæ hoc loco non incommodè dicere possem pro uerbis Iacobi, sed ego nolo propter Iacobi uerba uim facere scripturis, & dare occasionem alijs, scripturas uariè interpretandi, & ipse Iacobus me prohibet certis uerbis, & perspicua similitudine, quam ita addit. Nam, inquit, quemadmodum corpus absq; spiritu mortuum est, ita & fides absq; operibus mortua est. Nihil obscuri habent hæc uerba, ut uideas certo quid Iacob⁹ uelit. Præterea iam dudum hætenus anxie laboraui mea commodam interpretatione, metuens ne uim facerem uerbis Iacobi, quæ aliud sonant, & iam tandem se ipse aperte prodit, ita ut non possit sustinere commodam interpretationem et cum Scripturis sanctis conciliationem. Ideoq;

DE BLASPHEMIA

Si quis mihi dixerit, Tu facis uim uerbis Iacobi tua com-
moda interpretatione, cum hoc non magnopere contem-
derim.

Iam itaq; uenio ad secundam partem, ut dicam con-
tra meam commodam interpretationem. Si uerba sua Iac-
obus de falso iactata & inani fide intelligit, cur citat scrip-
turam de uera fide, Credidit Abraham Deo &c? aut si
de illa Demonum tantum fide dicit, quod mortua sit, cur
addit illi uitam operum & producit ita nobis iustificatio-
nem per opera nostra sine Christo, contra omnes scriptu-
ras & contra experientiam omnium Sanctorum? Opera
nostra facit Spiritum & uitam, fidem autem facit corpus
Sicut inquit, corpus mortuum est sine Spiritu, ita fides
mortua est sine operibus, Adde tua opera, & suscitabis &
uiuificabis per opera tua mortuam tuam fidem, qua cre-
dis, quod Deus est unus, & ita iustificaberis per opera
tua uiuentia quæ mortuam tuam fidem uiuificauerunt,
ut anima corpus, Vides quod operibus omnia tribuit, &
adimit omnia Christo, & interim tantum ludit uocabulo
fidei. Qui sic loquitur, nō intelligit quid sit fides, aut quid
significet coram Deo iustificari. Si autem de uera fide ac-
cipienda sunt uerba Iacobi, & uera fides quam prædicat
Euangelium Christi, est fides in Christum, siue fides quæ
suscipit & apprehendit Christum iusticiam nostram &
uitam æternam, hoc est, nihil aliud quam ipse Christus fili-
us Dei fide susceptus & apprehensus, quis feret hæc bla-
sphemias, quod hæc fides in Christum siue hic Christus
filius Dei fide apprehensus & sola fide apprehensus, sit
res inutis, inanis, mortua, non potens nos saluare, quæ
sit uiuificanda nostris operibus, qui sumus damnati pecca-
tores? Hic dicimus ad gloriam Christi pro confessione
fidei nostræ, Quisquis hoc dixerit non solum ille Iacobus
Ecclesiæ

SPIRITVS. CCCCCXXXVIII.

Ecclesie Christi ignotus, sed etiam aliquis Apostolus uel Angelus e coelo, sit anathema. Deus pater qui dilexit nos in Christo ante mundi constitutionem, & tradidit pro nobis redimendis unigenitum filium suum in mortem, conserveat & conseruet Ecclesie sue hanc doctrinam & hoc Euangelium, quod Solus Iesus Christus filius DEI pro nobis uictima patri factus nobis iusticia est & uita eterna, Amen.

Hec omnia de iusticia fidei in Christum, de charitate *Quare tam*
fructu fidei sue de bonis operibus & de promissionibus *multa hic dicta*
DEI & gratuitis propter Christum, & legalibus propter *sint.*
opera filiorum DEI, & quae his ob stare uidebantur, dixi diligenter ex Scripturis Sanctis, ex Euangelio et ratione salutis nostrae per solum Christum filium DEI, non solum propter pios Lectores, qui de his gaudebunt, sed etiam propter hostes Euangelij Louanienles Theologos & alios, ut admoniti resipiscant qui ignoranter blasphemant & persequuntur ueritatem, pro quibus etiam oramus, & amplius confundantur qui agnitam ueritatem impugnant non humano peccato, sed Diabolica superbia & odio contra Deum & filium DEI & Spiritum sanctum, pro quibus non est orandum, contra quos dicit Christus, Nunc autem uiderunt, id est, cognouerunt, & oderunt & Me & patrem meum, & Paulus Tit. iij. Hereticum hominem post unam & alteram admonitionem deuicta, sciens quod euersus sit qui eiusmodi est, & peccet per se damnatus. Hoc est, non habet excusationem de ignorantia, sed mala conscientia & diabolica arrogantia & odio pergit damnare & persequi agnitam ueritatem.

Dicit aliquis, Periculosum est miseris peccatoribus *blasphemia in*
& peccatricibus, dicere aliquod esse peccatum in Spiritu *spiritum sanctum.*

DE BLASPHEMIA

tum sanctum, quod non remittatur, quia ut contemnant illi qui peccant in Spiritum sanctum, tamen miseri peccatores in tentatione facile sibi somniabunt se peccasse hoc peccato, & ex hac doctrina desperabunt, cum tamen secundum Euangelij ueritatem, Omnia peccata remittantur hominibus, & non sit ullum peccatum tam horrendum & magnum, quod non remittatur hominibus uere poenitentibus & in Christum credentibus, propter Christum iusticiam nostram. Item, Dicunt aliqui hodie, qui non multum uidentur curare agnitam ueritatem, modo tantum habeant, quod magnifice & contemptim dicant contra nos, Qui, inquiunt, statuit esse aliquod peccatum quod remitti non possit, is magna contumelia afficit Christum, & statuit regnum peccati esse potentius regno Christi aut gratiae, Audimus fastuosa uerba contra nos. Non enim nos statuimus, sed Christus hanc sententiam, Qui blasphemauerit Spiritum sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti, Non hic de statutis nostris agitur, sed de sententia Christi, Iccirco isti suis argumentis nihil efficiunt contra nos, sed blasphemant Christum Dominum, hac ratione, Qui statuit esse aliquod peccatum, quod non remittitur (non uolo recitare inanibus uerbis, quod remitti non possit) is magna contumelia afficit Christum, Sed Christus hoc statuit, Ergo Christus magna contumelia afficit Christum &c. Sed relictis hisce inflatis frustra contemptoribus, qui contemptam ducunt Christi sententiam, respondeo bonis hominibus, qui dicunt, Periculosum est miseris &c.

Tunc periculosum erat, quando praedicabant & scribebant de peccatis in Spiritum sanctum, quasi multis, & simul proferebant nudam sententiam Christi, non totum

tum contextum uerborum Christi, de remissione omnium peccatorum & omnium blasphemiarum, quibus homines etiā Deum blasphemauerunt, quæ ante a principio diligentissime tractaui, ex quibus certo docemus, Nulla peccata esse tam enormia etiā Sodomitica, homicidiorum, periuriorum &c. nullas blasphemias esse tam horrendas, ut non remittantur uere poenitenti & in Christum credenti, Quia Christus est agnus Dei qui tollit peccata mundi. Quid hic periculi est miseris peccatoribus? Quid cupis amplius? Si ultra hæc uolueris etiam esse Diabolus, hostis Dei & Christi, impugnatione agnitæ ueritatis, nō accusato sententiam Christi, in extremo iudicio, q̄ Diabolus nō habet remissionem peccatorum, quemadmodum a principio apertissime declarauit. Tunc erat periculosum, quando faciebant multas species peccati in Spiritum sanctum, præsumptionem, desperationē, inuidentiā fraternę gratiæ, obstinatiā, impugnationem agnitæ ueritatis, finalem inpoenitentiam. Hic facile ueniebat in mentem timidis & laborantibus conscientijs, Veh mihi, Ego peccaui in Spiritum sanctum, Ego præsumpsi, Ego desperaui &c. quibus suggerebat Diabolus sententiam Christi, Ergo non consequeris remissionem peccatorum, cum tamen miseri homines nullo modo blasphemassent Spiritum sanctū, Nam qui blasphemant Spiritū sanctū, non ita terrentur suis conscientijs, non sunt solliciti de remissione peccatorum, ut poenitentiam agant, sed pergunt blasphemare, suo ipsorum iudicio condemnati, ut dicitur Tit. iij. Qui nunc præsumit, postea potest coram Deo humiliari, Qui nunc desperat, postea potest in spem erigi, ut dicit Poeta, Quondam etiam uictis redit in præcordia uirtus, De^o ipse admonebat Cain invidentem fraternę gratiæ

DE BLASPHEMIA

tia ad poenitentiam, & Cain remissionem peccatorum accepisset, si obediens Deo poenitentiam egisset. Similiter qui nunc obstinatus est, postea potest ad Christum conuerti. Impugnationem ueritatis agnitae non satis explicabant, ut homines conijcerent in hanc speciem etiam uulgaria mendacia contra quamcunque ueritatem. Quid uero huc attinebat recensere finalem in poenitentiam, quando nemo dubitat illum nunquam alsequi remissionem peccatorum, qui nunquam agit poenitentiam. Pro concione docuerunt suos auditores etiam pueros confiteri in illa auriculari confessione, Confiteor etiam quod peccaui peccatis, quae grauantur in Spiritum sanctum, atque ita ex peccatis in Spiritum fecerunt uulgaria hominum peccata, quod erat impium & periculosissimum. Nam quid putas quosdam cogitasse & sensisse, qui postea uiderunt uel audierunt sententiam Christi contra blasphemiam in Spiritum sanctum?

Pij Doctores & praedicatores, metuentes ne hic negaretur remissio omnium peccatorum, studuerunt uulgare Euangelij sententiam, Qui non crediderit condemnabitur, huc affigere, quasi Christus hac sententia idem dicat & non aliud. Et licet alijs uerbis & uarijs, id est, alio modo hoc dixerint, tamen in eam sententiam conueniunt fere omnes, quemadmodum & Pater Lutherus in breui Scholio in Mattheum. De qua re etiam ante dixi. Omnia quae in Magistro Sent. lib. ij. dist. xliij. dicuntur, periculose fere dicuntur, si conferantur cum sententia Christi, et nihil ibi satis dicitur ad sententiam Christi. Rectissime & sanctissime dicit Philippus in locis communibus, Quando mentio fit de sententia Christi contra blasphemiam in Spiritum sanctum, meminisse debemus.

debemus, quod non omnis lapsus post agnitam ueritatem indicari debet peccatum irremissibile, testis est lapsus Petri &c. Scio enim quosdam insulsissime & impiissime dixisse, Peccatum in Spiritum sanctum esse, quando aliquis scienter peccat, & facit illud, quod nouit esse malum, & a Deo prohibitum, atque hoc uocauerunt impugnare cognitam ueritatem, Quem bonum hominem non perturbarent isti indocti asini? Dauid scilicet potuit ignorare adulterium esse malum, homicidium a Deo esse prohibitum? & quamuis per hæc fuit damnatus, qui enim talia agunt regni hæreditatem non consequentur, tamen non incidit in hanc Christi sententiam.

Ideoq; præstiterit, ut a principio dixi hoc non dicere peccatum, nisi cum addito, peccatum ad mortem, ut Iohannes dicit, ne miseri peccatores illa humana peccata sua quantumcumq; etiam horrenda, per tentationem & Satanæ suggestionem, in illud includant, sentientes se peccasse in Spiritum sanctum, & incidisse in sententiam Christi, sed uocare siue dicere blasphemiam in Spiritum sanctum, sicut Christus non aliter uocat. Cauendum uero est, ne unquam uocemus lapsus post agnitam ueritatem, quia hoc non recte dicitur, & cum periculo dicitur multarum conscientiarum: Hanc blasphemiam in Spiritum sanctum, certo ex scripturis facimus tantum unum non humanum, sed plane Diabolicum peccatum, quando homo degenerat in Diabolum, & superbe contemnens Deum, ut Diabolus hostis filij Dei, delectatur & studet odisse, blasphemare & impugnare Dei ueritatem quam nouit, id quod uocamus, Impugnationem agnitæ ueritatis. Sic enim exposuit nobis Mar-

DE BLASPHEMIA

cus blasphemiam in Spiritum sanctum, Quia, inquit, dicebant, Spiritum immundum habet.

Itaque tunc periculose pro uexatis & oppressis conscientijs docebant, quando nihil certi docebant de hac sententia Christi, immo falsum docebant, & distrahebant in multas species peccatum in Spiritum sanctum. Nunc autem nullum poenitentem peccatorem & ad Christum conuersum offendit uel male habet, quod Christus pronunciat, istos non homines, sed Diabolos Hannam, Caipham & alios hostes Dei & Christi (ut Psal. ij. dicitur) impugnantes agnitam ueritatem, non habere remissionem in aeternum, sed reos esse aeterni delicti. Nulli peccatori poenitenti & in Christum credenti, negamus remissionem ullius delicti etiam maximi, sed suscipimus omnes & absoluimus ab omnibus peccatis in nomine Christi, qui est agnus Dei, tollens peccata mundi, quia mandatum habemus soluendi a peccatis, non his aut illis, sed omnibus omnes peccatores & peccatrices ad Christum conuersos, qui damnant ipsi suos errores & peccata & blasphemias, Quorum, ait Christus, remisistis peccata, remissa sunt. Quis uero illos absolueret a peccatis, qui contemnunt Euangelium remissionis peccatorum, quod tamen uident & agnoscunt esse ueritatem, & adhuc defendunt coram hominibus, sed malis conscientijs, non dico suos errores, sed suam maliciam, peccata & blasphemias?

Non mandauit nobis siue Ecclesiae Christus iudicium de blasphemia in Spiritum sanctum, ut pronunciem. *Non iudicium Ecclesiae.* Iste blasphemauit Spiritum sanctum, ergo non habebit remissionem peccatorum in aeternum, sed Christus sibi ipsi seruauit hoc iudicium, & qui non mentitur protulit sententiam

tentiam satis apertis uerbis, quam nos uenerari debemus non calumniari, negare, peruertere, aut interpretari siue commode siue incommode, ut aliud significet quam sonat. Sic enim dicit. Omnia peccata remittentur hominibus, & omnis blasphemia qua homines blasphemauerunt etiam Deum, remittetur. Quid cupis amplius tu peccator? Ista sunt maxima peccata, sed tamen hominū & blasphemie etiam pessimorum, quæ omnia dicit Christus remitti hominibus, ne queraris & clames per inuidiam uel etiam arrogantiam, doceri quod sit aliquod peccatū quod non remittatur. Statim uero addit Christus. Spiritus autem blasphemia non remittetur neq; in hoc sæculo, neq; in futuro, id est. In æternum nō remittetur &c. Viderit Christus de sua sententia, nos ut non debemus, ita neq; possumus secundum eam iudicare. Gratias potius agamus Deo per Christum, quod uere poenitentes & in Christum credentes habemus remissionem omnium peccatorum & omnium blasphemiarum. Sit Christo gratia in æternum. Hoc quidem habeo mandatum, Blasphemantem & insanam doctrinam & impios cultus defendentem post unā & alteram admonitionem deuita, sed si idem postea humiliatus uenerit ad me, & uere resipiscens & ex animo condemnans errores & blasphemias suas, publice coram Ecclesia nostra, si publice Ecclesiam offendit sua blasphemia, rogauerit ueniam, ego non negligam erga eum ministerium meum, mihi a Christo mandatum, tantum abest ut recusem, & primum reconciliabo eum Ecclesie nostræ, mox absoluam eum ab omnibus peccatis in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, & dabo ei publicum testimonium, si opus fuerit, ad alias Ecclesias, quas offendit, quod apud nos errorem & blasphemiam suam damnans publice ueniam postulauerit, quemadmodum Barnabas

DE BLASPHEMIA

Saulo siue Paulo publicum dedit testimonium coram Ecclesia, quod fideliter esset conuersus ad Dominum, qui fuerat blasphemus & persecutor Ecclesiae & homicida, consenserat enim in necem Stephani &c. Sic enim dicitur Acto. ix. Barnabas apprehensum Paulum duxit ad Apostolos &c. Nihil itaque desiderabit in nobis, qui ita reuertitur ad nos post blasphemiam & impugnationem ueritatis, Sed uiderit ipse num ex animo resipiscat & uere credat in Christum, In Christo est remissio. omnium peccatorum, & reditus a morte ad uitam aeternam, quod negant Louanienses Scripturarii, in Scripturis sanctis haberi, immo asserunt pro sua autoritate Magistrali Scripturas sanctas huic fidei aduersari, quorum AntiChristianam temeritatem tota sacra scriptura per Euangelium damnat.

Neminem itaque iudicamus secundum hanc Christi sententiam, quod sit in aeternum condemnatus & non habeat remissionem peccatorum in aeternum, quia hoc iudicium non dedit Ecclesiae, sed seruauit sibi ipsi qui protulit sententiam, non opus est ut contendamus de sententia Christi, qui sit intelligenda, Apertissimis uerbis expressa est, Omne peccatum remittetur hominibus, Omnis blasphemia remittetur hominibus, Exemplum Paulus, Manasses &c. Qui autem blasphemauerit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in aeternum, Quia ait Marcus dicebant, Spiritum immundum habet, quasi uero hi non sint homines, sed Daemones, &c. Iohannes idem dicit de remissione omnium peccatorum, sic. Omnis iniquitas est peccatum, & est peccatum non ad mortem (sic enim legi debet) id est, habet remissionem peccatorum. Est autem quoddam peccatum ad mortem, non dico ut pro eo quis oret, Christus in cruce orat pro crucifixoribus, sed.

sed ignorantibus. Similiter & Stephanus &c. Vt nunc nō dicam, quod nos non possumus uidere & cognoscere cor hominis Impugnantis ueritatem, num cognoscat quam impugnatur ueritatem, quod solus Deus uidere potest, qui in filio suo, quem constituit iudicem uiuorum & mortuorum, hanc protulit sententiam. Exequetur eam qui protulit non dubijs uerbis, sicut exequitur eam contra diabolum, qui ex angelo hostis filij Dei factus in cœlo agnitam impugnauit ueritatem, quemadmodum Christus dicit. In ueritate non stetit, sed in mendacium incidit & blasphemiam, ita ut, cum nunc loquitur non aliud quam mendacium, ex proprijs loquatur, quia mendax est & pater mendacij, & homicida in paradiso ab initio. Ex patre Diabolo sunt, non ex Deo patre, qui agnitam impugnant ueritatem blasphemi siue mendaces & homicidæ, sicut Diabolus est. Si, inquit, ueritatem dico uobis, cur non creditis? Qui ex Deo est uerba Dei audit. Propterea uos non auditis, quia ex Deo non estis, sed estis ex patre uestro Diabolo, & Diaboli opera facitis, id est, mendaces estis uestra falsa doctrina, & homicidæ Euangelij persecutores &c. quæ omnia legis Ioh. viij. ne irascaris sententiæ Christi, quod isti ex hominibus Dæmones facti non habent remissionē suæ blasphemiae, interim manente remissione omnium peccatorum Ecclesiae Christi, pro omnibus peccatoribus uere poenitentibus & in Christum credentibus. Possum uidere Dæmones & quosdam homines diabolicos, qui hoc iudicio perierunt, non possum uidere quos isto iudicio damnem. Video & audio, heu nimium blasphemos & persecutores Euangelij Christi & Ecclesiae Dei uiuentis, Impugnantes ueritatem num uero cognoscant quam impugnant ueritatem uidere non possum. De hoc uiderit Christus qui protulit sententiam;

DE BLASPHEMIA.

Ecclesia Christi retinet hoc Euangelium, Omnia peccata remittuntur hominibus, & omnis blasphemia remittitur hominibus, & nulli peccatori uel maximo reuertenti et in Christum credenti claudit gremium, sed ultro per Euangelium, quemadmodum habet mandatum, ad uocat ad Christum omnes peccatores & peccatrices, & absolvit ab omnibus peccatis in nomine Domini nostri Iesu Christi. Interim iudicium relinquit Christo cordium cognitori, qui sint hostes Christi blasphemantes Spiritum sanctum, id est, impugnantes agnitam ueritatem.

Iudicium Ecclesie.

Tamen Christus & Paulus & Iohannes, iubent Ecclesiam Christi, propius accedere ad hoc iudicium, ut cognoscamus eos certis signis, ad hoc solum, ut iudicemus eos temporaliter, id est, condemnemus eos excommunicatione, & separemus eos ab Ecclesia nostra, ne seducant alios sua blasphema doctrina, & extrusos committamus iudicio Dei, secundum illud, Ligatis manibus & pedibus projicite eum in tenebras, quæ extra sunt, ibi erit fletus & stridor dentium. Christus iubet, Attendite a Pseudoprophetis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, & addit signa unde cognoscantur, quos intrinsecus uidere non possumus, Ex fructibus, inquit, eorum cognoscetis eos, id est, ex doctrina eorum, quod non sunt oues, id est, Christiani, qui uocem pastoris Christi audiunt, sed lupi rapaces, mendaces & homicidæ, Caute ab eis, id est, arceate a stabulis lupos rapaces, eijcite ex consortio uestro. Hoc est iudicium nostrum nobis a Christo mandatum, quod nobis non est negligendum, nisi uelimus ouium Christi esse proditores. Paulus per Spiritum sanctum iubet, Blasphemum, peruersa docentem sue hæreticum hominem.

SPIRITVS. CCCCXLIII.

hominem, post unam & alteram admonitionem, id est, postquam semel & iterum per scripturas sacras & Euangelium Christi a nobis de mendaci doctrina conuictus est, deuota, sciens ex certis hisce signis, quod post unam et alteram admonitionem non resipiscit, sed manet pertinax in gloriosa & mendaci doctrina sua contra suam conscientiam, quod qui huiusmodi est subuersus est a Satana, & peccat porro suo ipsius iudicio condemnatus, id est, impugnat ueritatem agnitam, hostis filij Dei & Ecclesie sanctae. Deuota, id est, habeto eum pro excommunicato, & extra consortium omnium electorum maxime Sanctorum doctorum electo, & publice eius blasphemam doctrinam damnato. Hoc iudicium non est nobis negligendum, ut simus solliciti pro Ecclesia Christi, ne quis seducatur. Non moremur insanas uoces blasphemantium & contemnentium nos, cum dicunt de nobis. Isti homines sunt superbi, neminem sustinent, qui melius sapit & magnificentius docet quam ipsi, nos sumus multo doctiores &c. quia Christus ait, Sic fecerunt & Prophetis, qui fuerunt ante uos, Gaudeate & exultate &c. Et hoc ipsum accidit etiam Iohanni per Diotrephen, superbum & arrogantem Episcopum, quemadmodum Iohannes scribit Epistola tertia, Scripsi Ecclesiae, sed is qui amat principatum gerere in eis Diotrophes non recipit nos, propter hoc, si uenero, iudicabo opera illius quae facit, uerbis maliciosis garruens in nos, & ne hoc contentus, non solum non recipit fratres, sed etiam uolentes recipere prohibet & a congregatione eijcit. Porro Iohannes in Epistola dicit de blasphemis & seductoribus, Ex nobis exierunt, sed ex nobis non fuerunt. Quo uerbo damnat eos non esse Christianos, sed seductores Antichristianos, & addit certum

b in signum.

DE BLASPHEMIA

signum, quod non fuerunt ex nobis, Si, inquit, fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum in sana doctrina Christi, sed ut cognoscatis, quod non omnes sunt ex nobis. Hæc cognitio non est nobis negligenda, quando uisum demus quosdam per arrogantiam sese separare a nostra doctrina, & audimus quod per contemptum male de nobis loquuntur, quemadmodum Iohannes Montanus apud nos, qui ita discedens a nobis amauit alibi principatum gerere, ut scriberet blasphemiam contra cœnam Dominicam, & horrendas blasphemias contra diuinam Trinitatem, contra Spiritum sanctum. Si qui, postquam exierunt ex nobis, possunt reuerti ad Christum & ad ueritatem quam impugnauerunt, ut dictum est, recipiamus eum, ita ut confundatur de mendacio suo, quo insinuat nos esse superbos &c. Non negabimus ei remissionem peccatorum, uiderit tantum ipse num ex animo perat reconciliationem. Sed ego nullum exemplum tibi dare possum, quod aliquis, qui post unam & alteram admonitionem exierat a doctrina & consortio Sanctorum, est per ueram poenitentiam reuersus.

Linquo igitur Christo suum illud iudicium & sententiam de blasphemia in Spiritum sanctum, & retineo cum gratiarum actione beneficium Christi datum a Deo patri Ecclesiæ, uidelicet, quod per solum Christum & propter solum Christum habemus credentes in Christum remissionem omnium peccatorum & uitam æternam, nec est ullum peccatum, quod non remittatur poenitenti & in Christum credenti. Sit Christo gratia in æternum. Quapropter, bone lector, si post hanc nostram informationem, quam ex sacris literis, non ex nostra opinione dedimus, uisum tibi fuerit disputare, quod nam
sic

SPIRITVS. CCCCXLIII.

fit peccatum ad mortem, siue quænam sit blasphemia in Spiritum sanctum, per me licebit, quamuis ne hoc quidem suaserim. De sententia autem Christi, Non remittetur in æternum, caue ne disputes, ne cauilleris, ne quæras aliter interpretari, quia apertissima uerba sunt, si totam orationem Christi inspexeris de remissione omnium peccatorum & omnium blasphemiarum, Mar. iij. &c. contra quam omnes interpretes hactenus suis expositionibus nihil effecerunt. Caue etiam, ne tibi accidat disputando, quod illis, quorum aliqui de blasphemia Spiritus dixerunt, quædam periculosa conscientijs tentatorum, ut supra dixi, Quædam etiam impia, ut qui imo Magistro Sententiarum dixerunt, Hoc peccatum esse irremissibile, quod interpretati sunt, id est, difficulter remissibile, quædam autem ridicula, ut Erasmus in annotationibus, cum dicit Iohannes, Non dico, ut pro eo quis oret &c. Sanctus Ambrosius, qui solet aliquid certum dicere de blasphemia in Spiritum sanctum, ut a principio legisti, cum urgeretur ab impijs Nouatianis, per uerbum Iohannis, Est peccatum ad mortem, non dico, ut pro eo quis oret, siquidem impie negabant poenitentiam lapsis, & dicebant se recte facere secundum doctrinam Iohannis, non potuit uidere in uerbis Iohannis esse sententiam Christi de blasphemia Spiritus. Ideo exposuit uerba Iohannis contra Nouatianos, ita ut ridiculum se preberet Nouatianis, uidelicet, Ne pro eo oret quis ex uulgo, sed pro maximo docto magni uiri orare debent, uide hæc in uerbis eius, libro primo de poenitentia, capite nono. Aliter erat respondendum blasphemis Nouatianis ex uerbis Iohannis, uidelicet, quod si non relapsi essent, hæc uerba dicta essent contra ipsos.

DE BLASPHEMIA

Hæc dixi de blasphemia in Spiritum sanctum, quam ex Marco ex alijs scripturis & exemplis statuo esse impugnationem agnitæ veritatis, uidelicet diabolicum peccatum, pluribus uerbis quam fastidiosus lector requirebat, sed ego uolui de hac Christi sententiâ non dicere periculose, ne quis suspicaretur esse aliquod peccatum, quod non remittatur poenitenti & in Christum credenti, Ideo dixi multa ex scripturis, quod credentes in Christum accipimus remissionem omnium peccatorum & uitam æternam, & amoui certis scripturis & ex ratione fidei Christianæ obstacula, quæ aduersarij Euangelij obijciunt contra Gratiâ Dei in Christo, uidelicet de charitate siue bonis operibus, de promissionibus & reconciliationis propter solum Christum, & Legis propter opera filiorum Dei, Dixi, inquam, hæc omnia, contra hostes Euangelij, in primis contra blasphemos & homicidas & blasphemos Theologos Louanienles, & qui sentiunt & blasphemant cum ipsis, ut integram seruemus in Ecclesia Sanctorum remissionem omnium peccatorum, & non irascamur Deo, propter horrendam Christi sententiâ, quod non remittit Diabolo blasphemiam in Spiritum sanctum, nec diabolicis hominibus, qui hostes uerbi DEI & Euangelij Christi, oderunt,

blasphemant, impugnant agnitam ueritatem.

Soli Deo cum Filio & Spiritu

sancto, sit gloria in Ecclesia

Sanctorum, in

omnia sæcula

sæculorum,

A M E N.

Sequuntur

SEQVVNTVR

THRENI IEREMIAE

PROPHETAE.

CAPVT PRIMVM.

Vomodo Ciuitas sedet solitaria
quæ erat Populosa, quasi Vi-
dua, quæ erat domina inter gen-
tes. Regina prouinciarum tri-
butaria facta est.

Plorat noctu ita ut lachrymæ eius
sint in maxillis eius, non est ex omnibus amicis ei-
us qui consoletur eam, Omnes proximi eius con-
temnunt eam, facti hostes eius.

Exulat Iuda in afflictione & graui seruitute, Ipsa
habitat inter Gentes, nec inuenit requiem. Om-
nes persecutores eius male tractant eam.

Viæ ad Zion lugent, eo quod non sint qui ueni-
ant ad solennitatem. Omnes portæ eius sunt de-
sertæ. Sacerdotes gemunt, Virgines eius squali-
de sunt & Ipsa est in moesticia.

Hostes eius Caput facti sunt, Inimici eius bene ha-
bent, Quia Dominus afflixit eam, propter mul-
titudinem iniquitatum eius, Et paruuli eius ca-
ptiui coram hostibus abducti sunt.

c

Abijt

THRENI

Abijt a filia Zion omnis ornatus eius. Principes eius sunt ut arietes pascua non inuenientes, & deficientes abeunt ante faciem coactoris.

Recordatur nunc Ierusalem in afflictione & desertione sua, omnium bonorum suorum, quae habebat ab annis olim superioribus, quod omnis populus eius sub hoste iacet, & non est ei auxiliator. Hostes uident in ea quod uolunt, & derident Sabbata eius.

Ierusalem peccauit, Propterea ut menstruata facta est. Omnes qui glorificabant eam spernunt eam, quia uident turpitudinem eius. Ipsa autem gemit retrouersa.

Immundities eius adhæret fimbriae eius, non praeuidebat sibi hæc tandem uentura, Deiecta est uehementer, nec habet consolatorem. Vide Domine afflictionem meam, quia gloriatur inimicus.

Hostis manum suam misit ad omnia expetibilia eius, Ipsa enim uidit Gentes ingredi in Sanctuarium suum, de quibus præcepisti ne sint quidam in congregatione tua.

Omnis populus eius gemit, & mendicat panem, preciosa sua dant pro cibo ad refocillandam animam. Vide Domine & considera, quam uilis ego facta sum.

O uos

IEREMIAE: CCCCXLVI.

O uos omnes qui pertransitis, Considerate & uide-
 dete, num sit aliquis dolor, ut dolor meus qui
 apprehendit me. Quia Dominus afflixit me in
 die furoris sui.

De excelso misit ignem in ossa mea grassantem,
 expandit rete pedibus meis, & retro egit me,
 Fecit me solitudinem, ut lugeam quotidie.

Euigilauit iugum iniquitatum mearum per ma-
 num eius, quæ multiplicatae impositæ sunt col-
 lo meo, ut languescant omnes uires meæ. Sic
 Dominus afflixit me ut resurgere non possim.

Dominus protriuit omnes fortes quos habes-
 bam, indixit aduersum me Festum diem, ad con-
 terendum robustos iuuenes meos. Torcular
 calcauit Dominus uirgini filia Iuda.

Idcirco ego ploro, & oculi mei fluunt aquis, quia
 longe abest consolator qui refocillet animam
 meam, perditæ sunt filij mei, quia præualuit ini-
 micus.

Zion expandit manus suas, non est qui consoles-
 tur eam. Dominus enim mandauit hostibus suis
 in circumitu Iacob, ut Ierusalem sit ut mens-
 truata inter eos.

Iustus est Dominus, quia inobediens fui ori eius:
 Audite uniuersi populi, & considerate dolo-
 rem meum. Virgines mei & iuuenes mei abie-

T H R E N I

runt in captiuitatem.

Vocaui amicos meos, sed ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei & Seniores mei defecerunt fame in ciuitate, quia querunt panem quo refocillent animam suam.

Vide Domine quam anxiam sim, ita ut & uenter meus conturbetur, et euersum sit cor meum in me metipsa, quoniam ualde afflictus sum, Foris gladius, domi mors me uiduam facit.

Auditur gemitus meus, et tamen non habeo consolatorem. Omnes inimici mei audiunt malum meum & laetantur. Hoc tu facis. Adduc diem quem indicis, ut eis fiat quod nunc mihi.

Veniat omnis iniquitas eorum, sub conspectum tuum, & uindemia eos, sicut me uindemiaisti propter omnes iniquitates meas. Multus enim est gemitus meus, & moeret cor meum.

Threni.

In hisce Threnis, id est, Lamentationibus, siue planctu, deflet Propheta uastatam Hierosolymam & regnum Iuda, & populi miseram captiuitatem, quam auertere Dei comminationibus & promissionibus non potuit, propter populi incredulitatem & uerbi Dei contemptum. Subinde uero promissionibus Dei sese consolatur & populum, atque precibus suis committit hanc causam Deo, qui est pater miserorum, & uel in tribulationibus inuocantibus omnia peccata remittit. Nihil hic de passione Christi dicitur, quemadmodum ista torserunt eo in Ecclesijs.

IEREMIAE, CCCCXLVII.

clesijs sub Papa, qui nullam certæ sententiæ ex scripturis sanctis habuerunt rationem.

Quod uero hic singuli uersus in hebræo, singulis literis secundum ordinem Alphabeti incipiunt, sicut etiam in quibusdam Psalmis, ad iuuandam memoriam, (dum hæc sine libro canuntur) puto factum, ut apud nos est carmen Sedulij, A solis ortus cardine, Non credo alio pertinere hunc alphabeticum ordinem. Edidit & alios Threnos Ieremias, qui nunc non extant, ut notum est ex ij. Para. xxxv, unde notum euadit, quod Ieremias apud hebræos carmine lugubri excelluit.

DOMINA: Olim ut in tempore Dauidis & Salomonis, qui subiectas etiam Gentes habuerunt, lege ij. Reg. & iij. Reg. &c.

NOCTV: Quando alij quiescunt & somno recreantur, Hoc est, Dolor eius est perpetuus, qui ne noctui quidem cessat.

EX Amicis: Id est, confederatis eius Aegyptijs, Syris &c. Item Amici etiam fuerunt Sacerdotes & falsi Prophetæ, qui magna promittebant, & ad alienum Dei cultum populum prouocabant.

LVGENT: Id est, desertæ sunt. Populus cum gaudio & canticis lætitiæ, ex omnibus nostris terris, solebat huc, in Pascha & alijs Festiuitatibus, secundum legem, properare, Nunc nemo uenit uastato Sanctuario: Pro læticia Dei quam contempsimus, uenit nobis tristitia Diaboli, quam quæsiuimus repudiato Dei uerbo, Perijt populus & cultus Dei &c.

CAPVT: Id est, Dominatores nostri, Nos autem facti sumus Cauda, id est, serui & postremi, secundum maledictionum legis, Deut. xxvij.

Caput.
Cauda.

THRENI

DERIDENT Sabbata: Id est, omnem cultum uerbo Dei institutum.

VT menstruata: Volui dicere sic, ut intelligeres mulierem menstrua patientem, quæ est immunda secundum legem & uitatur ab omni idus, quam immundiciam etiam infra dicit, Immundities eius adhæret fimbriæ eius &c.

Securi. **NON** præuidebat: Quemadmodum & Christus de uastatione Hierosolymorum per Romanos dicit, Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis &c. Secura nimis erat Ierusalem, contra DEVM & Dei uerbum.

Apud Dominum misericordia. **VIDE** Domine: Vnicum solacium est, in aduersis confugere ad Deum liberatorem, De quo Habacuc, Cum iratus fueris misericordiam memor eris. Duobus uero rationibus postulat auxilium, cum propter necessitatem nostram, tum propter aduersariorum blasphemiam in Deum & doctrinam nostram factam, ut eadem sæpe uides in Psalmis.

PRÆCEPISTI: Hæc dicit de Ammonitis & Moabitibus, ut uides Deute. xxiiij. His una cura uidetur fuisse in uastatione Hierosolymorum, prophanare Sanctuarium siue Templum &c.

OMNIS populus: Id est, pessime habentur & tractantur in captiuitate.

O uos omnes: Prosopopeia est. Ierusalem loquitur, uel in persona populi afflicti, hæc dicit Propheta. Hæc ualde afficiunt & mouent auditorum affectus quando canuntur.

EVIGILAVIT: Iugum & grauitas peccati dormit

IEREMIAE. CCCCXLVIII.

dormit & quiescit, quando non sentitur in conscientia, *Peccatum dormit.*
quemadmodum Deus dixit ad Cain, Et Paulus Ro. viij. *mit.*
Concupiscentiam nesciebam, sed cum coeperit nos Deus *Euigilat.*
us iudicare in conscientia per legem & punire, tunc euigilat iugum peccati, & iniquitates multiplicatae, id est, colligatae ut grauis sarcina uel graue iugum, imponuntur super collum nostrum, ibi nobis desperandum est, nisi adsit redemptor Christus, Nunc, inquit, tandem sentio peccatum, quod ante contemnebam.

FESTVM diem: Videlicet quo mactantur multa sacrificia, Ita Deus Festum fecit Gentibus contra nos mactandos, optimos ex nobis occidendos. Torcular &c. Id est, Dominus presit regnum Iuda & expressit sanguinem eius per Gentes, ut per torcular &c.

IVSTVS: Haec confessio & peccati agnitio *Peccatum potius uerbi.*
initium est salutis, modo non diffidas de Dei misericordia, id est, credas in Christum. Per totum Ieremiam et in omnibus Prophetis & in Mose, Hoc est peccatum propter quod perierunt Iudaei, quod ori Domini non obediunt, sed saepe rebelles fuerunt contra uerbum Dei, id quod hodie nostri Papistae, ut non credunt, ita non metuunt.

VOCAMI amicos: Id est, Speraui in auxilio Aegyptiorum & aliorum, & in cultu Dei blasphemo.

SACERDOTES: Scilicet in obsidione Hierosolymorum.

VENTER meus: Id est, Corpus meum & intestina mea.

FORIS gladius: Hoc imitatus etiam est Paulus ex cantico Molis, Foris, inquit, pugnae, intus timores.
c. iiii. Adduc

THRENI

ADDVC diem: Fac etiam uicissim nobis festum diem contra hostes nostros Babylonios, ut uideamus etiam in eis quod uolumus, id est, cum uoluptate uideamus ultionem in eos, quemadmodum indicis, id est, promittis in Prophetis.

VENIAT: Ut non amplius dissimules uicem reddere superbis hostibus, qui iudicant te nunc non uidere ipsorum maliciam & iniurias.

II.

Quomodo obscurauit furore suo Dominus filiam Zion: Proiecit de Coelo in terram gloriam Israel, Non est recordatus Scabelli pedum suorum in die furoris sui.

Dominus deleuit omnia habitacula Iacob citra misericordiam, Destruxit in furore suo munitiones filiae Iuda, & deiecit ad terram, Execrauit & Regnum & Principes eius.

Cofregit in ira furoris sui omne cornu Israel, Retraxit dexteram suam ueniente inimico, & succendit ignem in Iacob, qui uorat circumquaque. Tetendit arcum suum, quasi inimicus, parauit dexteram suam quasi hostis, & occidit omne quod delectabile erat uisu, effundens, ut ignem furorem suum, in tabernaculo filiae Zion.

Dominus

IEREMIAE. CCCCXLIX.

Dominus est ut inimicus, Deleuit Israel, deleuit omnia palatia eius, destruxit munitiones eius, & multiplicauit filiae Iuda clamorem & tristitiam.

Dissipauit tentorium suum ut hortum, demolitus est habitaculum suum. Dominus in obliuionem fecit abire Festiuitatem & Sabbatum in Zion, & in ira furoris sui opprobrium fieri & Regem & Sacerdotem.

Abiecit Dominus Altare suum, execrauit Sanctuarium suum, tradidit muros palatiorum eius in manus inimici, ut clamarent in domo Domini sicut in die solenni.

Cogitauit Dominus dissipare muros filiae Zion, Extendit regulam suam super eam, & non auertit manum suam, donec demoliretur eam, Antemuralia lugent, & murus misere iacet.

Portae eius in terram demersae sunt, Confregit uetus eius & comminuit. Reges eius & Principes eius sunt inter Gentes, ubi non est cultus Legis, & Prophetae eius non inueniunt Visionem a Domino.

Senatores filiae Zion iacent super terram & silent, Conspergunt cinere capita sua, induti faccis, Demittunt ad terram capita sua uirgines Ierusalem.

d Deficiunt

THRENI

Deficiunt prælachrymis oculi mei, ut turbentur
inde uiscera mea, Effusum est in terram iecur me-
um, propter contritionem filiae populi mei,
quando deficiebant sugentes & infantes in pla-
teis Ciuitatis.

Cum dicerent matribus suis, Vbi est panis & ui-
num? quando deficiebant in plateis Ciuitatis
quasi uulnerati, & expirabant in brachijs ma-
trum suarum.

Cui te comparabo, & cui te assimilabo filia Ierusa-
lem? Virgo filia Zion cui exaequabo te ut te
consolet? Magna enim est uelut mare calamitas
tua, quis te sanaret?

Prophetæ tui prædicauerunt tibi uanas & stultas
Visiones, & non aperiiebant tibi iniquitatem tu-
am, ut auerterent a te captiuitatem tuam, Prædi-
cauerunt tibi uanam prædicationem, ut te eijce-
rent ex terra.

Omnes prætereuntes plaudunt manibus, sibilant
& mouent capita contra filiam Ierusalem. Hæc
cine est Ciuitas, de qua dicitur, quod sit pulcher-
rima, gaudium totius terræ?

Omnes inimici tui aperiunt os suum contra te, si-
bilant & frendent dentibus suis, dicentes, Euge,
Deleuimus eam, Hunc diem desiderauimus,
Affecuti sumus, uidemus.

Dominus

Dominus fecit quæ cogitauerat, compleuit uerbum suum quod mandauerat iamdudum olim.

Citra misericordiam uastauit, Inimicum contra te letificauit, & exaltauit cornu hostium tuorum.

Clamet cor eorum ad Dominum, O muri filiae Zion, non cessate plorare die ac nocte lachrymisce torrente, non cessate pupillis oculorum uestrorum.

Surge noctu & clama, effunde cor tuum in uigilia prima apud Dominum uelut aquam, leua manus tuas ad eum propter animas paruulorum tuorum, qui fame deficiunt, in ingressu omnium platearum.

Vide Domine & considera quem uindemiaueris ita, Ergo ne comedent mulieres fructum uteri sui paruulos ad mensuram palmæ? & occidentur ita Prophetæ & Sacerdotes in Sanctuario Domini?

Iacent in plateis super terram iuuenes et senes. Virgines meæ, & iuuenes gladio occubuerunt, Occidisti in die iræ tuæ, Mactasti citra misericordiam.

Vocasti inimicos meos in circumitu, ut ad diem Festum, ut nemo aufugerit & reliquus sit in die iræ Domini, Quos enutriui & educaui inimicus perdidit.

THRENI

Tentatio maxima quando Deus uidetur inimicus. Omnis tentatio non uidetur æquari illi, qua Deus ipse uidetur inimicus factus, quæ hic describitur, Sed additur, Vide Domine & considera, quem ita uindemias aueris. Sic & Psalmus, Domine ne in furore tuo arguas me. Miserere mei Domine &c.

Scabellum pedum Dei. DE Cælo: Quia populum qui Dei esse debebat, abiecit quasi Gentes. Scabellum autem pedum Dei, aut totum populum intelligis, in quo requiescebat Deus, aut certe arcam & propitiatorium illud, quod erat in Sanctis Sanctorum, ubi promiserat Deus se sessurum & exauditurum inuocantes. Sed non profunt Sancta, non Sanctis, qui contemnunt Sanctum DEI uerbum, quo solo omnia sanctificantur, lege cap. vii. Nolite confidere in uerbis mendacij, dicentes, Templum Domini &c.

Cornu. CORNU dicit Regnum siue potentiam, more hebræo, ut saepe in Psalmis.

DISSIPAVIT: Sicut quando porci dissipant uineam, Psal. Vastauit eam aper ex sylua. Habitationem uero dicit, populum illum & templum ubi uerbum erat &c.

Norma regula. REGVLAM destruendi, quemadmodum est regula & perpendiculum ædificandi, Mensura destruendi transijt non super partem Ierusalem, sed super omnia etiam Sacra Dei

Extra Ierusalem non est cultus Legis Mosi. NON est usus legis, heb. Non est lex, id est, Rex & Principes nostri cum populo non possunt nunc exercere cultum Dei secundum legem inter Gentes, nec audiunt ibi Prophetas & sacras conciones, ut hic solebat fieri, quasi dicat, Abiecti sunt non solum a terra sua sed

sed etiam a Deo suo ad Gentes. Prorsus in manu Diaboli est homo, qui non habet uerbum Dei, Christus dicit, Ambulate in luce dum lucem habetis, ut filij lucis sitis. Tamen Deus in captiuitate dedit illis insignes Prophetas Ezechielem, Danielem & Sacerdotes, Legis doctores Esdram, Neemiam &c. Verum hic Propheta turbatus, ut homo pius, metuit ne prorsus ibi a uerbo Dei deferantur, quod interim omnium malorum est remedium & medicina, Visionem autem more hebræo prophetiam uocat & Dei reuelationem, Id quod Paulus elegantissime imitatus Col. ij. dixit, In ijs quæ non uidit &c.

EFFVSVM est: Dolor nimius opprimit me, ut uideantur intestina mea effundi præ dolore, Nam ut Sapientes in iecore amorem constituunt, ita rursus illic causam iræ & insanix esse dicunt.

QUANDO deficiebat &c. scilicet præ fame in obsidione.

MATRIBVS: Pathos est, Significat quid miseræ matres passæ sint, ut & in cap. iij. Coxerunt filios suos &c.

PROPHETÆ tui: Hoc erat populi peccatum, quemadmodum per totum Ieremiam diximus. Dominus irritatus illis falsis prædicationibus & falso cultu Dei eiecit populum ex terra. Nostri Papistæ suas adinventiones & somnia mentiuntur & blasphemant salutem esse animarum &c.

Peccatum populi.

CLAMET &c. Hoc est, Ista miseria nulli proponenda est nisi Deo. In hac calamitate nullum est remedium, ad nihil confugiendum est nisi ad Dominum. Prouocandum est ab irato iudice Deo ad Patrem misericordiam

Tantum ad Dominum.

d iij. recordia

THRENI

ricordiarum Deum, qui confugientibus pater est, ut
cunq; uel propter peccata afflictis. Hunc enim honorem
uult sibi haberi Dominus, qui non despicit cor contri-
tum & humiliatum.

PARVVLOS ad mensuram palmæ scilicet
existentes, id est, recens natos. Hæc mala adhuc magis
horrenda describit Iosephus eis accidisse in obsidione
Romana. Ergo ne icom edent &c. id est, an dignum tibi
uidetur, ut ista indigna & horrenda accidant nobis?

III.

Ego sum uir miser, qui cogor uide-
re uirgam furoris eius. Induxit et
ire me fecit in tenebras & non in
lucem, Manum suam uertit in
me, & agit aliter in me perpetuo.
Vetustam fecit carnem & pellem
meam, & ossa mea confregit. Circumuallauit
me, & circumdedit me felle & labore, Colloca-
uit me in tenebras ut sæculo defunctos.
Circumædificauit aduersum me, ne euadam, In du-
ros compedes coniecit me, Etiam si clamem &
uocem, tamen obstruit aures precibus meis.
Conclussit uiam lapidibus quadris, & semitas
meas subuertit.
Insidiatus est mihi sicut ursus, sicut leo in abscon-
dito, Non sinit me inuenire uiam, Concidit me
& ad

& ad nihilū redegit me, Tetendit arcum suum,
& me posuit signum ad sagittam.

Misit in renes meos filias pharetræ suæ, factus
sum opprobrium omni populo meo, canticum
eorum quotidie. Satiavit me amaritudine, & po-
tauit me absynthio.

Confregit minutim dentes meos, conuoluit me in
cinere, Ex pace eiecta est anima mea, ut obliuis-
car honorum. Dixi, periit fortitudo mea &
spes mea apud Dominum.

Recordare, obsecro, quoniam afflictus & dereli-
ctus sum, absynthio & felle potatus. Certe re-
cordaris, nam hoc mihi dicat anima mea, hoc
concipio corde meo, ideo adhuc spero.

Misericordia Domini est, quod non sumus con-
sumpti, nondum defecit miseratio eius, sed quo-
tidie mane noua est & magna est fidelitas tua,
Dominus est hæreditas mea, dicit anima mea,
ideo sperabo in eum.

Benignus enim est Dominus ijs qui expectant
ipsum, animæ quærenti eum. Bonum est patien-
tiam præstare, & sperare auxilium Domini.
Bonum est uiro portare iugum in adulescens-
tia.

Vt derelictus patienter ferat, cum quid acciderit
ipsi, & abscondat in puluerē os suū, & sperans
d iij expectet

THRENI

expectet, & sinat interim percuti maxillam suam, & repleri opprobrio.

Non enim perpetuo abijcit Dominus, uerum contristat quidem, sed rursus miseretur secundum multitudinem misericordiae suae, Non enim ex corde ipse affligit & contristat homines.

Quasi cuperet plane conculcatos, qui uincti sunt super terram, & causam eorum coram Deo esse iniustam, eosque falso condemnari, ac si Dominus hoc non uideret.

Quis ergo audebit dicere, quod haec fiunt Domino non mandante, & quod neque bona neque mala ueniant ex ore Altissimi? Quid ergo murmurant in uita homines? quisque murmuret contra peccata sua.

Scrutemur uias nostras & exploremus, & reuertamur ad Dominum. Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum in Coelos. Nos, Nos peccauimus & inobedientes fuimus, propterea merito non pepercisti nobis.

Sed ira nos obruisti & persecutus es, & citra misericordiam iugulasti. Circumdediti tibi nubem, ne pertransiret aliqua oratio. Lutum & immundiciam fecisti nos in medio populorum.

Omnes inimici nostri aperuerunt super nos os suum, Premimur & fatigamur terroribus & angustia

gustia. Oculi mei fluunt riuīs aquarum propter contritionem filiæ populi mei.

Fluunt oculi mei nec cessant, quia non est ibi cessatio, donec consideret & uideat Deus de Cœlo. Oculus meus deprædatur uitam meam, propter filiam Ciuitatis meæ.

Inimici mei, quasi auem, aucupati sunt me sine causa, disperdiderunt in fouea uitam meam, & lapidibus obruerunt me, quin et caput meum aquis submerserunt, Tunc dixi. Perij.

At nomen tuum inuocaui Domine ex profundo foueæ, & tu exaudisti uocem meam, Ne abscondas aures tuas a gemitu & clamore meo, Accede ad me cum inuoco te, & dic, Ne timeas.

Prætrrocinare Domine causæ animæ meæ, & libera uitam meam. Considera Domine iniuriam eorum aduersum me, & iudica pro me, Tu uides omnem eorum ultionem & eorum consilia aduersum me:

Tu utique Domine audis opprobria eorū, & consilia eorum aduersum me, labia aduersariorum meorum & conatus eorum quotidie, Considera, obsecro, siue sedeant siue surgant, ego sum canticum eorum.

Redde eis uicem Domine ut meriti sunt, Da eis terrorem cordis, & sentiant maledictionem tuam

THRENI

am. Persequere eos furore tuo, & dele eos sub
coelo Domine.

*Gravissima
tentatio.*

In persona populi hæc dicit, Et addit hanc tentatio-
nem gravissimam, Sibi uideri, quod Deus etiam oran-
tem & inuocantem condemnet & exaudire nolit. Id
quod non est uerum, sed tentatio est & fidei exercitium.
De impijs uero suam impietatem non agnoscentibus,
ualde uerum est quod in Psalmis scribitur, Clamauerunt
nec erat qui saluos faceret, ad Dominum nec exaudiuit
eos.

Tenebras dicit miseriam & infortunitatem, more he-
brao.

Circumuallauit. Id est, Sic premit me Deus iudicio
suo, ut non liceat aufugere uel euadere.

VRVS: Id est, Apprehendit me Dominus
nihil tale metuentem, ut ursus uel leo prædam.

*Euclia fidei in
inuocatione.*

SIGNVM: Id est, scopum, quo omnes sua tela
faciunt.

FILIAS Pharetræ: Id est, Sagittas.

*Inepti expofi-
tores.*

PERIT spes mea: Hæc est gravissima tentatio,
quæ tendit ad desperationem, quasi Deus in æter-
num nos abiecerit, Hic opus est, ut faciat fidelis Deus
eum tentatione prouentum, ut possimus sustinere, quæ
admodum Paulus dicit, Sicut & hic statim sequitur, Re-
cordare &c. Vbi in pugna fidei accesserit inuocatio, ui-
ctoria incipit inclinare ad tentatum, id quod norunt ex-
perti, ut uides etiam in Psalmis.

CERTE recordaberis: Vetus translator hic
dixit, Memoria memor ero, & tabescet in me anima
mea.

IEREMIAE. CCCCCLIII.

mea, quod ipse sic intellexit, Recordabor peccatorum meorum, unde anima mea turbabitur, uidens se pati quemeruit. Ineptissime hoc Thomas Aquinas, uel quisquis fuerit autor illius cantus, quem canunt de Festo suo Corporis Christi, detorsit ad uerba Christi, Hoc facite in mei commemorationem, ut reliqua pene omnia in illo cantu ex scriptura ueteris instrumenti detorta sunt &c. Et ut uideas quam nihil hoc sit, non habetur in hebraeo, Memor ero, sed, Memor eris, uidelicet tu Domine, id quod uel ex Lyrano potuissent admoneri. Vides quam respiret his uerbis fides, & non desperet de misericordia Dei & de promissionibus eius, quemadmodum addit, Misericordia Domini est, quod nondum sumus consumpti, sed manserunt ex nobis reliquiae. Sed quotidie mane, id est, a principio diei, non expectat usque ad uesperam, noua est, id est, experimur quotidie misericordiam Dei etiam in miseris nostris. Magna est fidelitas tua. Paulus, Fidelis est Deus qui promissit. Ne peccata quidem nostra potuerunt efficere, ut in aeternum proijceret nos Deus. Turpe mendum est, quod hic in ueteri translatione legunt Noui pro Noua, scilicet, sunt miserationes Dei diluculo, id est, quotidie mane. Et turpissime exponunt, Noui, ut sit uerbum, Noui, id est, cognoui, Diluculo, id est, a puero, quod magna est fides tua, quemadmodum & Lyranus exponit, neglector interim hebraeae lectionis, ut saepe alias.

Respiratio fidei in tentatione desperationis.

DOMINVS est haereditas mea: Amisissis omnibus, adhuc omnia habeo quando habeo Dominum. Sic etiam in Psalmis, Portio mea Domine in terra uiuentium. Item, Dominus pars haereditatis meae.

Dominus dilectio nostra.

BENIGNVS: Id est, fauens & propicius. Hec Evangelium afflicto.

e ii sunt

T H R E N I

sunt meræ promissiones & consolationes Dei, in his Sa-
 ranæ turbis & turbinibus. Egregium hoc est Euange-
 lium, afflictis conscientijs, quemadmodum & Christus
 dicit, Pauperes euangelizantur. Bonum est uiro portare
 iugum in adolescentia, id est, Subdi uerbo & uolun-
 tati Dei a puero & non ire absq; iugo, id est, contemnere
 Dei uerbum & bonitatem. Talis patietur quidem in
 mundo, sed patienter feret quando aliquo malo obrui-
 tur, Abscondit in puluerem os suum &c. Id est, non mur-
 murabit contra Deum, neq; turbidus erit aut clamabit,
 sed tacebit & expectabit a Deo liberationem. Interim
 fert ignominiam & crucem, certus quod non abiiciet
 Dominus in æternum, sed suo tempore declarabit misera-
 ricordiam suam &c. Talis ita tentatus & in fide exerci-
 tatus, ut Abraham, dicit cum Paulo Ro. v. Gloriamur
 etiam in tribulationibus, quia tribulatio parit patientia-
 am, patientia probationem, probatio spem, spes autem
 non confundit. Et cum Psalmista, Elegi magis abiectus
 esse in domo Dei quam habitare in tabernaculis pecca-
 torum.

*Monachale
 somnium ex
 hoc loco.*

Solitudo mala

Aduerte, quod hic in ueteri translatione non est
 legendum. Quia leueuauit se super se, sed tantum
 quia leuauit super se, id est, onus accepit portan-
 tandum, Monachi, autore Hieronymo, hæc exponunt
 de monachali & sua contemplatiua uita, dicentes, Ius-
 gum Domini esse humanas obseruantias & obseruan-
 tiarum regulas, & sedere solitarium siue derelictum &
 tacere, esse manere in cella monachali, ab hominibus esse
 se separatum, id est, nulli seruire, sed pharisaica superbia
 sentire, Non sum sicut cæteri hominum &c. Tunc alio
 quis leuat se super se, id est, speculatur & contemplatur
 tantum celestia, nescio quæ, asinus forte absq; uerbo Dei
 infidelis.

infidelis & Dei & omnium rerum ignarus. Non exit,
ne coinquinet pedes, ut exponunt ex canticis, quia mun-
dus est, alij uero omnes immundi sunt. Charitate non
uult seruire alijs, quo declarat se fidē non habere. Quem
admodum quidam Anachoritæ patrem & matrem su-
am, ne ad colloquium uel conspectum quidem admittē-
tere uoluerunt, Et hanc impietatem iudicauerunt esse
sanctitatem & perfectionem. Sed hac ratione diligenter
cauent, quod hic sequitur, ne dent percutienti maxillam,
ut Christus Matth. v. docet, Qui enim ne patrem qui-
dem aut matrem admittunt etiam tuti sunt a percutiens-
te. Ergo hic unus uersus debebat eos admonere, hic ali-
ud dici, uidelicet non de Monachis aut electicia solitu-
dine, sed de pijs, qui seruiunt alijs illis, ubi ueritas odi-
um parit, & pro benefactis ingratitude respondet, ubi
non excogitantur exilia & cruces, sed Dominus pro-
pter se & Euangelium & officium nobis commissum
imponit nobis crucem & persecutionem, a qua postula-
mus liberari cum dicimus, Libera nos a malo, quemad- *Solitudo bona*
modum hic sequentia manifeste habent &c. Tamen si
quis e turba egreditur ad orandum, meditandum, legen-
dum, respirandum, quis non laudaret? atq; adeo quis
non necessarium quandoq; duceret? sed ita tamen ut
non negligamus nostrum officium. Sic Marci i. dicitur
de Domino nostro Iesu Christo, Diluculo ualde sur-
gens, abiit id desertū locum, ibiq; orabat. Sed mox de in-
de redit, ut predicet turbis, & sanet agrotos. Et Mar. vi.
ait discipulis Christus, Venite seorsum in desertum lo-
cum, & requiescite pusillum. Causa huius additur. Nam
erant qui ueniebant & redibant multi, & nec spacium
manducandi habebant. Et ascendentes in nanim, abies-
sunt in desertum locum seorsum. Vide uero sequentia.

THRENI

Et uiderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi, & pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & prauenerunt eos. Nunquid hic, ubi officium præstandum erat, prælegit solitudinem? Non. Ad solitudinem quidem uocauerat discipulos, propter ipsorum necessitatem, sed statim necessitate aliorum aliud postulante, turbis ipse cum discipulis seruit usq; ad uesperam. Sic itaq; solitudo quandoq; bona, non illa ociosa, superstitiosa, monachalis, sed illa Christiana, de qua dixi. Negligere uero proximum, & non curare officium mandatum, est impietas & Dei contemptus. Verum in hoc loco Ieremiæ nihil de ea solitudine dicitur, sed potius hic est diues ualde promissio & consolatio afflictis, quam ineptuli hic sua solitudine obscurarunt, satis ridicule præter contextum,

*Corripit ut
pater, non ut
perdat.*

*Tentatio fidei
in persecutio-
ne.*

NON enim ex corde: Affligit quidem nos, sed non ex corde, id est, non ad perdendum, sed ad emendandum, non ut conculcet uinctos, id est, afflictos in terra, sed ut seruet & resipiscere faciat, non ut causam eorum condemnet pro aduersarijs, hoc est, non ut declaret sic afflictos habere malam causam. non habere uerum Deum, ueram religionem, eos esse hæreticos, impios meliorem habere causam, & haberi a Deo pro pijs, quæ admodum stultus mundus in nostri afflictione sentit. Quæ tunc est grauissima tentatio, quando Diaboli linguæ dicunt, Non est salus ipsi in Deo eius. Vbi nunc est Deus tuus &c? Non, inquam, ad hoc afflixit, sed potius ut postea ex afflictione siue ignominia ereptos glorificet. Siquidem ut Paulus in Actis ait, Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Et de se Christus dicit, Oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam

gloriam suam. Et ad discipulos, Mundus gaudebit, uos autem contristabimini, sed tristitia uestra uertetur in gaudium, & gaudium uestrum nemo tollet a uobis. Eodem pertinet quod additur, Non affligit ut contristet homines &c. Id est, ut confirmet sententiam mundi, qui sentit hominem a Deo odio haberi, quia affligitur, quæ admodum argumentantur amici Hiob, immo & impij sentiunt, quasi hæc accidant Domino ignorante, & irrisident nos quando dicimus, quod Dominus hæc facit. Fortunam esse iudicant potius, quod Chaldaei rerum potiuntur, & alij captiuitate premuntur, uel ut hypoerista, Dona & beneficia Dei ferunt accepta impiæ suæ religioni & excogitato cultu Dei, siue suis operibus, plangas autem & incommoda accepta ferunt talibus neglectis, ut de cultu Reginae cœli manifeste audiuius cap. xliij. Vero Deo non tribuunt, quod hæc omnia facit, ut hic dicitur, Domino ignorante. Hanc impiam sententiam condemnat, dicens, Qui s ergo audebit dicere &c. Quisque murmure pro peccatis suis, & non pro uerbis & operibus Dei, qui iustus est in omni bus uijs suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Scrutemur potius uias nostras, id est, agnoscamus peccatum nostrum, oremus & reuertamur ad Dominum, Nos inique egimus, ideo ista Dei iudicia uenerunt super nos &c. Beatus est, qui istam bonam erga nos Dei uoluntatem fide apprehendere potest in tribulatione, etiam si sua culpa & peccato in eam inciderit, Nam melior est causa, cum propter ueritatem affligimur, etiamen sibi quoq; graues sunt tentationes, ut cogamur dicere, Domine ne tu mihi sis. formidini, spes mea in die afflictionis meæ, de quo diximus cap. xviij. Eadem est sententia Psalmo xxx. Quoniam ad momen-

THRENI

eum durat ira eius, & uita est in uoluntate eius. Ad uesperum demorabitur fletus, & ad matutinum laticia, quemadmodum pater corripit non ut perdat filium, quamuis hoc interim correpto filio uideatur.

Gestus orantium. **LEVEMVS**: Externi gestus orantium non sunt mali, qui testificantur de laborantium affectibus. Quemadmodum & Christus saepe leuat oculos in coelum, item procidit in terram in oratione, sed si absq; corde, id est, fide, fiunt, hypocrisis sunt. Idcirco hic connectit utrumq; dicens, Leuemus corda cum manibus &c.

CIRCVMDEDISTI tibi nubem &c. Haec est tentatio, de qua in principio huius capituli diximus.

PREMIMVR: Vetus interpretis habet, Formido & laqueus facta est nobis uaticinatio & contritio. Non dubito interpretem uastatio dixisse, non uaticinatio, et tamen hanc corruptionem reliquit Hieronymus non solum, sed etiam exponit aliena ab hoc loco sententia satis inattente, id quod alij post eum imitati sunt. Sententia hoc loco est. Queritur & dolet Propheta nomine populi, post uastationem & perditionem Hierosolymorum, se nondum defunctum periculo, sed iam ipsa uastatione grauiorem esse formidinem & angustiam, Non sunt Iudaei a Iudaeis tuti. Ismael occidit Gedaliam & alios, Fugiant qui reliqui sunt in Aegyptum, & ibi etiam perditionem comminatur Dominus, Qui manent in terra timent Chaldaeos, Alij in Babylone male tractantur &c.

NON est cessatio: scilicet malorum, Depraedatur &c. Quia uideo malum, & nihil aliud licet quam flere & merore consumi, Iam posthac uita mea nihil est:
Sine

Sine causa, id est, Nihil mali feceram illis, licet in Deum peccarem, Deus iuste fecit, illi ex malicia.

LAPIDIBVS: uidelicet, ne ex fouea resurgam a malo meo, uel ex aquis emergam. Perij, Nihil est spei reliquum. Actum est de me, non restat aliud nisi ut nomen tuum inuocem Domine &c.

SIVE sedeat siue surgant: Id est, Siue quiescant, siue aliquid agant, semper canunt & blasphemant de me. Sic & in Psalmo accipitur Sessio & resurrectio. Domine probasti me &c. ut non opus fuisset quibusdam illic interpretari de Christi resurrectione. *Sedere. Surgere.*

DA eis terrorem: Hæc est maledictio Legis, Leuit. xxvi. Fugietis nemine persequente. Item, Et qui de uobis remanserit, dabo pauorem in corda eorum in regionibus hostium, Terrebit eos sonitus folij uolantis, & ita fugient quasi gladium, Cadent nullo persequente &c.

IIII.

Quomodo obscuratum est aurum uile factum est precium eius: Et dispersi iacent lapides Sanctuarij in ingressu omnium platearum.

Indyti filij Zion auro assimilati, quomodo nunc uasa testea reputati sunt opus manuum figuli:

Dracones porrigunt ubera catulis suis quos lactant, Filia autem populi mei crudelis est ut

f Struthio

THRENI

Struthio in deserto.

Adhæret lingua lactentis palato suo præ siti, paruuli postulant panem, & nemo est qui frangat eis.

Qui ante delicate uescebantur, iam deficiunt in plateis, Qui sericis educabantur, iam iacent in stercore.

Maior est iniquitas filiae populi mei peccato Sodomorum, quæ subuersa sunt in momento, & non sunt adhibitæ illis manus.

Nazaræi eius erant niue candidiores, nitidiores lacte, Species eorum erat rubicundior Corallijs, aspectus eorum ut Saphirus.

Nunc autem obscurata est species eorum præ nigredine, ut non cognoscantur in plateis, adhæret cutis eorum ossibus, aruerunt ut lignum.

Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame, hi enim defecerunt & confossi sunt a defectu fructuum terræ.

Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos, ut haberent quod ederent, in contritione filiae populi mei.

Compleuit Dominus furorē suum, effudit iram indignationis suæ, Succendit ignem in Zion, qui deuorauit etiam fundamenta eius.

Non hoc credidissent Reges terræ neque ulli homines.

IEREMIAE: CCCCCLVIII:

nes in mundo, quod aduersarius & hostis posset ingredi in portas Ierusalem.

Et tamen hoc factum est propter peccata Prophetarum eius, & iniquitates Sacerdotum eius, qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum.

Errauerunt in plateis ut cæci, polluti sanguine, ne uestes quidem illorum contingere potuerunt.

Sed clamauerunt eis, Recedite polluti, recedite, recedite, nihil tangite, Abominati enim sunt illos & deuiterunt eos, ita ut inter Gentes quoque diceretur, Non diu habitabunt ibi.

Propterea dispersit eos ira Domini, non respiciet eos amplius, quia non honorauerunt Sacerdotes, nec senibus misericordiam præstiterunt.

Tamen interim respexerunt oculi nostri ad uanum auxilium, donec deficerent, expectabamus populum, qui nos liberare non potuit.

Venati sunt gressus nostros, ut non auderemus incedere in plateis nostris, tunc uenit finis noster, dies nostri finem habent, finis noster uenit.

Velociore fuerunt persecutores nostri aquilis sub coelo. Super montes persecuti sunt nos, in deserto etiam insidiati sunt nobis.

Christus Domini respiratio nostra captus est quando uastauerunt nos, de quo sperabamus, nos uicturos sub umbra eius inter Gentes.

THRENI

GAude & lætare nunc filia Edom, quæ habitas in terra Vz, quia super te quoque ueniet Calix, inebriaberis & nudaberis.

Tua autem iniquitas, o filia Zion, finem habet, non finet posthac te abduci, Tuam uero iniquitatem, o filia Edom, uisitabit, & discooperiet peccata tua.

Pergit & exaggerat mala quæ perpessi sunt, ut quem admodum fame perierint obsessi &c. quæ Iosephus etiam eis accidisse dicit in obsidione per Romanos, ut non dicam de portentosa fame quæ olim erat obsessis in Samaria, iij Reg. vi.

Aurum.

Aurum & optimum aurum erant Iudæi, propter uerbum Dei & sacram religionē, unde populus erat sanctus, habebat optimam politicam, abundabat rebus & pace &c. Sic ipse exponit, Inclyti filij &c.

Portentosa fames.

Dracones quamuis truculentissimæ bestiae, tamen nutriunt catulos suos, id quod non potuerunt puerare: matres in Iuda suis paruulis charissimis, tanta erat fames &c. Coactæ sunt contra naturam facere, quod impia auis Struthio libenter facit, quæ auis est, si tamen auis est, ualde stulta, nam quæ peperit oua derelinquit in arena, nec curam fortis gerit.

Melius erit Sodomis.

MAIOR: Sic & Christus de contemptoribus Euangelij dicit Matthæi xi. Terra Sodomorum remissius erit in die iudicij quam tibi. Et non sunt adhibita Sodomis manus, id est, humanis uiribus, ut sit bello, longa obsidione & diuturnis calamitatibus, ut Ierusalem perijt, non perierunt Sodoma, sed in momento subuersa sunt.

IEREMIAE. CCCCCLIX.

factum. Tanta plaga non est uisa in Sodomis, quanta in Ierusalem. Hoc dicit Propheta tantum de externis malis. Verum coram Deo illud manet, horrendum est Sodomis incidere in manus Dei uiuentis. De Antichristo etiam scribitur. Sine manu conteretur, Danielis viij. Id est, Spiritu oris Christi, ij. Thes. ij.

NAZARÆI &c. Id est, Domino consecrati, Nazareh, siue Sacerdotes & Leuitæ, siue omnes illi qui uoto Nazæorum sanctificabantur, Num. vi. qui ab omni immundicia tempore consecrationis suæ abstinebant, unde hic formosissimos dicit, Illi, inquit, sunt nunc denigrati &c. Hoc est, quicquid preciosum, quicquid religiosum & sanctum secundum uerbum Dei erat, hoc nunc perijt, iam legem seruare non licet. Tempore famis libenter ederent cibos secundum legem immundos, si haberent &c.

Non credidissent quod Ierusalem esset superabilis uel templum Domini, non propter munitionem solum, sed etiam magis, quod sciebant Deum mirabilia fecisse contra Pharaonem, contra Cananæos, pro populo suo, & quod ille mirabilis Deus in illo Templo dicebatur habitare.

ET tamen &c. Vides hic mendacium siue falsam doctrinam & homicidium esse coniuncta in malis Prophetis & Sacerdotibus, ut in nostris Papistis. Errauerunt &c. Paulus Colos. ij. Frustra inflatus mente carnis suæ in ijs quæ non uidit &c. Et i. Timo, i. Nescientes neque quæ loquuntur, neque quæ affirmant. Et Iere. xxiij. Visionem cordis sui loquuntur non ex ore Domini. Pulluli sanguine, scilicet, innocentium & piorum quos occiderunt, quod eorū mendacia non susceperunt.

f. iij. Ne-

Mendaces &
homicidæ falsi
si doctores et
hypocritæ.

THRENI

Ne uestes quidem illorum, id est, Iustorum, contingere potuerunt, Iustos dicit, fide uerbi Dei iustificatos, qui uerbum Dei tenentes mendacia hypocritarum Prophetarum & Sacerdotum damnabant. Mirabilis describitur hoc loco natura hypocritarum. Vbi infinitas animas falsa doctrina seduxerunt, & multorum piorum corpora occiderunt, tamen sanctissimi sibi uidentur uel saltem haberi uolunt, ita ut peccatores, uel etiam optimos uiros, quos hæreticos & excommunicatos iudicant, ne colloquio quidē dignentur. Iudicant enim ex contactu piorum, qui pro ueritate patiuntur, se contaminari, quemadmodum secundum legem ex contactu immundorum reddebantur homines immundi. Dicit itaq; Ieremias, quod præ magna sua sanctitate non potuerunt tangere ne uestem quidem piorum, quos habebant pro hæreticis & damnatis, Clamauerunt eis. Cedite, ne tangatis nos mundos, Quia secundum legem, Quicquid tetigerit immundus immundum erit.

Iudicium etiam hominum contra hypocritas.

IT Aut inter Gentes &c. Id est, Ita isti impij hypocritæ & sancti nebulones (ut nostri Papistæ) crudeliter afflixerunt & occiderunt pios homines, ut fama huius maliciæ etiam ad Gentes perueniret, & dicerent ibi homines, uidelicet Gentes. Non poterit tibi terra ibi diutius sustinere illorum Iudæorum maliciam, suos fratres optimos uiros persequentium. Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus. Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Hoc iudicium & hæc rata sententia est adhuc hodie apud omnes Gentes, quod homicida non euadit ultionem, quemadmodum gentiles de Paulo per errorem dixerunt, Acto. xxviii. Necesse est hunc hominem homicidam esse, quem

quem ultio non sinit uiuere etiamsi euaserit periculum maris. Nostri Papistæ homicidæ non euadent ultionem. Nam quæ in nos hodie Papistæ faciunt, ne Turcæ quidem probare possunt. Siquidem qui Christiani haberi uolunt, ueros Christianos Euangelij Christi confessores oderunt, blasphemant, excommunicant, occidunt. Tunc adest iudicium Dei contra Euangelij persecutores, quando etiam mundus ipse incipit uidere quam iniuste agatur in Sanctos, & ipsi impij, ut nostri Papistæ, suo ipsorum iudicio incipiunt condemnari, ut omnes alitæ sectæ, quæ docent contra uerbum Dei &c. Non diu habitabunt ibi, Id est, Crudelitas est nimia. Omne regnum in se diuissum, desolabitur, & domus supra domum cadet.

QVIA non honorauerunt Sacerdotes: ut erat *Nō honorauit*
 Ieremias, nec senibus miserti sunt, tribuendo eis neces- *uerbi Dei mi-*
 saria, Paulus dicit, Viduas honora, scilicet tribuendo eis *nistros & se-*
 necessaria uitæ. Presbyteri autem duplici honore digni *natores.*
 sunt, maxime qui laborant in uerbo, ut non solum habeant necessaria uitæ, ut ueræ uiduæ, sed etiam abundant, ut alijs dare possint. Præterea etiam persecutores uerbi Dei hypocritæ in Iudæa Senibus & iustis consiliarijs & senatoribus non pepercerunt propter confesam ueritatem, quemadmodum de Manasse rege Iuda scribitur, quod repleuerit Ierusalem sanguine usq; ad os, id quod absq; dubio fecit cum suis impijs Prophetis & Sacerdotibus.

TAMEN interim &c. Loquitur in persona populi. Impie quærebamur in securitate nostra & homicidijs nostris & contemptu uerbi DEI, auxilium ab Aegyptijs & alijs, donec deficerent oculi nostri, id est,

Querunt defendi & non emendantur.

f. iij. usq;

T H R E N I

usq; ad fastidium & perditionem nostri, Volebamus esse tuti contra Chaldaeos, & interim tamen non egimus poenitentiam, ut reuerteremur ad uerbum Dei, & cessaremus effundere sanguinem iustorum, Hic uanum est auxilium & certa perditio per Dei iudicium.

VENATI &c. Id est, hostes nostri in tantas angustias nos coegerunt, ut non auderemus ire in plateis nostris, nusquam non malum metuentes. Super montes &c. Id est, Nusquam tuti sumus, ne fugiendo quidem in desertum, quemadmodum etiam historia fugientis Zedekiae habet.

Locus restitutus. CHRISTVS Domini &c. Hunc locum de Domino nostro Iesu Christo interpretati sunt ex ueteri translatione, sed de eo, ut per se notum est, nihil in hoc lugubri carmine cantatur, tantum deploratur hic miseria captiuitatis &c. Aduerte ergo Christum siue Vinctum Domini, quemque Indeorum Regem dici, quod Reges ungebantur institutione & mandato Domini Dei, quemadmodum Dauid de impio Saul dicit i. Reg. xxiii. Absit a me ut mittam manum meam in Christum Domini, Ergo non est in hebraeo necesse legi Christus Dominus, quemadmodum graecus habet, sed legendum, Christus Domini, quemadmodum & alibi. Et quod uetus interpres dicit, Spiritus oris nostri, siue ad uerbum ex hebraeo, Spiritus narium nostrarum, uel ut ego scribo, Respiratio nostra, significat, Regem nobis datum esse fiduciam nostram, refugium nostrum, tutelam & protectionem uitae nostrae, sub cuius umbrato agimus, patres familias, magistratum, alia, colimus agros, possidemus nostra, non timemus alias gentes uel aduersarios nostros, qui circum nos habitant, in quorum

IEREMIAE.

CCCCCLXI:

rum medio habitamus &c. Neq; hic est In peccatis nostris, quod tamen nunc legitur in ueteri translatione, sed est hic, In corruptionibus nostris uel uastationibus nostris, quod dilucide feci. Quando uastauerunt nos, scilicet Chaldei, uel ut Greci legunt, ἐν ταῖς διαφθοαῖς ἡμῶν, id est, in dissidijs uel dispersionibus nostris. Sententia igitur est, Christus siue unctus Domini, id est, Rex noster, qui fuit refrigerium & defensio nostra secundum ordinationem Dei, Rom. xij. quemadmodum infra dicit umbram, Is, inquam, captus est in nostri uastatione, de quo dicebamus uel sentiebamus. In umbra tua, o Rex, uel sub protectione tua erimus tuti inter Gentes, quæ circum nos habitantes oderunt nos. Atq; hoc Epiphonemate claudit suas querelas & lamentationes, quas si dicat, Quid dicam de miserijs quæ nobis acciderunt? Deus abstulit a nobis omne præsidium humanum, Non habemus amplius Regem & Regnum, quod erat nobis diuinitus datum & institutum, Utinam uel post uastationem Regem haberemus, quemadmodum quando Iechonia abductus est, tamen pro eo nobis datus est Rex Zedekia, per quem spes erat restituendi omnia, Nunc omnia interierunt. Actum est de nobis, Fuimus Troes. Atq; hic finis est Lamentationum siue Threnorum. Tamen in consolatione Iudæorum addit quod sequitur.

Non agnoscat
mus beneficia
Dei dum habemus.

GAVDE &c. Odium fraternum maximum est, Duo erant fratres gemelli Esau siue Edom & Iacob, qui pugnabant in utero materno, & alterius posteritas alterius posteritatē maximo odio persecuta est, id quod & alibi diximus de Idumæis, Vnde maxime latati sunt

Contra idus
meos pro
Israel.

g

Idumæi

T H R E N I

Idumæi in uastatione Hierosolymorum, contra quos precatur Psalmus, Memor esto Domine filiorum Edom in die Ierusalem, qui dicunt, Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea. Igitur Propheta non ferens blasphemias Idumæorum, quibus nunc insaniebant, contra Iudæos, contra Deum, contra legem, cultum Dei uerum & Templum, prædicit quod breui etiam ipsi bibent calicem furoris Domini, Quod factum est per eundem Nabuchodonosorem paulo post uastatam Hierosolimam, Et consolatur suos Iudæos, ut bene sperent post hac de misericordia Dei.

GAVDE & lætare: Ironia est, quia addit, Super te quoque ueniet calix &c. ut in Psalmo, Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Sape de hac ebrietate in hoc Propheta dictum est. Nudaberis, id est, turpis eris, & omni gloria & rebus priuaberis per eosdem Chaldæos, qui nos exuerunt. Ibi apparebunt peccata & iniuriæ tuæ, quibus nos affecisti, quæ nunc apud te quiescunt, id est, secreta es, non habes conscientiam de peccatis tuis, sed gaudes quasi bene feceris, & delectaris in nostra perditione. Sic loquitur Spiritus sanctus de reuelatione peccati, ut ad Cain. Interim abscondita sunt ab oculis tuis, dicit Christus ad Ierusalem.

T V A autem &c. Consolatio populi afflicti de remissione peccatorum, quæ nisi promittatur uana est omnis consolatio, Finem, inquit, habet iniquitas tua, Et ne iam peiora metuat, quemadmodum solent afflictæ conscientia, promittit quod posthac non sit amplius abiecturus eos Deus, Quia Deus in captiuitate suos seruauit,

Peruauit, & post captiuitatem rursum eis in terra suabes
 nefecit, ut dictum est capite xxxi. Sed hæc promissio
 & securitas, quod nunquam abiecturus sit Deus, plene
 & perfecte fidelibus completa est, & completur in Chri
 sto Domino nostro.

V.

Recordare Domine quid acciderit
 nobis, considera & respice op
 probrium nostrum. Hæreditas
 nostra transijt ad alienos, domus
 nostræ ad extraneos. Pupilli fa
 cti sumus absq; patre, matres no
 stræ sunt quasi uiduæ. Aquam nostram ipso
 rum pecunia bibimus, ligna nostra ipsorum
 precio comparamus. Ceruicibus nostris pre
 mimur, lassis non datur requies. Ægypto nos
 tradidimus & assur, ut saturemur panibus. Pa
 tres nostri peccauerunt & nunc non sunt, nos
 autem iniquitates eorum portamus. Serui do
 minantur nostri, & nemo est qui nos redimat
 de manu eorum. Panem nostrum afferimus
 periculo uitæ nostræ, propter gladium in de
 serto. Pellis nostra quasi clibamus exusta est, ab
 horrenda fame.

Ipsi oppresserunt Mulieres in Zion, & Virgines

g ij incia

T H R E N I

in ciuitatibus Iuda, Ipsi suspenderunt Principes, & personas Seniorum non sunt ueriti. Adollescentes molares lapides portare coegerunt, & pueros sub onere lignorum uacillare. Senes non sedent iam in portis, nec iuuenes psallunt fidibus, Finem habet gaudium cordis nostri, uersus est in luctum chorus noster. Decidit corona capitis nostri, Vex nobis quod ita peccauimus. Ideo moestum est cor nostrum, & obtenebrati sunt oculi nostri, propter montem Zion, quod ita desolatus est, ut uulpes transeant per eum.

TV autem Domine in æternum permanes, & Solium tuum perpetuo. Quare obliuisceris nostri in perpetuum, & derelinques nos multis diebus? Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur, innoua dies nostros, sicut olim, Abiecisti enim nos, & iratus es contra nos uehementer.

Sicut Threnos fecit, ita & nunc orationem præscribit, quemadmodum oret populus, confiteatur peccata, & bene speret de misericordia Dei conuersus ad Dominum.

*Presentia
Dei dona con
seruimus.*

AQVAM nostram: Hæc omnia possidebant gratis, cum in securitate & abundantia omnium rerum agebant.

agebant, sed non agnoscebant dona Dei, nunc autem, *miseria captiuitatis.*
 ut sit, de amissis conqueruntur, & se adeo iam premi miserabili seruitute, ut etiam qui reliqui sunt in terra proprias aquas & propria ligna precio cogantur redimere a Dominis suis gentibus, & non liceat eis tuto exire in agrum ad quaerendum cibum præ Latronibus. Volunt enim Præfecti Regis Babylonis in terra Iuda diuites fieri, & per tyrannicas exactiones ad se omnia rapiunt, uel præter uoluntatem Regis, quemadmodum impij Præfecti fere ubiq; uel hodie faciunt, nihil metuentes Dei iudicium &c.

CERVICIBVS &c. Hoc ualde miserum est ijs qui liberi fuerunt, Multo uero miserius est quod additur, Lassis non datur requies, quæ non negatur seruis, ne bobus quidem & asinis, secundum Legem in Sabbato.

ÆGYPTO &c. Primum patres nostri post Ioseph abierunt propter famem in Aegyptum, ut est in *In Aegypto.*
 Genesi, ubi postea male habitum sumus a Pharaone. De *Apud Assyrios.*
 inde nostri fratres decem tribus abacti sunt in Assyrios, *Assyrios.*
 iij. Regum xvij. ibi tantum panem, id est, cibum habent & uitam conseruant, ut serui, qui tamen liberiamini erant, & Domini multarum possessionum. Vbi nunc est hæreditas Patribus promissa? Data quidem nobis est propter Dei promissionem & pactum, sed nos in pacto Dei non stetimus, Ideo propter nostras iniquitates amisimus omnia, quæ cum pacto & conditione seruandę legis acceperamus.

PATRES nostri &c. Secundum damnationem

THRENI

Vindicans tionem Legis in primo Præcepto, Exodi xx. Ego sum
peccata patrū DEVS zelotes &c. quæ ad eos pertinet, qui a peccas
in filios *er.* tis patrum non deficiunt. Conuersis autem ad Chris
 tum hæc maledictio tollitur, promissione Euangelica,
 quam legis Ezech. xviij. Serui, id est, gentiles & idola
 træ dominantur &c.

Desertum. PANEM nostrum: Id est, extra Ciuita
 tem in uis etiam insidiantur nobis Gentes, ut spolient
 & occidant, Nusquam tuti sumus. Hebræi etiam des
 fertum uocant, quando extra ciuitatem eximus in a
 grum, ut in Psalmo, Pinguescent habitacula deserti, id
 est, in agris & pagis abundantia est prouentus &c.

OPPRSSERVNT, humiliauerunt,
 stuprauerunt, Quid aliud facerent Gentes uictores,
 quam quod faciunt nostri impij milites?

ADOLESCENTES: Non est hic tur
 pis sententia, quam interpretantur quasi ex uerbis ue
 teris translationis. Aduersarij impie abusi sunt adoles
 centibus ad nimium laborem, quo perirent. Vacillare,
 uidelicet, Ad corruendum sub onere, quemadmodum
 etiam de seruitute Aegyptiaca legitur, quod seruierunt
 in luto & latere.

SENEs: uel Senatores non amplius sunt in
 portis, id est, in locis iudiciorum, Hoc est, Iura & Le
 ges ceciderunt. Et Iuuenes non psallunt fidibus. Hoc
 est, non est amplius pax & securitas & gaudium. Vi
 des, quod DEVS, ut alias dixi in hoc Propheta, hos
 nestas

IEREMIAE. CCCCCLXIII.

nesta gaudia donat, quæ hic queruntur amissa, tantum
abest ut ipsa peccata sint, secundum regulas & superstitio-
nes Monachorum. Time Deum, Gaude in Domino.
& fruiere præsentibus cum gratiarum actione, id est, ag-
noscentes, quod talia accipis ex manu Dei.

*Honesti gau-
dia donu Dei.*

VVLPEs: Id est, animalia syluestria nunc
ambulant in monte Zion, ubi homines solebant maxi-
ma frequentia congregari ad cultum DEI & Legem
audiendam.

TV AVTEM: Tu Domine qui non pe-
ris, miserere pereuntium. Idem oratur in Psalmo CII.
Ipsi peribunt, tu autem permanes &c.

INNOVA: Id est, bonos & lætos dies re-
duc nobis, ut olim per te habuimus. Alioqui actum est
de nobis. Tua solius misericordia, quæ CHRISTVS
est, resurgemus ad meliora &c.

CONVERTE NOS Domine ad te:
Id est, fac nos reuerti ad te. Et conuertemur, Id est, re-
uertemur ad te. Egregia sententia, ex qua intelligere li-
cet mandata Legis. Serua mandata DEI. Conuertis
mini ad Me in toto corde uestro &c. ne intelligamus,
quod nostris uiribus & libero arbitrio, quemadmo-
dum docuit impius Pelagius, possimus hæc facere,
Quemadmodum etiam in hac tam clara Euangelij lu-
ce obscuri uiri scripserunt, sed humiliati coram DEO
agnitione peccati nostri & impossibilitatis nostræ, re-
spondeamus DEO per CHRISTVM Patri nostro,
h ij Pater

*Implemus Le-
gem per Dei
gratiam.
Nota.*

THRENI

Pater da nobis ut seruemus mandata tua, & tunc ser-
uabimus, Da nobis ut conuertamur ad te, tunc conuers-
temur. Quemadmodum Augustinus orat, Da quod
iubet, & iube quod uis, Non nobis Domine non nobis,
sed nomini tuo da gloriam super misericordia tua & ue-
ritate tua &c.

*Gemitibus in-
enarrabilibus*

ABIECISTI NOS &c. Epiphonema
& pathos deficientis animi. Hic Spiritus postulat pro
nobis gemitibus inenarrabilibus, Rom. viij. qui nouit
occulta cordis coram DEO. Et potens est DEVS fa-
cere plus quam petimus aut intelligimus, Ephe. iij. se-
cundum uirtutem quæ operatur in nobis. Ipsi sit Glo-
ria in Ecclesia Sanctorum, per **IESVM CHRIS-
TVM** Dominum nostrum, qui pro nobis ui-
ctima factus est, in omnes genera-
tiones sæculi sæculo-
rum, Amen.

*Oratio nostra
pro Ecclesia
Christi.*

CONSERVA Domine **IESV CHRIS-
TE** Ecclesiam sponsam tuam, quæ sola in ter-
ris audit uocem tuam, & glorificat te, Conserua
eam ab horrendis blasphemijs & homicidijs Tur-
carum & Papistarum, Et recipe in æterna Ta-
bernacula Principes & Rectores ciuitatum, qui
hodie prebent hospitia Ecclesiæ tuæ & Euange-
lio tuo, in hoc nouissimo Antichristi furore.
Pater

IEREMIAE. CCCCCLXV.
Pater noster ccelestis, Sanctificetur nomen tu-
um, Adueniat Regnum tuum, Fiat vo-
luntas tua, A M E N.

Hæc scripsi Anno Domini M. D. XLVI.
Vndecima Ianuarij. Anno ætatis meæ
sexagesimo primo.

VVITEBERGÆ:
IN OFFICINA PETRI SEITZ.
ANNO M. D. XLVI.

